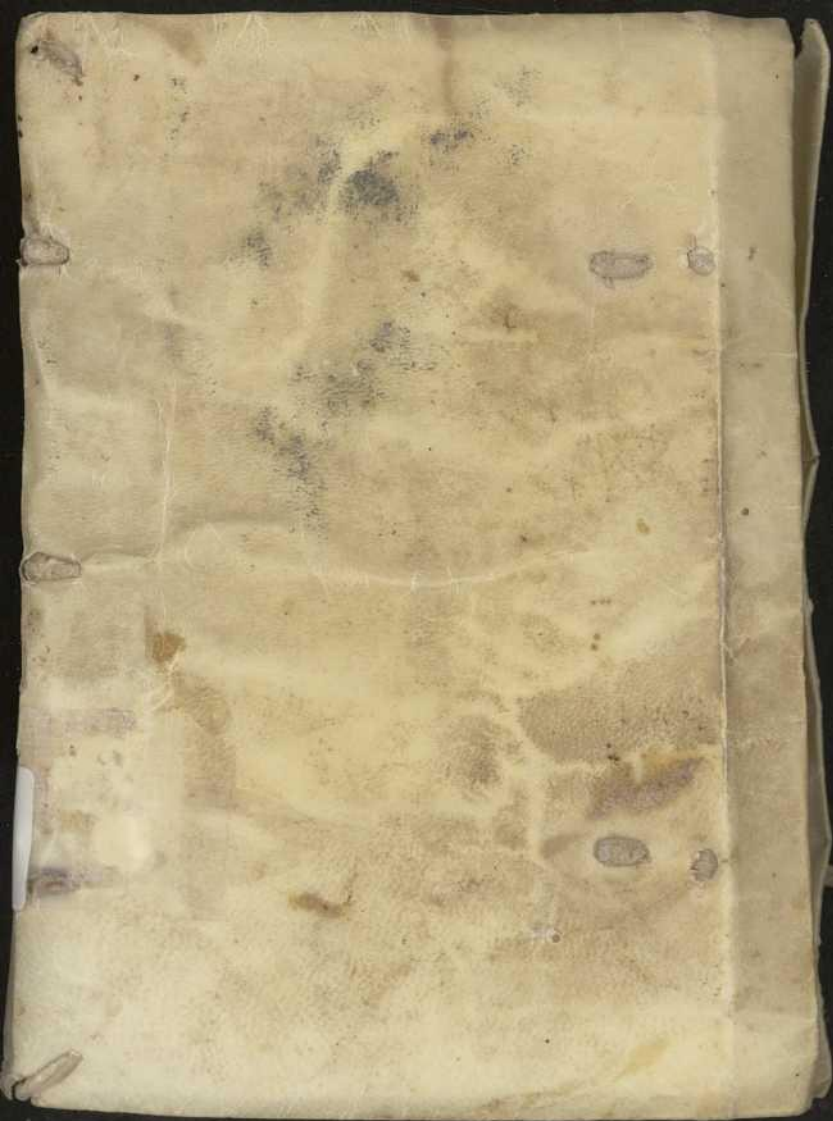

Et tantum vixit in
pectore vulnus.

 ^{per asperum}
corias a salinas

in
coria obina

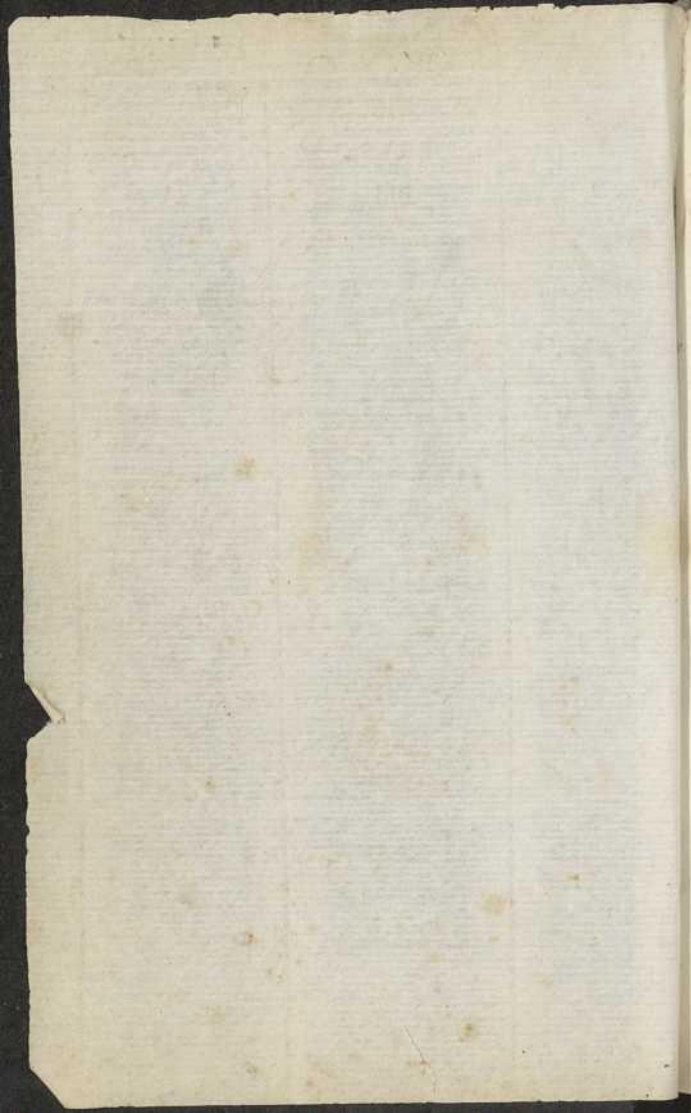
caioni a tela
p da

visere
ad huc de sancto

Tempus etas veu

ulla andabil—

BIO ANNI

BERNARDI DIAZ DE

Lago de San Geronis, Episcopi

Calaguritanus, et Cal

ciensis, Ceteris

Coronatus

Propter...

prop...

pos...

ter...

qu...

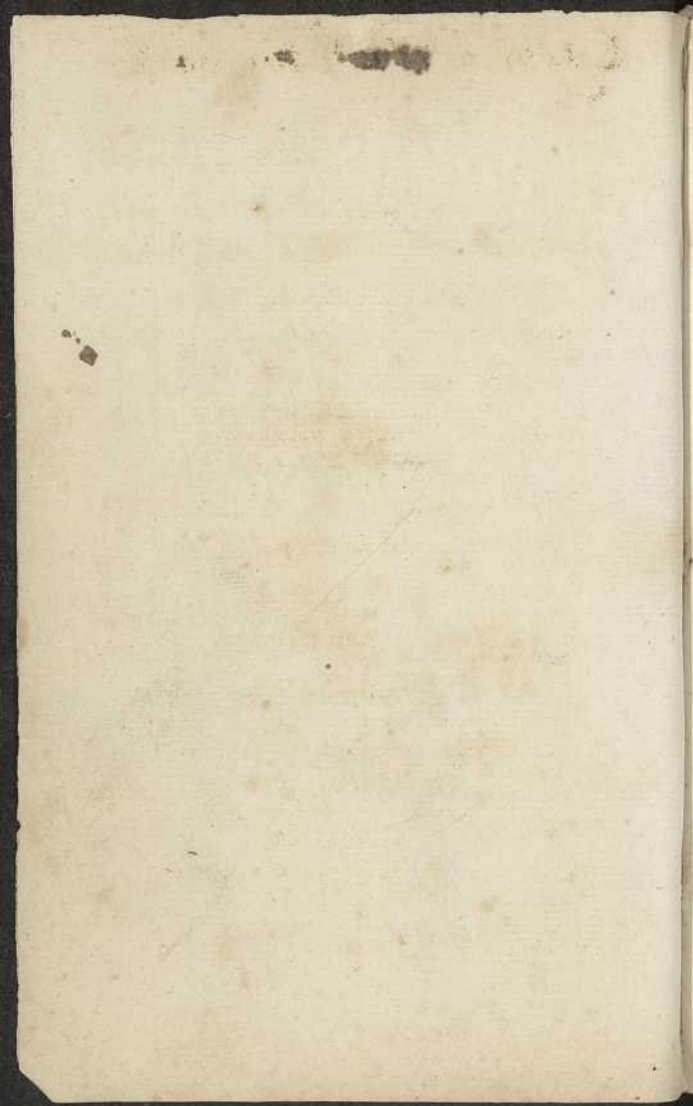
pl...

CONTINUIT

Ex officio...

...

...

~~Cajon 244. n. 24.~~

IOANNIS

BERNARDI DIAZ DE

Luco decretorū doctoris, Episcopi
Calagurritani, et Calciatensis, Cæsaris
Consiliarij.:

*Practica criminalis canonica, omnia
propemodum quæ à Clero cōmitti
possunt flagitia, vna cum pœnis
eorundem miro ordine, ac
iudicio singulari com
plectens.:*

COMPLVTI.

Ex officina Ioannis Brocarij.

MDCCCLIV.

Impensis Ludouici Gutierrez Bibliopolæ.

~~Copie~~

1810 AN 1283

BERNARDI DIAZ DE

Luco de record de 1810

Copi Caligantia de 1810

1810

1810

1810

1810

1810

1810

1810

1810

1810

1810

1810

1810

ICVTI DIGNVM ET SA-
 cræ scripturæ consonum fuit, le-
 gibus humanis eximere eos, qui
 in sortem domini vocari merue-
 runt (quos clericos appellamus)
 nec pati earum seueritate puni-
 ri, si quando eos labi fecerit hu-
 mana fragilitas (quæ cuiusuis or-
 dinis suscepti, seu professionis
 amplexatæ regulis, nusquam sic potest subiugari, quin
 aliquando resiliat) sic etiam necessarium fuit (ne cleri-
 ci tali immunitate insolenter effecti effrenatè viuerent)
 sanctionibus sacris noxios eorum affectus compesce-
 re, & in earum transgressores animaduertere. Quam-
 obrem in aurea ac florentissima illa militantis ecclesiæ
 ætate, per religiosissimos suos gubernatores, aduersus
 omnia ferè (quæ à clericis possunt perpetrari facinora)
 descriptæ extant vltiones ac pœnæ. Tātus insuper fuit
 in illis antiquis ac sanctis patribus clericalis honestatis
 zelus, vt aliquando leuia etiam & parum pernicioſa cri-
 mina sub grauibus pœnis prohibuerint. Sic tandem cle-
 ricorum excessibus pœnas condignas statuerunt, vt ni-
 si executorem tepiditas ac segnicies illas parū metuen-
 das reddiderit, non minus illæ clericos omnes à per-
 petratiōe criminum cohibere possent, quàm sibi sub-
 ditorum vitia reprimunt Cæsareæ leges, quæ membro-
 rum trūcationes, ac vitæ periculum cōminatur. Itaque
 sæpe mecum sanctorum illorum patrum zelum consi-
 deraui, huius autem tempestatis incuriam cōtēplatus
 sum, qua pristina illa ac pia instituta non modò ob non
 vsum abrogata, sed per contrarium vsum contēpta, ac
 irrisa cuius licet intueri. Præterea quæ in clericali sta-
 tu hinc successerint incommoda, ac quantus censura-

PROOEMIUM.

rum ad sit contéptus, qualis morú peruersio sub sit, pen
 sitaui quam pluries. Et summo quodam ardens deside
 rio, vt sacrarum illarú sanctionum gladius (Iudicú in
 ertia, ac tepiditate, ne dicam vitiosa, muneribusque re
 dempta dissimulatione, magna infectus rubigine) pur
 gatus splendeat, ac sese offerédo clericorum oculis ac
 mentibus, timorem ingerat delinquendi, libellú hunc
 componere statui: quò iudices Ecclesiastici facilius in
 struátur, ac expergefacti à somno vitiorum grauitaté,
 clarioribus mētis oculis intelligant, intellecta celerius
 ac debitis pœnis coerceát, vtq; clerici omnes in eo, in
 quibus delinquere possint, agnoscát, ac errátes, quales
 deceat eos pertimescere pœnas perpédant. Vidi nāque
 sæpius in clericis minima puniri acriter, leuia cautius
 quādoq; vitari, magna vero, aut dissimulari, aut leuiter
 corrigi, vnde accidit in grauia eos facillè labi, et sine me
 tu pœnæ torpere, ex quo ecclesiastici ordinis facies nō
 parú deformata conspicitur. Quod Ber. reprehédit di
 cēs. Prelati nostri culicé ligant, & camelú deglutiant,
 dú maiora prætermittétes minora discutiūt. In hoc igi
 tur paruo libello quisq; præsulú, aut eius vicé gerens
 breui tépore leget, quæ possunt clerici cōmittere crimi
 na, quātique illa faciát canonica iura. Quas insuper ex
 antiquis sanctionibus ætate illa æditis (qua & fortiora
 corpora, & maiora merita noscebátur) fragilius seculú
 succedēs téperauerit. Quidué doctores pœnalia iura
 canonica exponétes tradiderint. Quò fiet, vt qui zelo
 corrigédi æstuant iudices, quò facilius desiderium ex
 pleát, adinueniant, discant etiá qualiter decet eos zelú
 suú sacris canonibus adequare, ne eum cū periculo ani
 mæ suæ, ac subditorú dispédio in crudelitaté ac asperi
 taté quandá conuertát, instárq; imperiti ac crudelis chi
 rurgi vulneribus minimis, & quibus leuib⁹ valet mede
 ri

si pharmacis, carnis adustione, aut refecatione medeantur. Sunt enim plerique iudices, qui suae prauae temperatione impetus, & quasi insana rabie, iustitiae zelum reputantes, semota omni humanitate (quae nec ipsis defuit pecudibus) in captos quosque deserviunt, illisque defensionis copia subtrahita, ac iuris ordine peruerso, asperius infligant supplicium, quam pro ratione culpae, legalis celsura decernat. Ac insuper sic dolent reum aliquem innoxium reperire ac declarare, velut si accusati liberatione, ipsi rei efficerentur. Est & alia iudicum species, non parum perniciose Reipublicae. qui inquirendi pigritiam, corrigendi; socordiam, misericordiae cuiusdam adscribere nituntur, quique dum impijs miserentur, scelerosissimis hominibus urbes ac loca replent. Hi forsitan, perlecto libello hoc, ineptam illam ac crudelē clementiam deponēt, considerantesque quanti fecerint clericorum facinora patres antiqui, quantumue ad Christianam religionem propagandam celsuerint illi conducere vitam honestam clericorum, non sic segniter illa puniet, nec facile quibusuis oblati sibi precibus aut munusculis, dissimulabunt. Pollentes praeterea iudices doctrina, zelo, ac prudentia in officijs requisitis (ne aliorum excessum neglecta correctio, sibi interitum parturiat, ut accidit He li summo sacerdoti) hoc opusculo prouocati, ad reformatos clericorum mores, accingentur. Quo fiet, ut illis reformatis, laicorum etiam vitam (qui exemplo quopiam pernicioso à clericis habito, plura sibi alia quantumuis graua licere contedunt) purgari, ac perfici merito sperandum erit, aut si hoc saltem bonum defuerit: non enim videri continget aliquando, in magnam Christianorum perniciem, clericos sceleratiores esse laicis: cum & diuus ille Hieronymus dixerit, Quod vehementer destruit Ecclesiam Dei, laicos meliores esse quam clericos.

*Autor operis lectori,
S. P. D.*

ON ME præter-
rit candidissimè le-
ctor tibi ad calcem
nostri operis perue-
nienti contigisse id
quod alicuius oppi-
di pulchros & ex-
celsos muros prospiciēti euenire solet, vbi
demum perlustrato eo, humiles domos,
et angustos calles intuetur. Nam cū in
nostri huius opusculi vestibulo tā amplā
denunciationem criminum, ac pœnarum
varietate refertā legeris, longam tibi exa-
minationem singulorum promittentē, vi-
derisquē in singulis capitibus plura quæ
dici poterant & debebant, prætermissa:
alia

alia discussa secus quàm decebat, aut res ipsa patiebatur, meritò te spe concepta frustratū dicere pateris, Autoremq; incissa bis, quòd non paria ædificio fundamenta iecerit, aut iactis condigna ædificia cōstruxerit. Sed noli quæso cōtemnere oblatum munusculū, & autoris animū, si non lectorum votis ac peritiæ materiæq; fœcūditati satisfecerit. Optavi, mihi crede, hoc præstare, si non obstitisset sacerdotij munus, Consilij regij onus, ac inquietudo curiæ, ubi nec animi quies datur, nec librorum copiā (ad hoc maximè necessariam) licet asportare: præcipuè quòd post trigintaduos annos & amplius in solo Pontificio ac Cæsareo iure consumptos, non illæ adsūt corporis vires, quas negotia exigūt, & veritatis studiosus investigator exoptat. Statuerā equidē huius intellectualis

filij emancipationē differre, ne cū eiusdem
periculo, ac patris dedecore, sui iuris effe-
ctus. tantū orbem peragraret. Sed instite-
runt amicorū preces, qui propriæ & com-
munis vtilitatis affectis ætatis veniā po-
stularunt, quā tandem à me obtinuerunt,
tū vt illis rem quā opinabantur æquā nō
negarē. (Cui enim aliquoties nō cōtingit
proprijs cōmodis & honori amicorū peti-
ta præferre) tū etiā (vt verū fatear) quòd
cū mors omnibus quotidie minetur meq;
posset (vt alios plures amicos & socios,
etiā ætate minores et valetudine postero-
res) intercipere, timui, ne illa superuenien-
te, & eo quod scriptū est, & quod ipse in
hoc opere desideras, frustrareris. Suscipe
ergo & lege benignè libellū hunc Lector
amice: malisq; eū adhuc infantulū in ob-
sequio recipere, quàm parentis morte suc-
ceden-

cedente, eum tanquā abortiuum (cū alijs pluribus ingenij fœtibus quibus secula nostra carēt ob autorū immaturam mortē) sepultura tradere. Sat enim tibi sit, quod si vacat, & iuris peritia suppetit, poteris illum tot additionibus ornare, vt lectorū omnium desideria expleas, non ninimam inde laudem comparaturus. Intelliges quē cū tu id fueris aggressus, quā nō sit leue ex varijs libris ac autoribus veras excerpere conclusiones, omniūquē oculis perpetuō iudicandas exponere, nulla alia ob id mercede recepta, nisi vt aliqua pars tēporis (de quo ratio reddenda est) proficienda reipublicæ insumeretur. Vale.

A 5 Pract.

ORAM VOBIS
domino. N. officiali ac
Vicario generali, ego.
N. Presbyter promo-
tor seu fiscalis curiæ ve-
stræ, denūcio quòd Co-
luberius & Serpelion
dicecesis huius origina-
rij, in ea domiciliū ha-

bentes, & beneficia, grauiā & plura perpetra-
runt facinora. Cum enim laici essent, sine ordini-
bus ministrare, ac celebrare sunt ausi. Tandē verò
excōmunicati, illegitimi, rebaptizati, bigami, ser-
ui sine dñorum suorū licentia, & illiterati, & post
peractā pœnitentiā solennē, per saltū furtiuè, extra
tēpora, & ante ætatē debitam, & ab alieno episco-
po, ac simoniaco, excōmunicatoq; hæretico, & à
collatione ordinū suspenso, & qui Episcopatu re-
nunciauerat, ad sacros ordines sunt promoti, ac su-
spensionis, excōmunicationis, ac interdicti cēsura
nodati, nō ieiuni, ac in die sæpius. & sine aqua &
igne, vel in pane fermētato, & calice ligneo, & su-
per altari non cōsecrato, ac in priuatis locis sine li-
cētia Episcopi celebrarunt, Missamq; pro requie
defunctorū promulgatā pro viuīs celebrarunt ho-
mini-

minibus, vt illi mortis incurrerēt periculū Eucharistiā ob ebrietatē ac voracitatē euouerūt, ac ob negligētiā ipsorū aliquid sanguinis stillauit in terra & in altari, aliquoties insuper celebrādo corpus & sanguinē domini non percipiebāt, super rebus aptis ad faciendū sortilegia & ad illū effectū tantū vnā, vel plures missas sciēter celebrarunt, adhibitis, nepharijs precibus. & verbis superstitiosis, in custodia Eucharistiæ desides. Cōmēdatumq; sibi infirmū baptizare noluerūt, beneficia plura possident, quorū aliqua patres eorū nullo mediāte possederūt, & in pluribus eorū intrusi sunt, viuis eorū possessoribus & occasione laicę recognitionis, nō requisita Epī audiētia, beneficia Ecclesiastica sibi præsumpserunt vēdicare: & in nullo beneficiorū resident, quumq; parrochiales Ecclesias habeant, intra annū nō fuerūt promoti, Officiū insuper diuinū, prout tenentur, non recitarūt, negociatores: ac alienæ rei cōductores, proxenetæ illicitorū contractuū, Laicorū ministri, ac in rebus eorū procuratores existētes, tabellionatus officiū exercentes, ac Leges & Phycā audientes, villarū procuratio nes suscipiētes, ac principū & seculariū virorū iustitiarij, cōtra Ecclesias à quibus beneficia obtinēt aduocati vel procuratores extiterūt. Instituti hēre des rogati de restituēdo hāreditatē incapaci, taci tam fidē dederunt. Calūniatores, maledici, venatores, ioculatores, goliardi seu buffones: carnificū

IO. BERNARD. DIAZ HISP.

seu macellariorū, aut tabernariorū officiū publicè
 et personaliter exercētes. Aleatores, ac bona Eccle-
 się dilapidātes, publicis spectaculis, ac clādestinis
 nuptijs interessentes, nuptias secūdas benedicen-
 tes, virgatis ac partitis, & alijs prohibitis vestibus
 publicè vtentes. ac comā nutriētes siue relaxātes,
 ebrij, fornicarij, cōcubinarij, ac matrimoniū de fa-
 cto cōtrahentes, Monialibus & spiritualibus filia-
 bus se cōmiscētes. stupri, incestus, adulterij, ac cri-
 minis nephādi rei, sacrilegi, vsurarij, à manifestis
 vsurarijs oblationes recipientes, eosq; Ecclesiasti-
 cæ sepulturæ tradentes, fures, simoniaci, periuri,
 ac falsi testimonij rei. homicidæ, venefici, parrici-
 dæ, & per assassinos alios interfici mādantes, trun-
 cationesq; mēbrorū per se faciētes seu iudicātes,
 duellū alijs spōte offerentes, seu oblatū suscipien-
 tes, naues ad pugnā gubernantes, & conflictū per-
 sonaliter exercentes, aliosq; ad pugnā incitantes,
 violētiæq; illatores literas ad alios directas aperitē-
 tes, & aduersarijs ostēdentes. Ecclesiasticos viros
 vt sua resignēt beneficia, ac ne citati ad curiā acce-
 dant, capiētes. Incendarij, ac raptorū & Ecclesia-
 rū violatorū non satisfaciētiū sepulturis interes-
 sentes, eorumq; eleemosynas recipiētes, ac de co-
 rū rapina participātes. Sortilegi, cōsulentesq; aru-
 spices, incātatores, ariolos, augures, sortilegos, ac
 eos qui artē magicā profitentur. & peccatores qui
 sibi cōfessi fuerūt signo aut verbo prodētes, blas-
 phemi,

phemi, apostatæ schismatici, heretici, ac hæreticis
 receptatoribus, defensoribus, & fautorib⁹ eorum
 Ecclesiastica adhibētes sacramēta, ac eos christia-
 nę sepulture tradētes et eorū eleemosynas ac obla-
 tiones recipiētes. Falsarij, cōspiratores, ac læsę ma-
 gestatis rei, seq; de suis criminibus gloriātes. Qua-
 re peto præmissorū habita informatione summa-
 ria, eos citari personaliter, aut capi, ab Ecclesijs ad-
 quas cōfugerunt extrahi, in carcerari, tortura, siue
 iuramēto, præmissis interrogari, Confessionibus
 proprijs, aut testibus cōuictos ab ingressu Eccle-
 się interdicti, suspēdi, beneficijs priuari, ac bonorū
 publicatione puniri, verberari, in exiliū mitti, de-
 poni, ac in arctū monasteriū detrudi, in perpetuū
 carcerē dānari, ac exigentibus culpis, aut data in-
 corrigibilitate degradari, ac seculari curiæ tradi,
 pœnisuē alijs pecuniarijs, vel corporalibus, cano-
 nicis, vel synodalib⁹, cōsuetudinarijs, siue arbitra-
 rijs puniri, aliquo lapsu tēporis nō obstante. Defi-
 ciente verò legitima probatione ob vulgatā infā-
 miā, graue scandalū, vehementē suspicionē exte-
 stiū dictis obortā illis purgationē indici, in qua si
 defecerint, vti conuictos puniri. Si verò capi non
 potuerunt, absentes eos pœnis dānari condignis.
 Pro quibus oībus ac in necessarijs eorū, vestrū im-
 ploro officium, ac expensas protestor & peto.

Coram vobis domino. N.

Caput.

Quoties enim ad expurgandā Ecclesiasticā
rēpublicā facinorosis clericis alicuius eorū
flagitiū nunciādum est, decet vt id in prę
sentia iudicis fiat. Sic enim, & Iudex ipse perpēde
re poterit, quæ sit personæ qualitas contra quā de
nuntiatio fit, quæ insuper delicti species ac graui
tas, vt iuxta illā quæ futura sunt ordinet ac præci
piat, intelligatq; quo animi motu, quauē certitudi
ne delicti, fiscalis suus, aut cuius alius denunciātu
rus accedit, & an etiā negotium id de quo agitur
notario qui tunc se illi offert, tutō cōmitti valeat.
Nō enim in criminalibus causis minima cura iu
dicis debet esse personā notarij eligere, ac variare
iuxta casuū & negotiorum occurentiā, cū præci
puē inter plures optio datur. Multū nāq; impe
dit delictorū correctione tabellionū animus cor
ruptus precibus aut precio, seu particulari quadā
affectione, vnde sæpius causarū secreta reuelant,
testes negligēter, & non vt decet examinant, & iu
dices ipsos varijs persuasionibus & fictionibus ad
suæ prauę intētionis tramitē inclinare satagūt, aut
aptis importunitatibus oppugnant, eorū insuper
torpore & segnitie (cū a iudicibus seu fiscalibus
in similibus causis nihil accipiāt quō ad laborem
scribēdi & sollicitudinē instigentur) perit sæpius
probatōnū copia & reorum pauperum defensio.
Oportebit etiā de omnibus curię tabellionis diffi
dere,

edere, quādo illos certioraturos malefactorē de his
quæ geruntur, Iudex probabiliter suspicatur, extra
neumq; quærere notariū, quo præſente denuncia-
tio fiat, & per quē ſummarie informationis teſtes
examinētur, ac mādātū capturæ ſubſcribatur. Pro-
derit præterea qnōd iudice præſente denuncia-
tiones fiant cōtra reos, nam ex hoc ipſe facilius illorū
memoriā conſeruabit, & melius rationē crimina-
lium cauſarum, & ſtatus earum ab officialibus exi-
get nec eis licebit, aliquorum proſequi cauſas, &
reliquas pro arbitrio ſilentio præterire.

Officiali ac Vicario generali.

CAPVT. III.

HIduo termini officialis ac vicarius inter ſe dif-
ferunt, vt notat Guiliel. in cl. r. de offi. Vica.
quē refert Federi. de Senis in cōſi. 302. incip.
Reuerende pater dicitur in iure, in co. ſi. Nā quid
quid poteſt officialis, poteſt & vicarius, ſed nō cō-
uertitur. & officialis nō habet poteſtatē circa act⁹
ſpirituales extra iudiciales. quia illud pertinet ad
vicarium in ſpūalibus, & vicarius poteſt punire &
corrigere, nō tamē officialis. Quādo autē Ep̄s vnū
ſolū vicarium cōſtituit, credit Federi. vbi ſupra, q̄
trāſit in eum quicquid trāſit in officialē, & quic-
quid trāſire potuit in vicarium in ſpūalibus. Ioan.
And. tamē in addi. ad Specu. in rub. de offi. vica-
rij dicit q̄ iſta vocabula ſunt ſynonyma, & ſic idē
eſt di-

est dicere officialis, q̄ vicarius, & q̄ dimittēda est
ista diuersitas vocabulorū cōsuetudinibus patrie,
quē refert. Barba. in cle. Et si p̄cipalis. de rescrip.
in. 1. col. qui dicit q̄ ista opinio Io. And. videtur ve
rior, & sic q̄ nulla sit differētia in effectu, sed solū
in nomine, reiecta opinione Guiliel. vbi sup̄rà, qui
nititur facere differentiā inter ea quæ sunt gratiæ,
& iustitiæ, & iurisdictionis voluntariæ, prout lati⁹
ipse refert. Præter alia autē quæ in his qui creandi
sunt officiales adesse debēt, tāquā quibus totius
diocesis moderatio ac regimē committēda sunt,
aut saltē cōmitti solēt (licet verius ij coadiutores,
non verò excusatores Ep̄orum esse deberēt) vt cri
mina corrigere & punire possent, pœnāq; depōsi
tionis infligere, nō sufficit q̄ solū aliquis, in offi
cialē creetur, sed requiritur q̄ sibi exp̄sle p̄dicta
cōmittantur: vt sanxit Bonifacius huius nominis
pōtifex. 8. i. c. licet. de offi. vica. li. 6. Sufficeret etiā
iuxta glo. ibi q̄ expressis aliquib⁹ casibus ex requi
rētibus speciale mādātū, cætera sub gñali clausula
cōmitterentur. Aduerte tamē q̄ talis officialis ex
generali mādato posset inquirere, vt not. Ioā. mo.
Lapus: & Domi. cōtra Io. And. ibi. & vide notabi
le verbū in ista materia per Maria. in cap. Quali
ter. lo. 2. de accusa. q. 5. arti. 14. quod refert Felin. in
cap. nō potest. de re iudi. in. 4. col. vbi dicit q̄ licet
vicarius Ep̄i ex gñali mandato nō potest punire,
tamē sicut potest inquirere vt sup̄rà, ita posset in
quisi

quisitum absolvere absq; alia relatione ad superio-
rē: & dicetur facta inquisitio & absolutio ex pote-
state ordinaria vicarij, quę nō impeditur per. d. c.
licet, quod dicit dictū peregrinū, & nunquā obli-
uiscēdum. Et quāuis Ripa in. l. qui cōdēnare. in. 3
col. nume. pen. ff. de re iudi. referat hāc conclusio-
nē Maria. & Feli. & dicat q̄ ista decisio non vide-
tur vera, quia vicarius non prohibetur condēnare
criminosos fauore ipsorū delinquētium, sed defe-
ctū potestatis iurisdictionis. Vnde cū vicari⁹ ca-
reat potestate, nō videtur quomō possit absolue-
re. Ego credo eorū opinionē esse verā in terminis,
in quibus ipsi loquuntur, quia dicunt, q̄ sicut per-
mittitur vicario facere inquisitionē ad effectū re-
mittendi culpabiles inquisitos ad Ep̄m, sequen-
do decisi. Rotæ. 66. in nouis. ita si post īquisitionē
inuenerit eos innocētes, potest absolvere. Nā in
isto casu sentētia absolutoria vicarij nō est à crimi-
ne, vnde nō operatur exceptionē rei iudicatæ, ad
quā pronunciandā necessaria esset iurisdictio, sed
est solū absolutoria ab inquisitione per eū forma-
ta, ad quā sufficit eadē potestas qua potuit inquisi-
tionē formare, & eundē quē absoluit ad Ep̄m re-
mittere, si fuerat inuētus culpabilis. Et isto modo
nō obstat regula negatiua. Quod qui non pōt cō-
dēnare, non potest absolvere: in qua etiā viderur
fundari Ripa dum impugnat prēdictos doctores.
An autē quādo officialis Ep̄i fecit cōpositionē pe-

I O. BERNARD. DIAZ HISP.
coniuriã super adulterio, posset preiudicare Ep̃o,
quomin⁹ possit iterum cognoscere, & debita pœ-
na clericum criminofum punire, vide Paul. de Ca-
stro cõfi. 348. notandum, in primo volu.

Ego. N. Presbyter.

C A P V T I I I I.

CUm enim in curijs Ecclesiasticis officio fis-
calis functuri vltra laicorum crimina, cleri-
corum etiã flagitia accusare seu denunciare
debeãt, & laicis interdictũ sit clericos accusare, vt
in. c. laico, & in ca. Sicut sacerdotes. 2. q. 7. optime
faciunt prælati, si sacerdotes aut in sacris saltẽ con-
stitutos viros, similibus præficiũt officijs, illi nãq;
nõ ea qua seculares viri inuidia, ac infestatione, cle-
ricorum flagitia accusabunt, aut iudicibus nuncia-
bũt & vitia solũ persequentes, reorum personas
tãquã in eadẽ sorte dñi vocatas nõ abhorrebunt.
Fiet insuper vt ad occultãda crimina, nõ sic facile
muneribus corrumpãtur. Debẽt tamen prælati ca-
uere, ne similia officia illis vel alijs sub annuo cẽsu
locent. Nã dum hoc fit. feruent vitijs omnibus rei
publicæ clerici q; ac laici facinorosi, nõ vitę emẽ-
datione, sed pecuniæ præstatione canonicã vltio-
nẽ effugiunt, quã promerẽtur sicq; dũ quid offer-
re possint habeãt, q̃ in eis aliquid puniri possit, nõ
timẽs. Cũ præterea synodaliũ testium vsus in
simulcũ ipsa synodorum celebratione (nõ paruo
chri-

christianitatis dispēda) perierit, et eorū loco in singulis diocēsesib⁹ ij quos fiscale vulg⁹ appellat, creati videantur. nō minima debet esse prælatorū cura vt ad huius officij onus & exercitium prudentes, fideles ac solertes viros eligāt, qui subditorum suorum spūalia vulnera valeant inuestigare, illaq; iā nota, & probatione. non difficilia prælatis eisdē aut suis vicarijs reuelare ignania non differant, aut perfidia dissimulēt. Et vt hoc diligētius obseruēt. aduertāt semper prælati seu eius vicarij in creationibus taliū fiscalium, vt eos faciāt ante omnia iurare, qđ officiū suū fideliter, diligētiter, & legaliter exercebunt. cū enim tales cēseantur publici denūtiatores, tenentur in principio sui officij iurare, vt notat Ang. in. l. si vacātia. de bo. vacā. li. 10. quem refert præpo. in. c. de accusatione. 2. q. 8. col. 65.

Promotor seu fiscalis curiæ vestra.

C A P V T V.

Officiū huius fiscalis creati à prælato, vel iudice loco officij iudicis succedit, & quod facit iste ex mādato iudicis, videtur facere ipse iudex, vt no. Præp. in. c. de accus. 2. q. 8. in col. 36. et col. 39. vnde non tanquā pars accusans debet iudicari. Pro quo optimē faciet quod no. Inno. & alij, vt refert Fel. in col. 2. c. Cū clamor. de test. qđ quando prosecutor inquisitionis est datus à iudice, ad ipsam inquisitionē prosequendam, tunc quia ra-

IO. BERNARD. DIAZ HISP.

lis non est propriè pars, sed minister iudicis, ad ei⁹ instantiam possunt testes repeti, quia tunc potius iudicis officio repetuntur. Ex quo ego aliàs dicebā in cōtingentia facti, q̄ sicut iudex procedēs ex officio suo, & nō ad petitionem partis præcedente infamia pōt reum cogere ad iurandū de veritate delicti, de quo infamatus est, vt no. Abb. in. c. Cū super. de cōfes. quasi ad fi. Pari modo poterit hoc facere ad petitionē dicti fiscalis, cum hoc tñ necessario tēperamēto, videlicet nisi fiscalis psequeretur talē accus. ex qua si vincat, defertur lucrum sibi ab aliqua constitutione synodali vel cōsuetudine præscripta, cū tūc videatur sequi propriū interesse. & ad id oportebat p̄bationes habere legitimas.

Denuncio.

CAPVT VI.

Libuit enim sub denuntiationis verbo hanc delictorum congeriē scribere, quia Eporū promotores seu fiscales magis denuntiatoribus, quā accusatoribus assimilari par est. Et licet variè sint in iure denuntiationis species, vt declarat Henric. in ca. Nouit. de iudi. fin. col. Et latius ibi prosequitur abb. & diffusius Præpo. in capi. de accus. 2. q. 8. in col. 56. & pluribus alijs. Illa tamen quæ materiam nr̄am cōplectitur est denuntiatio, quæ dicitur publica, quā sic diffiniuit seu descripsit Præp. vbi suprā. in col. 64. Est enim denuncia-
tio,

tio, criminis alicuius apud cōpetentem iudicem, per officialem ad hoc deputatum facta delatio, ad penā eidem inferendam. cōpetit nāq; hęc ex merito iudicis officio procedētis in ea ad denunciationē seu promotionē suorū officialium secundū prādictos doctores vbi supra, & fundatur ex. l. ea quidē. C. de accu. & c. Eps in synodo. 35. q. 6. & l. diuus. ff. de custod. & exhib. reo. c. prāterea, de testi. cog. Et not. q̄ ab ista denunciatione repelluntur officiales, si sunt criminosi, vel infames, no. Hēri. d. col. fi. alleg. tex. & quod ibi not. Bernar. in. d. c. Prāterea. Et licet in hac materia denunciationis publicæ Docto. Cōmuniter scripserint in. d. c. no. uit. & in. d. l. Ea quidē. q̄ notoria tantū crimina denunciari pōssunt. Cōmunis tñ stylus curiarum Ecclesiasticarum admisit, vt in distinctē illarū fiscales, seu p̄motores accusationes suas, vel p̄prias denunciationes instituat, in quo videtur recepta opinio Salice. in dicta. l. Ea quidē, dum dicebat, q̄ etiam non notoria denunciari debēt dummodo probari possint: quod equum viderur, nā si de solis notorijs criminib⁹ clerici per fiscales accusandi essent, plura alia, quæ sæpius occulta & si probabilia sunt, impunita manerent. Vnum autē consulēdum se offert iudicibus ecclesiasticis, vt nō p̄mittant de aliquo occulto crimine accusari clericum apud eos per fiscales, nisi delatorē sibi prius obtulerint, aut videant, q̄ dicti officiales sufficiēti pro-

batione, aut legitimis inducijs muniti causam ipsam aggrediuntur. Si enim Reges nr̃i suis fiscali-
bus iniungunt vt habeant delatorē, cur & ijs qui
accusandos clericos creati sunt officiales per c̃pos
hoc non p̃cipietur? Et quia de delatore mentionē
fecimus, & hæc materia Canonistis nō est familia-
ris, ideo circa eam notari debent sequentes cōclu-
siones. Quod quādo iudex delatorē admiserit, ille
se obligare debet de probādo quod denunciat, ita
q̃ fiscus obtineat, vt probatur in autentica, de ex-
hibē. re. §. i. per quē ita determinat Lucas de pen.
in rub. de delato. li. 10. col. 2. versi. Ad deferēdum.
Postquā verō obligauit se probare quod delulit, si
semiplenē probauit, non sufficit quōminus cōdē-
netur ad p̃cēnā, ad quam se astringit si non proba-
ret, vt cōcludit d̃ctus doctor in l. 2. eiusdē ti. in. 3.
col. ver. Sed pone, Si autem delator probauit cri-
men, & reus defensiones iustas, tunc si tales erant
adeo notæ, q̃ delator habuit iustam causam credē-
di q̃ inique procedebat ad delationē, tunc non ex-
cusabitur à p̃cēna. Secus autē quādo detulit crimē
quod erat publicē notum, & defensiones totaliter
occultæ, et fama in eōtrarium habebatur, quia tūc
delator excusabitur à p̃cēna, si suā, vel suorum in-
iuriā persecutus est. Si autē deduxit crimē in dela-
tionē, cuius vindicta sua nō intererat tunc punien-
dus est, quia se ad id astringit quod sua nō intere-
rat. Ita cōcludit idem Lucas in. d. col. 3. & sequen.

Ego

Ego tamen credere in hoc secundo mēbro miti⁹ puniendum delatorē cui delictum fuit notum, & defensiones occulte, quā in casu p̄cedēti quia licet eius non interfuerit ratione suā vel suorū iniuriā, potuit moueri zelo iusticiā & publicā vtilitatis, quā versatur in expurganda provincia malis hominibus. Quādo verò reus absolutus fuit, quia testes fuerunt reprobati, propter delictum delatoris producentis, vt quia corrupti precio, vel aliās falsum dixerunt, tūc bene credit Lucas vbi supra, in .4. col. puniendū esse delatorē. Et idē dicit, si p̄batur testes esse inhabiles, aut criminosos: & hoc esse publicē notum delatori. Secus tñ si sunt repulsi ex alia causa, sine culpa delatoris, vel quam ipse potuit ignorare: quia tunc nō tenetur delator ad poenā secundū eū. Quod tamen credit verum, vbi delator suā vel suorū iniuriā prosequitur, aliās videtur sibi dicēdum q̄ teneatur, quia non satisfecit ei ad quod se spōte obligauit. Sed ego etiam in hoc casu credere arbitrio boni iudicis relinquendum, vt cōsideret an delator habuerit iustam causam ignorādi defectus testiū, & an publicum fuerit delictum & numerus testium sufficiens, aliter em̄ nullus audebit crimina iudicibus referre: quā tuncunq; illa probare possit timore alicuius occulte defensionis cōpetētis reo accusando. Placet p̄terea dicti doctoris sentētia in .d.l. 2. col. 5. vers. Itē quid sit, dum tradit, q̄ si quis denunciāt plura cri-

mina capitalia quæ se obligat probaturum sub aliqua pœna, & ex illis vnicū probat sufficiens ad condēnationem capitis, q̃ non euitabit pœnam, quia nō impleuit quod promisit, & sibi imputet, qui se oneravit ad superflua cōprobāda: quod posset praticari in materia nostra, quādo quis detulisset plura crimina depositione, vel aliqua pœna canonica digna, et vnum solum probaret, immo plus asserit dictus doctor, q̃ qui se astrinxit p̃baturum crimē sub certa qualitate in denūciatione deducta, q̃ nō excusatur à pœna, si nō probauit crimen cum eiusdem circumstantijs, & qualitatibus prout detulit, quāuis crimen probauerit fuisse cōmissum, vnde in hac materia delatorū iudicibus ecclesiasticis cōfuso, vt cū eos acceperint denunciationem ab illis factā in scriptis redigant, eosq; astringāt ad p̃bandum omnia crimina ibi descripta cū suis qualitatibus sub pœna in obligatione declaranda: monendo eos vt crimina quæ probare nō possunt, in delatione nō inserant, nulla in eis post monitionē & obligationem pœnitētia recepta, quia aliàs clerici accusati de varijs criminibus, infamati manēt apud populum, qui cum accusationis notitiam habet, nō semper defectum probationis aliquorum capitulorum intelligit. Nec decipiat quosdam iudices pietas quædam nociua, quæ eos retrahit à cōdēnatione expensarum & pœnæ, quia vident delatores aliqua ex his quæ detulerunt probasse, magis

gis in hoc amantes fufurroneſ & maliuolos fouere: quàm clericorũ honori & famę conſulere. Nec præterea ob id q̃ delatores habeant obligatos ad probandum crimina quæ deferunt, faciles debēt eſſe iudices in captura clericorum, maximè in grauius delictis, niſi prius ſufficientē habeant informationem, quia ſi poſtea deficit illa, nō ſatisfactũ eſt captorum clericorũ honori, relaxatione à carceribus, & cōdemnatione expenſarum & pœnę facta cōtra delatores: cum infamia carcerationis obſoſum crimen vix aliqua relaxatione quantum uis honorabili poſſit bene dilui, ſeu purgari. Et nota Præterea in propoſito q̃ ſententia abſolutoria lata ſuper denunciatis prodeſt ſicut lata ſuper accuſatis. ita not. Præpo. in ca. de accuſatio. 2. q. 8. in col. 68. ver. quæro an abſolutoria, allegat Salice. in. l. Ea quidē ver. 15. quæro. de accuſatio. An autē iudex eccleſiaſticus debeat ſtatuerre terminũ accuſare volentibus, Abb. in ca. inter. de purga. cano. col. 2. diſtinguit, videlicet q̃ ſi Eps vel ſuperior habet probationes prõptas contra infamatum, tunc nō eſt neceſſe, neq; vtile ſtatuerre terminum accuſare volentibus, quia poſſet ſupponi amicus, & fieri colludiũ, & alia ratione de qua per cū. Si tamen non habet illas prõptas poteſt, ſi vult, ſed non eſt neceſſe, ſufficit enim q̃ accuſator ſe non offerat. Ego ſemper tamen intellexi dictā conclusionem Abb. in delictis, in quibus non cōſtat q̃ aliqua per

sona sit offensa ex eis. Aliter enim bene crederem iudicē ecclesiasticum debere illā requirere, an velit accusare antequā ex officio, vel ad petitionē fiscalis procedat. Nā si inquisitionem ex officio formauerit, vel ad fiscalis petitionē processerit, nō requisita parte offensa, & postea superueniat accusator, tunc seruanda esset distinctio Sali. in. l. Ea qui dem. versū. Quia propter. C. de accusa. quā refert, & sequitur. Angel. in tracta. maleficiorū. in parte, hæc est quedā inquisitio. fo. 16. in parua impressio ne. Cuius etiam opinionē dicit cōmuniter teneri Feli. in ca. Qualiter & quādo. el. 2. in. §. licet, in fi. de accu. quam distinctionē hic transcribere nolo. Vnum tamen nō obmittā in proposito, q̄ si offensus dixit se nolle accusare, & ideo iudex formauit inquisitionē, vel fiscalem audiuit, & postea offensus producat accusationē, tunc accusatio illa nō debet audiri nec recipi. quia iudex prauenit cum antequā reuocaret voluntatē suam, vt notat Bald⁹ in. l. accusationē. C. qui accusa. non possunt. quem refert Augu. in addi. ad Angel in. d. fo. 16. Et quia posset aliquis dubitare, vtrum promotor aut fiscalis, de quo in huius nostri operis denūciatione meminimus, possit clericū accusare de quocunque crimine, nulla facta distinctione priuatū sit an publicum videtur in hoc dicendum q̄ sic. quia de iure canonico omne crimen est publicū: vt not. glo. in ca. infames. 6. q. 1. & sequitur Bal. in rub. C. qui accusa.

accusa. nō possunt in penul. co. & Roma. in singulari. 681. Tu audiuisti, & talis est publici criminis natura, q̃ cuius ex populo cōpetat ius accusandi, vt probatur in principio insti. de publicis iudicijs, quātō magis cōpetere deberet officiali publico ad accusandū, vel denunciandū crimina deputato?

Quod coluberius & Serpelio.

CAPVT. VII.

CVM in hac ficta denūciatione tot scelera aliquibus imponenda essent, qui ex illis inculpantur, placuit etiā hęc nomina fingere, quæ à colubro & serpente deriuarētur. Qui enim tantis criminibus irretiti essent, nō hominum qui dē, nec quorūuis etiā animalium, sed deteriorum nomen promereri pars est, illorū præcipuè cuius effigiem dæmō assumens (qui autor est malorum omnium) parentes primos decepisse, ac vicisse cōperimus: libuit hoc etiam & ea ratione, quia & nostri iuris interpretibus placet, effectus aliquos tradere, ex eo q̃ quis malū nomen habeat, vt per Frā. Bru. in tract. de iudi. & tor. 12. car. in. 3. col. & per Hippoly. in. l. 1. in prin. col. 16. ff. de quæ. quāuis ego semper credidi doctores prædictos intelligendos esse de malo nomine malis moribus adquisito, non verò de eo quod licet sit malum, qui habet illud non elegit, sed suscepit tempore quo non fuit in eius arbitrio vel potestate repellere. Duo præte-

I O. BERNARD. DIAZ HISP.

rea clerici & non vnus in hac denunciatione pos-
ti sunt, vt per hoc cōpertum habeat iudex ecclesia-
sticus plures eodem libello accusari posse de eisdē
criminibus, vt in. l. i. & ibi Bal. C. si reus vel accus.
mor. fue. & in. l. Vim passam. §. incesti. ff. de adul.
Et notat Specul. in ti. de accusatore. in prin. in ver.
item quod non potest.

Huius diœcesis originarij.

CAPVT VIII.

ORiginis proprię ratione sortitur quis forum,
vt probatur in. l. i. C. de muni. & orig. iuncta
gl. fi. & in. l. origine. iuncta etiā gl. ibi. c. ti. &
in. l. i. in prin. & notatur in. l. assumptio. ff. ad mu-
ni. Spec. in ti. de compe. iudi. adi. in versi. 13. & ibi
Bar. in. d. l. Assumptio. §. filius, quasi ad fi. vbi post
Iaco. de Aret. quę refert, cōcludit q̄ potest quis cō-
ueniri in loco originis proprię vel paternę, per. l.
incolę. ff. eo. si ibi inueniatur. & ita tenet Bal. in
rub. C. Si à non cōpe. iud. in fi. loquendo simplici-
ter de loco originis, & q̄ ratione originis suę sor-
tiatur quis forum, no. Bald. in. l. fi. in co. i. C. Si nō
à compe. iud. Alleg. tex. in. c. ex parte. de foro cō-
pe. & talis dicitur subditus secundū eum ratione
p̄sonę tātū. & vide Alex. in dicta. l. Assumptio.
in addi. ad Bar. qui dicit hanc esse cōmunem sen-
tentiā, videlicet q̄ si ibi non inueniatur, nō potest
conueniri, nisi quod ad finē distribuendi bona ibi
sita.

PRACT. CRIMI. CANO. Fo. 15.
fita. In criminalibus autē causis Bal. in sua margari-
ta, in ver. iudex. in. 5. col. dicit q̄ iudex originis po-
test procedere cōtra suum subditū de delicto alibi
cōmisso, per. l. 2. ff. de interdic. & alle. Bar. in. l. Se-
pulchri. ff. de sepul. viola. & gl. singu. in. l. relegato-
rum. §. interdicere. ff. de interdictis & releg. Idem
voluit Bar. in. l. si cui. §. si. ff. de accus. per. l. 1. C. vbi
de cri. agi oportet. Vide etiam Alciatum in cap. 1. de
offic. ordina. super glo. in verbo iudicare. in prin-
cipio. vbi dicit q̄ communis opinio est, q̄ si quis
non puniatur in loco delicti, poterit puniri in loco
originis secundū formā statutorum loci in quo
deliquit, per. l. Sacularij. §. sunt quidā. ff. de extraor-
dina. crimi. Et per notata per Moder. in. l. cunctos
populos. C. de summa trini. & si. cath. Ex quo vi-
detur inferri posse q̄ iudex ecclesiasticus originis
propriæ vel paternæ potest procedere contra cleri-
cum originarium, si ibi repertus fuerit ratione de-
lictī alibi cōmissi. Pro quo etiā facit tex. in cap. Cū
nullus, de tēpo. ordi. li. 6. vbi probatur q̄ Ep̄s lo-
ci originis dicitur propri⁹, vt quis possit ab illo or-
dines recipere. Quod procederet siue per viā ac-
cusationis, siue inquisitionis agatur contra cleri-
cum, per ea quæ infra dicentur in seq. §.

In ea domicilium habentes.

CAPVT IX.

Domi

IO. BERNARD. DIAZ HISP.

Domicilij forus generalior est omnib⁹ alijs,
vnde Cardi. Anto. & Abb. in ca. Cum con-
tingat. de fo. cōp. concludunt q*uod* iudex do-
micilij potest cognoscere de delictis suorum cleri-
corum, etiā alibi cōmissis. & idē tenet Ioan. Cald.
in repe. ca. de illis. de rapto. in col. 6. in. q. 6. qui re-
spōdet ad fundamenta quæ in contrarium videbā-
tur vrgere. & vide Bar. in l. relegatorū. §. interdice-
re. ff. de inter. & releg. qui notat ex tex. q*uod* iudex lo-
ci vnde quis est incola potest quem punire de deli-
cto alibi cōmisso, quod dicit esse notandum. & vi-
de Abb. in ca. licet. de for. cōpe. in col. 13. ver. Sed
circa primā, vbi concludit q*uod* iudex domicilij po-
test exercere omnimodā iurisdictionē in sibi subdi-
tum ratione domicilij, si ibi reperitur etiam in cri-
minibus alibi cōmissis. Et vide. Ioan. And. in ca.
Ut animarū. de cōscitu. in. 6. qui dicit q*uod* siue sub-
ditus delinquat extra diocēsim siue in loco exem-
pto diocēsis, potest ratione fori cōueniri corā iu-
dice suo. & idem tenet Ioā. de Ligna. in cle. pasto-
ralis, de re iudi. quod refert And. Sicul⁹ in. d. c. Cū
contingat in col. 5. vbi respōdet ad. d. c. Ut anima-
rum. qui huic sentētiæ videtur aliquantulum aduersa-
ri. Et tandē refert Ioan. And. post Odofr. in addi.
ad Specul. tenentē q*uod* hæc sententia procedat quā-
do proceditur per viam accusationis, secus si per
viam inquisitionis: quia tunc iudex agit ad vindi-
ctā, & sua non interest, ex quo non deliquit in suo
terri-

territorio, & hoc attēro iure ciuili. Secundūm vero iura canonica vtraq; via iudex procedere poterit. & postea refert Anto. Cinum, & Bar. volentes q̄ etiam de iure ciuili hoc procederet, & Abb. in cōsilio. 25. qui in cōtingentia tacti ita cōsultuit fieri posse, & vide Abb. in co. 2. in. d. c. Cūm cōtingat. qui tenet opinionē Anto. & Bar. & tandē Barba. ibi. in col. 7. & 8. sustinet opinionē Ioan. And. & Odofr. cōtra Cinū & Bart. & residet in eorū opinionē, & credit q̄ in practica sua tenetur opinio, quia æquior, & fortioribus innititur ratiōibus. Et vide Gadi. in tract. malef. in fi. vbi hāc q̄stionē disputat, et tandē cōcludit q̄ iudex domicilij nō pōt procedere per inquisitionē contra delinquentem propter delictū alibi cōmissum, & in fi. col. dicit q̄ licet aliud obtineat de iure canonico, tamē hoc p̄cedit de iure ciuili, & sic videtur tenere opinio. Io. And. de qua suprà, in addi. ad Specu. licet eum nō referat. Et vide Hippo. in sua pract. crimi. in. §. Cōstante. in col. 14. vbi mouet hanc q̄stionē. & dicit q̄ doctores in eis sunt varij, & pro vtraq; parte remissiue refert plures doctores, & tandem dicit q̄ magis cōmunis opi. est, q̄ iudex originis nō possit inquirere, & sic opi. Io. And. de qua supra, quē ipse allegat in primo loco pro ista sentētia. Et aduerte q̄ quando fit mentio de domicilio in dubio, intelligitur de domicilio habitationis, per gl. notab. in. c. Statutū. §. Cūm verò, in verbo, vnā diē. de rescrip.

I O. BERNARD. DIAZ HISP.
rescrip. lib. 6. Norant doctores in. c. fi. de fo. cōpe.
Bald. in. l. fi. col. 11. C. de edict. diui Adria. las. in. l.
Cūctos populos. C. de sum. tri. & fide cath. in col.
6. Si tamen clericus est vagabundus, tunc videtur
q̄ vbiq̄; fuerit repertus poterit puniri, iuxta gl.
in. l. 1. C. vbi de crimi. agi oportet. quam allegat Gan
di. in tracta. maleficiorum, in rub. vbi puniatur de
linquens circa prin.

Et beneficia.

CAPVT X.

AN clericus ratione beneficij quod habet di
catur habere domiciliū in loco illius? Suffi
ciat referre breuiter quæ tradit latē Feli. in.
c. dilectus. l. 2. de rescrip. in. 1. col. vbi materiā istā
more suo per cōclusiones resoluit, videlicet quòd
si clericus habet beneficiū, non requirens residen
tiā, non cēsetur illic habere domiciliū secundū
Innocen. Anto. & Abb. in. ca. Ex ore. de priuile
gijs, Si verò requirit residentiā, sortitur ibi domi
ciliū secundū oēs doctores ibi, & in. d. cap. Ex
ore, & alios quos ibi refert, quòd p̄cedit, licet ibi
nō resideat, si secum nō est dispensatū super reside
tia, vt per eundē Feli. ibi in. 2. co. in. 4. cōclusionē,
qui post multa cōcludit q̄ talis de facto non resi
dens, fingitur ibi habere domiciliū in loco benefi
cij in onerosis: vnde habens plura beneficia requi
rentia residentiā, dicitur habere plura domicilia
secun-

secundum eum ibi, in tertia conclusione, allegando glos. in ca. Primat⁹. 71. distinctio. & in ca. Quoniā. 21. q. 2. Et in ca. Quia in tantū. de prebē. quod intelligit quādo quasi æqualiter in utroq; residet secus tamē si in altero seruit vicarius eius, quia tūc, habet domiciliū tantum vbi residet. & hoc etiam tenet Abb. in. c. Postulasti. de fo. cōp. col. 1. Immo plus dicit idem Feli. vbi suprā in. 3. co. in. 6. cōclusionē. q̄ licet clericus possit habere domiciliū alibi, tamen principale dicitur esse in loco beneficij, pro quo refert Inno. in. d. c. Ex ore, & alios, & idē no. ipse in. d. c. Postulasti. in prin. Ex quibus omnibus sic breuiter collectis, & si diffusius illa prædict⁹ doctor scripserit, videtur q̄ possit inferri ad nostrum propositū, q̄ prælatus diocesis (in qua quis habet beneficiū, in quo tenetur residere, licet non resideat) potest punire talē clericum inuentum in sua diocesi, de delicto alibi cōmisso, tanquam sibi subditum ratione domiciliij. quāuis nullum aliud domicilium in sua diocesi, habeat.

Gravia & plura perpetrarunt facinora.

C A P V T X I.

Quia ex qualitate delictorū in dispositione sacrorum canonū poenæ minuuntur vel augētur, & in his quæ ad iudicis arbitrium relinquantur pari modo aggrauari vel moderari debent: ideo de clericorū delictis tractari oportunū

C est, vt

est, vt aperiāmus q̄ leuia, grauia, grauiora, seu gra-
uissima iudicentur. Et in hoc Panormita. in cap.
Tuæ. de pœnis, scripsit, q̄ leuia dicūtur, vbi dolus
nō requiritur, vt quando aliquid cōtingit per im-
peritiam, vel culpā sine dolo, vel quando dolus in-
teruenit circa rem modicā. Cui adde Angel. in. l.
Non solū. §. Si mādato. ff. de iniur. & in. l. leuia. ff.
de accus. ad hoc videlicet quē dicātur crimina le-
uia, vel nō. Et vide Augu. i. addi. ad Ang. de Areti.
in verbo, hęc est quēdā inquisi. in addi. §. in fi. quē
per glo. in cap. Cū illorum. de senten. excō. dicit q̄
hoc relinquitur arbitrio iudicis: & q̄ secūdum vul-
gi opinionē ista veniunt in cōsideratione. Item q̄
grauia sunt in quibus exigitur dolus, & tendunt in
graue praiudiciū alteri⁹ seu reipublicæ, & magna
pœna imponitur, vt in furto, periurio, & similib⁹.
Grauiora sunt publica, & quando non imponitur
pœna mortis. Grauiissima vbi imponitur pœna
mortis. Pro leuibus secūdum eundē Panor. non
debet deponi clericus, nec priuari beneficio, sed
poterit ad tēpus suspendi, vel aliter corripī ad arbi-
triū superioris. Pro grauib⁹ potest deponi. & adde
Feli. in ca. At si clerici. de iudi. in principi. in col. pen-
nul. qui dicit q̄ quæ dicātur crimina grauia, statur
arbitrio iudicis, et refert ad hoc Abbas. vbi suprà.
Pro grauioribus quanquā nō sint publica, pote-
rit vltra depositionē detrudi in monasterium. Pro
grauissimis vbi de iure ciuili puniretur pœna mor-
tis.

tis potest deponi, & dānari ad perpetuū carcerē. Et quia qualitas cuiusq; criminibus latius in quolibet eorum infrā declarabitur, ista sufficiāt pro cōmento huius particulæ.

Cum laici essent sine ordinibus ministrare ac celebrare sunt ausi.

C A P V T X I I.

QUæ poena sit imponenda laicis missam vel aliud sacrum ministerium celebrantibus hucusq; canonica iura nō statuerunt: forsitan enim antiqui illi patres nō crediderunt tantā futuram esse aliquorū hominum temeritatē, vt tātum nephas (quale est sine ordinib⁹ missam celebrare) cōmitterent, & si iam hodie dignum esset hoc speciali sanctione punire, cū tēporibus istis hoc aliquando accidisse cōperimus. Cū ergo casus acciderit, hoc arbitrio iudicis puniendū videtur, in quo oportebit cōsiderare ea quæ in arbitrijs inferioris suo loco cōsiderāda describimus. Bald. tamē in. l. Qui sub prætextu. C. de sacrosanct. eccle. notat, qd dicens se clericū & ingerens se actibus clericorum, cū nō sit, est falsarius, quē refert Fely. in. c. tertio loco. deprobat. in. princi. Et vide præposi. in. c. Quod interrogasti. 27. dist. Clericus autē ministrans in ordine quē non habet, deponēdus est, & amplius nō ordinādus. tex. in. c. 1. de cleri. non ordina. minis. qui sic summatur. Diacon⁹ missam

IO. BERNARDI DIAZ HISP.
celebrans ad sacerdotiū non potest promoueri. à
diaconatur suspēditu biēnio vel triēnio, vt in. c. 2.
eo. tit. Clericus præterea qui cū nō esset ordina-
tus ministravit in aliquo ordine in apparatu, incur-
rit irregularitatē, cū solus Papa dispensat, tenet La-
pus in allegatione. 29. incip. An dispēset, referen-
do Calderi. in. c. Si celebrat. de cleric. excō. Idē te-
nent Hostiē. & Goffre. vt ad maiores ordines ascē-
dat, sed in susceptis dispensat Ep̄s, vt notāt Angel.
in sūma, in. §. 38. incip. Duodecimō incurritur, in
verbo irregularitas. & Siluester in eo. verbo, in. §.
Duodecimō quæritur.

Excommunicati.

CAPVT XIII.

Pœna clerici secularis recipientis ordinem
dū existit in excōmunicatione est, q̄ depo-
natur ab ilo ordine. Notat Abb. ex tex. ibi in
c. Cū illorum. in. 2. nota. de sentē. excō. cum quo
solus Papa dispēsat vt ibi. Quod procedit, etiam
si ab excōmunicatione, qua erat ligat⁹, poterat ab
aliquo inferiori citra Papam Absolui, vt cōcludit
Abb. post Io. Andr vbi suprā, ex ratione quia fuit
effectus irregularis & cū irregularibus solus Papa
dispēsat. Et idem voluit Ange. licet Abb. non refe-
rat, in sua summa, in verbo, irregularitas, in. §. 22.
incipi. Secundo cōtrahitur, & Siluest. in eodē ver-
bo. in versi. Secūdo quæritur. Hostien. verō in sua
sum-

summa. tit. de cleri excō. minist. dicit q̄ videtur si
 bi q̄ quando excōmunicatus ab ordinario incur-
 rit irregularitatē, quia sententiā ei⁹ violauit, posset
 ordinarius secū dispensare, dicit tamen q̄ consue-
 tudo refragatur. Et aduerte quòd idē est in clerico
 qui suspensus vel interdictus ordines recipit, vt fir-
 mat Ang. & Silues. vbi suprā referendo Rain.

Illegitimi.

C A P V T X I I I.

VT ab illicita copula retraherētur seq̄; iustis
 nuptijs alligarent homines, ex quibus pro-
 lē legitimā susciperēt, meritò etiam apud
 ethnicos sancitū ac obseruatum est vt filij illegiti-
 mē nati quantuncunq; sine sua culpa labē ipsam
 contraxissent, honoribus & dignitatibus indigni
 iudicarētur. Quod nempe & si cōsideratione prę-
 dicta, vt sic fiat nō reputetur iniquū, licet filiis ipsis
 (quibus natura negauit ortū suum eligere posse)
 crudele quodāmodo ac durū videatur. Cū illis ta-
 mē illegitimē natis viris, qui propria virtute ac bo-
 nis actibus paternā culpam in seipsis abstergunt,
 pluresquē legitimē natos moribus ac meritis ante-
 cellunt, ac reipublicę seipsos reddūt vtiliores, talis
 iūris asperitas liberaliter & sine pecuniarū exactio-
 nē tēperanda esset, vt sicut parētes ab illicita copu-
 la retrahit (si forsan retrahit) filiorū damnum futu-
 rū sic iam natos cōtra leges filios, spes recuperādi

honores, ad virtutē sequendā impellat. Iustum est enim, vt quos aliena culpa honore destituit, propria virtus, & si pauperrima sic (vt ferē semp esse solet) ad honores restituat. Quid enim crudelius, ac iniustius quā q̃ naturalis quidā parentū excessus, virtute sola, quantumuis clara filiorū, in pauperibus reparari nō valeat, in diuitibus tamen, qui patrum suorū reatui plura proprio addiderunt scelestia, hoc facillimē deleat sola præstatio pecuniæ? Prædicta igitur cōsideratione etiam sacri canones quibus maxima cura est sancto fauere instituto matrimonij, ac illicita punire cōnubia, illegitimos quosque à clericali tōsura, cæterisq; ecclesiasticis ordinibus arcet, prohibetq; vt in ca. 1. de fil. presbyte. Et in ca. 1. & 2. § 6. dist. & hoc per sex rationes, quas describit Præpo. in. d. c. 2. licet Hostiē. in summa, de filiis presbyte. in. §. Quæ est causa, solū tres scripserit. Si quis autē illegitimē natus promotus fuerit licet recipiat caracterē, nō habeat tamen executionē ordinis. probat rex. in cap. fi. § 6. dist. ex quo notant ibi Domini. & Præpo. q̃ licet illegitimitas non inficiat habitum ordinis: sed executionem, si talis ordinatus recipit caracterem.

Rebaptizari. CAPVT XV.

Rebaptizati intantū odio habentur ab ecclesia, q̃ qui non ignari rebaptizantur dicuntur quasi iterū crucifigere Christū, vt in ca.

Qui

Qui bis de consecra dist. 4. & ideo non sunt ordinandi ad clericatū, vt in ca. Cōfirmandū. 50. dist. quod adeo est verū quod dicit text. in. d. cap. Qui bis. quod etiā si ignoranter rebaptizati fuerint, ordinari non possunt. vbi glo. hoc intelligit de ignorantia euris, quæ non excusat, non autē de ignorantia facti: quia iaris rebaptizato non impediret promotionem. Qui autē ex rebaptizatis ad sacerdotij gradū indignus aspirare cōtenderit, cū ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit. ita disponit Cōsiliū Toletanum. 4. de quo in. c. si. 51. dist. quāuis ille tex. nō intelligatur de ordinatione ad sacerdotiū, sed ad Ep̄atum, secūdum Arch. ibi, quē vide notantem q̄ tales scienter rebaptizati cēsentur perpetuò irregulares, qui respōdet ad argumentum quod potest obijci, qualiter actus qui nō habet effectum, sicut rebaptizatio inducat irregularitatem, & vide glo. in. d. ca. Qui bis.

Bigami.

CAPVT XVI.

PRæmisso prius q̄ bigamia pluribus modis contrahitur: vt per Archid. Floren. in. 3. parte tit. 28. c. 3. vbi octo modos illius scripsit, quos hic referre non curo: transcripsit enim illos Siluest. in sua summa, in verbo bigamia. in princi. bigamos ordinari nō posse ex pluribus capitulis, in dist. 34. à Gratiano collectis cōprobatur, præci

pue in. c. Curandū, & in ca. Præcipimus. & in ca. Si quis viduam. el. i. cum duobus seq. Si verò de factō fuerint aliqui ad sacros ordines promoti, illis priuandi sunt, quia in bigamia contra Apostolum dispensare non licet, vt in ca. Super eo. de biga. ex quo patet q̃ bigami recipiunt characterē ordinis, quod etiā probat tex. & ibi not. Præpo. ex eo. in. c. Si quis viduā. 50. dist. Et inter alios casus. bigamiæ aduerte ad vnū quod pluries contingit, q̃ si maritus adultere post adulteriū, illam cognouit, nō potest ordinari. ita probat tex. & illū sic summat Præpo. in. ca. Si cuius. 34. dist. cuius ibi bonā dictionē vide videlicet quod cognoscēs adulterā scienter, siue ignoranter repellitur à suscipiēdis ordinibus, ab executione verò susceptorum non repellitur, si ignoranter cognouerit, dum tamē possit vxorem de adulterio cōuincere & eam dimittere. Imò fortiolem affirmat sententiam ibi Præposi. post Bart. Brix. Ioan. de fan. & Host. quòd licet maritus cognoscat adulteram ad mandatū iudicis, sibi præiudicat, licet Innoc. in cap. Inquisitionis. de senten. excom. In hoc aliter distinguat.

Serui sine dominorū suorum licentia.

CAPITULUM XVII.

Qvod nulli de seruili cōditione ad sacros ordines promoueat, nisi prius à proprijs dominis libertatē consequantur, cautum est in con-

in consilijs Triburiensi & Toletano, de quibus in
ca. Nulli. & in ca. De seruorū. § 4. dist. & in ca. 1. &
2. de ser. non ord. Et not. q̄ in hac materia appella
tione sacrorū ordinum cōprehenduntur etiā mi
nores, vt firmāt Præpo. in. d. c. Nulli. Aduerte ta
men q̄ seruitus nō impedit ordinis susceptionem
de facto: quia si seruus ordinetur, verē ordinē susci
pit. Istam cōclusionē ponet Præpo. in summa. § 4.
dist. post Card. ibi. Attamē si seruus aliquis fugiēs
dñm suum, qualibet calliditate, aut fraude ad grā
dus peruenerit ecclesiasticos, decretū est, vt depo
natur, & eius dominus eum recipiat, vt in ca. 2. de
seruis non ordi. Vbi vide bonam distin. quā des
cripsit Abb. post glo. quā nec in substantia referre
libet, nec transcribere decet, quia temporibus istis
casus hic rarissimē contingit.

Illiterati.

CAPVT XVIII.

Posteaquam alinus ille paracletus Apostolos ac
omnes alios, qui primū mundo orthodoxā
fidem nostrā annuntiaturi erāt doctrina sacra
per docuit, ac diuinis imbuit mysterijs, aliosq; ec
clesiæ doctores illuminauit, qui doctrinā ab eo in
spiratam futuris tēporibus pro salute fidelium in
scriptis redigerēt, iam non sic in quacunq; sæculi
ætate, nouos edocet Apostolos aut doctores illu
minat. Vnde ecclesiam sanctā gubernaturis onus

cernitur iniunctum, vt proprio discāt labore, quæ
 populis valeant prædicare, quoue ignorantes, in fi
 de instruant, ac omnes ad Christianos mores ob
 seruandos persuadeāt. Piæq; constitutū est, vt qui
 addiscendi laborē non sunt perpeſsi, gubernandi,
 ministrandiq; in ecclesia Dei honore non fruan
 tur, pæmaximè quidem ad sui regimen viris lite
 ratis Ecclesia noscitur indigere, vt inquit tex. in. c.
 Cum ex eo. de elec. in. 6. Vnde meritò Gregorius
 prohibuit ignorantē literas ordinari, vt in. c. Præ
 cipimus. 34. dist. & idē censuit de illiteratis Gela
 sius, vt habetur. in. c. illiteratos. 36. dis. Præterea Iu
 stinianus imperator in auct. de Sanctis. Episco. §.
 Clericos. col. 9. nisi literas scirent, nō permisit cle
 ricos ordinari, & hodie etiā neq; ad primam tōsu
 ram illiterati viri promoueri possunt, vt in. c. fi. de
 tēpo. ordi. in. 6. quod ibi intelligunt Domi. & Phi
 lip. in penitus illiterato, per tex. iunctis glo. in. d. c.
 Præcipimus, & in. d. c. Illiteratos, cū quo nō pos
 sunt dispensare Epi vt fiat clericus, vt notat Inno
 cen. in. c. dilectus. de tempo. ordi. cui assentiuntur
 Domi. & Philip. vbi suprā. & vide Cardi. de Tur
 re cremata, in. c. Si in laicis. 48. dist. vbi facit firmā
 conclusionē, q̄ super omnimoda ignorantia in sa
 cerdote, nulla potest cadere dispēsatio: quia de iu
 re diuino est, q̄ sacerdos habeat scientiā, vt habe
 tur Osee. 4. ca. Si autē carens literis omnino fuerit
 ordinatus, recipit characterē, vt firmant Innocen.

& Io.

& Io. And. in ca. Cū in cunctis, de electi, quod refert de Turre cremata, in dicto capi. Illiteratos, & idē tenet Card. post Laurē. in cle. i. in fi. verbis. de æta. & qualit. qui asserit q̄ etiā puer vnius diei baptizatus, si ordinetur, recipit characterē. Pœna autem illiterati, qui ad sacros ordines fuerit promot⁹ cū in iure non sit statuta expresse, arbitrio iudicis relinquitur, quæ videtur esse conueniens, vt ab ordinibus suspendatur, donec sufficientiā tali ordini requisitā habuerit. Si verò omnino illiterato vltra prædictos ordines beneficium fuerit collatū, eo dignè priuari potest: quia collatio beneficij facta tali nō tenet, vt not. PhiloP. in d. ca. fi. de tēpo. ord. in. 6. referendo Innoc. & Io. And. in ca. Cum nostris. de conces. præben. æquiparat enim Innocen. ibi illiteratum mulieri ac infanti.

Post peractam pœnitentiā solēnem.

C A P V T XIX.

Solennis pœnitentia ab antiquis patribus induta est, vt grauiā & scandalosa in populis crimina cuitarētur, quæ quidē ætate nostra in vsu nō est, non peccatorū defectu, sed prælatorū incuria. Quia tamē futuris sæculis ecclesia ad pristinū decorē restituta, & ipsa pœnitentia solēnis restituenda erit, placuit effectū, quē operatur in nostra materia, in præsentī describere, qui talis est. Vt qui sic solennē pœnitentiā egerunt, non admittantur ad

cle.

clerum, vt disponit Siricius Papa in cap. Illud. 50. dist. & statutū fuit in concilio Toletano, de quo in ea. Placuit. ea. di. Si tamē necessitas aut vtilitas ecclesiæ exegerit, tunc deputari possunt inter ostiarios vel lectores, ita quod Epistolā vel Euāgelium non legant, vt in. d. ca. Placuit. Quod ideo sancitū est propter quatuor rationes. Primò propter dignitatē sacrorum ordinū. Secundo, propter timorē recidiui. Tertiò ob scandalū vitandū, quod posset oriri ex memoria præcedentiū peccatorū. Quarto, quia ille qui sic solennē pœnitentiā egit, nō haberet frontē alios corrigendi cū peccatum eius fuerit publicū, quas scripsit Archid. in dicto capi. Placuit. Si quis autē ordinatus fuerit Episcopo ignorante, à clero deponēdus est, quia ordinationis tēpore non prodidit se fuisse pœnitentē, vt in concilio Carthaginē. 4. de quo in ea. Ex pœnitētib. eadē distin&. Eps autē qui sciens ordinauerit, non manebit impunitus, quia etiā ipse ab Episcopatu suo ordinandi duntaxat potestate priuatur, vt ibi. quod intellige, quādo ordinauit scienter absq; dispensatione, vel cū indiscretē dispensauit, secundū Arch. in dicto ca. Placuit. Poterit tamē Eps dispensare cū prædictis ad minores, non autē ad sacros: vt notat Siluest. in summa in verbo pœnitentia. versū. Tertiò quæritur, per tex. in. d. ca. Placuit. qui tex. de Epō nihil dicit, videtur tamen probare opinionē Siluest. dū dicit, q̄ propter necessitatē vel

vel utilitatē possunt inter lectores vel ostiarios deputari. Ex quib⁹ verbis posset etiā dici, q^d Ep^s prohibito voluntatis suę non poterit dispēfare extra dictos duos casus. Et q^d in tali casu posset dispēfare, not. Archi. in. d. c. Placuit, referēdo Laur. & Ray. licet ipse hoc simpliciter dicat nō distinguendo inter maiores, vel minores ordines.

Per saltum.

CAPVT XX.

CLericis prohibitum est per saltū ordines recipere, vt in ca. Sollicitudo. §. 2. dist. & in cap. Vno. de cle. per sal. promo. tenet tamē collatio ordinū præposterē facta, licet fieri non debeat, vt not. Abb. in. d. c. Vno, ex tex. ibi, in. 1. not. & vnde de Hostiē. in summa eiusedē tit. in. §. 1. asserentē q^d qualiscūq; ordo cōferatur siue gradatim, siue per saltum, character confertur, non tamen executio: Quod tamē omissum fuit, est cautē supplendū, vt probatur in dictis iuribus. Pœna autē quā patitur recipiens ordines per saltum est, q^d interdicitur sibi executio ordinis quē suscepit, donec omissum suppleatur, pbat tex. in. d. c. Sollicitudo, & ibi not. Domi. & Præpo. in. 1. nota. Imò plus dicit Domi. ibi in vltimo nota. q^d est ibi argu. q^d recipiens ordinē per saltū videtur esse inhabilis, vt non possit ad maiores ordines promoueri, etiā post suppletionē ordinis omissi, nisi secū dispensetur, etiā vt maio-

res

res possit suscipere. Et vide postea eundē Domini. ibi in. i. q. vbi cōcludit post Archid. q. talis nō est ipso iure suspensus ab ordine sic recepto, sed per sententiā suspendēdus, quod ibi etiā sequitur Præposi. Vide tamen eosdē Domini. & Præpo. ibi qui post Hugo. & Archid. tenēt q. si quis se faceret ordinari scienter per saltū, vel ambitionē, vel superbiam, debet omnino deponi, nec secum dispēsetur, vel saltē nō de facili. Nec potest insuper per saltum promotus in ordine sic suscepto ministrare sine dispensatione, vt probat tex. in. d. ca. Vno. & ibi notat Abb. in vltimo nota. Quæ dispēratio potest fieri per Ep̄m quādo scienter fuit promot⁹ per saltum, & nō ministravit. iniuncta sibi pœnitētia, & facta cauta suppletionē eius quod omissum est, vt not. Hostien. vbi supra, in. §. fina. & sequitur Domi. vbi suprā post Archid. Domi. tamē refert ibi eundē Hostien. in. d. c. Vno, tenentē in hoc cōtrarium, immō q. scienter recipiens ordinē per saltum, quia dolosē offendit mentē tituli, de cle. non ordi. minif. & de eo qui fur. ordi. rece. dato q. in illo nō administret, cum tali solus Papa dispensat. Et vide Præpo. ibi, qui eadē verba Hostien. refert, & addit q. non potest administrare in ordine sic suscepto, & est deponendus. Sed si ministrauerit, credens se promotū fore gradatim, licet vicini cōtrarium asserant, cū talis fuerit promotus in minori etate, dispensat Ep̄s secundū Hostien. in di

Et a summa. Si tamen sciēter promotus per saltum ministraverit in ordine nō gradatim recepto, non potest cum eo nisi per sedem Apostolicam dispensari, vt per eundē Hostien. ibi, quia incidit in pœnam tituli de cle. non ordi. ministr. quod sequitur Domi. vbi supra. Et vide Siluest. in summa, in verbo irregularitas. in. §. vndecimò quæritur. vbi facit bonam distinctionem sequendo Hostien. Bonauen. Raymun. & Supplemē. & tenet cōtra summas Angelicam & Rosellam.

Furtiuè.

CAPVT XXI.

Furtiuè dicitur quis ordinē recipere, quando sine ordinatione & sententia superioris, & sine examinatione quis ingerit se cum multitudine ordinādorum, ignorāte ordinatore, & sic ordines recipit, vt per glo. in. c. 1. in verbo furtiuè eiusdem titu. & per Host. in summa. §. 1. & latus per Abba. in rubri. eiusdē tit. Qui autē tali modo receperit, si erat lata excōmunicatio contra illud facientes, nō potest in ordine sic suscepto ministrare, vel ad superiōrē ascendere sine dispēstatione Papæ. Si tamē excōmunicatio lata nō erat, Ep̄s & Abbas poterūt dispensare, vt patet in. ca. 1. cum duobus seq. eiusdem tit. de quo per Ange. in summa, in verbo irregularitas. in. §. 23. & per Siluest. in sum. in eodē verbo, in. §. Tertiò quæritur. Item not. q̄ dicitur quis
furti-

furtiuè ordinem recipere, quando recipit quatuor
minores ordines et subdiaconatum in vna eadem
die, vel quando recipit duos ordines sacros simul,
vt pbatur in ca. 2. & fi. de eo qui ordi. furti. susce.
& not. Hostien. in dicto. §. 1.

*Extra tempora & ante etatem legiti-
mam, & ab alieno Episcopo.*

CAPVT XXII.

ORdinatus extra tempora suspenditur, donec
cum eo dispensetur, vt in ca. Cum quidã. de
temp. ordi. Item ordinatus ante legitimã eta-
tem suspenditur vsq; ad eius aduentũ, vt in ca. vel
non est cõpos. eod. tit. Nõ tamen est ipso iure sus-
pensus, vt not. Bern. Ray. Guili. Archi. Anto. Pau.
deeleaza. & Zaba. in varijs locis relatis per Archi-
episco. Floren. in. 3. par. tit. 28. ca. 1. in fi. Ordinato
insuper sine licentia sui præfulis, ab alieno Epõ, in-
terdicatur ordinis executio, vt in ca. Quod trãsla-
tionẽ, eo. tit. Hodie verò ordinatus aliquo de præ-
dictis tribus modis est suspensus ipso iure, & cele-
brãs efficitur irregularis, à solo papa absoluendus,
& beneficijs potest ipso iure priuari, vt habetur in
extraua. Pij. 2. quæ incip. Cum ad sacrorũ ordinũ.
de qua ad istud propositum meminit celebris me-
morix doctor Hispan⁹ Didacus de Villadiego in
tract. de irregularitate, in cap. de suspensione. in. 2.
col. & refert etiã eam ad hoc Silues. in sua summa,
in verbo

in verbo irregularitas, in. §. Decimo quæritur, qui allegat regulas Innocen. 8. & Alex. 6. Rom. Põtif cum, quã etiam extrauagãtẽ feruari præcepit Leo. 10. in suis regulis Cancellarię, in reg. 22. inci. Item de clericis extra tempora. Et Paulus Papa. 3. in suis regulis in regula quæ etiam incipit, Item de clericis, quæ est. 24. in ordine. An autem promotus ad sacros ordines ante. 14. annũ cogatur continere si postquã peruenierit ad etatem legitimã vult cõtrahere matrimoniũ, vide Host. in summa. de cle. per sal. promot. in. §. 1. in fi. qui mouet quæstionẽ, refert opiniones cõtrarias, & in ea quã vltimo loco scripsit, videtur tenere q̃ talis non cogitur continere. Contrariũ tamen videtur tenere glo. in ca. Vno. de cle. per sal. promo. in verbo discretionis, quæ mouet istã quæstionẽ, vbi tamẽ. Abb. refert Arch. post Hug. in. c. Pueri. 1. q. 1. tenentẽ q̃ si ordinatus ante pubertatẽ illa adueniẽte vult tenere clericatũ, & gaudere priuilegio clericali, tũc tenetur continere, aliàs secus, quã opin. approbat, & dicit hoc fuisse de mente Inno. & Host. & vide Præpo. in. c. Subdiaconus. 77. dist. tenentẽ q̃ Doct. cõmuniter in. d. c. 1. not. q̃ si factus maior cõtradicit nõ acceptans ordinẽ, non tenetur cõtinere, ex quo dicit ipse q̃ resultat monstrũ, videlicet q̃ minor recipit characterẽ ordinis sacri, & tamen si contradicat maior factus, nõ tenetur continere, licet Card. in cle. fi. de etã. & quali. in. 1. q. teneat q̃ si talis erat

doli capax, tenetur cōtinere, per glo. in. d. c. Pueri.
 1. q. 1. Et idē dicit, si quā primū peruenit ad doli
 capacitātē non reclamauit, quia tunc incipit obli-
 gari. Et vide in hoc proposito quod no. Nicolaus
 de Millis in suo repertorio, in verbo, Clericus pro-
 motus, vbi referendo Host. & Inno. in. c. Pueri. de
 tēp. ord. Et cōpost. & Ioā. And. in. c. vnico. de cle.
 per sal. pmo. Et in. d. c. Pueri. & Archid. in. c. Pue-
 ri. 1. q. 1. dicit q̄ promotus infra pubertatē inuitus
 & coactus pōt contrahere matrimoniū, per gl. in.
 d. c. Vnico & q̄ idē est, si non fuerit coactus dū ta-
 men infra pubertatē contradicat, & perseuerat in
 cōtradictione vsq; ad pubertatē, vel si infra puber-
 tatem non cōtradicit, & statim dum cōeperit per-
 uenire ad pubertatē contradicat: & q̄ illud statim
 intelligitur intra triduum, & q̄ aliās non auditur,
 licet glo. in. d. ca. Vnico. & in dicto ca. Pueri aliter
 teneat secundum eundem.

Ac simoniaco.

CAPVT XXIII.

Recipiens ordines ab eo quē scit simoniacum,
 nō recipit executionem, cū ordinator non ha-
 beat, nec etiā si ignorāter, nisi dispensetur cū
 eo. ita dicit gl. in ca. Per tuas de simo. in glo. fin. in
 fin. Et not. Host. in summa, de tempo. ordinā §. A
 quo, versi. Quid si Ep̄s. & tenent etiā Angel. & Sil-
 ues. in suis summis, in verbo irregularitas, in versi.

Septi

Septimò quæritur. Tu verò vide notabilem distinctionem, quâ facie Præpo. in ca. Statuimus. in fin. i. q. i. vbi secundû eum multû refert, an quis ordinetur à simoniaco tolerato, quia tunc nō est quod imputetur illi, quia licet sciat eum simoniacû, debet sacramenta ab eo recipere, nisi esset notoriû, vel testibus posset hoc pbari. An à simoniaco præciso, quia si ignoranter, ex pietate ecclesiæ habetur rara. Si scienter et spontaneè, irrita est ei⁹ ordinatio. Si coactè, reus erit vsurpatę dignitatis, si intra mensem cû poterit, ad ecclesiã non redierit. Et vide Hosti. in. d. §. A quo. tenentem, q̄ si credo vel scio Ep̄m simoniacû, nō in suo ordine, sed in collatione ordinis, seu bñficiarû, si possum obtinere q̄ ab alio ordiner, hoc debeo facere, alioquin quãdiu toleratur ab ecclesia, & est occultus, securè recipio si cōpellat me nō obstâte, cōscientia repugnante.

Excommunicato.

CAPVT XXIIII.

EXcommunicati vera conferunt sacramenta, dūmodo in forma Ecclesiæ gerât quod agunt, notat Hosti. in summa, de tēp. ordi. §. A quo, versic. Hæc igitur. & ordinationes factæ ab eis, si in forma Ecclesiæ fiant, ratæ sunt, quò ad characterē, irritè verò quò ad executionē secundû eum. Et vide eundem in summa de ordin. ab Ep̄o qui renuntia. §. fin. vbi notat, q̄ si scienter quis re-

IO. BERNARD. DIAZ HISP.

capit ordines ab Epō excōmunicato, indignus est dispensatione. Si ignoranter, potest cum eo per propriū Ep̄m dispensari quo ad executionē quā in eū nō transtulit Ep̄s excōmunicatus. Et vide Angel. in sua summa. in verbo irregularitas. ver. 30. incipien. Septimò quæritur. & Silues. in sua summa in eodē verbo, in. §. Septimò quæritur, ubi tenent q̄ ordinat⁹ ab excōmunicato incurrit irregularitatē, & q̄ si fuerit ordinatus ignoranter. dispensat Ep̄s tā in susceptis, quā in suscipiendis. Si verò scien- ter solus Papa. & idē dicūt de ordinatis à schisma- ticus. Aduerte tamen, q̄ si proprius Ep̄s fuit ordi- nator. tunc videtur q̄ etiā cum ignorante non pos- set ipse dispensare, quia dispensaret super defectu proprio, & ideo etiā tunc videtur esse recurrēdum ad Papam, vel ad Metropolitanum.

Heretico.

CAPVT XXV.

Ordinatus ab Epō hæretico, forma Ecclesiæ seruata, licet recipiat ordinis characterē, non tamen executionē, neq; sacramenti gratiā re- cipit. Vnde tales nō sunt ordinādi de nouo, sed ha- bita dispensatione possunt in ordinibus ministra- re, nisi quis ignorāter ordinetur. Si verò forma ec- clesiæ non seruatur neq; ipsum characterē recipit. Probantur ista ex tex. & glo. quæ ibi notat Prępo. in cap. Qui perfectionem. l. q. 1. Et vide Hosti. in.

§. A.

§. A quo supra allegato in cap. prox. ex quo etiam idem poteris colligere.

Et à collatione ordinum suspensio.

CAPVT XXVI.

ORdinatus à suspēso nō recipit executionē ordinis, licet verē ille det ordines, si seruat formā ecclesię. ita voluit Hosti, in summa, de tēpo. ordi. in. d. §. A quo, in. d. ver. Hęc igitur, & Angel. in sua summa, in verbo irregularitas, in. §. 30. incip. Septimo q̄ritur, quod trāscripsit Silue. in sua summa, in eodem verbo, in. §. Septimo quæritur.

Et qui Episcopatu renuntiauerat.

CAPVT XXVII.

SVsciens sciēter sacros ordines ab eo qui loco simul & dignitati Ep̄ali renūciauit, executionē officij nō habet, vt in ca. i. de ordi. ab eo qui renuncia. epis. Quādo verò non scienter id fecerit, discretus pontifex poterit dispensare, nisi crassa & supina fuerit ignorantia, vt ibi: quia tunc si talis ignorantia præcesserit, vel scientia, solus Papa dispēsat, secundū Abb. ibi. Si verò ignorātia est probabilis, inferior potest dispensare, secundū eū. Est autē probabilis ignorātia in ordinato, quando Ep̄s renunciauit in curia, & veniens dixit, q̄ nō renunciauit dignitati, vel omnino tacuit renunciationē, vt notat Hosti. in summa, de ord. ab Ep̄sco

IO. BERNARD. DIAZ HIS.
pis qui renúcia. in. §. i. versí. Quid si à tali. per quē
etiam vide quid iudicabitur in dubio, quādo sim-
pliciter renunciauit, de quo etiā per Abb. in. d. c.
i. prope si. qui referendo Philip. & Hosti. conclu-
dit q̄ tunc in dubio præsūmitur renunciaſſe loco
tantum, & non dignitati. Et vide Ange. & Silueſ.
in ſuis ſummis, in verbo irregularitas, in verſicu.
Octauo quæritur.

*Suſſenſionis, excommunicationis, ac
interdicti cenſura nodati.*

CAPVT XXVIII.

EXcōmunicatus maiori excōmunicatione, vel
interdicto, aut ſuſpēſus ab homine diuina offi-
cia celebrans in ordine ſuo degradandus eſt.
Hāc cōcluſionem ponit Hoſt. in ſumma, in tit. de
cle. excō. miniſ. in co. i. allegādo tex. in. c. Latores,
eo. ti. ex quo tex. ibi Abb. in. 2. not. colligit argumē-
tū, q̄ omne crimen inducens irregularitatē eſt de-
poſitiōe dignū, de quo ſe remittit ad notata in ca.
Cum nō ab homine, & in. c. At ſi clerici. de iudi.
Suſpenſi verō à canone, puta minori excōmunica-
tione nodati, vel ſuſpēſi à beneficijs, & nō ab offi-
cijs celebrātes nō incurrunt irregularitatē, etſi gra-
uiter delinquāt, Idē Hoſt. vbi ſuprà. col. 2. Et quia
ſuſpenſio ſe habet multipliciter, vide bonā diſtin-
ctionem Abb. in ca. ſi. de cleri. excō. depo. miniſ.

Ex qua

Ex qua colliges quādo suspēsus celebrās sit irregularis, vel nō. Et vide etiā Archid. Floren. in. 3. par. tit. 28. ca. 1. in. §. 1. vbi hoc bene examinat. Et nota q̄ licet irregularitas cōtrahitur in casib⁹ ipso iure, tamē pœna depositionis, qua punitur irregularis infligitur per sententiā, vt not. Ioan. And. in. ca. 3. de cleri. excō. minist. quem sequitur Turrecremata. in ca. Si quis Episcopus. ii. q. 3.

Non ieiuni.

CAPVT XXIX.

S Acramenta altaris non nisi à ieiunis hominib⁹ celebrari à Carthaginensi cōcilio prohibitum est, quod fuit trāscriptum à Gratiano in cap. Sacramenta, de cōse. dist. 1. Cōtra facienti autē nulla ibi pœna statuta fuit. Qui autē post cibum & potum etiā minimum diuina celebrauerit, excōmunicationi subiacebit. 7. q. 1. ca. Nihil. nisi præmissa dormitatione, aliàs priuandus est beneficio suo, vt in cap. Si constiterij. de accus. secundum Hostien. in summa, in titu. de consec. eccle. vel alta in. §. Et qualiter ieiuno. Vide tamen Card. in cap. Ex parte. de celebra. missa. in. 4. quæstio vbi dicit quod celebrans post cibum vel potum potest deponi. allegat. dicto cap. Si constiterit. & quia in illo text. nulla fit mentio de depositione, intelligenda sunt verba Cardi iuxta id quod not. Areti. in dicto capit. Si constiterit. in. 3. not. dum dicit, Tertiò tene

menti hunc textũ, q̃ si presbyter celebrat post cibum sumptum ante dormitionẽ, istud dicitur crimen graue, & dignũ depositione à beneficio. Sed aduerte q̃ ego credo q̃ per illum textum nõ posset dari pœna priuationis beneficij clerico nõ ieiuno celebrãti, quia secundũ Abb. ibi post Hosti. vera causa priuationis fuit, quia ebriosus celebrauit, quod præsimitur, quia per totã noctem stetit in potatione, & mane incontinenti celebrauit. Iudex ergo attenta personæ & excessus qualitate, ac facti publicitate, pœna carceris aut suspensionis in delinquẽtẽ circa hoc poterit animaduertere. Vnũ tamen nota in isto proposito, q̃ somnus nõ est de substantia digestionis, vt quis dicatur ieiunus, sed satis est q̃ sit perfecta digestio, notat Abb. in. d. ca. Si constiterit, circa finem. Vide Cardin. in di. cap. Ex parte. qui dicit sufficere digestionem secũdũ qualitatem cibi sumpti: & quod dicunt phisici q̃ digestio perficitur in septem horis. Credo tamen quod istæ septem horæ computandę sunt ab hora duodecima mediæ noctis, aliàs autem qui cœnasset hora prima vel secunda post duodecimam, nõ posset celebrare, etiã in vndecima ante meridiẽ, quia licet cibus sit digestus, ille tamen nõ dicitur illo die ieiunus.

Ac in die sepius.

CAPVT XXX.

Cleri-

Clericis in die sæpius celebrantibus nulla pœna in sacris sanctionibus cõstituta est, quini-
mo nec illis hoc expresse inhihetur. Iura nã-
q; canonica sufficere sacerdoti vnam missam cele-
brare solũ affirmât, vt in ca. Sufficit de cõsc. dist. 1.
& in ca. Cõsuluiti. & in. c. Te referẽte. de celebra-
missa. nō tamen plures dicentibus pœnã aliquam
cõminantur: licet text. in. d. ca. Sufficit. in fi. ver. di-
cat q; pro pecunijs, aut seculariũ adulationibus plu-
res celebrans vna die non existimat euadere dāna-
tionẽ, q; magis æternã quàm temporalem pœnã
videtur respicere. Sed quia tale facin⁹ in cõspectu
populi graue solet iudicari, idq; aliquãdo auaritiæ
causa à pauperculis & parum doctis sacerdotibus
perpetratur, non debent ecclesiastici iudices illud
leue reputare, sed attẽta facti notorietate, populiq;
scandalo, personæq; perpetrantis moribus & qua-
litatibus cõsideratis sic in hoc errãtes corrigere, vt
cæteri pœnæ metu à similibus cohibeãtur. Aded
enim amor viuẽdi in ocio, clericorum bonã partẽ
inuasit, vt hac tẽpestate vt laborem fugere possint
sacri ordines suscipiantur: euenit insuper vt iã pau-
perculi sacerdotes, eo solo tempore quo sacrificio
missæ vacât, toti⁹ diei sumptus necessarios prome-
reri, ac deberi sibi contendunt, atq; ob id vna sola
celebratione, pluribus qui plures eleemosynas præ-
stiterunt satisfecisse arbitrãtur: quod mihi semper
iniquum visum est. Nullo em̃ iure, nullaq; ratione

I O. BERNARD. DIAZ HISP.

astriatus est qui sacerdotem occupat per spacium
vnius missæ ad eum in ocio alendū per totā illam
diem, quin potius hoc aduersari videtur antiquis
illis sanctorū patrum decretis, quibus statuerunt,
clericos quantumuis verbo Dei eruditos artificio
sibi victum & vestitū quærere, artificio loq; præter
offensam suæ professionis debere sibi parare vesti
mentum. Vt notāter inuenies in cōcilio Carthagi
niēsi. 4. in capitulis. 51. 52. 53. & in ca. Cleric⁹ victū.
cum cap. sequenti. 91. distin.

*Et sine aqua & igne, vel in pane fer
mentato, & calice ligneo.*

C A P V T XXXI.

POena sic celebrātis est, q̄ deponatur ab offi
cio & bñficio, vt in ca. si. de celeb. missa. vbi
Abb. dicit q̄ doctores nō exprimunt, an de
beāt cōcurrere omia suprà dicta ad hoc vt presby
ter deponatur, & q̄ credit ipse procedēdum secū
dum qualitatē loci, & cōtemptum presbyteri cōsi
derandum an habuerit illud in consuetudine.

Et super altari non consecrato.

C A P V T XXXII.

Ple quidē ab Ecclesia cōstitutū est, q̄ Eucha
ristiæ sacramētum nō nisi super cōsecratū al
tare celebraretur, nō autē contrafaciēti sacer
doti pœna descripta reperitur, vnde Card. in. d. c.
fi. de

fi. de celeb. missa. meritò quæstionē mouet. Si quis celebrat super altari nō cōsecrato, qua pœna sit puniendus? et dicit q̄ si ex malitia, vel nimia desipiētia punitur pœna illius tex. quā in cap. præcedēti descripsimus, & hoc ppter identitatē rationis, & vltius procedendo dicit, q̄ idē videtur in omnibus alijs, excessibus cōmissis circa cultum sacramento rū. Postremò tamē dicit q̄ quia pœnæ sunt restringendæ, locus erit pœnæ arbitrariæ: & hoc credit verius, nisi tāta esset identitas rationis, quòd posset esse locus pœnæ illius text. & in proposito hui⁹ ca. vide text. in ca. Nullus de cōse. dist. i. qui dicit, q̄ nullus presbyter in Ecclesia cōsecrata aliud altare erigat, nisi quod ab Ep̄o loci fuerit sanctificatū vel permissum: & si clericus cōtrariū fecerit, degradetur: quod ego intelligerem, quādo cleric⁹ erigeret illud tanquā cōsecratum, & vt in eo celebraretur sine aliqua ara consecrata.

*Sine orario seu stola, & alijs
vestibus sacris.*

CAPVT XXXIII.

Sacerdos cū ad solennia missarum accedit, nō aliter accedere debet, quā orario vtroque humero circūsept⁹, sicut tēpore ordinationis suæ dignoscitur cōsecratus, ita vt de vno eodemq; orario seruicē pariter & vtrumq; humerum præmens,

I O. BERNARD. DIAZ HISP.

mens, signū in suo appareat pectore crucis. ita disponit cōcilium Bracarense, quod trāscriptum est in. c. Ecclesi. 23. dist. Si quis aut̄ aliter egerit, ex cōmunicationi debitæ subiacebit, vt ibi: de quo tex. meminit Duran. in Rationali diuinorū officiorū. c. de stola, vbi dicit q̄ fortè quis diceret illud decretum esse abrogatū per cōtrariā generalis Ecclesiæ cōsuetudinem: nā non vbiq; partes stolæ reducuntur ante pectus in modum crucis. In his tamē regnis cōsuetudo seruat decretum illius cōcilij: & licet ille text. solū de oratio siue de stola disponat. Si clericus sine casula, aut alijs vestibus sacris celebraret. nihilomin⁹ puniēdum credo superioris arbitrio. Et aduerte q̄ dum tex. in. di. ca. Ecclesiastica. dicit q̄ clericus propter hoc ex cōmunicationi subiaceat, exponit ibi Archid. dupliciter. Primò si admonitus nō vult cessare. Secundò ex cōmunicationi, id est suspensioni ad tēpus pro arbitrio iudicis, cū ibi nō determinetur tēpus. & hanc secundam expositionem credo veriore.

Ac in priuatis locis sine Episcopi licentia celebrarunt.

C A P V T. XXXIII.

Sicut nō alij quā sacri Deo sacerdotes debēt missas celebrare, nec sacrificia sup altare offerre, sic nō in alijs quā in dño cōsecratis locis, id est in tabernaculis, diuinis precibus à pōtificib⁹ deli-

delibatis, missas cātare, aut sacrificia offerre licet, nisi summa coegerit necessitas. verba sunt singul^aria tex. in ca. Sicut. de cōse. dist. 1. Et in cōcilio Triburien^{si}, de quo in ca. seq. disponitur, q̄ missarum solēnia nō nisi in locis ab E^po consecratis, vel vbi ipse permiserit celebrāda sunt: idem etiā disponitur in cap. Hic ergo. eadem dist. quē iura sacerdotibus cōtrariū facientibus pœnā non statuunt tex. autē in ca. Nullus presbyter. el. 1. eadē dist. idē prohibet illis, qui de cētero participes voluerint esse sacerdotij. per quā verba videtur cōminata talibus pœna amittendi participationē sacerdotij. Sexta autē synodus de qua in ca. Clericos, eadē dist. dicit, Clericos qui ministrant in oratorijs quā intra domū sunt, cum cōsensu E^pi loci hoc facere præcipim⁹. Si quis vero hoc nō obseruauerit, deponatur. Vnde fortē sumpta occasione, acerrimā pœnā talibus imponendā scripsit lex n^{ri} regni, videlicet q̄ clerici qui taliter celebrāt, deponantur, & in perpetuū carcerem dānentur. ita disponit Lex. 4. tit. 10. particula. 1. de qua nempe grauitate pœnæ summē mirādum est, cū hoc iure canonico nō sit expressum. parq̄; per hoc fiat delictu hoc plurib⁹ alijs grauissimis, pro quib⁹ pœna similis imponitur. At ne quisquā sibi suadeat hoc nō esse tam graue iudicā dū ex eo q̄ pium & Christianū videatur, vbilibet velle videre corpus redēptoris nostri, & quia plures propter hoc sæpius audiunt missam, qui alias
non

I O. BERNARD. DIAZ HISP.
non audirent: nā contrarium apertè dicit text. in
d. ca. Sicut per hæc verba. Satiùs est enim missam
non cantare, vel audire, quàm in his locis vbi fieri
nō oportet, nisi pro summa necessitate contingat.
Quis em̃ dubitat antiquos illos sanctissimos eccle
siæ p̃res plus dilexisse quàm nos redēptorem nr̃m,
eiusq; aspectu delectari magis, & flagrare deside
rio, & tñ nō nisi in Ecclesijs illū videre, seu si sacer
dotes erāt in eis tantūmodo de cœlo illū ad man⁹
pprias (admirādis illis cōsecrationis verbis) aduo
care audebāt. Nos verò ad cubacula seu cœnacula
nr̃a illū quotidie trahim⁹, nulla necessitate vrgēte,
sed aut desid̃ia quadā ad Ecclesiā eundi, aut super
bo quodā fastu, quasi iā parum sit solis hominū ob
sequijs corā hominibus venerari, nisi etiā inter no
strā mundi pompam cōnumerare liceat, q̃ adhuc
ipse filius Dei ad domus nr̃as nobis ministraturus
accedit. Ad dom⁹ inquā ludis, blasphemijs, ebie
tatibus ac luxuriæ actibus obscœnis sæpissimè vio
latis, cū Ecclesias sanctas Dei sola vni⁹ cōiugalis
actus pollutior sine peccato facta cōtaminet. Si ho
norabilior nobis aliquis ad nos accedere vult, sum
mum dedecus arbitramur, si nō p̃ueniamus eun
dē ad eius hospitium euntes. At quē credimus Deū,
quē confitemur redēptorem, quē tremendum iu
dicem expectam⁹. angelicis cōstipatum choris ad
sordida nostra receptacula non modò venire per
mittimus, sed si fas est dicere, cōpelligim⁹. Aduertāt
quæso

quæſo vniuerſi Chriſtiani, & tēpeſtatis huius calamitatem cōſiderent, & aliqua Germaniæ oppidatā cōleſti hoc munere (corpore videlicet filij Dei) orbata cognoscāt, quum in omnibus retroactis ſeculis nunquā id cōtigiffe legamus : quāuis De⁹ ipſe ſummus plures hæreſes in ſui offenſam prædicari & recipi permiferit, & q̄ hoc miſerrima nra ætate ſucceſſerit, ad irreuerentiā erga dominicum corpus referamus. Conſtat enim nuſquam ſacerdotes maiori habitos contēptui, & Eucharistię donum maiori ingratitude ſuſceptū, & irreuerentia tractatum fuiſſe. Timeantq; qui talia contemnunt, tā graue Dei ſubire iudicium, tantiq; muneris priuationē ſibi & poſteris pmereri. Satis enim ſecuri viuebāt (paucis elapſis annis) qui talē nunc patiuntur animæ morbum, & ſalutis æternę diſpēdium. Vt autem magis pudeat Chriſtianos hāc redemptori ſuo irreuerentiam facere, legāt obſecro Æmilium probum in vita Alcibiadis ſcribētem, aſperſum fuiſſe infamia q̄ in domo ſua facere myſteria dicebatur, quod nefas erat more Athenienſium. Et ſi inter ethnicoſ (qui lapidibus & dæmonibus immolabant pecudes) nefas eſſe hoc domi agere perpenderint, quā ſit indecens intelligant omnipotenti Deo patri, & creatori omniū vnigeniti filij ſui ſaluatoris noſtri corpus & ſanguinem virgineis viſceribus compactum, cum ipſa diuinitate vnitum in impuris domibus offerre. Ad tantæ igit-

tæ igitur irreuerentię dñum minuendũ, oporteret
Episcopos omnes deprecari summum pōtificẽ vt
altaris portatilis facultates nullatenus concederet.
& concessas reuocaret, ac interim in suis diocesi-
bus prohibere, ne quisquã sacerdos in priuata do-
mo celebraret, nisi prius decentia loci per eos, aut
suos vicarios examinata fuerit, dum tamen hoc in
iudicum seu notariorum lucrum nō cedat. Prohi-
bere insuper, ne ornamenta Ecclesiarũ alicui extra
illas cōmodentur. Deceret insuper ipsosq; præsu-
les ad aliorum exemplum nunquã nisi in Eccle-
sijs celebrare, aut missam audire, nam ipsi etiam
Episcopis in domibus nullatenus licere celebrare,
disponit tex. prædictus in cap. Sicuti.

*Missamq; pro reque defunctorum pro-
mulgatã: pro viuis celebrarunt homini-
bus, vt illi mortis incurrerẽt periculũ.*

C A P V T X X X V .

Pœna huius criminis est, vt talia perpetrãtes à
proprio ordinis gradu deponãtur, & exiliij per-
petui ergastulo relegentur, vt cautũ est in cōci-
lio Toletano, quod refertur in. c. Quicumq; sacer-
dotum. 26. q. 5. de quo tex. meminit Host. in capi.
fina. de sortileg. & ibi Ioan. de Ana. in fine. memi-
nit etiam Paul. Grillandi in tract. de sortilegijs, in.

14. q. & in. 17. & habetur ille tractatus & alij sui in. 4. volu. tractatuū huius nouæ impressionis, in qua fuerūt redacti plures tractatus ad volumina decē. Et quia Gratianus refert breuiter verba illius cōcilij Toletani, Si quis cupiat illud originaliter legere inueniet in synodo. 17. Toletana celebrata. Era. 732. in. ca. 6. sub rub. de his qui missam defunctorum audent pro viuis maleuolē celebrare. Quæ synodus huiusque non est impressa.

Eucharistiam ob ebrietatem ac voracitatem euomuerunt.

C A P V T. XXXVI.

CLERICI vel monachi, seu diaconi, presbyteri quibus tale contingerit. 700. diebus debēt pœnitere, vt in. c. Si quis p ebrietatē. de cōse. dis. 2. vbi vide Car. de Turrecremata, qui dicit q̄ cōsiderata causa vomitus, quæ ponitur in text. scilicet ebrietate & voracitate, & circūstātijs nō videtur q̄ pœna taxata excedat, & ideo securē iniūgēda est cūm aut tex. nō aperiat qualitātē pœnitentiæ, quæ debet fieri in illis diebus, videtur relicta arbitrio iudicis. Ratio huius pœnæ est, quia secundū veriorē & securiorem opinionē quandiu species sacramentalis remanēt in suo vero esse sub eis cōsistit inseparabiliter corp⁹ christi, & sic si prædictæ species eijciūtur per vomitū ipsum corpus similiter eijcitur: quem sequitur Card. vbi suprà,

E quē

quæ etiã vide in. §. fin. dicẽtẽ q̃ tũc si species euomitæ discerni possũt, & sunt sumptiles, debent exficari & sumi per se, si p̃t fieri, vel cũ vino vel alio liquore. Si nō sunt sumptiles, tũc reponãtur in aliquo honesto loco iuxta altare. Si species nō possũt discerni præsũmũtur digestæ nisi statim sint euomitę, quo casu reponũtur in aliquo honesto loco.

Ac ob negligentiam ipsorum aliquid sanguinis stillauit in terra & altari.

CAPVT. XXXVII.

POENA huius excessus ponitur in. c. Si per negligentia de cõse. dis. 2. per hæc verba, Si per negligentia aliquid de sanguine stillauerit in terrã lingua labatur, tabularadetur, si non fuerit tabula, vt non conculcetur, locus cõradetur, & igne cõsumetur, et cinis intra altare cõdatur, et sacerdos. 40 diebus pœniteat, si super altare stillauerit calix, forciat minister stillã, & tribus diebus pœniteat. Si super lintheum altaris & ad aliud stilla peruenerit. 4. diebus pœniteat, si vsq; ad tertiũ. 9. diebus, si vsq; ad quartũ. 20. dieb⁹ pœniteat: & lintheamina quæ tetigerit stilla, tribus vicibus minister abluat calicẽ supposito, & aqua absolutionis sumatur, & iuxta altare recondatur. Quæ pœna cũ sit canonis antiqui, & quæ magis videtur pœnitentię foro, quã iudiciali prouidere, si casus occurrit, & in iudiciũ deducatur, tunc iudex attẽta facti qualitate & astã

tis populi notitia vel scandalo, & sacerdotis culpa vel negligentia pœna moderabitur vel augebitur, prout æquius sibi visum fuerit.

*Aliquoties insuper celebrādo corpus
& sanguinē domini non percipiebant.*

C A P V T. XXXVIII.

HOc enim licet tēporibus nostris rarò accadat quia semper qui celebrat saltē publicè, sumit corpus & sanguinē domini, cōcilio tamē Toletano. 12. quod habetur de cons. dis. 2. cap. Relatum, cautum est, quòd quicūque sacerdos diuino altari sacrificium oblaturus acceperit, & se à cōmunionē suspēderit, ab ipsa qua se indecēter priuauit gratia communionis, anno vno repulsum se nouerit.

Super rebus aptis ad faciendum sortilegia, & ad illuum effectum vnam vel plures missas, scienter celebrarunt, adhibitis nepharijs precibus & verbis supertitiosis.

C A P V T. XXXIX.

QVam graue sit rebus sacris vti ad cōmittēda scelera nemonō nouit, & si hoc in quocūq; grauiter puniēdū est quātò magis id faciendū erit, si talia perpetrās cultui ac ministerio sacrarū rerum est ordinatus. Vnde sacerdos qui in hoc deliquerit. deponi debet ex sentētia Pauli Grilladi in tracta. de sortilegijs. in. q. 14. qui etiā descri-

IO. BERNARD. DIAZ HISP.

bit aliquas res super quibus solent prædictæ missæ celebrari additum effectum, mouetur per tex. in capit. si quis Episcopus. 26. q. 5. qui hoc nō probat quia nihil de hoc delicto dicit, nec imponit pœnā depositionis. Mouetur etiā argumento tex. in. ca. Quicumque, eadem cau. & quæstio. qui leuius crimen graui pœna castigat. Et dicit tandem quòd quidam dixerunt esse pœnam arbitrariā, quod dicit tolerari posse, quando factum non esset valde turpe, vel persona sacerdotis simplex.

In custodia Eucharistiæ desides.

CAPVT XL.

HVius desidiæ pœna ex dispositione Concilij Arelaten. de quo in. c. Qui bene. de cōse. dis. 2. talis est q̄ qui bene nō custodierit sacrificiū & mus vel aliquod aliud animal illud comederit. 40. diebus pœniteat. Qui autē perdiderit illud in ecclesia, aut pars eius ceciderit, & nō inuēta fuerit 30. dies pœniteat. Nouissimè autē taliter delinquentes ab officio tribus mēsibus suspēdūtur, vt in. c. 1. de custo. Eucharist. Grauiori pœna puniēdi, si aliquod nefandū inde cōtigerit, quæ videtur relicta iudicis arbitrio, argumēto tex. in. c. de cau. de offi. delega Quali autē decētia seruari debeat Eucharistia, bene ordinauit Honorius. 3. in. c. Sanē. de celeb. missa. sub talib⁹ & notādis verbis. Ne propter incuriā sacerdotū diuina indignatio grauius exar
descat,

descat districtè, præcipiendo, Mandamus quatenus à sacerdotibus Eucharistia in loco singulari, mûdo & signato semper honorificè collocata, deuotè ac fideliter conseruetur.

Commendatumque sibi infirmum baptizare noluerunt.

C A P V T. X L I.

PResbyter qui in prouincia propria, vel alia, vel vbicunque inuentus fuerit, commendatû sibi infirmû baptizare noluerit pro intentione itineris, vel aliqua excusatione si sine baptismo moritur deponendus est, ex decreto Martini Papæ incapi. Quicunque. de conse. distin. 4.

Beneficia plura possident.

C A P V T X L I I.

HAbere plura beneficia inter crimina referre volui: qualicet in nostris temporibus non modo nō iudicetur criminofû, verumetiâis sapientior habeatur, maiorîq; dignus honore qui plura beneficia aggregare, & acquirere sciuerit: hoc perniciosissimû Christianæ reipublicæ, ecclesiæq; vniuersalis statui animarumq; salutis fore censeo. Idque ratione naturali obiare, ac sanctis Ecclesiæ constitutionibus, plurimumq; sanctorum doctorum opinionibus contradicere. Quid enim rationi naturali aduersum magis, quàm quod vnus,

E 3 & idem

& idem homo varia Ecclesiæ stipēdia in varijs & distantibus sæpe locis, & quibus varia incumbunt onera, in seipso suscipiat. Quæ est enim humana res publica quæ suos iudices, rectores, tabelliones & alios officarios, stipendijs in absentia frui & vagari permittat? Quis in sua quātumuis ampla et ditissima domo, vni ministro absenti salaria pluriū ministrorū persoluit, ac ab eo quoscūq; suo nomine subrogatos admittit? Sola domus Dei Ecclesia sancta tali inordinatione suo priuatur ministerio, ac debitis fraudatur obsequijs. Quid debet Ecclesia Dei pluriū nobiliū vanitati, vt patrimonio Iesu Christi dilectissimi sponsi sui, quod flagellis, alapis, sanguinis affusione quæsiuit, eorū alat accipitres, educet canes, saginet equos, nutriat? lenones ac se ditiosos homines, qui passim rēpublicam turbēt? Quid nēpe debere pōt pluribus alijs rusticorū filijs, ac suis parētibus indoctoribus, à quibus solū (immò vix) aratra & boues in suceffionē habere potuerūt, qui illicitis medijs plura occupāt beneficia, vt cū illis amplā sibi parent supellectilē, varios aptent cibos ac pro pluribus illicitis sumptibus pecuniā habeāt? Quid deniq; Ecclesia eadē, quātumuis peritissimis ac literatissimis viris debere iudicabimus, vt beneficiorū cōgerie suę ambitionis insatiabilē sitim extinguere debeat, precipuē his qui doctrina sue nuquā Ecclesiæ catholicæ profuerūt, nec prodesse curāt? Dic mihi quicūq; es, quan

tacun

tacūq; polleas eruditione, an eo solo q̄ vigilias, sū
stinueris, studio vacaueris, tibi astricta est Ecclesia
Dei, vt in statute grandi, ac pōpa magna sustineat?
Vidisti ne aliquādo artificē aliquē eo solo q̄ artem
didiceret optimē à republica alimenta suscipere?
An ex eo qđ arte sua Reipublicæ utilis est? Quid
igitur tibi suades, èo q̄ studueris, licere tibi plura
ecclesia beneficia retinere, cū nec vni⁹ corū onera
subeas? Aduerte quēso, q̄ literatis viris nō plura be
neficia, sed maiora cōcedi sanxerūt canonica iura.
Si quādo verò vt plura habeāt beneficia cūperitis
dispēsare cōceditur, ob Ecclesiarū vtilitatē, nō eo
rū, id effici debet. Quid enim prodest studiū tuū
Ecclesiæ sanctæ, si id solūm operatur, vt plura oc
cupes loca, in quibus plures possent eidē deseruire
qui sufficienti peritia, & maiori charitate seu virtu
te in iūcta onera subirēt? Quid prodest illa doctri
na tua, si oues Christi tibi cōmissas, imperito mer
cenario cū tenui salario pacendas cōmittis? Quis
ergo inficiabitur hoc aduersari naturali rationi, si
eadē ratione nō caret? Quod nēpe apertissimē cō
probāt leges antiquæ gentilium (qui solo naturali
lumine regebātur) in quibus prohibitum erat ex
pressē, vt apudeos uō esse vir duplex, aut multiplex
sed q̄ singuli singula facerēt, vt in socraticis legi
bus cauebatur. Confirmant hoc etiā notanda ver
ba Iustiniani. in l. Nemo. C. de assesso. dum dicit,
Neq; enim facile credēdū est duab⁹ necessarijs re

bus vnum sufficere. Quodque id sanctis obuiet canonicis institutis, aperte monstratur. Primum qui dem contrarium dispositum est in. 7. Synodo, vt refert Gratianus in. ca. 1. 21. quæ. 1. vbi dicitur clericus ab instati tempore nō cōnumeretur in duabus ecclesijs. negationis enim hoc est & turpis luri proprium commodum, Statuit hoc etiam sancta vniuersalis ecclesia spiritu sancto cōgregata in concilio illo Calcedonen. celeberrimo à sexcentis & triginta episcopis celebrato in. ca. 10. illius concilij vbi diffinitum est nō licere clericis in ecclesijs duarum ciuitatum ordinari. Si quis verò tam trās latus est ab alia in aliam ecclesiam, nihil habeat cō mune cū priore. Illos verò qui ausi fuerint post ordinationem illius vniuersalis synodi agere contrarium, statuit sancta synodus cadere à proprio gradu. De qua decisione concilij breuiter meminit Gratianus nō referendo dictæ pœnæ appositionē in. cap. clericum. 21. q. 1. Hoc præterea aduersatur dispositioni concilij Placentini per Urbanū papā celebrati, de quo in. ca. Sāctorum. 70. distin. vbi hæc pluralitas beneficiorum prohibita est per hæc verba. Omnino autem in duabus ecclesijs aliquē intitulari non liceat. Hoc etiam improbat Toletanum conciliū, de quo meminit Gratianus in. ca. Vnio. 10. quæ. 3. in ver. Sed & hoc, per hæc verba, videlicet, Sed & hoc necessarium instituere duximus, vt plures ecclesiæ vni nequaquam commit-

tantur

tatur presbytero, quia solus per totas Ecclesias nec officium valet persolvere, nec rebus earū necessariam curam impendere. Celebre etiam illud Lateranense conciliū cui Alex. tertius interfuit, de quo in. ca. Quia in tantum, de præben. Præbendarum multitudinē Canonibus inimicam materiā, dissolutionis & euagationis inducere, ac certum periculum animarum continere expressē attestatur. Vnde dicit Abb. in. ca. Conquerente. de cle. non residentibus. in. 3. nota. allegando glo. in. ca. Dudum. cl. 2. de elec. in verbo intitulatam, q̄ sine peccato mortali non potest quis habere plura beneficia, quando alterum per se sufficit. Et vide etiam Ioan. de Lignano in tractatu de pluralitate beneficiorū maximē in col. 2. vbi concludit q̄ de iure cōmuni vnus non potest habere duos titulos beneficiales Ecclesiasticos extra casus in iure expressos, & adducit optima fundamenta in proposito. Extant in super sanctorum ac grauium virorum commentaria, quibus hanc pluralitatem beneficiorū dānāt, eamq; animabus periculosissimā esse demonstrāt optimis ac vrgentibus rationibus, quas hic transcribere nolo patent enim volentibus legere eas in tractatu contra pluralitatem beneficiorum, quem edidit singularis virē, ac magnę doctrinę vir Dionysius Cartusien. præ maximē in. 7. articulo vsque ad totum. 11. Posui etiam aliqua notanda in proposito alter Cartusienſis antiquior Dionysio in li-

bro suo de vita Christi. in. ca. 68. de ambitione, & quibusdam alijs defectibus clericorū. Firmat hoc etiā apertè diuus Bernardus in Episto. 271. ad Comitē Theobaldū, vbi tradit honores & dignitates ecclesiasticas debere dari ijs qui eas dignè ac secū-
dū Deū administrare velint & possint. Neque lice-
re cuiquā habere plures in pluribus Ecclesijs, ni-
si dispensatoriè ob magnā vel ecclesiæ necessitatē,
vel personarū vtilitatē. Et vide in proposito beatū
Thomā in quolibet. 9. in articu. 15. Ioā. Maioris in
4. dis. 24. in. quæ. 6. & 7. vbi inter alia concludit q̄
tenens plura beneficia cū dispensatione, in qua nō
est rationabilis causa dispensandi, non est in statu
solutis. Scripsit etiā aliqua Gabriel in expositione
Canonis, in lectione. 28. in duabus vltimis col. vbi
etiam ostendit quomodo dispēsatio papæ in hoc
non suffragetur, nisi fiat ob necessitatē vel vtilitatē
Ecclesiæ. Et vltra opiniones grauiū & singulariū
doctorum in ista materia miracula quædam refe-
runtur per supradictos doctores Cartusi. per quæ
periculum habentiū plura beneficia dignoscitur,
quæ quidē à Christiano viro contēnenda nō sunt.
Nec enim æterna salus propter delicatiore victum
& ornatiore vestitū, seu ampliore familiam, in du-
bio ponēda est, essetq; consentaneum, & sicut pa-
timur ob solam opinionē eorum qui medicinam
scripserūt, sanguinē minui pluraq; alia nobis infi-
pida & satis fastidiosa propinari, ne salus corporis
pericle

periclitetur (cū sapius eueniat ipsis medicis scriptoribus aut alijs viuis qui ipsorū opinionē in nobis experiuntur, errātibus, nō solum non liberari à morbo, sed eadem phlebotomia qua sanari credebant mori ac periclitari infirmos) sic sequēdo opinionem sanctorū vel insigniū doctorū ob salutem animæ Pecunias minui, aliquaq; & si corpori molesta tolerare. Cū ex hoc nullū nobis corpori nec animæ timeri possit periculū, sed animæ post obitū, & corpori post resurrectionē certior & securior salus æterna promittatur. Relicta igitur animę pœna supremo illi mortuorū ac viuorū iudici, qui solus intelligit delicta cunctorū, prima pœnarū quæ se offert in huius seculi contentioso foro est, q̃ habens plura beneficia, quàmuis simplicia, quorum alterū sufficit per se ad vitā beneficati potest legitimè altero priuari, hoc probat tex. in. c. Cōquerinte. de cle. nō resi. secūdū Abba. ibi in. 3. nota. quod dicit valde notabile, & nūquā obliuioni tradendū, & dicit esse casum solēnē priuādi aliquē beneficio suo, licet velit in eo residere. iustissima quidē est pœna ista, licet his tēporibus infelicibus inusitata, nō quia vires amiserit, sed ex negligentia aut auaritia superiorum, quorū aliqui in sacrorū cononum executione torpescunt, reliqui verò cū plures ecclesias Ep̃ales simul aliquādo, aut cū vna Ep̃ali plura alia beneficia retineant, suiq; officiales aut habeāt aut ambiāt plures dignitates sine beneficia
auaricia

auaritia cæci aliorū cupidinem (& si ecclesijs, cle-
 ro ac diuino cultui perniciosam) refrenare nō lata-
 gunt. Secunda est quæ in concilio generali statuta
 fuit, vt habetur in cap. De multa. de præben. cuius
 verba sunt. Quicumque receperit aliquod benefi-
 cium curam habens animarum annexam, si prius
 tale beneficiū habeat, eo sit ipso iure priuatus, &
 si fortè illud retinere contēderit etiam alio spolie-
 tur, is quoq; ad quem prioris spectat donatio, illud
 post receptionem alterius liberè conferat cui me-
 ritò viderit conferēdum. Et vltius decernit tex.
 Idem esse obseruādum in personatibus. Fuit etiā
 extēsa pœna ista per iura Sexti & Clementinarum
 primò ad regulares dignitates vt in cap. Cum sin-
 gula. de præben. lib. 6. Secundo ad prioratus, vt in
 cle. 1. de sup. negli. præla. Tertiò ad vicarias perpe-
 tuas ecclesiarum parochialium vt in clem. vnica.
 de offi. vica. Aduerte tamen quòd si alicui cōfera-
 tur duo curata simul & semel, tūc datur sibi optio
 secundum Abb. ibi. col. 3. vers. in ea glos, licet alij
 secundum eum tenuerint quod nō valet collatio,
 Quādo verò aliquis calore iracundiæ reciperet se-
 cundum beneficium curatum, nō vacaret primū
 si incontinenti pœnituit eum secundum eundē ibi.
 d. col. 3. vers. Extra casum. Pœna verò ista vacatio-
 nis primi beneficij non vindicat sibi locum, nisi
 post habitam possessionem pacificam secundi be-
 nefi ita credit Abbas indistinctè vbi suprā. col. 4.

ver in ea glos. Sed hæc quidē pœna de qua in. d. c.
de multa, nouissimè & singulari zelo adaucta est
per Ioã. 22. in sua extrauagan. Execrab. quæ sub ti-
tu. de pręb. collocata est in §. qui verò. vbi. cauetur
qui receperint deinceps dignitatem vel persona-
tum. seu offic. aut aliud benefi. animarum curā ha-
bens annexam. si anteà habeat aliud simile bene-
ficiū, si illud primū (quo noscitur esse priuatus
ipso iure; postquā habuerit possessionē secundi,
vel per eū steterit quominus habeat omni fraude
& dolo cessantibus) non dimiserit in manibus or-
dinarij absque more dispendio verbo & facto sine
fraude, & sub publico testimonio, ipso iure & ex-
tunc est priuatus dicto secundo beneficio quod re-
cepit, & quod durius est, reputatur inhabilis ad sa-
eros ordines suscipiendos, & ad habendum quod
cunque beneficium Eccle. quas duas pœnas inha-
bilitatis ad ordines sacros & beneficium incurrit
ipso etiam facto vt voluit ibi glo. Zenze. in verbo
ipso iure in fi. verbis.

*Quorū aliqua patres eorum nullo me-
diante possederunt.*

CAPVT. XLIII.

A Deo enim sacrorū canonum conditores suc-
cessionem seu hæreditarium ius in Ecclesijs
Dei ab horruerūt, vt innocentius papa secun-
dus Apostolica auctoritate prohibuerit, nequis ec-
clesia

I O. BERNARD. DIAZ HISP.

clesias, præbendas præposituras, capellanas, aut reliqua officia hæreditario iure valeat vèdicare, aut expostulare præsumat, statues. quòd si quis improbus aut ambitionis reus hoc attètare præsumpserit arbitria pœna multaretur, & postulatis careret, vt habetur in. ca. Apostolica. 8. q. 1. Si verò aliquis ista contemnens ad huc in Ecclesia in qua pater eius ministravit, instituatur, Pœna ei⁹ est, vt ab ea amoveatur, vt statuit Alexander tertius in. ca. Ad præsentiam, cum duobus sequenti. & in. cap. Quoniã & in cap. Ad extirpandas. de filiis presby. nisi media intercesserit persona, vt in. d. capi. Ad extirpandas. & in. ca. ex transmissa. eodem titu. Aduertedũ præterea est q̃ licet isti clerici contra quos hæc denuntiatio facta est, dicantur esse illegitimi. tamen quò ad nostrum propositum, etiam si quis sit legitimus nõ potest succedere patri in beneficio quod ipse possedit nulla persona mediante, vt per gloss. Archi. Domini & præpo. in dicto ca. Apostolica. & probat etiam tex. quem ibi dicit ad hoc casum expressum Anto. in 5. notabi. in dicto capi. Ad extirpandas. & notat Anto. post Hostien. in cap. Ad hæc eodem titul. Differunt tamen in hoc proposito quò ad alium articulum, quod illegitimus filius non potest præfici in Ecclesia in qua præest pater de præsentia, vt habeat aliũ canonicatũ vel præbendam, licet possit eo mortuo habere, dũ nõ succedat in beneficio paterno, legitimus verò potest institui

institui in ecclesia in qua pater præest etiã eo viuõ
in diuerso beneficio, vt not.in.d. glos. & per Do.
& præpo.ibi.si aut isti immediatè succederent in
beneficijs filiorum suorum, non priuarentur eis
cum non reperiatur prohibitum patrẽ filio succe-
dere in hoc casu, prout cõiter in hoc resident Do-
cto.in.d.ca.ex transmissa, vt præpo.asserit in.d.c.
Apost.licet contrarium tenuerint Host. & Archi.

Impuluribus eorum intrusi sunt.

C. A P V T X L I I I I.

INtrusus in beneficio ille dicitur, qui obtinet
illud sine auctoritate eius ad quẽ de iure spectat
collatio.not.Abba.ex tex.ibi in ca. Quia diuer-
sitate.in.2.not.de conces.præben.Et alle.tex. ad
idem in.c.Ex frequentibus. de insti.& ponit Feli.
in.c.In nostra.in.2.corrolario, de rescri.qui idem
dicit in eo qui in trat cum tit.habito à superiore ex
co., vel interdicto, vel publicè suspẽso.alleg.tex.in
ca.Tanta.de exces.præl.& alle.Domi.in.ca. Pro-
pter.vlti.col.19.dist.ponentẽ.6.modos quib⁹ quis
dicitur intrusus in beneficio.Clericus aut qui sciẽ-
ter iniustè intrudit se in beneficio habẽte curã ani-
marũ, ipso iure priuat⁹ est beneficio simili cum cu-
ra quod habebat, vt in.ca. Eu qui.de præb.in.6.

Viuis possessoribus eorum.

C A P V T X L V.

Qui

QVI in viuorum sacerdotum loco ponuntur, hoc ipso sunt ab Ecclesiastica cōione pellendi, qui se passi sunt successores viuus sacerdotibus adhiberi. verba sunt tex. in. cap. 1. de concess. præben. Vbi vide glos. tenentem quòd vltra hoc debet deponi. alle. tex. in. c. In primis. 2. q. 1. sequitur Abb. ibi per eundem tex. qui tamen loquitur in eo qui in locum viuentis Episcopi procurauit subrogari, vnde nū videtur generaliter inducendus cōtra quemlibet clericum qui viuentis obtinuit beneficium. Longè enim grauius deliquit qui Episcopatum, quàm qui beneficium viuentis ambit & vsurpat. Allegat præterea glo. in. d. c. 1. ad hoc tex. in. c. Non furem, & in. c. Eum qui. 7. q. 1. sed tex. in. d. c. non furem, nihil probat de depositione. Et tex. in. cap. eum qui solum dicit quòd qui recipit archidiaconatum viuentis, eiusdem archidiaconatus honore deponitur, & si vltèrius in loco eodem ministrare præsumit, priuatus est participatione sacrae communionis. Vnde non probat quòd deponatur nisi à beneficio quod recipit: nō ergo intelligat iudex, dum glos. & abb. simpliciter dicunt qd est deponendus, qd deponatur ab officio quia hoc nullibi probatur iudicio meo. Patitur præterea & aliam pœnam occupās viuentis beneficium, qd efficitur infamis. ita Abb. vbi suprā per tex. in. c. Audiuius. 3. q. 2. Sed salua eius auctori tate, ille etiam tex. loquitur in eo qui inuasit: Episcopatu

copatis viuentis, nō verò in casu nostro. Et subdit præterea Abb. ibi, q̄ talis cleric⁹ nō potest ampli⁹ illud beneficiū obtinere, & q̄ credit q̄ solus Papa potest cū eo dispensare, Immo plus dicit notandū q̄ taliter occupās beneficium viuentis scienter faciendo se institui, si postea vacāte tali beneficio impetrat illud à Papa, nō facta mētionē de inuasiōe præterita nō valet collatio tanquā surreptitia. Et vide tu Hispa. leg. 13. titu. 16. par. 1. quæ disponit q̄ recipiens beneficium viuentis perdit illud, & nunquā debet aliud habere, & iudex qui priuat eum beneficio, & restituit viuenti, potest pronuntiare illum infamem, & postea ponit duos casus in quibus impunè recipit quis beneficium viuentis.

Et occasione laica recognitionis non requisita Episcopi audientia beneficia ecclesiastica sibi præsumpserunt vendicare.

CAPVT XLVI.

CLerici taliter habentes beneficia. si cōmoniti illa non resignauerint ab officio & beneficio reddēdi sunt alieni vt sancitum est in ca. Relatum. de iure patronatus. Hodie verò in concilio Lateranēsi sub Leone 10. celebrato, in sessione. 10. in bulla cōtra exēptos edita, in. §. Et quia sepi⁹ dispositū est q̄ collationes beneficiorū factę à domicellis principib⁹, et nobilib⁹ sub colore iuris patro-

F natus

I O. BERNARD. DIAZ HISP.
natus quod habere cōfingunt in bñficijs Ecclesiasticis, nullo privilegio apostolico suffulti, sine ordinariorū collationib⁹, & literis, & absq; aliquo saltē colorato titulo, nullæ & irritę esse decernuntur. Et q̃ illis vtentes reddātur inhabiles ad alia beneficia ecclesiastica obrinēda, donec cum eis sup hoc per sedem Apostolicam fuerit dispensatum.

In nullo beneficiorum resident.

CAPVT XLVII.

Beneficia oīa tā ratione naturali (quæ dictat hoīes illis obsequia præstare à quibus ob id stipēdia recipiūt) quā cōmunis iuris dispositione residentiā requirunt, de his em̃ quæ animarum curā exigunt, planū est. De bñficijs verò simplicibus idē esse firmat Panor. in. c. Quia nōnulli, de cle. nō residē. per tex. in. c. Super inordinata. de præbē. Cōsuetudo aut quæ ferē semp bona opera minuit, & secordiā ac inertīā in hoīb⁹ alit (cū à maiori parte eorū quæ nō semp iustior est oriri ac foueri soleat) iā inualuit, vt hæc simplicia bñficia residentiā nō requirant, quā in his doctores admit tendā scribunt, ab illaq; excusari bñficiatos tradūt cū per alios Ecclesijs debita præstētur obsequia. Pœna aut clerici nō residētis in bñficio (etiā modicæ estimationis) est, q̃ illo priuetur, vt in ca. Conquerente. de cle. nō resi. Et ibi Inno. & Abb. notāt ex eo. Quod p̃cedit etiā in casu quo abesset cleri-

cus ex

eus ex iusta causa, quia posset priuari si monitus p
necessitatibus vel vtilitatibus Ecclesiæ suæ venire
recusaret. Not. Inno. in ca. Extuæ. de cle. non resi-
den. argumēto tex. in ca. Sicut autē. Et in ca. Absit
ii. q. 3. Quādo verò beneficia nō requirunt residē
tiā, si clerici vagātur, sufficit delictum vagationis
ad priuationē, not. Inno. in. d. ca. Ex tuæ. alleg. tex.
in ca. Nō oportet. cum sequenti. 7. q. 1. Pro quo fa-
cit glo. in ca. Nō oportet. de cōse. dist. vlti. quā di-
cit singularē & alibi non repertā Corse. in sing. in
verbo vagabund⁹, ad hoc q̄ beneficiatus est vaga-
bundus, & tandiu absit, & dubitetur an viuat, an
mortuus sit, poterit beneficiū eius cōferri alteri, q̄
corroborat plurib⁹ notādis cōclusionib⁹, quę pro-
cedunt in vagabundis. Modo autē procedendi ad
priuationē in hoc casu breuitatis affectu hic trade-
re præter misit, facile erit requirētibus inuenire.

*Cum parrochiales Ecclesias habeāt,
intra annum non fuerunt promoti.*

CAPVT XLVIII.

Tales sunt priuati ipso iure nulla præmissa mo-
nitione, ecclesia vel bñficio parrochiali, vt in.
c. Licet canō. de elec. in. 6. quod adeo p̄cedit,
q̄ nō potest mora purgari anno elapso, quia p̄cena
infligitur ipso iure, vt not. gl. antepe. ibi quā dicit
notabilem Ancha. i. col. & postea in col. fin. versi.

Quartò quæro, & voluit ante eū Ioā. mon. ibi ver.
 sed nunquid, & idē tenet ibi Philip. col. 2. Annus
 præterea de quo in præfenti incipit ab eo tempore
 quo ipsius Ecclesiæ regimen cōmissum extitit, &
 possessionē eius pacificā habuit prouisus, vel per
 eum stetit quò min⁹ habuisset, probat tex. in. c. Cō
 missa. eo. tit. Si aut̃ iusto impedimento non potuit
 clericus intra annū promoueri, nō patitur istā pœ
 nā, vt ibi per tex. Et vide Io. mona. in. d. c. licet ca
 nen. vers. Sed quid, vbi notat esse legitima impedi
 menta ad excusandā pœnā priuationis, q̃ Ep̃s fue
 rit impeditus, vel nō fuerit qui ordinaret eum, vel
 si Ep̃s noluit eum ordinare. Crederem tamen q̃ si
 Ep̃s proprius qui nō potuit vel noluit ipsum ordi
 nare dabat ei facultatem vt ordinaretur ab alieno
 Ep̃o, q̃ esset in culpa si nō p̃moueretur. Cōsulerē
 præterea clericis in casibus huiusmodi, quādo im
 pedimēta proueniunt ex persona Ep̃i, q̃ protesta
 rētur se esse paratos ad ordines suscipiēdos, vt eui
 temus doctrinas & opiniones doctorū in similib⁹
 traditas, de quibus per Feli. in. c. Ex transmissa. de
 præscrip. in col. 1. & 3. Alexan. & Iaso. in. l. 2. quod
 diximus. ff. Si quis cautio. Et vide etiā notabiliter
 per Io. mona. vbi suprā, qui distinguit quādo quis
 incurrit irregularitatē propter quā nō potest pro
 moueri, an debeat priuari, quia si hoc est sine cul
 pa sua, nō priuatur, vt potē si amittat oculū vel ma
 num. Si aut̃ culpa sua, debet beneficium amittere,
 alleg.

alleg. rex. in. c. i. de æta. & qualit. Aduerte præterea
 q̃ Ancha. in. d. c. licet canon. col. fi. verti. Quinto
 quæro, not. post gloss. antepenul. ibi. q̃ etiã stante
 dispositione dicti tex. potest Ep̃s monere promo-
 tum vt ordines suscipiat etiã intra annũ: quia illa
 cõstitutio venit ad corroboracionẽ iuris antiqui,
 non ad diminutionẽ: vnde si voluntate sola renuit
 clericus ordinari nihil p̃tendens, nisi quia nõ vult,
 debet cõpelli appellatione remota per subtractio-
 nẽ beneficij & officij secundũ glo. ibi. Nota tamẽ
 quia si quis habeat capellaniã requirentẽ ordinem
 sacerdotalẽ, non est priuatus illa, si non fuit moni-
 tus vt promoueretur, ita firmarunt domi. de Rota
 in decis. antiquis. § 20. incip. Nota q̃ tenẽs capella-
 niã, ex ratione quia dispositio illius ca. licet canõ,
 tanquam pœnalis non debet extendi.

*Officium insuper diuinum vt
 tenentur non recitarunt.*

CAPVT XLIX.

EX dispositione Lateranensis Cõcilij tẽpore
 Leonis decimi celebrati in sessione nona,
 in ca. de reformationib⁹ curiẽ & aliorũ, de
 listũ hoc tali pœna punitur: videlicet quilibet ha-
 bẽs beneficium cum cura vel sine cura, si post sex
 menses ab obtento beneficio diuinũ officium nõ
 dixerit, legitimo impedimẽto cessante, beneficio

rum suorū fructus suos nō faciat, pro rata omissio-
 nis recitationis officij & tēporis, sed eos tanquā in
 iustē pceptos in fabricas huiusmodi beneficiorū,
 vel pauperū eleemosinas erogare teneatur. Si verò
 ultra dictū tēpus in simili negligētia cōtumaciter
 permāserit, legitima monitione pcedente, benefi-
 cio ipso priuetur, cum ppter officiū detur benefi-
 ciū. Intelligatur autē officiū omittere, quò ad hoc
 vt beneficio priuari possit, qui per quīdecim dies
 illud bis saltē nō dixerit, Deo tñ ultra prēmīssa de
 dicta omissionē reddituri rationē. Quæ pœna in
 habētibus plura bñficia reiterabilis toties sit, quo-
 ties cōtrā facere cōuincatur. Hæc sunt verba cōci-
 lij. An autē ante ei⁹ declarationē cleric⁹ nō recitās
 officium diuinum teneretur ad restitutionem fru-
 ctuum, vide Docto. in ca. 1. de celeb. missa. Domi.
 & Philip. in ca. fin. de rescrip. li. 6. Siluest. in verbo
 clericus, lo. 4. in. 23. quæst.

Negotiatores ac alienæ rei cōductores.

CAPVT L.

NEgociari lucris causa pphibitum est clericis, vt
 in ca. Secundū. ne cle. vel mon. Vnde in cōci-
 lio Carthaginēsi. 6. ca. 17. sancitum est q̄ cle-
 ricus aliquid excogitās turpis lucris grā abijciatur à
 clero ac à cōione alien⁹ sit. In cōcilio insup Arcla-
 tēsi. 2. in. c. 14. dispositum est q̄ si cleric⁹ cōductor
 alienæ rei voluerit esse, aut turpis lucris grā aliquod
 genus

genus negociationis exercent, depositus à clero, à
cōione alien⁹ habeatur. Aduertendū est præterea,
q̄ quæ sita per clericum ex illicita negociatione dā
da sunt pauperib⁹, vt not. Mattheus, quē ibi refert
Card. in cle. i. in fi. de vit. & honest. clerico. Et no
tant Zenze. & Rain. ibi, quos refert Imo. ibi, in. 2.
col. Si tamē totum nō reddiderint, nō sunt in statu
dānationis, vt not. Card. vbi suprà, referēdo fratrē
Aluarum, & Zēze. & tenet etiā Imol. ibi referēdo
solū Zenze. Et vide Archiep. Florē. in sua summa,
in. 3. par. ti. 13. ca. 2. §. fin. vbi scripsit q̄ in foro pœ
nitētiā debet clericus iniungi, vel saltē consuli q̄
ea quæ taliter lucrati sunt studeāt pauperib⁹ eroga
re, qui solū allegat ad hoc tex. in ca. Qui habetis
14. q. 5. Ex quo videtur velle, q̄ nō tenentur clerici
ad restitutionem taliter acquisitorum.

Proxenetæ illicitorum contractuum.

C A P V T L I.

Clericus proxenetæ illicitorū cōtractuum à p
prio gradu debet deponi: hæc est sentētia Ro
ma. in sing. 722. inci. Proxenetæ, alleg. 20. in.
c. Si quis Ep̄s. 1. q. 1. Sed ex illo tex. iudicio meo nō
pōt elici tā generalis propositio, quia solum dispo
nit in mediatore ordinum p̄cio susceptorū: quo ca
su præcipit tex. ille q̄ clericus mediator à proprio
gradu decidat, & sic deponatur, secundū Do
cto. ibi. Vnde ego non auderem pœnam infligam

clerico mediatori in crimine simonię per illud cōcilium Calcedonense extendere ad proxenetā seu mediatorē illicitorum cōtractuū, nulla facta distinctione: sed credere pœnā illius tex. in suo casu practicādam, & clericū alterius cōtractus illiciti mediatorē pœna arbitraria puniendum, attēta cōtractus initi prauitate & participatione lucri per clericum facta, & exēplo vel scādalo inde suborto. Posset tamē corroborari opinio Roma. de qua supra per tex. in c. i. de testi. in. 6. vbi p̄batur q̄ etiā mediator criminis dicitur ipsum delictum cōmittere. ex quo ibi hoc not. Anch. & Philip. & inferūt ad statuta imponētia pœnā committentibus delictum, q̄ videtur includere etiam mediatores facit glo. not. in. l. Si sciēter ff. de parrici. quæ probat q̄ proxeneta in contractibus vsurarijs potest dici vsurarius, dum dicit quōd proxenetæ in talibus contractibus tenētur reddere vsuras, ac si ipsi accepissent, quam alle. Philip. in. d. ca. i.

*Ministri laicorum, ac in rebus
eorum procuratores existentes.*

CAPVT LII.

CLericis qui talia agunt, & occasione huiusce-
modi administrationis, propter pecuniariā
causam deprehēduntur in frau le nō subueni-
tur ab Ecclesia, vt disponit text. in. c. Sacerdotib⁹.
ne cle.

ne cler. vel mona. quod intellige de clericis cōstitu-
tis in sacris vel beneficiatis, secū dū Abb. ibi, per
ea quæ ipse not. in ca. i. eo. ti. vbi in fi. verbis cōclu-
dit q̄ clericis in minoribus nō beneficiatis nō pro-
hibētur negocia secularia aliās licita. Et not. secū-
dū eundē Abb. post inno. q̄ ille tex in ca. Sacer-
dotibus dū prohibet clericos esse pcuratores rerū
laicorum, intelligitur in procuratore generali: nā
procurare vel administrare vnum negotium laico-
rum nō est clericis prohibitū, q̄ dicit menti tenē-
dum. & idē tenet Abb. post Inno. & Ioā. And. in
ca. Sed nec. in col. i. eo. ti. Itē aduerte q̄ inquātum
dicitur in. d. c. Sacerdotibus, q̄ talibus clericis nō
subuenitur ab Ecclesia, intelligunt Doct. cōmuni-
ter secundū Abb. ibi, q̄ non per hoc datur auto-
ritas iudici laico capiendi eos. Sed dicit q̄ clerici
nō debent eis subuenire, dando illis pecuniā ad sa-
tisfaciendum de fraude, vel dādo fauorem eis vel
auxilium, quōminus debeant respondere in loco
in quo gesserunt administrationem.

Tabellionatus officium exercentes.

C A P V T L I I I.

CLerici in sacris ordinibus constituti tabellio-
natus officium exercere nō debent, & si ali-
ter fecerint praelati debent hoc illis interdi-
cere, per beneficiorum subtractionē. Ita disponit
tex in ca. Sicut, ne cler. vel mona. Assignat Abb.

ibi duas rationes. s. q̄ officium est vile & seculare. In causis verò spūalib⁹ & ecclesiasticis, clericos indigētes ad id officium admittēdos esse arbitratur Abb. ibi, col. 3. Et aduerte q̄ hoc etiā habet locum in clericis in minorib⁹ beneficiatis, secundū Anton. ibi, cui assentitur Abb. d. col. 3. post Host. Clerici verò in sacris nō bñficiati possent vti isto officio, voluit Host. ibi, quē sequitur Abb. Vnum est præterea aduertendum in hac materia, q̄ licet clerici nō possint recipere nouas rogationes tanquā tabelliones, veteres tamē poterunt cōplere, probatur ex glo. in ca. Vt officium. in verbo præmissa. de hære. in. 6. quē hoc determinauit in monacho, quā ibi dicit singularem & menti tenendā Philip. qui dicit, q̄ ratio huius est, quia cōplere veteres rogationes nō est originale officium, sed executio rogationis iā factæ, & trahitur retro ac si à principio fuissent extensæ: dicit tamē vltēr⁹ vnum quod est notādum, q̄ nō debent hoc facere sine licentia superioris, secundū Ioānē de Lignano, & Domi. Item nota q̄ clericatū vel beneficium nō perdunt clerici per superuenientiā tabellionatus. ita cōcludit Abb. ibi col. 2. licet Vincen. voluerit q̄ cleric⁹ in minoribus, suscipiēdo tabellionatum cedit clericatui & beneficio: q̄ ibi intelligit Ioan. Andr. & placet Abb. quādo tale officiū reciperetur à Principe, & deputeret eū ad publica & criminalia officia. Quod ego adhuc subintelligerem, quādo talis cœpisset

cœpisset vti officio in criminalibus, antè verò nō. Quæri præterea potest non ab re in materia hui⁹ capituli, Si clericus tabellio fuit condēnatus de falso per Episcopum suum, & postea per eundem restitutus in integrum, & conficiat instrumenta tanquàm publicus notarius, an valeant? quā quæstionem mouet Bald. in primo volu. consilio. 350. proponitur quòd quidā, & concludit quòd non: quia Episcopus nō potest restituere infamem, cū hoc sit reseruatū principi, vt per Innocen. & alios in cap. Cū. t. de re iudi.

Ac leges & physicam audientes.

CAPVT LIIII.

ARchidiaconi, plebani, præpositi, cātores, et alij clerici personatus habētes, necnō presbyteri audiētes seu studētes, addiscendo leges vel physicā post duos menses à tēpore quo audire inceperint cōputandos, quatuor pœnis sequētib⁹ subiaccēt: videlicet q̃ sunt ipso facto excōmunicati, ac in nulla causa si patrociniū præstare voluerint, audiātur. Et reuersi in choro, mēsa & capitulo, & cæteris vltimi fratrum habeantur, & totius promotionis ad ordines vel beneficia spē amittāt, nisi ex misericordia Apost. sedis. Ita colligitur ex tex. & quæ ibi no. do c. maximè Abb. i. c. Nō magnope. & in. c. si. ne. cle. rel. mo. Similib⁹ etiā pœnis puniūtur obtinēs parrochiales Ecclesias, quæ sunt pleba

I O. BERNARD. DIAZ HISP.

plebanie habentes sub se cappellas in quibus instituuntur clerici perpetui, nequeunt ab ipsis absque causa rationabili amoueri, si leges vel phylicam audiunt, ut habetur in cap. 1. eo. tit. lib. 6.

Villarum procuraciones suscipientes.

CAPVT LV.

Clericus generalis procurator deponendus est, ut in ca. Sed nec. ne cler. vel mona. Et licet ille tex. simpliciter prohibeat clericis procuraciones: Inno. tamen quod ibi sequitur Abb. intelligit de procuracione generali, quasi sentiat, quod possit clericus vnum negotium procurare etiam laici: quod latius sequitur idem Abb. in ca. 2. eo. tit. dummodo clericus non suscipiat illud negotium ex cupiditate, quia tunc nec vnum negotium licet clerico procurare, secundum eum. Et sic intelligit sententiam collectarij in locis per eum relatis, quae aduersabatur doctrinae Inno. quantum vero ad poenam depositionis, de qua hic vide quod dicam in cap. sequen.

Ac principum & secularium

virorum iustitiarum.

CAPVT. LVI.

Huius excessus est eadem poena de qua in casu praecedenti, & per eundem tex. Aduerte tamen, quod Abb. in. d. ca. Sed nec. ver. Sed quaeritur. dicit quod sibi videtur valde graue quod clericus deponatur

tur ppter exercitiū istorum officiorū. s. procuratoris, de quo in ca. pcedenti, & Iustitiarj de quo hic maximè hodie: cū nō ita acerbè debeant puniri delicta, vt in. c. fraternitatis. 34. dis. Vnde plus sibi placet q̄ talis clerici debeāt excōmunicari, & non deponi nisi essent incorrigibiles: quia text. solūm dicit q̄ delinquēs in hoc ab ecclesiastico fiat ministerio alienus, & per excōicationē satis fit alienus. licet Io. Andr. intelligat de pœna depositionis. An aut clerici in isto casu sūt p̄hibitum quodlibet officium iustitiæ exercēdæ. Abb. in. d. c. Sed nec credit q̄ sic, quia verba tex. sunt multum gñalia, & ratio gñalissima, Quia nemo militās Deo &c. Vnde dicit per illum tex. q̄ clericus nō posset esse Vicerex, vel Vicecomes, vel locum tenēs alicuius principis secularis, nec habere sub sua cura aliquā ciuitatē seu locū temporālē. pro quo alleg. tex. magis specificū in. c. clericis. §. i. eo. tit. Videtur tñ sibi q̄ clerici possunt esse cōsiliarij p̄ncipis. quod dicit etiā sentire Ioan. Andr. in. d. c. clericis. quod notat etiā Bal. ex tex. ibi, in auct. Habita. in prin. C. Ne filius p̄ patre. Et vide Abb. in. d. c. clericis. vbi notat q̄ p̄latus potest esse cōsiliarius principis secularis, licet non debeat esse officialis iustitiæ exercendæ. Debent tñ cauere secūdum eum, ne cōsulāt in criminali causa etiā reum absoluēdū. quando ex hoc immineret actori pœna mortis, vel mutilationis mēbri in pœnam talionis. Possunt præterea clerici

sine

sine metu irregularitatis interuenire in lege cōdē-
da, per quā pœna mortis imponitur, quādo nō im-
minet casus, propter quē efficitur lex, sed fit gene-
raliter licet postea casus occurrat, vt quis interficia-
tur: quia tunc clericus cōsulens non animaduertit
in certā personā, sed prouidet vt homines se absti-
neāt à delicto, vt not. Domi. in ca. fin. 3. dist. vbi di-
cit hāc esse conclusionē Archid. in cap. officia. 23.
q. 5. licet re vera Archid. ibi nihil scripserit de cleri-
co, sed solūm asserit quōd princeps qui legem cō-
didit, cuius autoritate homines sunt traditi morti,
non est factus irregularis: & nō infertur, princeps
ad cuius officium spectat tales leges condere, non
efficitur irregularis, ergo nec clericus qui consu-
luit ei vt illas condāt: poterat tamen melius allega-
re Bald. vbi suprā expressē tenentem quōd clerici
possunt dare consiliū in legibus condendis: & li-
cet ex hoc sequatur per accidens mors alicui⁹, non
sunt irregulares, quem refert Ioannis. de Anan. in
capitu. ad audientiam. in tertiā columna. versicu-
lo. Tertiō queritur. de homici. Pro quo etiam fa-
cit quod notat Bald. in capitulo secundo. in fin. de
maio. & obe. post Innocen. quōd Papa potest im-
ponere pœnā mortis statuendo, sed non exequen-
do, quia si proprijs manibus occideret aliquem,
fieret statim irregularis.

Contra Ecclesias à quibus beneficia

obti-

*obtinent, aduocati vel procura-
tores extiterunt.*

C A P V T L V I I.

POena huius criminis est, q̄ tanquā ingrat⁹ po-
test ei⁹dē Ecclesiæ beneficio spoliari, vt in ca.
fin. de postu. in fi. Notat hoc etiā gl. in. c. Nulli
3. q. 1. Tradit etiā Lucas de Pēna. in. l. milites. in fi.
de re mili. li. 12. Quòd adeò procedit quòd si quis
est beneficiatus in duabus Ecclesijs nō potest pre-
stare patrociniū vni cōtra aliā, not. gl. in ca. Si qui
sunt presbyteri. 1. q. 7. quod limitat eadem gl. nisi
habeat administrationem in altera earum, Si verò
necessitas officij quo fungitur cogat illū ad aduo-
cādum cōtra Ecclesiā, vt quia tutor est. vel prælatus
excusatur secundū Inn. ibi. Vel si hoc agat p̄ stri-
ctē cōiunctis, vel miserabilibus personis, secundū
Abb. ibi post Host. An autem clericus in isto casu
qui prohibetur aduocare contra Ecclesiā, si in ca-
mera cōsultit contra eā. incurrat poenā, de qua su-
prā. Videtur dicendū q̄ nō, si sequimur doctrinā
Bar. in. l. 1. §. postulare. ff. de postulan. vbi tenet q̄
docto. promittentes nō aduocare possunt in came-
ra cōsultare. quòd ibi sequitur Alexād. in additioni-
bus, & quod notat idem Barr. in. l. Paul⁹. §. 1. ff. de
legatio. videlicet quòd Doct. qui non possunt esse
aduocati, nō dicūtur aduocare si mittūt vnā cedu-
lam

lam iudici, vel si ei loquuntur: quod refert & sequitur Præpo. in ca. Sollicitudinē. de appel. col. 10. qui etiā alleg. Ange. in. d. §. postulare. tenentē q̄ prohibitus postulare, nō prohibetur allegare in camera, vel in scriptis, not. etiā las. in. l. 1. in principi. in. 3. col. ff. de verbo. obliga. referendo Bart. vbi supra. Sed prædictis doctrinis nō refragātibus (saluo meliori iudicio) cōtrarium crederem in casu nō, im mō q̄ clericus cōsulendo in camera, vel faciendo in scriptis allegationes iuris cōtra ecclesiā incurrat p̄cā: quia tex. in. d. c. si. eā imponens fundatur in ingratitudine, quæ resultat ex eo q̄ clericus sit aduocatus vel procurator cōtra Ecclesiā in qua habet beneficiū: quæ quidē ingratitudo ita consistit in consulendo in camera, vel scribendo in iure cōtra eā, sicut si esset aduocatus: quia pari modo pos sunt nocere Ecclesiæ cōsilia clerici in camera, vel allegationes iuris ab eo scriptæ, sicut si cōtra illam aduocatus existeret: quæ paritas rationis nō sic pro cedit in doctrinis doctorū suprā relatis.

Instituti heredes rogati de restituendo hæreditatē incapaci tacitā fidem dederunt.

CAPVT LVIII.

Clericus qui in hoc deliquerit perdit hereditatem, quæ auferitur ab eo tāquā ab indigno, & applicatur Ecclesiæ notat Bald. in. l. si quis presby-

presbyter. C. de Epif. & cle. quod cōfirmari potest
 ex his quæ no. Feli. post Abb. in ca. Ecclesia sanctę
 Marię. de consti. col. 23. versi. Sequuntur etiā, vbi
 dicit q̄ in casibus in quibus quis priuatur vt indi-
 gnus hæreditate, priuabitur & clericus, & quod si
 clericus hæres non adimplet volūtātē defuncti pri-
 uabitur hæreditate, iuxta auct. Hoc amplius. C. de
 fidei cōmis. & q̄ si nō petit tutorem pupillo, priua-
 bitur successione, per. l. Sciant. C. de legi. hæred.
 Quæ etiam refert Barb. in consi. 28. incip. Scripsit
 bellissimē. in pri. volu. in col. penul. referendo An-
 cha. in. c. i. de constitutio. in. 6. charta, versi. Primo
 principaliter quæritur facit etiam quod tradit Io.
 Bapt. in repe. l. Cunctos populos. C. de summa tri-
 ni. & fide catho. in colum. antepenulti. nume. 175.
 dū ex cōclusionibus per eū præmissis dicit inferri
 q̄ clerici priuatur vt indigni, iuxta tit. ff. & C. de
 his quib. vt indi. Auferūtur præterea à tali clerico
 qui tacitā fidē dedit fruct⁹ quos percepit ante litē
 motam, vt in. l. Eum qui tacitam. ff. de his qui. vt
 indig. Dicitur autē tacitā fidē accommodasse, siue
 chirographū eo nomine dederit, siue nuda repro-
 miserit pollicitatione, vt. l. in fraudem. in prin. ff.
 de his quib. vt indig. Idem etiam est si fiat instru-
 mentum coram notario & testibus, in quorum fi-
 de ponitur vt hoc habeant in secreto. ita Bar. ibi. et
 in. l. Nō intelligitur. §. tacita. ff. de iure fis. Et vide
 gloss. in. d. §. tacita. in verbo probationibus, quæ

vult, q̄ per confessionem rogati probatur tacitum fidei commissum, quam ibi sequitur Barto. ex qua notat vnum quod est in hac materia singulare, q̄ tenetur quis respondere positioni, an fuerit rogatus de restituendo incapaci. quod scripsit etiā Bar. latius in. l. fi. col. 3. ff. de his quib. vt indi. Et in ista materia taciti fideicommissi vltra ea quæ tradunt. Docto. in locis cōmunibus vide bonum cōsiliū Barb. 46. incip. Præclarè scribitur, in. 1. vol. Posset etiā duci in hoc proposito quod cum Bart. in. d. 3. col. d. l. fina. tradiderit q̄ taliter rogatus debet secundū conscientiam fisco dare talem hæreditatem, & non potest dare incapaci, nec sibi retinere: quē refert & sequitur Rosella in verbo filius. in 4. col. ver. quæro quod debet, & Segura in repe. §. cum filia. l. Cohæredi. ff. de vulg. & pup. 45. col. versi. Tertium est notandum. Sic & eodem modo cleric⁹ teneatur restituere Ecclesiæ bona illa, quod non est parui momenti.

Calumniatores.

CAPVT LIX.

PRemisso prius q̄ ille dicitur calūniator, qui falsa crimina proponit, vt in. §. notādum. 2. q. 3. & per Anto. in rub. eiusdē titu. Et quod irregulariter si succumbit in causa, punitur eadem poena qua veniebat puniendus accusatus, vt in. ca. 2. eadem causa & q. Et per Ant. & Abb. in. d. rub.

Cleri-

Clericus calumniosus accusator priuatur officio, & verberat⁹ publicè in exilium mittitur, vt in. c. i. de calumnia. Aduerte tamẽ q̃ hæc nõ est ordinaria pœna clerici calumniatoris, sed illa eadem qua puniendus erat accusatus, & ideo in. d. ca. i. fuit imposita illa verberum & exilij, quia nõ erat proportionabilis accusatori pœna qua erat puniendus accusatus, secundum Ant. & Abb. ibi. ideo caueat iudex ne erret, credẽs hanc esse ordinariã pœnam calũiatoris. Sed sequendo doctrinã Ant. ibi, in. 4. notab. quatenus pœna accusati cõgruit accusatori eatenus est imponenda, & quatenus ei nõ proportionatur, alia corporalis, loco eius subrogatur. Clericus tamen denunciator criminis, & in p̃batione deficiens ab officio & bñficio suspenditur, donec innocentia suam purget, vt in ca. fin. eo. tit. Et hoc ex ratione, quia denunciator dicitur improprie calumniator, quia aliàs similitudine supplicij puniretur secundum gl. & Anton. ibi per quos etiã vide qualiter tunc innocentia denunciatoris purgari debeat. Et procedit dicta pœna suspensionis, etiã si denunciãns intẽderet poenitentia tantum, & nõ pœnã imponenda esse, vt per Abb. ibi, in fin. Dicitur præterea & alio tertio modo clericus calũiator, quando in personã electi vel postulati aliqua obijcit, & deficit in probatione, vt probat text. in. ca. i. de elect. in. 6. Ex quo not. ibi glo. in verbo calumnia, quod in excipiẽdo, accusando & denunciando

do dicitur quis calūniari: pœnam verò eius qui calūniatur hoc modo descripsit tex. ibi, videlicet q̄ à beneficijs Ecclesiasticis triēnio se nouerit esse suspensum, ad quæ si intra illud tempus propria temeritate se in gesserit, eis ipso iure perpetuo sit priuatus, nisi manifestissimis constiterit documentis q̄ ipsum à calumniæ vitio causa probabilis & sufficiens excusaret. Aduertendum autē est, q̄ cū ille tex. imponat pœnā calumniatori obijcienti in personam electi, non videretur extendenda ad quēcūque clericum calumniam cōmittentem in excipiēdo contra aliū in alia materia, sed tūc arbitrariē puniendū existimo, eo præcipuē, quia crimina in modum exceptionis probata nō sic nocēt criminoso iuxta nota. in. ca. i. de except. Quæ sint vero causæ iustæ excusantes aliquem à calumnia, vide glo. in. d. c. i. de electio. in. 6. in verbo sufficiens, quæ ponit duo exempla. Et vide Barto. in. l. Cum quidam. §. quod dicitur. ff. de acquiren. hæred. vbi per illum tex. dicit, quod quando esset publica fama, excusatur qui fuit credulus, & accusauit vel denuntiavit aliquem de maleficio de quo erat publica fama, & non potest puniri pœna quæ imponitur proponēti falsas accusationes, & dicit sæpius fuisse de facto obtentum. Idem voluit Bal. in. l. fin. C. si seruus aut liber. lib. 10. quos refert Ias. in prædictis & alijs locis, in. l. i. in. prin. ff. de eo per quē factū erit. An aut præsentatio vnius testis releuet à pœna calūniæ
vide

vide Ana. in. ca. 2. de calūnia. in. 4. col. ex quo colliges q̄ releuat, nisi aliàs esset cōsuetus calumniari, & in alio casu, quādo reus nihil probat, pro quo al leg. Anto. ibi, & bal. in. l. fi. C. de proba. Et no. q̄ eadem sententia est condēnandus calūniator, quareus absolueudus, vt not. idem Ant. in. d. c. 1. in. 3. nota. & Abb. in. ij. not. qui etiam addit quòd si calumniator non est puniendus tempore suo, & reus fuit absolutus, potest postea puniri ex nobili officio iudicis: quod no. ex tex. ibi, regulariter aut̄ prae sumitur calūniari, qui nullas probationes producit nisi in casibus not. per Anto. in dicto. capi. 1. quos transcripsit Panor. ibi. Vñ præterea quod est notabile aduertat Iudex in hac materia, q̄ nō solum propter verā calumniam commissam in causa criminali potest imponi pœna corporalis de iure canonico sed etiā propter pręsumptā calumniam in causa ciuili. Probat hoc singulariter text. iuncta glos. fi. in. c. fi. de dol. & contu. qui nō est alibi, secundum Inno. vt refert. Ioan. de Ana. in. ca. 1. de calum. in. col. 3. Crederem tamē quòd quamuis hoc verum sit, mitiori tamen pœna, licet corporali puniēd⁹ est calūniator in ciuili, q̄ in criminali causa.

Maledicti.

CAPVT LX.

Clericus maledicus maximè in sacerdotib⁹ cogatur ad postulandum veniam, & si noluerit

degradetur, nec vnquā absq; satisfactione ad officium reuocetur. Ita placuit patribus Carthaginiē. Concilij. 4. vt habetur in cap. clericus maledicus, 46. dist. Si autem clericus verba aliqua in depressione officij & beneficij Romani Pōt. protulerit, tunc rex. in. c. 1. de maledi. præcipit illum à temeritate tali cōpescendum per iudicē, nulla pœna declarata, ex quo videtur illū reliquisse arbitrio suo: cū enim verba quæ maledici dicere possent in detrimentū Roma. Pōt. & sedis Apostolicę essent varia, & nō æqualis grauitatis & culpæ, meritò nō potuit certa pœna declarari. Iudex ergo cōsideratis qualitatibus personæ, verborum, & loci, & alijs quæ in arbitrarijs cōsiderāda veniunt, clericum in hoc delinquentē punire debet, dum tamen aduertat, qđ si verba clerici cōtra Romanā sedem prolata habent in se speciem hæresis, puta si dixerit Papā non posset cōdere canones, tunc punire debet illum tanquā hæreticum vt not. Ioā. de Ana. ibi in col. 2. in prin. allegando gl. nota. in ca. generali. in versi. inhibemus. de electio. lib. 6. quæ licet hoc in terminis non dicat, tamen optimè facit in argumentū. Et quāuis idem doctor in. 3. col. ibi audeat affirmare qđ pœna tex. in ca. felicitis. de pœnis, lib. 6. habeat locum cōtra illum qui cōtra Cardinalē verba iniuriosa protulit, motus principaliter, quia dictus tex. punit perentiētem Cardinalem : & verbum percussio cōprehendit verbalē percussionē,
secun-

secundum Barto. in loco per eum allegato. Et motus etiam ex eo quod dispositio dicti tex. est inducta principaliter favore Ecclesie Romanę & p̄p̄ius quiete & ideo potest extendi, licet sit facta in odium delinquentium. Hoc tamen non videtur mihi salua eius autoritate posse iure sustineri: nam licet verum sit quod verbum percutere comprehendat verba lem iniuriam: quis audebit ex hoc inferre, quod poena gravis imposita percutienti comprehendat verbis iniuriam inferentem? Quanto minus credendum est Romanum pontificem, qui tot & tam graves poenas inflixerit insequentibus hostiliter, vel percutientibus Cardinale, voluisse eas omnes pati illum, qui solum verbis quantumvis contumeliosis Cardinale offenderit: cum verbalis iniuria quantumvis gravis Cardinalibus illata, mitioribus poenis & satis condignis possit sufficenter emendari. Religiosi autem qui in sermonibus suis prelati Ecclesiarum detrahunt, per duos menses subiacere debent illis poenis, quae secundum eorum regulam vel statuta pro grauibus criminibus seu culpis eis consueuerant imponi, super quibus absque manifesta necessitate cum eis non valet dispensari, ut statutum est in concilio Viennensi. de quo in Clem. 1. in §. Quibus, de privileg. Clericorum vero qui murmurat, alienus sit a fratrum unitate & opus eius abijciatur, itaque iuxta mensuram operis in hoc peccans sacerdotis iudicio poeniteat ita cautum est in 8. synodo Gratiano referente in ca. Alienorum. 90. dist.

stin. Si tamē clericus aliquem incuriosis verbis dif-
 famauit, poterit ille contra ipsum clericum agere
 actione iniuriarum, & si fuerit condēnatus, effici-
 tur in famis vt probat tex. & ibi not. Abba. in. cap.
 Cū. t. de re iud. qui dicit illū tex. procedere etiā
 in clerico, secundū vnum intellectum: quod pro-
 cedit siue agatur contra eum criminaliter, siue ci-
 uiliter: quia vtroque modo damnatus actione iniu-
 riarum incurrit infamiam, vt concludit Abba. ibi
 in. i. col. post. glo. ibi licet glo. contrarium sēserit,
 in. ca. At si clerici. de iudi. Et siue verū dixerit, siue
 falsum quando id facit animo iniuriandi & sine
 causa nihilominus tenetur actione iniuriarum, cō-
 cludit Abb. in. d. c. Cū. t. in fin. col. post. plures per
 eum relatas opiniones, & ponit etiam addit. Bar.
 quę plures Docto. refert in. l. 3. in prin. ff. de libe. et
 posth. in addi. incip. Pro statuto, Crederem præ-
 terea in his regnis Castellæ & Legionis posse cle-
 ricum cōdemnari ad petitionem iniuriati, ad hoc
 vt in præsentia iudicis & bonorum hominum di-
 cat se mentitum fuisse quum ita cautum sit, & ser-
 uari soleat in laicis per. l. 2. tit. 3. lib. 3. fo. 2. quæ lex
 & si posset dici clericos nō comprehendere: tamē
 ex æquitate quadam videtur quod iudex ecclesia-
 sticus possit imitari illam, cuius arbitrio pœna in
 hoc casu relicta est. præcipuē attenta doctrina do-
 ctoris de pala. Ruuios, in rep. rub. de dona. inter vi-
 rum & vxor. in columna. 5. vbi post Didacū de vi-
 lladiego

Iladiego doctorem etiam Hispanū in loco per eū
 relato tradidit quòd deficiente iure canonico re-
 currendum est ad iura & consuetudines regni, nō
 autem ad iura imperatorum, vel iuris consultorū
 & licet Præpo. in. cap. Consuetudo. i. distin. in. 3.
 colum. & petrus de Rauana in Alphabeto aureo,
 in allegationibus in materia cōsuetudinū, in prin.
 in. 5. col. ad fi. teneant contrariū, & sic q̄ in Hispa-
 nia iudex ecclesiasticus potius debeat iudicare se-
 cundum leges imperiales, quàm secundum leges
 Regni, tamen hanc meam conclusionem corro-
 borat opinio Præposi. ibi, dum tenet, q̄ deficiente
 bus iure canonico & ciuili, recurrēdum est ad ius
 municipale, vel ad particularem loci consuetudi-
 nem, vt accidit in casu nostro, in quo leges ciuiles
 deficiunt, nihil prouidentes in hoc casu, prout est
 specialiter prouisum per legē Regni. Pro qua etiā
 opinione mea facit doctrina Abb. in cap. Ecclesia
 sanctæ Mariæ. de consti. colum. 5. videlicet quòd
 vbi lex esset fundata super ratione naturali, potest
 iudex ecclesiasticus illam seruare non ratione legis
 sed ratione naturali. Sed quis dubitat quòd iustū
 sit & ratione naturali cōgruum, q̄ clericus qui fal-
 sum crimen alicui imposuit, ex quo læsa est fama
 illius, dicat se mentitum esse, vt per hoc fama illi re-
 stituatur, maximè cum ad hoc teneatur tanquam
 Christianus, & ad id à cōfessore, etiam non petēte
 iniuriato, cogendus sit. Quod tamen procedere

G s possit,

posset, quando conuicium esset falsum, quia tunc verum esset cōuiciantem mentitū fuisse: & tali casu illa potior satisfactio quæ præstari potest iniuriato, neq; ex eo refutanda est: quia videtur illam satisfactionem faciētem infamem effici, quum iam ex ipsa condemnatione, etiam si non dānetur ad verborum retractationem, infamis remaneat, neque enim Iudex vt pius sit iniuriāti, credulis debet esse iniuriato, qui tali modo honori suo satisfieri petit, cum aliàs si in sola pecuniarum pœna, vel alia condemnaretur, semper crederent aut saltem suspicarentur illi qui verba iniuriosa audierunt illum dixisse verum, nisi se retractantē, & palinodiam decantantem audierint.

Venatores.

CAPVT LXI.

PResbyter in voluptate venādi sēpius detentus suspēditur duob⁹ mensibus Diacon⁹ vero ab omni officio suspenditur: vt in ca. i. de cle. vena. quę pœna habuit originem à cōcilio Aurelianen. de quo in cap. Episcopum. 34. dist. Et aduerte qđ dicta suspēso presbyteri debet esse ab omni officio, sicut & suspēso diaconi secūdum Abb. in. d. ca. i. in fine. post Ioan. Andr. licet tex. hoc ita clarē non dicat. Et not. magnam differentiā inter pœnam presbyteri & diaconi, de qua hic, nam cū presbytero (quū sit præfinitum tēpus suspēsonis)

non

non dispensabitur, cum diacono autē intra duos dies, vel tres, vel quādo placuerit, poterit Ep̄s dispensare, secundū Henri. in. dicto ca. i. circa fi. & Ioan. de Ana. in. 3. col. ad fin. post Host. in summa. eo. tit. §. fi. Subdiaconus prēterea hoc delictū perpetrans eadē pœna qua & diaconus puniend⁹ est, secundū glo. in. d. cap. i. quod etiam tenet Host. & Henri. vbi suprā. Quid autē si alij clerici in minoribus constituti in hoc delinquerent? Io. And. post Host. in. d. ca. i. dicit quod puniuntur arbitrariē, ex quo pœna non est statuta per text. in cap. de causis. de offic. delega. quod sequitur Henri. ibi, et voluit Hostien. in summa eiusdem tit. in. §. fi. quorum opinionem videtur magis sequi. Ana. in. d. c. i. in fi. verbis, dum dicit, considerandum q̄ venatio est prohibita clericis in minorib⁹ per cap. 2. eo. titu. Anto. tamen in. d. ca. i. credit quod hoc nō sit clericis in minoribus prohibitum, per quod videtur tenere quod propter hoc non sunt puniendi. vnde Abb. ibi pro concordia dicit, quod aut omiserunt tonsuram, & tenentur, aliās secus. Et allegat Clemen. 2. de vita & honesta. cleri. in verbo, Et si tonsuram. Sed ego credo q̄ opinio Hostien. Ioan. And. & Henri. sit verior, & q̄ cōcordia Abb. quā sub dictis breuibus verbis tradit. non procedat, nam videtur velle, quod si dicti clerici in minoribus tonsuram omiserunt, & in hoc venationis delicto deliquerunt, quod tunc puniendi sunt, aliās hoc

hoc est si nō de missa tōsura venatores sunt, q̄ tūc
 non tenentur aliqua pœna. In hoc secundo mem
 bro videtur assentiri opinioni Ant. Sed talua eius
 auctoritate hęc concordia non videtur bona, quia
 si actus venationis clericis in minoribus est licitus
 omīssio tonsuræ non debet eum facere illicitū. &
 tunc magis puniendus est, talis clericus propter
 omīssam tōsuram. quā propter venandi delictū
 & tex. in cle. 4. per eum adductus non suffragatur
 eius opinioni, quin potius videtur contra illam vr
 gere, quia ibi clerici in minoribus puniuntur si si
 mul cum tonsura deferant vestes virgatas vel par
 titas, quasi magis delinquat clericus qui tonsuram
 deferens rem facit indecentē clericali ordini, quā
 si illam faciat tonsura neglecta. Vnde si in casu no
 stro de tonsura esset habenda ratio, magis punien
 dus esset, argumento dicta clemen. clericus tonfu
 ram deferens & venationi vacans, quā si illa de
 posita hoc ageret: cuius fortē ratio posset esse, quia
 clericus tonsuram deferens & prohibitis vestibus
 utens, vel venationi intendens, magis offendit cle
 ricalē ordinem, quā si vī laicus incedens hoc
 admittat. Quippe cū clericus qui cūctis apparet
 clericus magis populum scandalizat, si rem illicitā
 faciat, quā aliās: quia tunc qui illum non co
 gnoscūt. eū laicū & nō clericū reputant, & sic nō
 iudicāt illum facere rem prohibītā nec inhone
 stam. Præterea in hoc proposito notant vnum q̄
 esset

esset magni effectus, si verum Hosti. in. d. §. fina, & Henri. & ana. in dict. capi. 1. quod in omnibus supra dictis monitio trina debet præcedere vindictâ per tex. in. capi. indignè. 12. quist. 2. qui tamen tex. iudicio meo hoc nō probat, quia nihil de trina monitione dicit, et licet in casu quo loquitur disponat quod debet esse tanta prouisio, quod vindictâ ad monitio præcedat, non sequitur, quod eodem modo debet monitio præcedere in casu nostro & trina. Præterea eorum opinioni in hoc aduersatur aurea illa doctrina Innoc. in. ca. Extirpandę. ante fin. de præben. quam celebrant Doct. plures per me relati in regula mea. 298. incipien, Monitio, in qua traddit, quod quando lex loquitur affirmatiuè, nō requiritur monitio ad incurrendam pœnam. Cū ergo tex. in. d. c. 1. loquatur affirmatiuè, & statuatur presbyterū vel diaconum sæpius detentum in voluptate venandi, suspendendū, ergo non requiritur monitio, (saluadietorum patrum autoritate) eo maximè, quia si hoc scirent clerici (attendentes nisi monitione præmissa non esse puniendos) nō desisterent à venationib. illam expectantes. Fateor tamen q̃ in isto proposito multum operaretur monitio, nam si clericus monitus cessare noluerit à venatione, poterit deponi, non propter venationem sed propter inobedientiam, vt expresse firmat Archid. per tex. ibi in cap. Quorundam. 34. dist. quē refert & sequitur Ana. in. d. c. 1. in. col. 1. Et no. etiā præpo.

I O. BERNARD. DIAZ HISP.

Præpo. sequendo Archi. in. d. ca. Quorundā. Præ-
 terea in hoc aduertendum est, quod adeo clericis
 est prohibita venatio, q̄ huic prohibitioni non po-
 test præscribi per contrariam consuetudinē, vt per
 Host. quem alij sequuntur in ca. 2. de cle. vena. vt
 refert & sequitur Ana. ibi in. 2. col. & vide Abba.
 in. d. c. 1. & præpo. in. d. ca. Episcopum, qui ponde-
 rant illa verba, sæpius detentus, & dicunt q̄ si ra-
 rissimè causa sanitatis, recreationis, vel recuperan-
 di appetitum venationibus vteretur clericus, non
 esset prohibitum, & nec quando causa necessitatis
 hoc fecisset, puta pro carnibus vel peilibus haben-
 dis, quas de facili habere non posset, vel quādo fru-
 ctus sui cōsisterent in venationibus, prout dicitur
 esse in Gallia. Aliqua etiā ex prædictis tenet Anan.
 in. ca. 1. col. 3. de cle. vena. Et vide Archid. in sum-
 ma. 34. dist. & melius in ca. Qui venatoribus. 86.
 dist. vbi recreationis & necessitatis causa licitam
 dicit clericis venationem. De causa verò necessita-
 tis potest poni optimum exemplum, quod ponūt
 Host. & Anan. in. d. cap. 1. videlicet, si apri, vrsi, vel
 aliæ feræ veniunt vastare segetes vel vineas cleri-
 corum. Et vide Card. in Clemē. Ne in agro. §. por-
 ro. 2. de sta. mona. vbi referendo Innocen. in cap.
 dudum el. 2. de elect. Idem dicit de causa recreatio-
 nis, qui prius asserit quod ponere laqueos et rethia
 sine strepitu & clamore, & canibus licet clericis,
 allegat tex. in ca. Nunquā de conse. dist. 5. & idē

tener

tenet Ana. in rub. de cler. vena. in. 1. col. referendo Paul. in dicto. §. Porro, quod etiam notat præpo. in. cap. 1. 34. dist. & Platea in. l. Senatoribus. C. de excusa. mune. lib. 10. Nota tamen quòd venationē in dubio debemus interpretari, recreationis causa, vt per Alex. in conci. 72. 1. volu. fi. col. quod etiā not. Ana. in. d. cap. 1. 2. col. ad fin. & Lucas de Pen na in. d. l. Senatoribus.

Ioculatores, Goliardi seu Buffones.

CAPVT LXII.

I Ocultores dicuntur latores ioci in publicum, facientes spectaculum proprij corporis, vt per Ioan. mona. in. cap. 1. de vit. & honest. cleri. in. 6. per tex. in cap. Cum decorem. eod. titu. & per l. 2. ff. de his qui notā. in fa. & gloss. in dicto cap. 1. Hoc verò vocabulum Goliardos, vulgare est Gal- lorum, & Buffones, vulgare est Tuscorum, secun- dū Ioan. mona. & gloss. ibi: hos tamen alibi ap- pellat canon histriones. 4. quæst. 1. cap. 1. de con- secra. dist. 2. cap. Pro dilectione, secundū Ioan. And. & Domi. ibi, tamen in illis capitulis non fit mentio de aliqua ex tribus dictionibus prædictis, sed solum de histrione. Ex quo videntur dicti do- ctiores intelligere, quòd idem significat hæc dictio histrio, quod tres dictiones prædictæ. Et clerici qui tales se faciunt si per annum illam artem ignomi- niosam exercuerint, ipso iure carent omni priuile- gio

gio clericali. Si autē breuiori tempore tunc, si ter-
tio moniti non resipuerint, carent etiam omni pri-
uilegio clericali. Ita disponit tex. in. d. ca. 1. & facit
in proposito decretum concilij Cartagin. 4. à Gra-
tiano transcriptum in. ca. Clericum. 46. di. vbi dis-
ponitur, Clericum scurrilem, & verbis turpibus io-
culatorem, ab officio esse retrahendum. Annus autē
de quo suprā continus debet esse, vt pœnam præ-
dictam quis incurrat. vt not. Ioā. mona. ibi, & Ar-
chid. Ioan. And. & Domi. Vnde si in diuersis mē-
sibus diuersorum annorum, qui simul iuncti vnū
facerēt integrum annum quis vteretur prædicta ar-
te non haberet locū ista pœna secundū Anchar.
& Domi. ibi. Aduerte præterea quod licet Ioan.
mona. in dicto capi. 1. teneat quod clerici in sacris
non admittant priuilegium in isto casu contrariū
tamentenent Atch. Io. And. Anch. Domi, & Phi-
lip. ibi possunt tamē recuperare ipsum priuilegiū
per dispensationem Episcopi quando in hoc de-
linquens esset pœnitens & verē contritus secundū
Ioan. And. & Anch. ibi. & Domi. Et vide Bartho.
de Cassaneo in consuetudinibus Burgundiæ. fol.
.50. in. §. 7. fallitur. vbi limitando regulā quod cle-
rici non possunt de crimine coram seculari Iudice
conueniri, dicit q̄ hoc fallit in clerico Goliardo,
Buffone vel ioculatore, qui tertio monitus nō de-
fistit, quia talis est ipso iure priuatus omni priuile-
gio clericali. Ex quo videtur velle q̄ propter hoc
crimen

crimen clericus efficitur de foro iudicis secularis. Et licet vt suprà dictum est Doctores teneant cōtra Io. mon. & sic, q̄ hęc pœna pcedat in clericis etiā in sacris, dicit Bar. vbi suprà, q̄ tuti⁹ est tenere opinionē Io. mona. contra Archid. & sequaces propter actualem degradationem, quē in hoc casu secū dum eum videtur necessaria cuius opinionem videtur sequi Philo. probus in addi. ad Io. mon. Ego tamen credo q̄ opinio Archi. & aliorū contra Io. mon. sit vera. Nec obstat illud de degradatione q̄ Bar. de cassaneo vbi suprà dicit, quia nō sequitur, est necessaria degradatio in casu isto, ergo bene dicit Io. mo. dū asserit q̄ pœna ista nō pcedit in clericis in sacris: quia Doctores cōtrariū tenentes, nō negant degradationē esse necessariā, licet de ea nō faciāt mentionē, & si necessaria est in casu nostro, etiā facienda esset in clerico in minorib⁹, quia ille etiā capax est degradationis, vt videbis infra super verbo degradari, neq; cōstat ex verbis Io. mon. q̄ ideo dicat, q̄ clerici in minoribus amittunt priuilegium, iuxta formam tex. in. d. ca. i. quia in eis nō est necessaria degradatio.

*Carnificum, seu macellariorum, aut
tabernariorum officium publice
& personaliter exercentes.*

C A P V T L X I I I.

H Cleri-

Clerici nominatim & tertio moniti, vt ab huiusmodi officijs desistat, si non fecerint, aut officia illa resumpserint, coniugati omnino, non coniugati vero in rebus, & omnino incedunt vt laici in personis, priuilegium clericale quamdiu praemissis institerint, eo ipso amittat, ita dispositum est per concilium Viennense. vt in cle. i. de vi. & hon. cle. Et aduerte qd poenam hanc incurrunt etiam clerici praedicta officia exercetes pro vtilitate dominorum quibus seruiunt, quia in hoc non habetur respectus ad eum cuius interest, sed solum ad eum qui talia officia exercet per se & publice secundum Bonifacium ibi, prope fin. post Paul. & Guil. Quem etiam ibi vide prius tenentem post Paul. qd clerici puniuntur praedicta poena, quauis non exercent continue dicta officia, sed per dilucida interualla, dum tamen eo tempore quo non exercet desistant, propter aliam causam, & non causa honestatis ordinis clericali. Vt autem poenam hanc incurrant clerici debet nominari proprio nomine & expresso in monitione illis facienda per glo. ibi, in verbo nominatim: quare quidem monitio debet fieri publice in Ecclesijs per presbyterum vel praediconem in scriptis, vel sine scriptis, vel in locis alijs publicis secundum Guil. de monte Lau. ibi: quod tamen videtur intelligere Bonifa. ibi prope fi. quando non possunt clerici apprehendi: nam si possent, monitio debet fieri in personis monitorum, quem etiam vide dicentem qd forsan sufficeret,

ceret, si fieret monitio in loco habitationis. & vide Card. ibi, in. 7. q. cōcludentē, q̄ quando monitio fieret per circūlocutiones omnino specificas: tunc æque fit certificatio, sicut per nomē propriū: & in casu nostro talis monitio sufficeret, dū clarē cōstet de quibus fiat mētio. & idem tenēt Zenze. & Pet. de Ancha. & Boni. & Imol. ibi: quos sequitur etiam Ioan. de Vanchel. in suo breuiario, super dict. clemē. licet Paul. & Ioā. de Ligna teneāt contrariū secundū eum. Debet esse etiā monitio tri-
na, adeo q̄ non sufficeret vnū peremptorium pro omnibus, vt not. etiā gl. in verbo Tertiō. Et tenet Guil. & Bonifa. ibi. Card. autē in. 8. q. cōcludit vnā monitionē cum trib⁹ interuallis æquiparari in isto casu tribus monitionibus, & sic intelligit opinio. Zenzel. ne cōtradicat Stephano: & sic videtur, q̄ possit intelligi opinio Anch. & Ioan. de Imol. ibi, qui vidētur simpliciter tenere opin. gl. & Ioan. de Ligna. & Zēzel. in arbitrio præterea est Ep̄i in his monitionibus statuere terminū quē voluerit, sed postquā statuerit, nō licebit immutare pri⁹ quā lapsus fuerit, sed cū durat, prorogare poterit ex causa. ita Card. ibi post Lau. in. 9. q. in fi. Et aduerte q̄ inquantū suprā dictum est, q̄ reassumēs officium prohibitū ex prædictis postquā dimisit, incurrit pœnā: limitandum est, nisi reassumēs dimittat illud durāte termino monitionum, vt declarat glo. ibi in verbo resumpserint, quā sequitur Card.

ibi post Laud. & Pau. i. 10. q. Et idē sequitur Imol. ibi super eadē glo. Quod tamē optimē sublimitat & declarat Bonifa. ibi, in col. 4. ver. Sed istud, Vbi dicit q̄ prædictā limitationē putat veram, quādo primō dimissio fuit facta simpliciter: nā tunc quia constat de causa dimissionis, & sumus in materia pœnali, intelligēdum est prout placet ipsi monito secus autē vbi cōstat de dimissione propter monitionē præcedētem, tūc em̄ monitio fuit sortita suū effectum, & sic amplius nō potest dici q̄ durat terminus monitionis: & ideo reassumptio per eum facta nocebit ei, tāquā facta, expirata iam monitione, licet postea ductus pœnitētia quia reassumpsit, dimittat intra terminū sibi datum in monitione. Item nota q̄ si clericus vtatur alijs vilibus officijs, vt puta aptare pelles, vel si sint lenones, vel balneorum publici custodes, nō incurrūt prædictam pœnam, licet videatur in talibus esse idētitas rationis, & in aliquibus eorū maior ratio, vt colligitur ex glo. 4. in d. clemē. & ex his quæ not. ibi Card. quāuis cōtrarium teneat Zēze. ibi, quē videtur sequi Bonifa. ibi, in col. 2. ver. Cōclude, qui etiā addit, q̄ si clericus exerceret officiū mundādi cloacas, q̄ forsan haberet locū pœna. d. clemen. quod ego nō opinor verū sequendo dictam opinionem Card. post gl. quia si lenones nō comprehendūtur sub ea, quia nō sunt expressi, multominus mūdantes cloacas. Crederē tamen q̄ & si tales nō cōpre-

hen-

henduntur, quia ille tex. videtur specialiter prohibere illa officia ibi expressa, ex eo fortè q̃ in illa etate frequētius peccabatur in illis secundū Card. ibi, Si clericus vteretur aliquo ex prædictis officijs, vel similibus vilibus vel inhonestis, si monitus nō desisteret, puniendus esset superioris sui arbitrio, attēta officij & personæ qualitate, & temporis diurnitate, & alijs quæ infrā in arbitrarijs cōsideranda tradimus.

Aleatores.

CAPVT LXIII.

Alea quidem (si Calepino credimus) ludus tabulæ est, & omnis ludus in varietate fortunæ cōsistens. Vnde aleator dicitur qui sæpæ alea ludit: ludere autem ad aleas & taxillos clericis prohibitum est, vt in ca. Cleri. de vit. & honest. clerico. q̃ ideo prohibitū videtur ppter plura crimina quæ in talibus ludis perpetrari solēt, quorū. 16. refert Host. ī sua summa, in ti. de excessi. præla. in. §. Clericus. Et vide Florē. in. 2. par. tit. 1. ca. 23. §. 6. col. 1. & duabus sequē. vbi dicit q̃ quot sunt pūcta in taxillis, tot sunt scelera in ludo, & ponit. 21. peccata quæ in illo interueniūt, quæ omnia ad litteram trāscripsit Petrus de Rauē. in suo Alpha. aureo, in verbo, ludus. Pœna autē clerici publici aleatoris est vt repellatur ab obtinēdo beneficio, etiā si nunquā fuerit monitus, vt desistat à ludo. proba-

tur in ca. inter dilectos. de excess. præla. iuncta gl. in. d. ca. Clerici, in verbo ad aleas, unde dicit Abb. in d. ca. Inter dilectos, quod collatio facta tali est nulla, si de hoc constabat, tanquam facta vili & indigno, & si non constabat, quia erat occultus, debet irritari: quæ ultima verba Abb. displicent. Nam si hæc est poena aleatoris publici, quomodo occultus aleator illa puniatur? beneficio autem obtento non priuatur, propter ludum, secundum eum, sed mitiori poena plecti debet, ex quo videtur quod poena est arbitraria. Si autem monitus non se correxerit, tunc potest beneficio priuari secundum eum, qui allegat tex. in cap. 1. 36. dist. quæ alias est. 35. qui text. hoc expresse non dicit, sed quod clericus deseruiens aleæ, aut desinat, aut dānetur, & non aperit quæ sit poena. Unde magis mirandum est quod Domini. & præpo. ibi summādo tex. eundem videntur tenere quod per illud text. imponitur Poena depositionis, quod etiam videtur tenere Siluest. in summa in verbo ludus, in versi. Quartò quæritur dum dicit quod patet esse peccatum mortale ludere in clericis, ex poena quæ est excommunicatio, vel depositio, ut dist. 35. Episcopus. qui est idem tex. de quo supra, qui omnes Doctores. solum ad hoc moueri possunt propter illud verbum dānetur. Et prædictam tamen opinionem Abb. sequitur simpliciter Ioā. Bapt. Cacialupi in tractatu de ludo. in. 12. q. licet non referat Abb. sed allegat solum Doctores. in. d. ca. inter dilectos, & idem ferè ad literam facit Paris. de puteo in tra-

Statu de ludo, in col. II. nume. 44. licet de Domini
 co & Præpo. nullus eorū meminerit. Ego verò in
 pœna hui⁹ delicti nō facilè opinor q̃ posset descri
 bi certa doctrina, quippe cū variari debeat ex cir
 cūstātijs occurrentibus quæ ad aggrauādā vel
 minuēdā eā animum iudicis inclinabūt: ideoq̃;
 arbitrari eum oportebit quāta sit cōsuetudo luden
 tis & quæ quātitas precij, & qualitas personarum,
 quali sue exēpli pernicies, & an in hoc delinquen
 tes occasione ludi diuina deseruerint officia, qui
 bus interesse tenebātur, aut si sacramēta defierint
 ministrare. Et prout hæc omnia accidisse cōpere
 rit, sic delinquentes in hoc punire debet. Vnum
 præterea semper aduertat Iudex, q̃ cū in his præ
 cipuè regnis longè grauius puniāt eorū leges ludē
 tes ad taxillos, quos idioma Hispanum, Dados ap
 pellat: & hoc gen⁹ ludi in oculis omniū detestabi
 lius sit, sic debet ipse arctiori pœna clericos qui in
 hoc deliquerint coercere. Si verò clericus proprio
 ludo id adiunxerit, q̃ alijs ludere volētibus men
 sam paratā habet, in qua alios ad ludēdum prouo
 cat ac recipit, tūc quidem grauiori pœna quā in
 prædictis casibus plectēdus est. Admonitos præte
 rea velim in hoc articulo omnes iudices, horū præ
 cipuè regnorū, q̃ licet ex eorum legibus sancitum
 sit, q̃ post duos menses nō possint Iudices inqui
 rere cōtra lusores, nec cōtra eos quin duos tātūm
 argenteos luserint procedere: ipsi tamē cōtra cleri

eos & post dictū terminum, & infra prædictā quā-
 titatē poterunt & debebūt procedere. ex ratione:
 quia cū lōgè inhonestius, & magis prohibitum
 sit clericis quā laicis vacare ludis, nō videtur de-
 cens esse dictarū legum sanctiones in clericorū lu-
 dētium patrociniū admittere. Atq; ex ea credere
 ratione posse firmari, q̄ licet eadē leges patrię bre-
 uem terminū præfixerint ad repetitionem amif-
 forum in ludo, etiam eo lapso damnari poterit cle-
 ricus ad restitutionem eorum quæ lucratus est, eo
 qui amiserit repete. Et quod in hoc attenden-
 dum sit tēpus à iure cōmuni præfinitum ad repe-
 titiōē prædictorum, de quo in Auē. alearum
 vsus. Et per Abb. in. d. c. Cleri. de vita & hone. cle.
 Non solūm autem iudices ecclesiastici in punien-
 dis clericis lusoribus debēt esse peruigiles, sed &
 inspiciētes, & participes tantūm etiam punire de-
 bēt, pœna quæ ipsis condigna videbitur, Impera-
 toriarū legum zelum imitantes, qui clericos ad ta-
 bulas ludentes, vel participes ludētū, aut inspecto-
 res tribus annis à ministerio prohiberi iubēt, & in
 monasterio redigi, vt in Auē. Interdicimus. C. de
 epis. & cle. & in. §. Interdicimus. in Auē. de sanct.
 Episco. colla. 9.

Bona ecclesiæ dilapidantes.

CAPVT LXV.

Si quis

Siquis dilapidator est bonorū ecclesiæ, hæc est manifesta & rationabilis causa quare potest à dignitate remoueri, probat tex. in cap. 2. de fta. mona. circa. fi. & vide tex. in ca. Si quis presbyter. 50. dis. quē sic summat Præpo. Presbyter vel diaconus vendens sacra vasa ecclesiæ deponendus est, poterit tamen Episcopus cum eo dispensare. qui tex. etiā probat q̄ clericus in hoc cōmittit sacrilegiū. Patronus verò cleric⁹ qui res Ecclesiæ alienat, vel illis dānum infert, si requisitus nō restituit suspēditur ab officio & beneficio donec emendet, et si adhuc noluerit emēdare, debet deponi. ita etiā disponit tex. in l. 3. tit. 15. par. 1. Et nota q̄ in isto casu dilapidationis tria specialiter reperiūtur secundū Anto. post Host. in ca. licet Heli. de simo. penul. col. primū q̄ absens & cōtumax cōdemnatur etiā lite nō contestata. Secundū q̄ propter solā suspicionē suspenditur ab administratione is contra quē fit inquisitio. Tertium q̄ quilibet auditur accusans: quæ etiam tria specialia refert & sequitur Ana. ibi, in col. 6. Prius tamen admittēdi sunt quorū interest. 16. q. 1. ca. filijs, & 2. q. 7. Qua propter. Forma verò procedendi cōtra dilapidatē est, q̄ formentur duo processus primus de suspicionē dilapidationis, in qua summarie procedi debet: quia timetur ne is cōtra quem est inquirēdum de veritate officiales corrūpat, & inquisitionem veritatis impediāt, in qua p̄cedit potest summatim, & sine

Scriptura ad effectum, vt probata suspitione detur
 sibi coadiutor, & interdicatur vtriq; omne genus
 alienandi, & tunc probata suspitione licet leui, &
 per cōiecturas debet suspēdi ab administratione,
 quæ suspensio operatur effectū, q̄ solū perdet po-
 testatem administrādi in tēporalibus, nō verò in
 spiritualibus. Secundus processus de veritate dila-
 pationis in quo proceditur plenariē, & inuenta
 veritate deponitur ab administratione in perpe-
 tuū, taliter q̄ quò ad actū, & quò ad ius remouea-
 tur ab administratione spiritualiū & tēporalium,
 licet nō degradetur ab ordine: & sic eijciatur dila-
 pidator ab Ecclesia, & alius præficietur, & eiectus
 remanebit in ordine, sed nō habet ordinis execu-
 tionē, cū sit effectus infamis per sentētiā. Quę
 omnia colliguntur ex Archi. in ca. Vobis & in ca.
 Vulteranæ. 12. q. 2. & ex Anto. in cap. Venerabi. de
 offi. deleg. & in. c. licet Hel. de simo. & ex Ioan. de
 Ana. ibi, col. 5. & ex Abb. in. d. ca. Venerabi. cōple-
 ctēdo substantiā dictorū suorum: Abb. tamē vbi
 supra, in hoc secundo processu quādo de veritate
 agitur quò ad pœnā imponendā conuicto de dila-
 patione distinguit, quòd aut fuit actum crimi-
 naliter, & debet deponi. allegat tex. in cap. Aposto-
 licæ & ca. Monemus. 12. q. 2. cuius opinionē sequi-
 tur in hoc Præpo. in. dict. capit. Vobis, prope fin.
 Aut fuit actum ciuilitè & debet solum remoueri
 à beneficio, & alius est ad illud promouendus,
 alleg.

alleg. tex. in. d. c. licet Heli. quã distinctionem habuit ab Anto. ibi, licet eum nō referat, qui etiã pl^o dicit, q^d debet deponi etiã ab ordine, & vide eundẽ ibi, & in. d. c. licet Heli. tenentẽ q^d si prælatus nō potest cōvinci de dilapidatione, & est infamatus, debet se purgare. Et aduerte q^d Abb. in. d. ca. Venerabili, dicit q^d hic processus de quo suprà habet locũ, quãdo proceditur per viã inquisitionis, seu denunciationis: sed si accusatur quis de dilapidatione, nō est necesse vt pri^o inquiratur an sit suspect^o, sed potest procedere super veritate. Quũ autẽ totus hic noster libellus in denunciatione fiscalis, & nō in accusatione fundetur: per hoc cōstat q^d debet in nostro proposito formari duplex processus. Crederẽ præterea q^d licet verum sit quod Abb. dicit, q^d accusationẽ nō est necesse præcedere inquisitionem de suspitione. Si tamẽ accusator peteret pẽdente accusatione accusatum suspẽdi ab administratione, tunc nec esse esset saltẽ summarie de tali suspitio ne cognosci: & illa probata posse procedi ad suspitionẽ, vt suprà: quia sola pendẽtia accusationis de dilapidatione nō sufficeret ad suspẽdendum reum ab administratione, vt not. Anto. in. d. ca. licet Heli. col. penul. & Præpo. in. d. ca. Vobis. 12. q. 2. Sed in materia hui⁹ nr̃i ca. vide Abb. in. d. ca. licet Heli. penul. col. vbi dicit q^d in veritate sup modo procedẽdi cōtra dilapidatores iura loquuntur vario modo: quia principaliter habemus tex. in

ista materia ibi, in. d. ca. licet Heli. & in. d. ca. venerabili. & in. c. Vobis. & in. c. Vulteranæ. 12. q. 2. cū alijs: et videtur q̄ nō possint rectè reduci ad cōcordiā, nisi vnū suppleatur per aliud. Vnde putat ipse propter hāc iurium varietatē esse cōmittēdum iudicis arbitrio, quam viam debeat accipere, & ideo cōsiderata qualitate denunciātium & denunciati, & fama si qua habetur, quādoq; iudex à principio interdicat à potestate alienādi, prout factū fuit in. d. ca. fin. de accus. quādoq; interdictione nō facta procedit super suspitione, vt ibi: & probata suspitione poterit secundū eius qualitātē, & quātitatem in partē vel in totū suspendere, vt ibi: vel dare sibi coadiutorē, vt in. d. c. Venerabili. & q̄ sic possunt reduci ad cōcordiā iura, & opiniones plures quæ versantur in hoc. Cui⁹ opinionē videtur quodāmodo sequi Fel. in. d. c. Venerabili dū in nostro proposito, & in materia dilapidationis videtur se remittere ad doctores, ibi, maximè ad Imol. ibi, et ad Abb. in. d. c. licet Heli. Et not. quod dicit Anto. in. d. ca. licet Heli. in penul. co. q̄ dicitur p̄bari suspitio dilapidationis, si Ecclesia habeat magnos redditus: & nihilominus prælatus est magnis debitis obligatus, & q̄ nō poterit se excusare obtētū nobilitatis, quia quātuncunq; sit nobilis, debet se restringere, & tēperare, secundū Ecclesiæ facultates. Quod nō videtur simpliciter tenēdum: quia si prælatus dilapidat reddit⁹ annuos Ecclesiæ ad suā

tantum

tantum mensam pertinentes, nō dicitur tunc dilapidare bona Ecclesiæ: sed redditus suos. Propter non videtur esse procedendū contra eum, tanquā contra dilapidantem bona ecclesiæ nisi intelligat Anto. quando debita quibus erat obligatus prælati essent cōtractatione ecclesiæ, nam cū ad illa etiā teneatur successor iuxta tex. in ca. i. de solu. dicitur tunc dilapidare bona dignitatis, quum per superfluitatem suorum sumptuū obligat successorem suum in ea. Insuper Barb. in dict. cap. Venerabili. in. 6. & 7. colu. simpliciter refert plures & varias opiniones in ista materia, & post earū relationē dicit quod magna molestia est sibi in referendis tot opinionibus, & q̄ veritas non habetur ex illis, & q̄ esset necessaria papalis decisio, vt tot iura varia & diuersa reducerentur ad concordia, & postea in col. sequen. refert opinionē legistarū in proposito, & dicit q̄ etiam ex dictis eorū non apparet veritas, sicut neq; ex dictis canonistarum, & quod soluat Apollo. Et tandē ipse pro veritate dilucidanda in isto passu suscipit duos casus examinandos. Primū an pēdēte lite super suspitione dilapidationis sit interdicta ipso iure potestas alienandi, an sit interdicens a Iudice. Secundū an sit interdicens administratio, an debeat dari coadiutor, quos duos casus prosequitur per duas col. sequentes, & tandem ex eis elicit tres cōclusiones. Quarum prima est, q̄ licet à iure sit potestas alienandi interdicta, pendente

pendēte lite super suspitione dilapidationis, tamē
requiritur factum iudicis, quā dicit esse contra Ho-
sti. & sequaces. de quo articulo vide Aret. in. d. ca.
fi. de accus. reliquas duas referre nō curo, quia pri-
mā earum dicit esse cōtra glossas Decreti, & De-
cretaliū. & cōtra omnes Docto. vsq; ad suos dies.
Secundā dicit esse cōtra scribentes, propter quod
fatis videntur paruipendendæ à Doctoribus, qui
magis veritatem, quā superfluam subtilitatem
quærunt, & alijs referre student. In tāta igitur Do-
ctorum varietate, nimirum si nos quid verum sit
non facilē possimus eligere. Vnde videtur posse te-
neri forma duplicis processus, de qua suprā cum
temperamento opinionis Abb. in. d. cap. licet. Ho-
li. in qua multum credit in hac materia commit-
tendo arbitrio Iudicis.

Publicis spectaculis.

CAPVT LXVI.

Ministris altaris, ac quib⁹ libet clericis Pro-
hibitum fuit in cōcilio Laodicē. de quo
in ca. Nō oportet. de cōse. dist. 5. specta-
culis aliquibus quæ in nuptijs, aut in scenis exhibē-
tur interesse, & sancitum fuit eos debere fugere, et
abire de cōuiuio antequā themēlici ingredian-
tur, vt ibi. Quod quia nō debeant spectaculis in-
teresse scripsit Isidorus, vt in ca. His igitur. 23. dist.
& quæ etiam turpia spectacula illis inhibeātur, ha-
betur

betur in cap. Presbyteri. 34. distin. quod est consilium Agathēse, & insuper in antiqua illa, & fœlici Ecclesiæ ætate, non solum Pontifices Maximi & cæteri prælati eorum coadiutores, sed etiam Imperatores ipsi quantumuis vniuersi ferè orbis regimine præpediti clericorum honestati ac suorum morum reformationi vacabāt, gnari quidē quantum officiat à sacerdotibus & clericis in reliquum vulgus exēpli mali virus efflatum: adeoq; huiusce honestatis erant solliciti, vt plura clericis omnibus interdicerent, quæ infœlici hac tempestate nostra leuissima fore videntur. Cuius rei exēplum est q̄ Iustinianus Imperator nō solum Episcopis, sed etiā presbyteris, diaconibus, subdiaconibus & lectoribus, ab omnibus alijs cuiuslibet venerādi collegij ad quodlibet spectaculorū spectandi grata venire prohibuit. In hoc verò delinquētes, vt trib⁹ annis à venerabili ministerio phiberētur, & in monasterio redigerētur statuit, vt in Auct. de sanctis. Epif. §. Interdicimus. col. 9. quæ quidē pœna & si vt ab Imperatore clericis inflicta videatur, non imponēda: monere tamē debet prælatos omnes, vt similia clericis prohibeāt, ac contēptores pœna digna castigent. Et vide Card. in Cle. Ne in agro. §. porro. col. 2. de sta. mon. referentem Lau. qui per tex. ibi, & in. d. §. interdicimus. & per tex. in cap. Sententiā sanguinis. ne cleri. vel mona. dicit quòd clerici nō debēt interesse ludis, ostentationibus, duellis,

execu-

executionibus dānatorum ad mortē, clandestinis
matrimonijs, & alijs voluptuosis, seu alijs inhu-
manis actibus laicorū, ex quibus probabilis videtur
asserētū opinio, scilicet nō licere clericis, maximē
sacerdotibus tauricidijs interesse. Quippe cū infi-
ciari nemo valeat q̄ ille actus inhumanus sit, & an-
tiquā redolens barbariem, & in quo plures exinde
hominum sequātur interitus, tantoq; soleāt iocun-
diora reputari similia spectacula, quanto sēuior in
homines fuerit taurorū ferocitas iaculis lacerata.
vt tamē ab hoc abstinerēt clerici in sacris saltē con-
stituti, honestū & æquum ducere, vt hoc synodali
decreto per omnes diœceses prohiberetur, pœna
condigna contrafacientibus imposita.

Clandestinis nuptijs interessentes.

CAPVT LXVII.

Parrochialis sacerdos cōtemnens prohibere ta-
les nuptias aut quilibet alius etiā regularis qui
præsumit illis interesse suspenditur ab officio
per triēnium, & punitur grauius si culpæ qualitas
postulauerit, vt in. c. fi. de clādest despon. Et licet
tex. ibi solūm dicat q̄ in hoc delinquens suspēdi-
tur ab officio intelligendū est, quod talis suspensio
inducit etiā suspētionem à beneficio, cum hoc sit
regulare, vt notat glo. in cle. Cupiētes, de pœn. in
gl. magna. ver. Et nota. & ita tenet Card. in. d. c. fi.
quē refert & sequitur Prep. ibi, in fi. col. Tēpus au-

tem triennij poterit minui vel augeri ex causa, vt
 no. Host. ibi, quē sequitur idem Prap. in. d. fi. col.
 qui pro eius opinione pōderat tex. ibi, dum dicit,
 grauius puniendus &c. Immo plus dicit Host. secū
 dum eum q̄ ab hac suspensione poterit absolui ab
 ordinario, vel suo parrochiano, ex quo nō reserua
 tur sedi Apostolicæ, arg. tex. in. c. Nuper. de sentē.
 excō. nisi per constitutionē legati in prouincia de
 cōsensu synodali fuerit absolutio reseruata, nā tūc
 etiā Ep̄s non posset absolvere. Ego tamen dubito
 inquantū de cō. dicūt q̄ absolui poterit à suo par
 rochiano argu. d. ca. Nuper. q̄ hoc sit verū in isto
 casu. quia ille tex. loquitur in excōmunicatione, in
 qua vertitur periculū animę, q̄ quis sit, vel moria
 tur excōmunicatus, quod nō est in suspēsiōe. Itē
 loquitur quādo difficile est ex aliqua iusta causa, q̄
 ad ipsum excōmunicatōrē absoluendus accedat. Itē
 ludibrio esset pœna ista suspēsiōis per trienniu si
 statim post illā incursum posset sacerdos absolui
 à suo parrochiano. Præterea pœna ista imponitur
 p̄sbytero parrochiali, quomodo ergo poterit iste
 habere aliū presbyterum parrochiale suū, qui illū
 tanquā parrochialis & propri⁹ sacerdos absoluat.
 Immo q̄ nec ab Episcopo possit absolui sacerdos
 qui hanc pœnā incurrit, magis in specie probat gl.
 in ca. Cupientes. in §. Cæterū, in verbo, suspēsos.
 de electio. l. 6. dū dicit q̄ tex. in. d. ca. Nuper. non
 habet locum in suspēsiōe: & licet sequamur opi.

gl. in clemen. i. de hæreti. in. §. Verum. in verbo ex
 cōmunicationis, quæ videtur extendere. d. c. Nu-
 per. ad suspensionem, quādo non fuit ad tēpus de-
 terminatū, & dicit nō habere locum quādo tem-
 pus est determinatum, adhuc nō potest procede-
 re opi. Host. & Card. in casu nostro. Quū hic sus-
 pensio sit limitata ad trienniu: nec etiā procedere
 potest corū opin. si obmissis gl. p̄dictis sequamur
 opinionē Pauli. in clemen. i. de reb. eccle. nō alie.
 quā videtur sequi Domi. super di. gl. in verbo. sus-
 pensos, dum vult q̄ aut lex ponit suspensionē pro-
 pter pœnā, aut p̄pter cōtumaciā: primo casu, infe-
 rior nō potest absoluerē, nisi esset causa vr gēs secū-
 do, inferior absoluit, & sic procedit. d. ca. Nuper.
 Nā etiam secundū istā distinctionem nō potest
 procedere dicta opinio Host. & Card. quia apertē
 cōstat q̄ in casu nostro suspensio nō in cōtumaciā
 sed in pœnā imposita est & sic per suprā dicta vi-
 detur, q̄ nō sit vera opinio dictorū Doctorū quo
 ad casum nr̄m quā nusquam ab alio impugnata
 legi. Cū autem hodie in plurib⁹ locis cōsuetudo
 inualuerit, vt prælati dispensent, quod sine bannis
 præcedentibus cōtrahere possint, qui nubere vo-
 lunt, vt facile est videre in aliquibus diocēsisib⁹, &
 vt de cōsuetudine eadē attestatur Petrus de Palu.
 in. 4. sententiarum. 27. 1. q. 2. art. 3. cōclu. 3. eodem
 modo videtur quōd ex tali dispensatione celebra-
 dis nuptijs possint interesse.

Nuptias secundas benedicentes.

CAPVT LXVIII.

Vir & mulier ad bigamiã transiens, non debet à presbytero benedici, quia cùm alia vice benedicti sint, eorum benedictio iterari nõ debet. verba sunt tex. in ca. Vir autem. de secundis nuptijs. & sic siue vir. siue mulier alias receperit benedictionem, non debet benedictio iterari, quia cõmunis est vtriq; neq; vnus sine altero eam recipere potest, vt not. Host. in summa eiusdẽ tit. in. §. An licitum sit, vers. In aliquibus, qui etiã notat qd si duo trãseunt ad Bigamiã, qui nunquã fuerunt benedicti, poterunt benedici. Sacerdos autẽ contrarium faciens ab officio & beneficio suspensus cum testimonio literarum proprij Epì destinãdus est ad sedem Apostolicã, vt in ca. l. eodẽ titu. Ex quo videtur secundum Host. vbi supra, qd alius dispensare non potest. Quam pœnam cùm tam grauẽ consideret Ant. in. d. i. pro tã leui delicto, dicit quod fortẽ clericus de quo ibi: benedixit secundas nuptias cõtractas viuẽte prima coniuge, quod etiã ante eũ suspicatur Io. An. qui tamẽ dicit hoc nõ patere in decretali antiqua: vt refert Abb. ibi, qui credit hodie imponendã esse pœnã arbitrariã attentis circũstantijs, ac consuetudine loci. Et licet quidam dixerunt quod talis sacerdos est suspensus ipso facto, tamen Hostien. tenet contrariũ: quẽ vi-

detur sequi Anto. ibi, dum refert eius opinionē ultimo loco. Et sequitur eum etiā expressē Abb. licet de Anto. non faciat mentionem. Vnde in hoc delicto cū pœna non sit imposita ipso iure secundū communiorē opinionē, & delictū nō sit tan graue, arbitrio Iudicis erit puniendus clericus in hoc delinquens.

Virgata ac partita veste publicè vtētes.

CAPVT LXIX.

ANtequā huius excessus pœnam describamus, sciendum est, q̄ virgata vestis dicitur illa, quę est stripata per diuersos colores vel cū pannus est de se planus, aliquid suprà ponitur per modū virgę vel literature. Partita verò est quę fit ex diuersis coloribus, vel quę est scissa vel diuisa per ferrū, vt per supradicta verba declarat Ioan. Vanchel, in breuiario Clemētinarū, Clemē. 2. de vi. & hone. cleri. Clericus verò tali vtens veste, beneficiatus per sex menses à perceptione fructuum est eo ipso suspensus: si nō beneficiat⁹, sed in sacris citra sacerdotium per idē tempus redditur eo ipso inhabilis ad beneficium ecclesiasticū. Habens verò dignitatem, personatum, seu aliud beneficium, cui cura animarū imminet, ac alij in sacerdotio cōstituti, tali vtentes veste publicè, aut infulā, seu pileum lineū publicè portātes in capite, sunt eo ipso bñficiati à perceptione fructuum per annū suspen-

fi. Sacerdotes verò per idem tēpus inhabiles ad be-
 neficium, vt in clemen. 2. suprā allegata. de vit. &
 hone. cler. vbi etiā vide alias vestes clericis prohi-
 bitas, & pœnas deferentiū illas. Nota tamen q̄ si
 clericus vtitur aliqua ex vestibus sibi prohibitis se-
 creto, & subtus alias vestes, ita q̄ in publicum non
 apparet nō incurrit hanc pœnā: & idem est si vti-
 tur talibus vestibus domesticè, puta in studio, vel
 loco simili, vel si nō cōtinuè porrat, sed ad momē-
 tum propter festum socij sui, qui doctoratur, vel sit
 rector aut miles, aut ducit vxorem. ita not. Ancha.
 ibi secundò nota. referendo ad hoc Zenze. & te-
 nēt hoc etiā Imo. ibi. 2. col. ver. Quæro quid. Qui
 præterea notat post Zenze. q̄ si clericus ppter pau-
 pertatem defert vestes prohibitas nō incurrit pœ-
 nā illius rex. Et vide etiā Io. de Ana. in rub. de apo-
 sta. vbi aliqua ex prædictis refert & sequitur, & de-
 cisiones capellæ Tholosanæ in quæst. 52. Item fuit
 dubitatum, si clericus, cum sua additione Stepha-
 ni Aufrierij. Et vide Cōcilium Cōstanti. in Sessio-
 ne. 43. in tit. de vit. & hone. cler. vbi penitus decer-
 nit abolendū q̄ clerici & personæ ecclesiasticę de-
 ferāt manicas ad cubitū pendētes, & vestes lōgas
 cū magna & sumptuosa superfluitate maximè fis-
 sas retro, & in lateribus cum fodraturis vltra orā ex-
 cedentib⁹ in fissuris, & q̄ cum talibus intersint in
 Ecclesijs cum superplicijs ac alijs vestibus ad cul-
 tum & officium Ecclesiasticum ordinatis, maxi-

mè intra Ecclesias, in quibus beneficiati existunt:
 & quòd cōtrarium facientes, vt trāsgressores Ca-
 nonum puniātur: & specialiter statuit, vt quicūq;
 beneficiatus, aut officiū in Ecclesia gerens in habi-
 tu huiusmodi diuinis officijs præsumpserit interes-
 se pro qualibet vice à participatione prouentū Ec-
 clesiasticorū per mensem nouerit se suspensum ac
 tales fructus fabricæ illius Ecclesiæ applicētur. Vt
 autē apertius intelligatur quā dispar fuit antiquo-
 rū patrum zelus in procuranda clericorum etiā in
 vestibus honestate, non prætermittendum duxi
 quod in cōcilio Matisconensi. i. cap. 5. sancitū fuit
 per hæc verba, vt nullus clericus sagū aut vestimē-
 ta, aut calceamēta secularia, nisi quod religionem
 deceat induere præsumat, q̄ si post hāc diffinitio-
 nem clericus aut cū indecenti veste, aut cū armis:
 inuentus fuerit à seniori ita coerceatur, vt triginta
 dierū inclusione detētus aqua tantū & modico pa-
 ne diebus singulis sustentetur. Pudeat ergo hodie
 nos iudices ecclesiasticos delicta grauiā sub prætex-
 tu cuiusdā perniciosæ pietatis leui coertione puni-
 re, cū patres antiquos tā leue facinus tam duro &
 longo ieiunio legerint correxisse.

Ac comam nutriendes,

siuè relaxantes,.

CAPVT LXX.

Cleri-

Clericos nutrire comā Anicius Papa prohibuit,
 vt in ca. Prohibete. 23. dist. Et precepit caput
 radere de super in modū sphærę: & idem etiā
 prohibuit cōcilium Carthagi. in. c. Clericus. de vi.
 & hon. cle. Item etiā cōcilium Agathēse statuit vt
 clerici qui comā nutriūt ab Archid. detōdeantur
 inuiti. vt in. c. Clerici. ea. dis. Postremo verò Greg.
 9. statuit qđ si quis ex clericis comā relaxauerit, ana-
 thema sit, vt in. c. Si quis. ea. dist. vbi gl. dicit expo-
 nendū sit. i. fiat. Et est etiā tex. in. c. Si quis. de vi. &
 hon. cle. vbi gl. idē dicit. & vide Abb. ibi, qui not.
 ex tex qđ clericus nō deferens tonsurā peccat mor-
 taliter, quia est dignus anathemate.

Ebrij.

CAPVT LXXI.

Qui enim ebrietatis crimen parū esse exi-
 stimat, audiat Apostolum Paulū dicentē.
 Neq; fornicarij, neq; idolis seruientes, ne
 q; molles, neq; masculorū cōcubitores, neq; aua-
 ri, neq; adulteri, neq; ebriofī regnum Dei posside-
 bunt. Cumq; inter tā graua delicta ebrietas annu-
 meretur, quāta sit eius grauitas apertē perpendat,
 videatq; beatum Augustinū in sermone de ebrie-
 tate, qui inter sua opuscula impressus habetur. Vn-
 de quia ebrietas omnium vitiorū fomes ac nutrix
 est: ideo placuit Agathen. Cōcilij venerādis patri-
 bus, vt cleric⁹ de quo fuisse ebriū cōstiterit, aut. 30.

dierum spacio à communione submoueat, aut corporali supplicio subdatur, vt habetur in ca. fi. 35. dist. quæ pœnæ sic fuerūt disiunctiue descriptæ, vt discretus iudex quæ huic vitio deditū animaduerteteret, & quod à comunione priuatur, paruipendere corporali potius supplicio castiget. Et vide Hos. in summa, ti. de tēp. ordi. in. §. Et cui, ver. Pœna autē. vbi dicit: quod episcop⁹ presbyter, vel diaconus deseruiens ebrietati, si non desinat, deponitur. Subdiaconus vel inferior siuē clericus, siue laicus cōmunione priuatur. allegat text. in. ca. Si ep̃s 35. dist. Si verò semel ebrius fuerit: tūc dicit puniē dū pœna tex. in. dist. cap. fi. Posterius autē Inn. 3. in Concilio generali ac celeberrimo Lateranensi disposuit clericū à crapula & ebrietate non abstinētē, & qui à superiore commonitus nō satisfecerit, ab officio & beneficio suspendendū, vt habetur in cap. A crapula. de vi. & honest. clericorum.

Fornicarij,

CAPVT LXXII.

CVm iuxta diui Hieronymi sententiam à Gratiano descriptā. 35. distinct. in summa Venter mero æstuans spumat in libidinem. Merito ergo post ebrietatis delictum, carnis vitia collocabimus. at cū illorum fornicatio simplex, minus sit punibilis inter illa: ideo de eius pœna primitus differere libuit. Et in hoc, omisis opinionibus, dicendum

cendum est, quod pro fornicatione clerici, & in sa-
 cris constituti non imponitur poena depositionis:
 allegantur ad hoc duę glossę singulares in capitu-
 Maximianus. 81. distin. & in cap. Later. 2. quęsti.
 7. quibus dat sociam Corsetus in suis singularibus
 in verbo fornicatio. in cap. Presbyter. 82. distin.
 pro quibus dicit esse casum in dict. cap. Presbyter
 sed poena arbitrio iudicis relinquitur & istam con-
 clusionē elicit Decius ex dictis per Abb. in capitu.
 At si clerici. in col. 19. ver. De secundo. de Iud. quā
 dicit esse cōmunem secūdum Modernos ibi, qui
 alleg. gl. in. d. c. Lator. 2. q. 7. & ibi Ioā. de Fātu. &
 Imo. in ca. Vt clericorū de vit. & hon. cleri Et hęc
 opinionem tanquā cōmunem sequitur Ana. in. c.
 Significauit. col. 2. de adulte. Et hanc etiā opinio-
 nem dicit cōmunem Feli. in. d. cap. At si clerici in
 principi. in penul. col. in fi. Et Ioā. de Selua in tracta-
 tu de benefi. in. 3. par. in. q. 3. qui plura refert in pro-
 posito. Et Corsetus in dict. verbo fornicatio, Vbi
 aliqua fundamenta adducit pro ea. & dicit qđ opi-
 nio tenētium cōtrarium fortē posset Procedere in
 Ep̄is & praelatis, qui cū dicuntur cōtrahere ma-
 trimonium cū Ecclesia nō cōmittunt simplicē for-
 nicationē, sed adulteriū. & qđ isto modo possent
 reduci ad cōcordiā opiniones cōtrarię: sed tādē
 dicit qđ infacti cōtingentia indistinctē sequeretur
 cōmunē opinionē in iudicādo & cōsulendo. licet
 Areti. in. c. Cum nō ab homine. de iudi. 10. col. te-

neat opinionē Butri. quā dicit esse cōmunem. s. q̄
deponatur clericus in sacris, ad cuius fundamenta
respondet Decius, vbi suprā.

Concubinarij.

CAPVT LXXIII.

CLericus cōcubiniarius, is propriè dici potest,
qui solutā mulierē & corruptam nulloq; sibi
spiritualis, vel carnalis cognationis vinculo
cōiunctam domi retinet, cum qua cōsuevit carna-
liter cōmisceri. Si verò illa nupta, virgo, aut cōiun-
cta esset, tunc grauioris delicti nomē fortiretur ac-
cessus ad illam habitus, ac sæuiori pœna purgād^o,
v̄t infra latius explanabimus. Cōsuetudinem verò
cōmiscendi, ideo ad faciendū clericum cōcubina-
rium requirimus. quia aliàs vnicus tantū cōcubi-
tus fornicarium eum solum faceret, nec dānandus
esse pœnis, cōcubinariorum. Nec præterea in hoc
distinguerē, solanē retineatur domi cōcubina per
clericum, an sub velamēto q̄ pedisequa sit matris,
sororis, amitæ, vel alterius cuius cohabitatio cleri-
cis nō inhihetur, dum tamē cōstare possit, q̄ eam
habet in concubinā, Concubinarium insuper cen-
serem clericum, qui etiā in aliena domo notam fœ-
minam habet, cur solet carnaliter cōmisceri, si de
consuetudine constar, & diffamatus est in sua vel
ipsius fœminæ vicinia: licet ad effectū concubina-
tus de iure ciuili aliqui requirant q̄ concubina sit
retenta

retēra in domo vt per Bal. in auſten. licet. C. de na-
 tu. libe. per gl. Bar. poſt Dinum in l. Cōcubinā. ff.
 de cōcubi. Populus enim, ſiue domi, ſiue extrā ha-
 beat clericus concubinā, vocat eum & reputat cō-
 cubinarium. Quando autem dicatur clericus pu-
 blicus cōcubinarius, vide Decretum cōcilij Baſi-
 lien. in Seſſione. 20. in principi. vbi hoc declarat per
 hæc verba videlicet, Publica concubinarij intelli-
 gendi ſunt nō ſolūm hi quorum cōcubinatus per
 ſententiam, aut confeſſionē in iure factam, ſeu per
 rei euidentiā quæ nulla poſſit tergiuerſatione cēla-
 ri notorius eſt. Sed qui mulierē de incōtinentia ſu-
 ſpectā & infamatā tenet, & per ſuū ſuperiorem ad
 monitus ipſam cū effectu nō dimittit. Aduerte ta-
 men q̄ quando clericus tenet publicē cōcubinam
 ſicut vxorē, & publicē nutrit filios, ita q̄ etiā ipſe
 nō audeſ diffiteri, tunc omnino eſt abſtinendū ab
 eo, ita q̄ nō eſt licitum audiri diuina ab eo, etiā ſi-
 ne aliqua monitione ſuperioris: quia talis eſt ſuſpē-
 ſus ab officio & beneficio, ita quōd ſi celebrat in-
 currit irregularitatem. Iſta colliguntur ex doctrina
 Abb. in ca. Veſtra. in .3. col. in .2. 3. 4. q. de cohabi-
 tatione cleric. & mulie. Si verō fornicatio non ha-
 bet operis euidentiā, ſed poteſt probabiliter tergi-
 uerſari: quia cōcubina habitat cū matre clerici, &
 dicit eſſe pediſequā matris, vel quid ſimile; tūc nō
 procedunt prædicta: ſed debet ſpectari monitio,
 & eius contemptus ſecundū eum. Cuius opinio
 nem

nem refert & sequitur Siluef. in sua summa, in verbo clericus. el. 2. in. §. 8. debet. in. 2. q. Et in verbo cōcubiniarius. in. §. 4. & hāc sententiā in substantia saltem videtur tenere. Florē. in. 3. par. in. 3. c. 11. 27. vbi etiā addit notabile verbum, q̄ nō solum sacerdos, sed etiā in quocunq; ordine cōstitutus, etiā in minori est suspensus ab omnib⁹ actibus ordinum ex notoria fornicatione, & tādū est suspensus, quā diu perseuerat in vitio: & si interim exequitur officia sua, etiā semel efficitur irregularis, & indiget dispensatione Papæ. ad quod allegat Inno. Hosti. Archi. & Anto. q̄ etiā sequitur Siluef. in. d. verbo Cōcubinari⁹. quā quidem sententiā multū time re deberēt vniuersi clerici in quocunq; ordine cōstituti, & ne illā ignorent, esset omnibus illis prædicāda. Quot enim pro dolor, sacerdotes, diaconi, subdiaconi publicē cōcubinas retinenti ea notorietate facti, de qua Abb. in sua opinione facit mentionē & eodem cōcubinato durāte nō semel, sed pluries missam celebrāt, Euangelium vel Epistolā solenniter decantant, & q̄ irregulares ex hoc fiant, nō aduertunt, nō in minimum animarū suarum dispendiū, & prælatorum suorū periculum qui eos patiūtur in publico cōcubinato diutius immorari ac sordescere. Præterea circa pœnā hui⁹ delicti vide Abb. in. c. At si clerici. col. 12. de Iudi. qui dicit q̄ cum iura in hoc vario modo disponant, quādoq; apponēdo pœnā acerbam, quādoq; mittem,

tem, & quādoq; mitius procedendo, mediā viam amplectēdo vt patet ex iuribus per eum allegatis, relinquitur arbitrio superioris, vt cōsideratis circū stātijs & scādalo inde surgente, & cōsuetudine patriæ apponat pœnā quandoq; depositionis, quandoq; suspensionis, & quādoq; priuationis à beneficijs, quandoq; prius moneat quandoq; sine monitione priuet, ex quo cōstat de delicto. Sibi enim videtur data optio ex quo varias pœnas & modos pcedēdi à iure reperiunt traditos, iuxta not. per gl. in ca. fraternitatis. 34. dist. & in ca. A crapula. de vi. & hone. cle. & 21. q. 2. in summa. & qđ not. Host. in. c. 2. de cle. nō residē in simili quæsti. Ita tamen qđ semper in isto delicto iudex declinet ad mitiorem partē: quia pauci, vt dicit Greg. sine vitio incōtinētiæ reperiuntur. 50. dist. c. Quā tua. Et quia ætas nrī tēporis &c. & melius est à Deo redargui de misericordia, quā de seueritate. 26. q. vlt. Alligant. Et vide prædictū decretum cōcilij Basili. in. d. sessione. 20. vbi cōtra publicos cōcubenarios statutum fuit, qđ quicunq; clericus cuiuscūq; status, cōditio uis, religionis, dignitatis, etiā si pōtificalis, vel altorius præminentie existat, qui publicus fuerit concubiniarius, à perceptione fructuum omnium beneficiorū suorum trium mensiū spacio sit ipso facto suspensus. quos suus superior cōuertat in fabricā vel aliam euidentem Ecclesiarum vtilitatem, ex quibus hi fructus percipiuntur. Nec nō quod huiusmodi

iusmodi publicū concubinarū teneatur mox suis
superior monere quā primū nouerit illū esse talē,
vt intra breuissimū terminū concubinā dimittat,
quā si nō dimiserit, vel dimissam, aut aliā publicē
resumpserit, ipsum omnibus suis beneficijs omni-
no priuet. Et nūc omnes statuit dictū conciliū,
quod tales publici concubinarij vsquequo cū eis
per suos superiores fuerit dispensatū post ipsarum
concubinarū dimissionē manifestāq; vitæ emēda-
tionē sint inhabiles ad susceptionē quorumcunq;
bonorū, dignitatum, beneficiorū, vel officiorum.
Si autē post dispensationē, vomitu recidiuo ad hu-
iusmodi concubinatū publicum redierint, q̄ sine
spe alicuius dispensationis ad prædicta prorsus in-
habiles existant. Et ne quis contēnat illud decretū
cōcilij, ex eo q̄ cōcilium Basilien. nō fuit in omni-
bus ab Ecclesia receptū aduertat q̄ ordinata in eo
dē concilio ante scissurā in eo factā recipiuntur &
allegantur à doctorib⁹: vt par est videre per Florē.
in. 3. par. tit. 25. ca. 2. §. fi. Et per Feli. in ca. Rodul-
phus. de rescrip. in col. 28. vers. Sed reuera, & præ-
dicta sessio. 20. dicti cōcilij fuit facta ante ei⁹ scissu-
rā, vt potes colligere ex dictis doctoribus, dum al-
legant constitutionē illam quæ incipit, Insuper ad-
euitādum scandalū quæ fuit facta in. d. 20. sessio-
ne post dictū Decretum cōtra concubenarios pro-
mulgatū. Et istud decretum cōcilij Basiliē. de con-
cubinarijs iuenies insertū in cōcordatis inter Leo-

nem decimum, & Regē Franciæ, & nouissimè cōmētatum per Petrum Rebuffi in interpretationibus per eum factis ad dicta cōcordata: per quē vide in principio sui cōmenti ad illud Decretum triginta pœnas, quas patiuntur cōcubinarij annumeratis inter eas his quæ colliguntur ex cōcilio, quarū plures potius sunt dāna & incōmoda cōcubinat⁹, quàm pœnæ quæ possint irrogari per Iudicē, vnde quæ huiusmodi sunt, pari modo cōprehēdunt laicos concubinarios sicut & clericos. vide tamē Prepo. in ca. Nullus. 32. dist. qui refert Inn. in ca. Si autem. de cohabi. cleri. & mulie. tenentē q̄ quancunq; viam eligat Iudex siue suspēisionis, siue priuationis, debet præmitti monitio: nec iudex sine illa ad alterum præmissorū procedere debet, cū cleric⁹ non sit notorius concubinarius: per quē vide post Inno. vbi suprā vsq; ad quātum tēpus debet clericus monitus expectari. & an possit purgari mora. Vt autē prælati excusentur à monitionibus faciendis clericis suæ diœcesis in hac materia prudenter faciunt, quādo in suis cōstitutionibus synodalib⁹ monent oēs generaliter, ne cōcubinarij sint, cōtra facientibus pœnas debitas irrogando. Abb. prætere in. c. Vt clericorum. de vi. & hon. cle. pōderando verba illius tex. arbitratur. q̄ si clericus concubinarius efficeretur deterior, si cōpelleretur præci se ad dimittēdam concubinā, quōd tunc prælatus tolerando ad tempus peccatum nō incurrit: quōd dicit

dicit notandū Stepha. Aufre. in repe. cle. i. de offi. ordi. in. col. 15. Aduertant autem praelati omnes, & eorum vices gerentes ne huius doctrinæ colore in cōcubinariorum correctione torpescant: sed cū talis toleratio faciēda fuerit, certissimè ad sint cōiecturæ deteriorationis. Nā aliàs facilè illis persuadebunt libidinosi grauiora, imò nefanda admissuros, si cogantur continere.

Matrimonium de facto contrahentes.

CAPVT LXXIII.

CAlixus Papa interdixit cōtractum matrimonij presbyteris, diaconibus, & subdiaconib⁹ & ab illis cōtracta debere disungi, & ad pœnitentiā redigi, iuxta sacrorum canonū definitionem præcepit, vt habetur in. c. presbyteris. 27. dist. hinc est q̄ cleric⁹ in sacris vxorē ducens, debet cōpelli ad illā abiurandam, & perdit executionē omnium ordinum. not. Abb. ex text. ibi, in cap. 2. qui cleri. vel vo. qui nihil aliud allegat. & omisit tex. expressum ponentē pœnam delinquentibus in hoc, in. c. decernimus. 28. dist. cuius verba sunt. Decernim⁹ vt hi qui in ordinem subdiaconatus & supra vxores duxerint, officio atq; Ecclesiastico bñficio careant, & faciunt etiā verba tex. in ca. de his. ead. dist. vbi tractādo de subdiaconibus & diaconibus dicit. Cauendum est tamē his, ne quando suæ spōsionis immemores ad terrēnas nuptias vltro concurrant,

currant, q̄ si fecerint, vt sacrilegi rei ab Ecclesia h̄a-
 beantur extranei. De presbyteris verò vidēdus est
 tex. in ca. presbyter, eadem distinctio. cuius verba
 sunt. presbyter si vxorē duxerit, ab ordine deponi
 debere oportet. Itē efficitur irregularis, vt neq; in-
 susceptis ordinibus ministrare possit: nec ad maio-
 res suscipiēdos admittitur, vt not. idē Abb. in. c. 1.
 in. 2. nota. eod. tit. ex quo venit q̄ tanquā irregula-
 ris priuabitur beneficijs. An autē sit priuandus per
 sententiā, vel ipso facto priuetur, sunt opi. quas re-
 fert Ste. in decisio. 239. Capelle Tholosanę, in addi-
 tione. Aduerte tamē, q̄ ipsemet Pa. in. c. At si cler.
 de iu. co. 2. videtur esse in opinione. q̄ cle. qui so-
 lutā nō virginē de facto duxit in vxorē, ac cū ea fue-
 rit fornicat⁹, debet deponi. p̄ quo allegat iura in c.
 fraternitatis. 34. dist. & in c. Si quis ā modo. 81. dist.
 & in. d. c. 2. qui cle. vel vo. q̄ iura, (salua tauti patris
 reuerētia) hoc nō p̄bāt. imò tex. in. d. c. Si quis am-
 modo, qui plus videbatur vrgere dicit, à p̄prio gra-
 dū decidat, vsq; dū ad satisfactionē veniat. vnde p̄
 talia verba videtur imposita magis p̄ena suspē-
 nis tēporalis, quā depositiōis. Sed p̄ opinione sua
 posset Abb. alleg. tex. in. c. Presbyter. 28. dist. quē
 decerpit Gratianus ex. c. 1. cōcilij Neocæsariensis.
 cuius verba sunt. Presbyter si vxorē duxit, ab ordi-
 ne illum deponi debere oportet. vbi Archi. expo-
 nit, ab ordine. i. ab officio & beneficio: quod etiā
 ibi tenent Domi. & p̄apo. licet cum nō referāt:

I O. BERNARD. DIAZ HISP.

quāuis glo. exponat ab ordine. i. ab officio & non beneficio. Clericus præterea taliter contrahens est excōmunicatus ipso iure, vt in cle. vna de cōsang. & affi. cuius absolutio Epō est reseruata, vt per gl. ibi, in verbo. per Ep̄m. Redditur præterea suspectus de hæresi, vt procedatur per inquisitores contra eum, vt not. lo. Lupus in Repe. rub. de dona. inter virum & vxō. fo. 67. col. 3. versi. ex quo meo iudicio. vbi hoc infert ex his quæ not. Butri. & Bald. in. l. 3. C. de sacrosan. Eccl. loquendo de monacho matrimoniū contrahēte. Debent præterea in hoc aduertere iudices, q̄ præter Poenas suprādictas debet in sacris cōstitutus pati poenā stupri. si virginē violauit sub figura matrimoni. Neq; ex hoc q̄ verba de præsentī seu benedictiones præcesserint, ab illa excusandus est, quin potius grauius puniēdus, eo q̄ virginē sub sacramenti colore deceperit, & corruperit, quæ velut vxor consensit in copulā, vnde propter talē dolum vltra ordinariam poenā de positionis, arctiori carcere vel monasterio detrudi debet, quā pro alio simplici stupro. Mulier insuper ab ipso sic seducta tantē posset esse nobilitatis & honoris, tantūmue populi scandalū, vt meritō clericus in hoc delinquens publicis verberib⁹, vel alia publica correctione puniēdus esset: quādo suę personæ qualitas hoc non impediret, argumento eorum quæ not. Præp. in ca. 2. despōsa duo. referēdo Ant. q̄ iudex attenta qualitate personarū pote-

rit ar-

rit arbitrando punire poena mortis illum qui viuente prima vxore contrahit cū secunda: puta si ignobilis vxorem habens contrahit cum nobili, & illud illam. Clericus verò beneficiatus in minoribus ordinibus cōstitutus, si contrahit matrimonium, eo ipso vacant beneficia, vt tenet Collec. in cap. 1. de cle. coniu. & decisio Capellæ Tholosanæ suprà allegata. Et hoc etiam si nō sequitur copula, notāt Doctores in. d. c. capi. 1. Nec recuperant beneficia sponsa ingrediente monasteriū, vt per eos ibi: & notat etiam Ioā. de Imo. in cle. gratiæ. de rescript. in col. super gl. resignaueris. Præpo. in ca. Placuit. 32. dist. prope fi. Quod insuper procedit etiā si matrimonium cōtractum sit nullū. vt not. Ioan. And. in ca. Ioannes. de cleri. cōiuga. Roma. consil. 483. dubitatur primò, col. 3. Hipoly. consilio. 70. vol. 1. col. 3. Incipientes, Scientiarum omnium. Stepha. in addi. ad dictam decisionē Tholosanam. qui solum allegat Bart. Brixiē. & Ange. de Clauasio. Cōfirmatur ista sentētia doctrina mea magistrali. 181. incipienti, Poena etiā faciendo, vbi de ista conclusione at̄ mentio: quā vide, quia aliqua referūtur in contrarium remissiue, Et vide Deciū in consi. 166 vol. 1. Ego Philipp⁹ Decius vbi refert Bart. Brixiē. in. q. 10. Et Card. Imol. & Abb. in. d. ca. 1. & Roma. in. d. concil. tenentes q̄ clericus in minoribus constitutus, si contrahit matrimonio cum consanguinea, nunquā admittitur ad beneficium, quia

illi facto suo renunciavit. Et quia ipse in principio illius concilij tenet q̄ talis clericus nō sit ipso iure priuatus beneficijs, respondet ad dictā doctrinam Brixienfis & aliorum, q̄ non habeat locū quando clericus in minoribus contraxit scienter in gradu prohibito, quia tali casu ex quo sciebat matrimonio nū non valere, non videtur habere animum abdicandi beneficium à se, quod dicit tenuisse Imo. in cle. gratiæ. de rescrip. Et sic q̄ dicta cōclusio dictorum restringatur, quando ignoranter contraxit tale matrimonium: & dicit ibi, q̄ in dubio præsumitur scientia in coniuncto q̄ sciat coniunctionem quam habet cum alio. Et licet Decius ibi postea infidet aliam & vltimā responsionem ad dictam cōclusionem doctorum videlicet, q̄ non sit vera in hoc saltem, q̄ talis non perdat ipso iure beneficiū, ex ratione de qua per eum. Mihi tamē plus placet distinctio præcedens, & sic q̄ quando probaretur q̄ ignorans cōsanguinitatē contraxit, tunc ipso iure perdat beneficium, quia visus est facto suo illi renunciare. Si verò contraxit scienter, tunc q̄ priuetur eo per sententiā, quia licet videatur cōfidere in nullitate matrimonij, vt nō perdat beneficiū ipso iure, sufficit q̄ facit actum incōpatibilem cum beneficio, vt est matrimonium cōtrahere. Imo. tamē in d. clemen. gratiæ, videtur tenere contrariū, videlicet q̄ quando impedimentum consanguinitatis erat notum vtriq̄, vel saltē clerico, q̄ nō perdit beneficiū.

beneficium, nisi processisset ad copulā, quia tunc propter affectum cum opere subsecuto saltē esset priuāus arg. ca. nuper de bigamis. Effectus enim huius distinctionis maximus est, nā in primo mēbro non poterit sic contrahens renunciare beneficio in fauorē alterius. secundo verō sic ante quam deponatur, ex doctrina illa magistrali Inn. in cap. Cum nostris. de concess. præben. quā ego latius ornavi in meis doctrinis, nu. 120. incip. Homicida. Vide præterea in hoc articulo notabilē distinctio. Præpo. in. d. c. Placuit: videlicet q̄ si matrimoniū non tenet propter consanguinitatē, vel aliud simile impedimentum, q̄ tunc clericus perdit beneficia. Si verō non tenet ex defectu cōsensus, tūc nō. Considera tamen quōd hoc posset intelligi quando defectus consensus fuit in ipso clerico. Si tamē fuit in muliere, puta quia per vim fuit cōpulsā contrahere, ipso clerico purē & liberē cōsentiente: vel quia mulier non erat sanæ mentis, non video quare non perdat beneficia sicut quādo contrahit cū consanguinea, quod aperte colligitur ex distinctione quā facit Imo. in. d. clemen. gratiæ: quem non refert præpo. Quando autē contraheret cum minore duodecim annorum licet per verba de præsentī, cū illa resoluatur in sponsalia de futuro: videtur dicendū quōd nō perdit clericus propter illa sua beneficia, nisi quando adueniente legitima ætate in muliere matrimonium sic contractum ra-

rificaretur, modis de quibus per. tex. gl. & Docto. in. c. Vnico. de desponsa. impu. li. 6. sed contrariū fuit decifum per dominos de Rota in antiquis de cifi. 102. incip. Nota quòd vbi clericus.

Monialibus.

CAPVT LXXV.

CLericus tale facinus perpetrās sponfam Christi corrumpit, & cōmittit tria peccata, sacrilegium, adulteriū, & incestum quò ad accusationē, quia de omnib⁹ his potest accusari, vt per gl. nota. in ca. virginib⁹. 27. q. 1. quā sequitur Abb. in ca. At si clerici. de iudi. col. 12. & in. ca. penul. 3. not. de purga. cano. cui⁹ pœna est vt deponatur, ex dispositione tex. in. c. Si quis Ep̃s. 27. q. 1. ab officio & beneficio, vt per glo. 1. dum allegat ca. Si quis sacerdos. Et vide Ana. consi. 1. col. 2. vers. Secūdo q̃ fama. vbi per. d. ca. Si quis Ep̃s. tenet q̃ istud delictū est de maioribus merētibus perpetuā depositionem, dato q̃ talis fornicatio cum moniali non sit notoriè scandalosa, vel diu continuata: & dicit hoc ita declarare pulchrè Anto. in. d. c. At si clerici. Et vide Hipoly. in repe. l. Vnicę. C. de rap. virg. nume. 41. vbi tenet q̃ clericus in hoc delinquēs debet priuari officio suo & detrudi in monasterium, per tex. in. c. Si qua monacharum. 27. q. 1. & per. d. ca. Si quis. Et vide Paul. Grillādi in tracta. de pœnis omnifariam coitus in. 1. q. circa fin. Secūdo, vero ca-

1° casu vbi per eadem iura dicit q^d clericus cuius-
 eunq; grad^o vel dignitatis deponitur propter hoc
 delictum ab omni ordine sacro, & priuatur omni
 bus bñficijs, & detruditur in arctum monasteriū
 ad agendam perpetuā pœnitētiā: quē vide prius
 per duas columnas præcedentes declarantē, quo-
 modo in hoc crimine quatuor crimina cōmittan-
 tur: & an possit reus de vnoquoq; pariter accusari
 & puniri. & quē utilitas resulet q^d quis possit accu-
 sari & puniri de pluribus delictis differentibus spe-
 cie. & descendantibus ex eodē facto. Card. tamen
 de Turrecremata in. d. c. Si quis Ep̄s. dicit q^d tunc
 propter hoc deponatur clericus, quādo in notitiā
 populi deuenerit, aliās secus, per id quod notatur
 in. c. Non debet. 30. q. 1. Et dicit hoc velle gl. ibi po-
 sita in eo. c. Si quis Ep̄s. Quæ tamē si bene cōside-
 retur non probat, quia nihil aliud dicit, nisi allega-
 re. c. Si quis. 30. q. 1. & ideo cōtrarium credo verū,
 cum. d. ca. Si quis Ep̄s. simpliciter imponat pœnā
 depositionis, & delictum in se tā graue sit, in quo
 tria vt prædiximus cōmittuntur delicta. Et hoc vi-
 detur velle Ioan. de Ana. vbi suprà referēdo Ant.
 Nec obstat quod dicitur in. d. c. Nō debet: quia cū
 ille text. imponat pœnā delicto lōgē diuerso, & qd̄
 est grauius in consideratione populi, quā in seip-
 so, videlicet q^d clericus cōmisceatur mulierib⁹ quē
 ei peccata confessæ sunt, nimirum si cōsiderat, an
 populus id intellexerit. Notum est enim q^d ex con-

fessione non cōtrahitur cognatio spūalis, & sic nō potest dici incestus: & si confitens fœmina nō est nupta, nec virgo, non est adulterium, nec sup̄rū, est igitur sola fornicatio qualificata, tanto grauior, quantò maius scandalum affert in populo. Abhorret namq; populus simile facinus, & meritò: quia si non sic punirentur in hoc delinquentes, difficilimè præstarent homines licentiā filiabus, seu consanguineis accedendi ad sacramētum poenitētiæ, vel potest aliter intelligi tex. ille, vt in. c. seq. tractabimus, vbi examinatur materia illius. Vnde cōcludendo in hoc delicto sacerdotē conuictū de accessu ad monialem, nullo discrimine habito deponēdum cēseo, & deponerem si casus se offerret, & in monasterium seu carcerē ad tempus aliquod iuxta personę qualitātē, & delicti cōtinuationē, & populi notitiā cōmenturandum detruderem.

Spiritualibus filiabus se commiscentes.

CAPVT LXVI.

Sacerdotes qui cum filiabus spiritualibus fornicantur, graue adulterium cōmittunt: et qui malum exemplum dant hominibus, ab omni officio deponuntur, & peregrinādo duodecim annos pœnitere debēt, & tandē ad monasterium vadunt, vbi per totum tēpus vitę Deo seruiunt. ita disponit: tex. in ca. Si quis sacerdos. 30. q. 1. & licet ille tex. videatur loqui de filia spirituali simpliciter
idem

idem est si fornicatur cū ea quæ propter sacramē-
tum pœnitentiæ fuit filia spiritualis effecta, vt pro-
batur in ca. Omnes. qui est tex. præcedens. d. c. Si
quis. qui dicit omnes quos in pœnitentia accipi-
mus, ita filij nostri sunt vt in baptismo suscepti.
& subdit quod qui hoc scelus perpetraverit, non
solum dignitatis honorem amittat, verum etiam
vsq; ad exitum vitæ suæ iugi pœnitentiæ se subdat,
q̃ glo. ibi finalis intelligit de pœnitentia interiori.
Sed postea tex. in. c. si. cad. cau. & q. dicit q̃ pres-
byter qui cū mulieribus quæ ei fuerint sua peccata
cōfessæ se cōmiscuerit: sic pœniteat quomodo de
filia spirituali: & declarat q̃ pœniteat duodecim
annos, & quod deponatur, in quo videtur declara-
re tex. in. d. c. Omnes dum determinat tēpus pœni-
tentiæ, & quod amissio dignitatis, de qua ibi, sit de-
positio. Addit tamē verba quædam quæ nimium
restringunt pœnam huius delicti, videlicet si in cō-
sciētia populi deuenierit: q̃ ego intelligo, id est hoc
testib⁹ probatū fuērit, satis enim in notitiā populi
venit delictum quod testibus comprobatur, quasi
velit tex. mitiori pœna puniēdum sacerdotē, quan-
do hoc delictū in occulto reuelatur superiori. Vn-
de ego cōiunctum clericum de hoc delicto indistin-
ctē deponerē, immo & tempestate hac carceri ali-
cui per aliquos & nō paucos annos manciparem.
Oportet nāq; in his diebus quibus (peccatis no-
stris id promerētib⁹) admirabile hoc sacramen-

tum poenitentia, spūalium omniū infirmitatū singularis & vnica medicina ab hæreticis impugnari, ac euerti curatur, sacerdotes in hoc delinquētes acriter puniri. ne ex eorum delictis ansa præstetur hæreticis, néue frigescente charitate ac timore Dei, occasio detur maritis ac patribus, vxores ac filias ab hoc sacramēto retrahendi, & vt rarius ad illud accedant, procurandi. Et eadem depositionis poena puniendū, credere clericū cognoscentem illā quā tenuit in sacramēto cōfirmationis, cū eodē modo sit effecta eius spūalis filia: & ideo cognatio cōtracta ex tali sacramento impedit matrimoniū, & dirimit cōtractum, vt in ca. 1. §. fin. de cognat. spū. in. 6. quia tex. in. d. c. Si quis. indistinctè loquitur de filia spiritali. Fateor tamē qd cū hoc delictū nō sit ita graue in oculis hominum, nec in eo adsit incōueniens quod in casu præcedēti descripsim⁹, in alijs poenis vltra depositionē iniungēdis, mitior poterit esse iudex. Et qd sacerdos cognoscēs filiam spiritalē deponatur, notat Abb. in. c. fin. de purga. cano. & tenet etiā Ioā. de Ana. per suprā dicta iura in. c. Dum dilectus, de accusa. col. 2. & in. c. Si significauit. de adul. col. penul. Feli. in ca. At si cleri. in prin. col. fin. de iudi. & ibi etiā hoc sequitur Decius col. 21. versi. Secūdo limitatur. Et sequitur hoc etiā Ioan. de Selua, in tract. de beneficio, in. 3. par. in. q. 3. in fin. Et aduerte qd filia dicitur, quæ sit de parrochia ei⁹, vt ponit idē Decius ibi allegādo
Abb.

Abb. vbi suprà. Et sequitur etiã Ioan. de Selua, vbi
suprà. Crederẽ tamen q̃ licet vera sit hæc cõclusio
doctorũ istorum, quòd si sacerdos cognosceret fi-
liã parrochiæ suæ nullo alio sibi vinculo spiritali
cõiunctam, quòd nõ p̃pter hoc esset deponẽdus,
sicut in alijs præcedentibus casibus, cùm esset ma-
gna extensio iurium, pœnalia, & est nõ minima
disparitas delictorum, quãuis tale facinus cõmit-
tens nõ leuiter puniendus est. An autẽ eadem pœ-
na puniatur qui cognouit cõmatrem suã: videtur
q̃ sic per suprà dicta, & quia magis est abstinendũ
à cognitione spiritali, quàm carnali, quia à vene-
rabiliori parte procedit, vt notat Abb. in. d. c. fina.
col. penul. de purga. cano. Vnde dicit ipse q̃ nun-
quã legitur Ecclesiã Romanã dispẽsasse in cogna-
tione spiritali. Cùm enim pœna incestus sit depo-
sitio, vt infrà habes in parte incestus, à fortiori erit
in hoc casu, & simili, vbi quis cognoscit cognatã
spũalem, præcipue quia delicta huiuscemodi etiã
in opinione populi grauius iudicantur: & hoc de cõ-
matre videtur tenere Feli. i. d. c. At si clerici. d. col.
fin. de iudi. facit etiã in huius opinionis fauorẽ. l. 13.
tit. 2. par. 4. quæ enumerat inter exẽpla incestus, q̃
quis coeat cum commatre sua.

Stupri.

CAPVT LXXVII.

Stuprum.

Suprum propriè est virginum illicita defloratio, sic enim diffinit tex. in. ca. lex illa. 36. q. 1. licet aliàs suprum aliquādo comprehendat alia crimina, vt dicit glo. ibi. in verbo propriè. & gl. in ca. Nemo. 32. q. 4. in verbo suprum, & cleric⁹ virginē stuprās deponitur, notat Abb. in ca. At si clerici. col. 12. de iudi. allegat text. in cap. Si quis clericus. 81. dist. & in ca. lator. 2. q. 7. Illi tamē text. non disponūt in stupro cōmissō cum virgine, vt ex eis patet: & quōd istud delictū sit depositione dignū placuit eidem Abb. in ca. 2. de adulte. qui etiā credit clericū posse cogi ad dotandā virginem ab eo corruptā, & refert etiā idem Abb. ibi Ioan. Andr. referentē magistrum suū, qui dicebat quōd in hoc casu cum clericus nō possit ducere eam in vxorē, deberet corporaliter fustigari. Et quōd pœna stupri in clerico sit depositio, est cōmunis opinio secundū Paul. Grillandi, in tractatu de pœnis omnifariā coitus, in. c. Septimò videndum quī etiā sequitur doctrinā Abb. in. c. Vt cler. de vit. & hone. cleri. vbi tenet quōd iudex ecclesiasticus potest imponere pœnā pecuniariā clerico pro arbitrio suo, vltra alias pœnas spirituales, quādo illę non sufficerent, quia illas nō timeret, quas si nō solueret, luet in corp⁹, quia nō sufficit dotare mulierē stupratā, nam vltra dotē tenetur soluere pecuniariā vel corporalem pœnam secundū eum post Abb. in. ca. penul. de adult. Vnum aut in hoc crimine ego opi
nor

nor obseruandum, q̄ cū iura Cæsarea grauiorī
 pœnæ subijciant vi corrūpentē virginē, quā spō
 tanē, ac illum sine tēporis præfinitione puniat, vt
 in. §. Sin aut per vim. insti. de pub. iudi. & in. l. ma
 riti. §. fin. ff. de adul. q̄ eodē modo Iudex Ecclesia
 sticus seuerius punire debet vi perpetrātem tale
 facinus, vt sic vltra depositionem in arctum mona
 sterium vel carcerē tradat delinquentē. Et pro ple
 niori declaratione hui⁹ capituli operæ precium est
 de aliquibus quæstionibus dubitare. Et primò q̄
 si clericus de stupro virginis accusatus exciperet et
 probaret apertē ipsam sponte cōsensisse, puta si te
 stes iurant eā attraxisse illum ad cōcubitum veniē
 do sæpius ad lectū eius eo repellente illā, vel aliud
 simile. In qua quæstione videtur dicendū q̄ nō ob
 stāte puellæ cōsensu ppter stuprum puniri debeat
 clericus, & ad præstationem dotis condēnari, per
 id quod not. Io. de Ana. d. c. i. de adul. in. i. notabi.
 vbi post Doct. dicit quòd licet virgo non sit sedu
 cta, sed illa spōte acquieuit, adhuc habet locū dis
 positio illius tex. quia virgo præsūmitur seducta &
 decepta, per tex. nota. in. d. l. circa fin. C. de rapto.
 virgi. qui disponit quòd pœna eius habeat locum
 siue volentibus, siue nolentibus virginibus, illud
 facin⁹ perpetretur. Ex ratione, quia hoc ipsum vel
 le mulierū ab insidijs nequissimi hominis, qui me
 ditatur rapinā inducitur: sed salua eius & doctorū
 autoritate nō videtur sua cōclusio procedere saltē
 ex suis

IO. BERNARD. DIAZ HISP.

ex suis fundamētis. Primò quia ratio eorum nō cōcludit, Virgo præsūmitur seducta & decepta, ergo etiā si ipsa (ponte se obtulit, procedat pœna illius tex. quia illa ratio procedit quādo sum⁹ in dubio: sed quando cōstat de voluntate sine seductione, aliter videretur dicēdum. Secunda nō obstat tex. in. d. l. i. quia non sequitur, pœna contra raptores, de qua ibi procedit etiā volentibus virginibus. ergo eodem modo procedat pœna de qua in. d. c. i. qui tex. loquitur per verbū seduxerit, quod debet aliquid operari. Facit etiā quòd tex. in. ca. 2. eo. tit. de adul. in quo imponitur pœna cōmittenti stuprum dicit, virginē stupro decepit. Vnde videtur in hoc (saluo meliori iudicio) dicendū q̄ à pœna stupri criminali imponenda clerico nō excusetur, etiam probata voluntate puellæ: nō enim voluntas cōsocij criminis debet excusare à pœna delicti, quādo culpa illius nō consistit in sola violentia actus, sed in reprobatione ipsius quantūvis voluntarij, quāvis operari debeat vt nō tanquā violentus stuprator puniatur. Quantū autem ad præstationē dotis videtur dicendum, q̄ clericus probata vera voluntate puellæ sine seductione nō debeat condēnari: potuit enim puella in hoc sibi præiudicare, vt voluntariē & non seducta hoc patiēdo perderet ius petendæ dotis, quod voluit Astēsis in summa, li. 2. tit. 46. in ca. incip. Sequitur videre de tertio, allegādo Rodonensē, dum dicit q̄ si defloret quis vo-

lunta-

Iuntariam nō tenetur. Ad cuius etiā confirmatio-
 nē benefacit sententia Guillelmi, quem refert Flo-
 ren. in. 2. par. ti. §. c. 6. §. 1. quod si quis deflorat vir-
 ginem voluntariā non tenetur ei satisfacere in fo-
 ro cōscientiæ quod etiā no. Silues. in verbo luxu-
 ria in vers. quinto quæritur, Et Tabiena, in verbo
 restitutio. in §. 22. inci. Quid de eo. & allegat vter
 q; Bonauenturā hoc tenentē. Vnde videtur quod
 sicut talis clericus in foro cōscientiæ est liber à præ-
 statione dotis ex sentētia dictorum doctorū, sic &
 eodē modo videtur absoluendus in foro contētio-
 so per iudicem Ecclesiasticum, quē decet semper
 sequi veritatē. Sed quāuis ista conclusio possit su-
 stineri, multū debēt iudices aduertere antequā
 illam ad praxim adducāt in isto casu propter diffi-
 cultatē sufficientis probationis, quæ in hoc requi-
 renda est, vt verē constet virginē non seductā, sed
 voluntariē fuisse defloratā & facilē possent decipi
 per stuprantem clericum in probatione volūtatē.
 Vnum tamen in hoc videretur esse sine dubio: q; li-
 cet voluntas puellę liberaret clericum, hoc esset so-
 lum verum, quantū ad ius quod ipsa aliās haberet,
 non tamen liberaretur ab hoc quod si pater virgi-
 nis accusaret clericum de stupro, debeatur illi æsti-
 matio dāni sibi prouenientis: quia maiori eget pe-
 cunia ad dotādum eam, & etiam iniuriæ quæ sibi
 illata est: quod firmat Florē. vbi suprā sic limitādo
 prædictā conclusionem: hoc tamen & pater per-
 deret,

deret, sic etiā ipse de lenocinio vel cōsensu conuincere-
 tur. Ex quib⁹ etiā inferri potest quod si de pre-
 cio stupri cōuentum esset cum virgine vel parenti-
 bus, q^{uo} tunc sola precij præstatione liberaretur ab
 onere dotandi accusatus ab eo, cū quo conuentio
 nē fecit: dum tamen conuentio solius filiae parenti-
 bus non noceat nec ecuerso. Secūdo quēro, quid
 si clericus in sui defensionē exciperet ac probaret,
 quod post corruptionē mulier inuenit virū eiusdē
 conditionis & qualitatis ac si esset virgo: & in hoc
 credo quod licet possit dānari clericus propter stu-
 prum (nisi conditio mariti processum & poenam
 publicā impediret) nihilominus absoluendus esset
 à præstatione dotis, cū illa in hoc nō esset passa
 dānum. Si tamen propter stuprum nupsit viro de-
 terioris conditionis, tunc credere arbitrio iudicis
 esse satisfaciendū ei, cū constet eam pati damnum
 ex inæqualitate mariti, puta si propter hoc virū pau-
 periorē sortita est, à quo debiliora alimenta reci-
 pit, imò si non pauperiorē sed ignobiliorem vi-
 rum sortiretur, adhuc crederem esse satisfaciendū
 sibi, quia verē passa est damnum in honore, qui ma-
 iori precio haberi solet quā diuitiē. Tertiō quē-
 ro qualiter iudex arbitrabitur dotis æstimationem
 in hac materia præstandam? Et in hoc distinguo
 quod si pater puellæ pauper est, clericus damnabi-
 tur ad integrā dotem puellæ: in quo consideranda
 est consuetudo loci, videlicet quantum solet in do-

tem dari puellæ similis conditionis, & defloratæ: cōsiderabūtur etiā facultates clerici condēnandi, vt probatur in d. c. i. iūcta gl. fin. Si verò pater illi⁹ diues est, nō videtur conueniens q̄ ex stupro cleri ci ipse lucretur totā dotem filiæ suæ, & sic q̄ integrā habeat à clerico: sed q̄ clericus soluat arbitrio iudicis illud plus quod pater est consumpturus in maritādo filiam eò quòd est deflorata, quia in hoc videtur pati dānum, & quòd videbītur iudici soluendum ratione iniuriæ sibi illatæ, si hoc petierit. Et ex prædictis videtur posse inferri, q̄ si puella esset parentibus orbata & diues, vel si ipsis superstītibus, & pauperibus existentibus, ipsa aliunde haberet sufficientem dotem, quòd tunc clericus nō teneretur ad totā dotem, sed ad illud quod plus est secum in dotē datura propter deflorationē. Quarto quæro, an liberari possit clericus à præstatione dotis si iudici ostēdat vel probet liberationem vel remissionem eius factā ab ipsa puella? In quo videtur dicendū q̄ sic: quia cum hoc sit in ei⁹ fauorem statutum, potest illi renunciare, & sic clericū liberare, si sui iuris est, quia patre invito ad quem pertinet filiā dotare hoc clerico nō suffragabitur. Debent tamē iudices in hoc esse cauti vt videāt, ne liberatio illa facta clerico sit à puella metu aut dolo extorta, vt posset facilè contingere. Item etiā ne sit facta ab ea vt liberius posset luxuriari non nubendo: quia tunc decens videretur vt etiā ipsa nolente

clericus dānaretur ad dotem, & illa per iudicē suaderetur ad matrimonium, & saltem Iudex faceret quod posset. Præterea & quolibet etsi rarissimā possibilem tamen, & aliquoties contingētem mouere quæstionē, videlicet quid si mulier, vel mulieris pater cōqueratur de clerico, q̃ ipsam sine violatione pudoris prægnātem effecerit, & petat clericum de stupro puniri, & ad præstationē dotis cōpelli, cū necesse sit adueniente partu virginitatem amittere, an clericus possit de stupro dānari, & cōdemnari ad dotem? Pro cuius quæstionis decisione, si sequamur iura in quibus cauetur quod delinquens, & faciens rem illicitā punitur nō solum de actu illicito, sed & de eo quod præter eius intentionem fuit sequutum, vt in. l. i. §. Ex incendio. ff. de incen. rui. naufra. & in. l. Si quis aliquid. §. abortio nis. ff. de pœnis, & in. l. qm̃ multa. C. ad. l. Iuliā. de vi. publi. & i. l. 3. §. adiectio. ff. ad. l. Cornel. de fica. & in ca. si. de homi. in. 6. videtur dicēdū q̃ iste nō solū damnabitur pœna stupri, sed cōdemnabitur ad præstationē dotis, præcipuē quia debuerat cogitare cū ad virginē accessit, hoc posse cōtingere, & difficulter posset probare q̃ eius intētio nō fuit, q̃ virgo corrūperetur, nec q̃ eius extraordinaria pollutione virgo prægnās efficeretur, immo poti⁹ cōtra ipsum præsumendū est, q̃ nō propter eius tēperantiā, sed propter virginis resistētiā stupri actū non consumauit. Fateor tamen quod pœna imponenda

nenda in hoc casu propter stuprum cum à principio non fuerit consummatum mitior esse debet. etiã si mulier violenter oppressa vel seducta probaretur. Quòd autem virgo cõcipere possit salua virginitate absq; miraculo, scribit beatus Thomas in quolibeto. 6. arti. 18.

Incestus.

C A P U T L X X V I I I.

Incestus est cõsanguineorum vel affiniũ abusus, ut diffinit tex. in cap. lex illa. 36. q. 1. Pœna huius criminis est quòd clericus deponatur: not. glos. in cap. Non debet. 30. q. 1. qui textus loquitur in eo qui cognoscit filiam spiritualem, quẽ sibi confessa fuit nõ autem in cognoscente consanguineam. Et tenet hoc etiã Abb. in ca. At si clerici. in col. 12. de Iudi. allegando nota. ca. lator. 2. quæst. 7. vbi glo. 1. iuncta textui hoc probat etiam in Episcopo. Si autem clericus primò fornicatus sit cum aliqua muliere, & postea cum eius cõsanguine ea intra quartũ gradum, an puniri debeat pœna incestus videtur quòd nõ, ex eo quod notat in proposito Ancha. in consil. 391. Videtur prima facie. versi. Itẽ aduerte. vbi concludit q. pœna quæ à iure civili imponitur pro incestu, non habet locũ pro incestu postea introducto à iure canonico, de quo à iure civili cogitatum nõ fuit, quia in pœnis prohibetur extẽsio. ex

quo dicebat in terminis Hippoly. in sing. 254. in-
 ci. Ex illicito coitu, quod licet affinitas cōtrahatur
 ex illicito coitu: istud est verum, quo ad impeden-
 dum matrimonium, secus autē quo ad hoc vt quis
 puniatur de incestu. Et refert August. in addi. ad
 Angel. de malef. illam sententiā Ancha. valde cō-
 mendare, quam etiam vltra eos simpliciter sequi-
 tur Decius cōsil. 268. Diuino implorato præsidio.
 col. fin. volu. 2. Contrarium tamen crederem in ca-
 su nostro immò q̄ esset deponendus clericus pro-
 pter hoc genus incestus, maximè si qualitas illius
 summè grauaret delictū in oculis hominum, puta
 si cū matre & filia fornicaretur, aut cū duabus so-
 roribus, aut consororinis, quia tunc nō solum de-
 ponendus videtur, sed detrusioni siue carceri man-
 cipandus ad tēpus iuxta qualitatē & scādalum deli-
 cti. Nec obstat doctrina Ancha. in. d. cōsi. & sequa-
 cium: quia cōtrariā opinionem dicit esse cōmunē
 idem Decius in cōsi. 158. in. 1. volu. incip. Diuino
 implorato, & pro tenui, vbi latus & notabilius exa-
 minat dictā doctrinam: & respōdet ad fundamen-
 ta quæ illi fauēt, sequitur opinionē Abb. Signo. &
 Modernorum cōtrariū tenentium: & sic q̄ pœna
 iuris ciuilis habebit locum, vbi nuptiæ sunt ince-
 stæ de iure canonico. Et hæc sentētia mea circa pu-
 nitionem clerici securis sequenda est in his regnis
 Castellæ & Legionis. vbi expressè per legē eorum
 dispositū est, q̄ si quis fornicatur cū muliere cōsan-
 guinea

guinea alterius intra quartū gradū, cum qua prius idem fecerat, cōmittit incestum. Si ergo laicus reputatur propter hoc incestuosus, & punitur vt talis pœnis ciuilibus, quare nō punietur clericus ob id delictum pœnis canonicis? quia licet lex regia siue municipalis nō liget clericum, operabitur tamen semper (meo iudicio) vt Iudex Ecclesiasticus puniat qualitātē delicti, secundum q̃ illa in laicis qualificauerit, præcipuē in nostro casu, vbi lex ciuili puni actum à iure canonico intantum reprobatum, quod decreuit per illum impediri, & dirimi matrimonium.

Adulterij.

C A P V T L X X I X.

Adulterij criminis gtauitatē, clericis omnib⁹ sufficiāt ostēdere verba pagani illi⁹ Abimelech regis ad Isaac directa Gen. 26. cap. Dū reprehendēs eum q̃ vxorem suam sororē esse affirmauerit, dixit. Potuit coire quispiā de populo cum vxore tua, & induxeras super nos grande peccatum. Si enim in sola lege naturali viuens homo peccatum grāde reputauit adulteriū, quale debet esse in occultis Christianorū, quos eadē naturalis, scripturæ & gratiæ leges quotidie instruunt, maxime sacerdotū, qui tāquam sanctissimæ Trinitatis mēsa pincernæ angelorū panem virgineo ventre cōpactum quotidie tractant, & intra præcordia re-

condunt. At si quis magis specificè enormitatē huius criminis intelligere velit, & quomodo sit de grauioribus peccatis quæ in proximū cōmittitur, videat Dionysiu Cartus. in opusculo de conuersione peccatoris. arti. 5. vbi hoc ostēdit per plura quæ in eo cōcurrunt. Clericus autē adulter deposit⁹ ab officio, in monasterium toto tēpore vitæ suæ detruditur, vt in ca. Si quis clericus. 81. dist. quod est conciliū Aurelianense: & q̄ propter adulteriū clericus deponatur, voluit glo. in. c. lator. 2. q. 7. in gl. 1. quā ibi sequitur Archi. & Hosti. allegādo. d. c. Si quis. in sua summa tit. de adul. §. quæ poena sit imponēda. Idē tenent etiā Ioā. de Ana. in rub. & in ca. Significauit. de adulte. Abb. & Moderni in. c. Vt clericorum. de vita & honest. cleri. & in ca. Peruenit. de adul. Et hanc opinionē tenent Ioā. And. & Io. de Imo. in. d. c. Vt clericorū, vt refert Ana. in. d. c. Significasti. & est communis opinio. Vide tamen Paul. Grillādi in tracta. de pœnis omnifariā coit⁹, incip. Sexto declarāda. in vbi. 1. & 2. col. nititur sustinere cōtrarium, videlicet q̄ clericus hodie propter simplex adulteriū nō debet deponi, & respondet ad fundamenta cōtraria, & tandē in col. 3. dicit q̄ nihilominus in cōsulendo & iudicādo tutius est tenere aliā opinionem, quæ est cōmunis, & dicit hoc notādum cōtra presbyteros incontinentes, qui alienas vxores sollicitant sæpius & accedūt libenter ad earum cōcubitum. Incurrit etiā cleri-

cus de adulterio dānatus aliam poenā, nam ex tali sententia infamis efficitur, vt not. Abb. in ca. At si clerici. §. de adulte. in col. 5. verſi Sed circa de iudi. Et in ea. Cum. t. de re iudi. col. 4. per tex. in ca. Infames. 6. q. 1. & in l. 1. & 2. ff. de hiſ qui nō. infa. ſicut etiā efficitur infamis damnatus de alijs criminibus publicis. Eſt tamē in hoc aduerſendum, q̄ licet Ep̄s nō poſſit directo reſtituere aliquem ad famam, vt cōcludit Abb. in d. c. Cum. t. in col. 2. in hoc caſu tamen adulterij, cū liceat ſibi diſpenſare, vt in d. §. de adulterijs. reſtituendō clericum dānatum de adulterio cōtra ſententiam ſuā, tūc reſtitutio famæ venit per quandā conſequentiā, poteſt indirec̄tē, quod principaliter non poſſet. ita notat. Abb. ibi in d. col. 5. & dicit ibi caſum ſing. ad hoc ſecundū illum intellectum. Et nota ſecundū Paul. Grillādī, vbi ſuprà q̄ licet de iure civili quādo mulier nupta eſt impudica & meretrix, non punitur adulterās cum ea, tamen de iure canonico nō eua-deret impunitus cū illa adulterās. ita dicit in d. co. 3. Crederē tamen vltra eum, q̄ tunc clericus ignorans & accedēs ad eam tanquā ad meretricem nō puniretur ita acriter ſicut alij adulteri. Si tamē mulier erat honeſta, nō excuſaretur cleric⁹ ignorās eā cōiugatā quo minus vt adulter puniatur. Quādo aut clericus cognouit mulierē ſolutā, quæ ab ipſo & cōmuniter reputatur vxorata, tūc enim vti adulterū poena iuris cōmunis puniendum eſſe, placuit

Ioan. de Ana. in ca. Nonnullis. fi. colum. de Iudæis.
 referendo fratrem Vbertum qui fuit eiusdem sententiæ:
 licet alij aliter fenserint secundum eum, per quæ etiam
 vide quid in casu contrario quando clericus cogno-
 uit vxoratum, quæ credebatur soluta. Vnum præte-
 rea aduertendum sentio in hoc proposito, quod licet
 in his Regnis Castellæ & Legionis lege regia san-
 citum sit, quod marito non accusante vxorē, nullus
 possit eam accusare de adulterio, Iudex tamen Ec-
 clesiasticus poterit punire clericum in hoc delin-
 quentem: nec reus valebit opponere quod maritus non
 accuset. Non enim potuit lex illa regia Ecclesiasti-
 cos iudices impedire, ne ad emendam suorum cleri-
 corum procederent. Aliter enim clerici omnes in
 continentes libidinem suam potius cum nuptiis, quam
 cum solutis mulieribus explerent, quum securius
 ac impune id agere cognoscerent: & ita ego iam
 alias practicaui dum vicarium agerem generalem
 Episcopi Salamantini: & licet ob id appellatum fuerit, ob-
 tinuit tandem coram superiore. Veruntamen in hoc
 magna debet adhiberi cautela: nam si adulterium cle-
 rici adeo est notorium, maritiq; persona ita vilis, quod
 presumi possit ipsum scire & parvipendere. tunc
 iudex Ecclesiasticus poterit publice & liberè de a-
 dultério tractare, & poenam imponere, Si verò deli-
 ctum non est publicum, aut marito ignotum esse
 creditur, periculumq; exinde timeri possit vxori:
 tunc consulerem clericum de hoc delicto conuictum,
 vel

vel confessum camerario processu, & familiari disciplina corrigendum relegandumq; sine expresse causa in sententia. Quando verò correctio sic secretè facta fuerit, & relegatio generalis: hortor omnes Metropolitanos iudices, vt ab inferioribus secretè causam requirant, ne ex hoc delictū in publicum veniat, sufficiat illis, quòd iudex inferior iustè processerit, licet propter secreti cautelā aliquas iuris solennitates prætermiserit. Aliter enim si omnia strictè requirant, nihil aliud efficiet, nisi iudices ipsos inferiores cogere ad dissimulandum, vel propalandum adulteria similia, ipsosque adulteros reddent insolētiore, cū intellexerint quòd iudices sui immediati illos punire recusant, propter exactam rationem quam ab ipsis requirunt sui superiores. Marito autem clericum adulterum accusante, tunc seuerius procedendum est: tantoq; acrius in alijs pœnis carceris & detrusiōis ultra depositionem puniendus est clericus, quanto honorabilior est persona mariti, aut diuturni⁹ est adulterij peccatum, maiusue exinde subortū scandalum, præcipuè si contigerit quòd adultera fuit per Iudicem secularem tradita marito, & ab eodē occisa. Crederem insuper in hac materia (meliori semper iudicio saluo) quòd maritus potest accusare clericum coram Iudice ecclesiastico licet vxorem coram seculari non accuset: nec poterit clericus in hoc aliqua exceptione se tueri, cū iura

canonica adulteris pœnam imponētia nullam habeant considerationem, nec requirant quòd vxor pariformiter accusetur. Generaliter autem in hoc crimine considerēt ecclesiastici Iudices ne nimis diligenter de adulterijs occultis inquirāt, propter mulierum periculum, virorum infamiam, & clericorum fragilitatem, quæ tantò multoties ad hoc flagitium illos impellit, quātò secretius illud posse perpetrare confidunt. Sed vigilantes super gregē suum similia potius præseruare conentur (cohabitationem & conuersationem clericorum & nuptiarum euitando) quam vsq; ad vnguē inuenire & castigare satagant. In qua quidem adulteriorū prudenti præseruatione, & cauta correctiōe ecclesiasticos omnes Iudices deprecor ac obtestor, vt defides, non sint per durissimum illud iudiciū qđ illis qui præsunt scriptura sancta minatur, ne in eorum incuriam seuerius id corrigāt vltore ferro mæritorum manus, tam grauis iniuriæ acerbitate commotæ, vt sæpius id euenisse perpēdimus, & anno superiori millesimo quingētesimo trigésimo septimo pluribus notum fuit accidisse. Nā in tribus locis de Villanubla, videlicet, & de Cigunuela, ac de Laguna, quę nō lōgè distāt ab oppido Vallisoleti, vbi tunc Augustæ curie residebat in octo ferè mēsiū spacio filius viduę cuiusdā & duo mariti in tres sacerdotes sæuierunt de inimicis mēbris se vindicantes, ob iniuriā in matris & vxorū personas, susceptam

sceptam, non sine plurimorum laicorum applausu: & quorundam forsam magistratuum ciuiliū neglectu ob inhonestam sacerdotum vitam, & superiorum desidiā: quod hic scribere libuit, quia id bene noui, vt qui processus desuper confectos vidi, non alio animo, nisi vt hoc ad clericorum timorem, & superiorū hortatum perpetuæ memoriæ tradere possem.

Ac nefandi criminis rei.

CAPVT LXXX.

Quia secundum diuum Augustinum in .3. lib. confessionum, flagitia quæ sunt contra naturam ubiq; ac semper detestanda atque punienda sunt, qualia sodomitarum fuerant. Quæ si omnes gentes facerent, eodem criminis reatu diuina lege tenerentur: quæ non sic fecit homines, vt se illo vterentur modo. Violatur quippe ipsa societas, quæ cum Deo nobis esse debet, cum eadē natura cui⁹ ille autor est libidinis peruersitate polluitur. Vnde meritò tale crimen committenti poena statuta est, quòd deponatur ac in monasterium detrudatur, vt in capit. Clerici. de excessibus prælatorum. Huius tamen detestandi criminis maior esse deberet poena, cum ob illud etiam infantibus ac mulieribus subuersarum ciuitatum omnipotēs De⁹ parcere noluit. In his maximè regnis vbi etiā à facinorosis alijs hominibus solet (vbi decet & tale

le scelus promeretur) abhorreri, vbi etiā leges patriæ grauius mortis genus, quàm ius cōmune delinquentibus infligunt. Nec enim minus promeritus est, vt post depositionē curiæ traderetur qui Deum ipsum ac naturam offendit tali facinore q̃ qui sola motus auaritia & non in Rom. pontifi. cōtemptum. neque in fidei seu morum perniciem Apostolicas audet literas deprauare. Sed cum sic placuerit canonum conditoribus solent ecclesiastici iudices tales post depositionem perpetuis carceribus obscurisq; includere, in quibus nisi eos liberet fuga, miserrimam & mortem ipsam exoptātem vitam agunt.

Sacrilegi.

CAPVT LXXXI.

Sacrilegium est iuxta meliorem diffinitionem Doctorum, sacræ rei violatio, vel eiusdem vsurpatio: quod nempe delictum cū & in ipsis laicis detestabile sit, & ad puniēdum illud iura inuehant in eos: quātō magis puniri debent clerici qui in hoc deliquerint? Qualis enim erit laicorum reuerētia in personas siue res sacras, si in illas ipsi clerici (ad illarum cultū electi) irreuerentes sunt? Huius autē delicti pœna, depositio est, vt placuit Hostien. in summa. titu. de accusatio. §. Quis sit effectus. versicu. Et gratiæ exēpli, vbi capitalia crimina, & quæ depositionem inducunt describendo,
primum

primum omnium posuit sacrilegiū. Sed quia hoc se habet multipliciter, deueniendū est ad eius species. Quarum prima est quæ committitur in personā, & hæc quia multipliciter etiam variari potest, non patitur certam doctrinam: oportebit enim Iudicem cōsiderare qualitatem delicti in personam sacram commissi, & sic in delinquentem animaduertere. Secunda species est quādo quis accessum habet ad monialē: & quia de hoc particularis mentio facta est suprā, superuacaneum est in hoc aliquid rescribere. Tertia est quando locus sacer violatur, vel illius cœmeterium: & hæc etiam sicut variè se habere potest, ita diuersa erit delinquētis puni-
tio, consideratis his quæ in arbitrarijs consideranda describemus. Quarta verò huius delicti species committitur in auferēdo rem sacram, quæ & habet alia membra. & quia hoc ad materiam furti pertinet infrā de hoc aliquid scribimus in suo loco, ideo nihil amplius addere libet.

Vsurarij.

CAPVT LXXXII.

PRæmisso prius quæ sit vsura, & quando committatur, quod latius digeritur in ordinarijs titulis ac tractatibus huius materiæ. Prima se offert pœnarum clerici vsurarij, quod est infamis ipso iure. hoc dicit probari Panor. ex tex. ibi, in cap. Inter dilectos. in. 3. nota. de excels. præl. Alleg. tex. cum

IO. BERNARD. DIAZ HISP;
cum gloss. in. l. improbum fœnus. C. de his qui no-
n. infam. Et in. §. Porro. 3. q. 7. Idem scripserat Bal. in
dict. l. improbum. qui etiam dicit quod adhuc post
restitutionem vsurarum, & peractam pœnitentiã
sunt infames ad testimonia & dignitates, & hoc
præcipit mēte teneri. Hinc est quod vsurarius re-
pellitur ab obtinendo beneficio, vt notat glo. in
cap. Præterea. de vsu. & Abb. in. d. c. Inter dilectos
in. 2. col. dispensat tamen episcopus, vt ibi per eū
circa beneficium, cum illo qui se correxerit. Sub-
est etiam vsurarijs clericis alia pœna, videlicet qd
ab officio & beneficio suspenduntur, vt statuit tex.
in. c. præterea. de vsu. quoto autem tempore suspē-
dantur, cum tex. non aperiat, videtur arbitrio iudi-
cis relictum sed tex. in. c. 1. eo ti. dicit quod si cleri-
cus detestandis vsurarum lucris insistat, ecclesiasti-
ci officij periculū patiat. ex quibus verbis Abb.
ibi in ultimo not. colligit, quod clericus vsurarius
debet deponi ab officio ecclesiastico, non tamen
meminit. d. c. præterea. qui suspensionis tantum
pœnam imponit. Alexan. insuper in consi. 72. in.
1. volu. dicit quod clericus vsurarius venit deponē-
dus, & nomine Doctorum refert, sed allegat iura
in. d. c. Præterea. & ca. Inter dilectos. quorum nul-
lo id probatur, cui vix parcendum censeo. & si so-
lum Cæsarei iuris culturę vacauerit. Hostien. tamē
(qui breuib. verbis plura dubia aliquando deci-
dit, quę tandem moderniores ipsi verborū phale-

ra ac garrulitate laxarunt) in summa de vsu. §. finalis. Alia à iudice, vnica ferè linea, ordinem dictarum poenarum scripsit, Ait enim. Vsurarius clericus ab officio beneficioq; suspēditur, & si nec adhuc desistat degradandus est, vt in dicto ca. 1. & 14. q. 4. cap. Canonum. & cap. Quoniam. & cap. Si quis oblitus. Itaque si clericus desistat à crimine vsurarum degradationis poenā euadit, & sic intelligit. d. iura, pro quo etiā refert Gofre. Et hunc intellectū bene sustinet litera. d. cap. 1. dum dicit, insistat. Stat ergo ex præmissis practica pro iudicib⁹, vt primò à suspensione incipiant cōtra vsurarium clericum. Demum eo se non corrigente procedatur ad degradationem contra illum.

A manifestis vsurarijs oblationes recipientes, eosq; ecclesiasticis sepulchris tradentes.

C A P V T L X X X I I I.

Pœna in hoc delinquentium est quòd maneāt suspensi ab executione officij, donec satisfaciāt ad arbitrium episcopi, & restituant quæ ceperunt, vt in cap. Quia in omnibus. de vsuris. Hoc die verò sepelientes manifestos vsurarios scienter. sentētię excommunicatiōis subiacēt ipso facto, à qua nullatenus absoluedi sunt, nisi prius ad arbitrium diœcesani episcopi satisfaciant competenter, vt in cle.

ele. j. de sepulturis. Et aduerte quòd pœna illi⁹ tex.
habet locum, etiam si aliquis de mandato prælati
sepeliret talem vsurarium secundum Cardi. ibi. in
3. quæst. Quis autẽ dicatur manifestus vsurarius,
vide Ab. in. d. c. Quia in omnibus. in fi. post Ioan.
And. ibi, & glos. in cap. j. eod. titul. lib. vj. dicit, q̃
ille dicitur manifestus, qui est notorius de iure, vt
quia fuit conuictus & condemnatus de vsuris, vel
est notorius notorietate facti, vt quia publicè tenet
altare paratum, & mutuatur omnibus volentibus ca
pere. Et ponit etiam idem Ab. alia exempla. & vi
de Card. in. d. cle. j. in. vj. co. xix. q. vbi per vnã fe
rè col. hoc examinat, vbi inter alia dicit, quòd si p
cõstitutiones synodales esset inductus aliquis mo
dus ad hoc q̃ conuictus secundum illum dicere
tur manifestus vsurarius, ille modus sufficeret. Ex
quo ego consulerem omnibus episcopis celebra
ntibus synodum, q̃ præmissa matura deliberatione
cum iuris peritis in vna suarum cõstitutionum de
clararent casus, in quibus quis esset reputandus v
surarius manifestus, tũ vt clerici apertius hoc in
telligerent & sic has pœnas iuris propter ignoran
tiam non incurrerẽt, tum etiam, vt tali declaratio
ne facilius homines ab hoc crimine cohiberent:
quod temporibus istis (proh dolor) adeo inualuit,
vt neminem ferè iam id committere pudeat.

Fures.

CAPVT LXXXIII.

Furtum

F Vtrum est de maioribus & grauioribus criminibus, vt not. Abba. in. c. Cum contingat. co. 6 de fo. cōpe. alle. tex. in. c. Cum non ab homine. de iudi. & in. §. Nunc autem. 26. dis. Et ideo clericus in furto captus deponitur, vt in cap. Presbyter 81. distinct. qui tex. est ex canonibus Apostolorū. & gloss. ibi, in verbo captus intelligit & conuictus per sententiam, confessionem, vel euidentiam rei: & ne aliquibus videatur pœna ista grauis, & tanquam ab Apostolis (Zelo illo mirabili quo sanctā Dei ecclesiam fundabant) statuta, illam etiam innouauit & influxit Innocen. tertius in cap. Tuę. de pœnis, vbi censuit Clericos in latrocinij deprehēsos degradatos à suis ordinibus in arctum monasterium debere detrudi. Hostien. in super scripsit, in summa titu. de cōdi. fur. in. §. fin. clericū de hoc crimine accusatum confessum vel conuictum deponi debere, & in monasterium detrudi, alleg. d. cap. Tuę. & tex. in capi. At si clerici. §. 1. de iudi. qui de hoc crimine in specie nihil disponit, alleg. etiam tex. in cap. Cum nō ab homine, qui de pœna depositionis meminit. & si de detrusione nihil dicat. Et vide etiam Host. in sum. ti. de accusat. §. Quis sit effectus. ver. & gratia exempli, vbi connumerat inter crimina capitalia, & quæ inducūt depositionem, delictum furti. Et quod pro furto clericus deponatur, not. Io. And. in. d. c. Tuę, per. d. ca. Cum non ab homine. Hosti ramen ibi, vt ipse

refert, pōderat verbum latrocinij, quia magis deliquit latrō quā fur : & sic videtur velle quōd pœna illius text. non habeat locum in simplici fure, quod Panormi. ibi placet licet Hostien. & Ioan. And. non referat, & ponderādo idem verbum latrocinij, dicit quōd ille tex. non habet locū in simplicibus furib⁹. & sic q̄ licet clericus pro furto possit deponi, quod fortē non fiet detrusio post depositionem : quia latro dicitur qui de die & cum violentia quandoq; delinquit, fur autem noctu & sine ea. eundem intellectum dat Hosti. ad dict. cap. Tuæ. vt refert & sequitur Card. de Turrecremata in cap. presbyter. 81. distinctio. & sic ille text. non loquitur de furibus simplicibus qui non sunt corporaliter puniendi, sed de maioribus & insignib⁹ latronibus, & Areti. in cap. Cum non ab homine. de iudi. col. 9. versicu. Aduerte tamen. dicit quōd tex. in dict. ca. Tuæ. in verbo latrocinij. potest intelligi de famoso latrone qui furca suspenditur, vt in l. Capitalium. §. famosos. ff. de pœn. Ego verō & si ista nominum differentia præter id quod videatur probari. in l. cum duobus. §. damna. ff. pro soc. Et in l. i. & quod ibi notant Doct. C. de po. & in auct. Vt nulli Iudi. §. si. colla. 9. Auctoribus etiā latinæ linguæ corroborari possit. Nam vt Calepi no placuit: latrones dicuntur, viarum obseffores, & qui publicè, vel per vim furantur: fures verō qui occulta fraude decipiant, ac nocte furentur, quia tamen

men secundum eum plerumque indifferenter ponuntur, aliter censerem considerandum, videlicet potius qualitatem & quantitatem furti, modumque furandi. Quis enim dubitat noctu sine violentia grauius posse perpetrari furtum quam in ipso lumine solis, & cum aliqua vi? præcipue cum in Hispania nostra iam consuetudo inualuerit, quod pro vno magno furto quis poena furcæ plectatur. Nec enim ex eo quod pontifex in dict. capi. Tuæ. post depositionem detrusionis poenam inflixit, sola à latronibus, & non à furibus commissa facinora punire fuit visus. post depositionem namq; adsignari debet monasterium deposito, vt vbi peccata lugeat, & vltius illa nō committat, vt in. c. Sa. octuagesima prima dis. Cum ergo nihil nouum statuatur, quare pontificis mens ad latrocinia puniēda, & non furta adaptari seu interpretari debet? præcipue cum in pontificijs constitutionibus, & in ætate illa Innocentij. iij. qua non sic florebat eloquium latinæ linguæ, non ita accuratè elegans. & propria vocabulorum significatio seruari solebat. Quæ quidem poena depositionis & detrusionis istius irroganda est clerico, qui furtum admixtum sacrilegio perpetraverit. Summè enim offendit clericus qui plus cæteris debet sacra tueri, & reuereri, si illa violet, aut offendar in eis. Si autem contingat clericū in obsequio alicuius degen-
tem, furtū committere: cum hoc delictum inter furta

grauiora annumerari soleat, adeo quòd Io. fab. scri-
 pserit in. §. Alia deinde, insti. de pub. iud. quòd fa-
 miliaris, vel seruitor & iuuans illum suspenditur
 pro primo furto: tunc iudex ecclesiasticus grauior-
 i pœna punire debet talem clericum, quàm si ex-
 tra domum eius cui inseruit simile furtum faceret.
 Quis enim domesticos fures valebit effugere, nisi
 eos seuerior pœna quàm alios à tanto facinore re-
 trahat? In his insuper Hispaniæ regnis ab ecclesia-
 sticis iudicibus obseruari debere credo ac consu-
 lo, q̃ sicut per leges regias in locis desertis com-
 missa furta grauius puniantur, sic ipsi clericos ta-
 lia perpetrantes grauiori corrigāt animaduersione.
 Res enim esset perniciosi exempli ea in cleri-
 cis non censere grauias, quæ in ipsis laicis pro tali-
 bus iudicātur. Aliud præterea furti genus in sacer-
 dotibus super omnia suadeo iudicib⁹ omnibus ec-
 clesiasticis, vt zelo maximo corrigant, quoties vi-
 delicet cōpertum habuerint, quòd eorū aliqui in
 se detinent, ac habere inficiantur bona quæ moriē-
 tes (maximè peregrini) apud ipsos deposuerūt, vt
 suis hæredibus, vel alijs personis quibus leges illa
 dari non prohibent, restituant. Hoc enim grauissi-
 mū scelus iudicandum est: offenditur enim ipse
 Deus, violatur defunctorū voluntas, cui tantū de-
 ferunt etiam ethnicorum leges, læduntur etiā per-
 sonæ illæ cui deposita dari debebāt. Datur præte-
 rea sæpe morientibus occasio, vt malint impœni-
 tentes

tētes mori,quàm sacerdotibus (quos suspectos habent propter similia) animã cum bonis commendare. Degradationē verò de qua text. in. d. c. Tuæ. meminit: verbalem non actualem debere esse, placuit ibi Ioan. And. Et idem etiã voluit Abb. in. c. At si clerici. de iudi. col. 13. vers. Ad tertium. Et Aret. in. c. Cũ non ab homine. de iudi. col. 11. vers. Addit etiam. Est præterea aduertendum circa poenã huius criminis: quòd clericus condemnatus actione furti efficitur infamis, sicut laicus condemnatus in foro seculari: quia quicumq; secundum leges est infamis est etiã infamis secũdũ canones, nisi reperiatur oppositum statutum. facit tex. in c. infames. 6. q. 1. & in. §. Hic colligitur. 2. quest. 3. Et tenet hanc generalem cõclusionem Feli. in. c. Qualiter. el. 2. §. Ad corrigēdos. in. §. col. de accusa. Nota temẽ qđ si reperiretur clericus condemnatus ad restitutionem rei furto subtracte, quòd per hoc nõ fieret infamis: quia potest intelligi quod fuit actũ cõditione furtiua, quæ non infamat, & non actione furti. Et hoc tenet Ana. in d. ca. Qualiter. vbi illud refert Feli. in dict. §. Ad corrigēdos. in col. 3. licet ipsi non scribant hoc in clericis. Sed ego credo eandem sententiam esse tenendam in eis.

Simoniaci.

CAPVT LXXXV.

PRæmissa diffinitione simoniæ quã latius examinae

minat Ioan. de Ana. in rub. eiusdem tit. in. i. colū.
 delictū istud cōputatur inter grauiora crimina, vt
 est tex. in ca. si. de purga. cano. de quo quidē terri-
 bilia verba Paschalis papa descripsit in cap. si. i. q.
 7. videlicet q̄ omnia etiā crimina ad cōparationē
 simoniacæ hēresis quasi pro nihilo reputātur: ideo
 propter eius grauitatem diqua specialia statuuntur
 in iure, nam in eo proceditur per sola signa: & in
 eius odium admittuntur præsumptiones, vt notat
 Abba. ex tex. ibi in. ca. Sicut. de simonia. Item ad-
 mittuntur ad accusandū simoniacū serui, meretri-
 ces, & criminosi, vt in ca. Tanta. eo. tit. de quo lati⁹
 in. c. Per tuas el. i. eo. tit. & per Abb. & Docto. ibi,
 Vnde in eo delinquens perpetuo deponitur ab of-
 ficio & beneficio, vt in. c. De hoc. de simon. & in.
 c. Cū super. de confes. Si tamen crimen est occul-
 tū, non deponitur, & si ipsū iudici constet sed pœ-
 nitentiam secretā debet iniungere, vt in. c. Ex tuq̄.
 de simo. In correctione tamen & punitione huius
 criminis non potest dari certa doctrina, sed secun-
 dū qualitātē simonię aliter & aliter punitur. Quia
 aliquādo imponitur pœna excōmunicationis, ali-
 quādo detrusionis in monasteriū, aliquādo spolia-
 tionis omniū bonorū, aliquādo depositionis, ali-
 quādo est pœna centū aureorū & infamię, vt pro-
 bat tex. & gl. in. d. l. i. ff. ad. l. Iuliā. de ambitu. Ali-
 quando imponitur pœna quadrupli, & deporta-
 tionis, vt patet in. d. l. i. C. ad. l. iul. de ambitu. Ideo

vide

vide Hosti in summa eiusdē tit. in. §. qua pœna feriatur, p. totū. Et vide præp. in. c. Presbyter. 1. quæ. 1. in col. fi. vers. in gl. vbi etiā refert varias pœnas de iure canonico, quæ etiā vide notabiliter distinguētē, videlicet an simonia cōmittatur in ordine vel in beneficio & in vtroq; an passiuē, vel actiuē, & varias etiā pœnas describentem in c. Statuimus 1. q. 1. col. 1. & 2. Item nota qd simonia commissā in ordine suscepto non solū non dat executionē illius ordinis, sed etiam impedit executionem omnium aliorum, notat Innoc. in. c. Per tuas & in. c. Tanta eo ti. Arch. in. c. Ordinationes. 1. q. 1. vbi vide Præpo. qui refert & sequitur eosdem in principio, qui ponit vnum casum in quo fallit ista cōclusio: licet ille casus non est propriē casus fallentię quia in eo simonia non fuit commissā in ordine sed in consecutiuo ad ordinē vt ibi per eum. Et ipsam principalē conclusi. sequitur simpliciter in capitu. Statuimus. ca. cau. & q. in colum. 1. Hodie tamen per constitutiones modernorum Pontificum descriptas in supplemento, in verbo simonia. in fine. Simoniacus est priuatus ipso iure beneficio, vt dicit Feli in capitu. in nostra. in. 2. corollario. in fin. de rescriptis. & idem notat ipse in capitu. 2. de rescript. columna quarta, referendo ad hoc confi. Ancha. Et vide extrauagantē Pauli 2. quæ incipit. Cum detestabile (quæ habetur inter extrauagantes communes sub titu. de simon.) vbi imponitur

IO. BERNARD. DIAZ HISP.
pœna excommunicationis ipso facto, cuius absol-
utio reservatur Papæ: & quod in beneficijs nulla-
tenus eis ius quæratur, & teneantur ad restitutionē
fructuum præter id quod primò innouat omnes
pœnas contra simoniacos statutas, & eas incurre-
re, ipso facto decernit.

Ac periuri.

CAPVT LXXXVI.

Propter periurium potest quis deponi ab ordi-
ne & beneficio, vt est text. in. c. Presbyter. 81.
distin. qui dicit, quòd presbyter aut diaconus
captus in periurio deponitur. ita notat Abb. in ca.
Quærelā. de iur. iuran. in. 2. no. qui hoc dicit pro-
bari in cap. Cū non ab homine de Iudi. & dicit fa-
cere tex. in cap. Si quis episcopus. l. distin. Et no-
tat idē Abb. in. d. c. Cū nō ab homine. in. 4. no.
& q̄ propter hoc delictū, remouetur quis à bñfi-
cio notat idē Abb. in. c. 2. in. 1. no. de rescri. Quod
extende in clerico qui fregit promissionem valla-
tam interpositione fidei: quia talis eadē pœna pu-
nitur: tenet Io. And. & Hostien. in ca. Quærelam
ne præla. vices su. Abb. in. dict. capit. Quærelam
de iur. iur. Quos sequitur Ang. in summa, in ver-
bo periuriū. in. §. 11. licet Archi. Ant. & Cardi. te-
neant contrariū in locis ibi relatis. Et hāc etiā opi-
nionē Hostien. & Abb. sequitur Feli. in. d. c. quæ-
relā, in col. pen. licet contrariā opinionē dicat be-
nigno

nigniorē. Eandem etiā sequitur Io. de Selua in tra-
ct. de beneficio. in. 3. par. prin. in. q. 3. Et aduerte q̃
perius nō est priuat⁹ beneficio ipso iure, sed pri-
uādu, vt sentit Abb. post alios, in ca. 2. de rescrip.
vbi vide Feli. in. 1. col. qui refert alios idē tenentes,
& dicit hāc esse cōmuniore opinionē: licet Barb.
ibi teneat cōtrarium, imō q̃ statim sit priuatus, cu-
ius fundamenta ipse refert & soluit, et cōtra eandē
cōmunem opinionē tenet idem Barb. in. d. c. que
relā, quem coniungit cū alijs iuribus contra Abb.
ibi. Qui tamen sibi contrarium in rub. de iureiu-
ran. in Clemē. in col. 5. sequitur cōmunem opinio-
nem prædictam sequendo Card. in. d. c. Querelā.
vbi illā tenet. Et hanc etiā opinionem dicit esse cō-
munem Ioā. de Selua, vbi suprà, & vide Petrum
Rebusi. in tract. de pacificis possessoribus, in pagi-
na. 37. col. 2. vbi dicit q̃ licet opinio quod periur⁹
nō est priuatus ipso iure sit cōmunis, tamē opinio
contraria potest sustineri in puncto iuris, & respō-
det ad aliqua fundamenta cōtraria, qui plura cu-
mulat in proposito trāscribēdo ferē dicta per Feli.
in. d. ca. 2. Itē nota q̃ collatio beneficij facta periur-
ro est ipso facto nulla, notat Abb. in. d. ca. querelā,
sequitur Angel. in summa, in verbo periuriū. §. 12.
Cōtrariā tamen sententiā tenet Card. in. d. ca. que-
relā. qui adheret Feli. ibi in col. 3. quā etiam cōclu-
sionē videtur tādē tenere idē Feli. in c. 2. in col.
3. de rescriptis. licet prius in col. præcedenti plura

retulerit pro cōtraria opinione, videlicet q̄ collatio facta à periuro vel alias criminoso est nulla. Et vide Ioā. de Selua: vbi suprā, & vide Petrū Rebusi vbi suprā, in pagina. 36. col. 2. vbi tenet q̄ collatio facta periuro est nulla. et refert aliquos doctores ad hoc: quod tamen intelligit, quando quis esset per sententiā condemnatus & declaratus periurus, & postea fieret eidem collatio, & dicit q̄ Papa non dat priuationem, pro periurio, nisi sit periuriū iudiciale, allegat regulam Alexan. Papæ. 6. in rub. de signatura gratiæ.

Falsi testimonij rei.

CAPVT LXXXVII.

PResbyter aut diaconus dicens falsum testimonium ab officij honore depositus in monasterium detrudatur ita censuit cōsiliū Agathense, vt Gratianus tradit in. c. Si Ep̄s. 50. dist. vbi vide præpo. intelligentē illum tex. quādo clericus est de hoc crimine directē accusatus & cōuictus, vel in iure cōfessus: secus aut si non constat de illo via directa sed incidenter, videlicet quādo contra clericū in testē productū probatur exceptio falsitatis, quia tunc nō debet deponi, nec etiā ppter hoc infamari sed tantum repellī à testimonio. & vide Host. in summa, de accusa. in. §. Quis sit effectus. vers. Et gratia exēpli, vbi hoc crimen falsi testimonij cōmemorat inter crimina capitalia, quæ inducunt

cunt depositionem, & hoc procedit siue in ciuili
 seu criminali causa clericus dicat falsum testimo-
 nium secundū Cardi. de Turre cremata post Hu-
 go. in. c. Presbyter, diaconi. §. q. 6. qui tex. est. §. ca.
 Qui iuxta eiusdē causæ & quæstionis. quod etiā
 voluit Archi. ibi. Ego verò in hoc articulo maxi-
 mē considerandū censeo qualitatem causæ, in qua
 clericus falsum testimoniū dixit grauius enim est
 puniendus clericus qui in causa criminali, falsum
 testimoniū dixit, quā qui in ciuili, & in ipsis crimi-
 nalibus causis grauius si dānum fuit subsequutū ex
 suo testimonio, quā, si nō, considerata qualitate
 dāni vel iniuriæ illius cōtra quem deposuit. In his
 præterea regnis, quib⁹ ex lege corū imponi debet
 testi falsum deponenti eadē pœna, quę imponere-
 tur accusato, si verū esset delictum de quo impeti-
 tur. Multum debēt Iudices Ecclesiastici aduertere
 q̄ grauius quā alibi punire debent clericos in hoc
 delinquētes, cū videant tā grauius puniri laicos
 in similib⁹ & istud delictū graue sit in occultis po-
 pulorū huius regni. Quādo autē clericus dixit fal-
 sum testimonium corā iudice seculari verior et cō-
 munitor opinio est q̄ nō possit puniri per eum, ne-
 q; principaliter, neq; incidenter, vt voluit Hostiē.
 cuius opinionē tenet Anto. post Inn. & Ioā. And.
 in ca. Verum. de for. cōpe. vbi vide Barba. col. 10.
 cum duabus sequen. & Ioan. And. in cap. At si cle-
 rici. de iudi. & cōmuniter canonistæ in cap. Dile-

I O. BERNARD. DIAZ HISP.
Etus filius. de pœnis. Et in. cap. 2. de cri. fal. vbi per
Ana. post alios. & hanc opinionẽ sequitur Matth.
de Affli. in deci. Neapolitanis. deci. 230. incip. fuit
per relatores.

Homicida.

CAPVT LXXXVIII.

Homicidium quidem inter grauiora & horri
bilia crimina cõputatur, Vt nota. Abb. in.
c. Cũm cõtingat. in col. 6. de for. cõpetẽ. per
tex. in. c. Quæsitum. de tẽpo. ordi. Et in. c. inquisi
tionis. de accusa. & in. c. Miror. 50. dist. Ideo cleri
cus homicida deponẽdus est, vt in ca. Cũm nõ ab
homine, de iudi. & in. c. inquisitionis. in princi. de
accusa. Cõmittitur autem homicidiũ per clericũ,
facto, præcepto, cõsilio, lingua siue adhortatione,
& in quocunq; istorũ casuum deponendus est. vt
not. gl. in. c. Sicut dignum. de homici. in. §. Cleri
cos. in verbo cõsiliũ. per iura de quibus ibi. quã
quidẽ gl. bene not. quia magistra est in materia hu
ius ca. Et post depositionẽ detrudendus in mona
steriũ, vt probatur in. d. c. Cũ non ab homine. iun
cto ca. Tuæ. de pœnis. & voluit per eadem iura Io.
de Ana. in. ca. 1. penul. col. de patr. qui filios occid.
& probat apertẽ tex. in. d. §. Clericos ex quo insu
per bene colligitur q̃ ista detrusio non debet esse
perpetua, nec lōgi temporis, cũ ibi Roma. p̃t. di
sponẽdo cõtra homicidas illius sancti viri Thomę
Archi-

Archiepiscopi Cātuarien. iubet clericos delinquētes perpetuò depositos recludi in monasteriū, vsq; ad septēnium, vel quinquenniū verū tamē q̄ ille. §. Clericos disponit in clericis qui cōsilio perpetraverunt homicidium, qui licet eadem depositionis pœna puniantur, qua & occidentes actu si clerici essent: tamē nemo dubitat in reclusione nō ita diuturna pœna puniendum cōsiliū præbentē, sicut verē occidentē. Intellige tamen suprādicta quādo iniustē & voluntariē est cōmissum homicidiū secundū Host. in summa, de homici. §. Qua pœna. vers. Et hoc intelliges. Item etiā præter hoc clericus priuandus est beneficio per sententiam, quia homicida nō est priuat⁹ beneficio ipso iure, vt voluit Inno. in. c. Cum nostris, de cōces. præbē. quod sequitur Bald. in. l. Cum fratrē. C. de his quib. vt indig. Philip. Deci. cōsil. 166. in prin. in. i. vol. cōsil. inci. Ego Philippus. Et hāc opinionē dicit teneri cōmuniter. Ana. & Feli. in ca. Inquisitionis. i. col. de accusa. & eandē etiam opinionē sequitur Præpo. in ca. Studeat. 50. dist. in col. fin. post Gemi. & respōdet ad rationes Archid. ibi, & alleg. Ioan. de Imo. in. d. c. Cum n̄as. dicentē quod opi. Inn. cōtra Archi. tenetur cōmuniter. Et vide etiam Anto. Corse. in suis sing. in verbo sententia, el. 2. vbi dicit q̄ opinio Inno. cōmuniter tenetur, & respōdet ad aliqua iura quæ in cōtrariū videtur vrgere: quāvis Barb. in ca. Cū nō ab homine. de iudi. in col. 2. ad fi.

I O. BERNARD. DIAZ HISP.
ad fi. teneat q̄ cōmittens homicidiū est priuat⁹ be-
neficio ipso facto, pex tex. quē dicit ad formale in
ca. Ex literis. de excels. prela. iunctis alijs iuribus de
quib⁹ per eum. Crederem præterea in ista materia
clericum in his casibus excusari à pœna ordinaria
homicidij, in quibus laicus homicida excusatur à
pœna mortis, quorum. 25. enumerat Hippoly. in.
l. i. ff. ad leg. Corneliā de sica. à. i. col. vsq; ad. 14. &
45. ponit lac. Boulen. in repe. § famosos. l. capita-
lium. ff. de pœn. fo. 36. vsq; ad fin.

Venefici.

CAPVT LXXXIX.

CLericus qui veneno quenquam occidit, præ-
ter id quod in pœnā homicidij de qua supra
incidit, quia verò graui⁹ delinquit quàm sim-
plex homicida dignè post depositionem grauiori
detrusione & lōgiori puniendus est. Plus enim est
veneno hominem necare, quàm gladio, vt in. l. i.
C. de male. & mathe. Vnde dicunt Butri. & Bal. in
l. Nemo. C. de summa. trinit. & fide catho. quòd
qui veneno occidit, dicitur proditoriè occidere.
quod refert Ioan. de Ana. in. ca. i. l. colum. de ho-
mici. Et idem dicit Bald in. l. cum fratrem. de his
quib. vt indig. vt refert idem Anan. in ca. 1. 3. col.
in fin. de sortileg. Ex quo dantur aliqua specialia
in occidente veneno, quæ non militant in homi-
cida

cida simplici, vt ibi per nos. Et huius tam execrabi-
 lis delicti odio crederem etiam quòd clericus qui
 venenum emit vt daret alicui, si tamen parauit, &
 per eum non stetit, eadem pœna puniatur, ac si de-
 disset iuxta sententiam Bart. pex text. ibi, in l. 1. in
 fin. ff. ad l. Pœpe. de parricid. cuius meminit Ioan.
 de Anan. in rubric. de patrib. qui fil. occide circa
 principium: licet Barto. ibi seuerius hoc dicat, &
 non curet an stet per emptorem veneni, vel non
 quòminus occidat. Quod præcipuè magis locum
 sibi vendicat in his Hispaniæ regnis: cum per. l. 7.
 tit. 8. parti. 7. taliter emens venenum vt homicida
 puniatur. Nec hoc alicui viderur crudele, cùm tã-
 ta sit huius facinoris nequitia: sufficit nãq; homini-
 bus inter tot armorũ genera natis mortẽ ipsam for-
 midare, absq; eo q̃ in ipso cibo & potu (sine qui-
 bus viuere impossibile est) mortis timor miscea-
 tur. Quid enim miserabilius est, quàm vno eodẽ-
 q; tempore, cū spe viuendi, & timore moriendi ci-
 bum sumere? Vnde vt tantum scelus ex mētib⁹ ho-
 minis euellatur, nulla pœna iniuste potest statui. In
 vna præterea huius delicti specie debent iudices se-
 uerius animaduertere, si quando forsan cõpertum
 habuerint clericum aliquẽ occidisse, vel occidere
 procurasse alterũ veneno in calice p̃pinato: neq;
 arbitretur quispiã hoc tam nefandũ scelus nusquã
 accidisse. intellexi ego & temporibus istis cleri-
 cum clerico, & religiosum religioso in calice dum
falsa

facra mysteria celebraret miscuisse venenū, quam
uis diuina misericordia, aut debilitate veneni ne-
minē mori contigerit. Quis enim in tantū nefas
cōmittentes nō inuehatur, qui cum ipso vitæ æter-
næ poculo saluberrimo, tēporalem miscent interi-
tum, qui insuper cū ipso redēptoris sanguine pre-
ciosissimo quod cunctorum animæ redēptæ sunt,
necem corporum inuoluunt? Hoc equidem abo-
minabile scelus pœna traditionis curiæ seculari ex
noua Ecclesiæ aut Roma. pont. declaratione pu-
niendum dignissimè censerem, vbi de dilectione
Dei, & proximi mandatū in quo tota lex perdet,
infringitur. Et si alicui vnquā iudici citra Ecclesiæ
declarationem propter criminis enormitatē opi-
nio Anchara. & Abba. de qua in cap. sequenti la-
tius tractabimus. iusta & sequenda videbitur, in
hoc tali facinore potius quàm in aliquo alio locū
habere poterit.

Parricidaqué.

CAPVT XC.

Parricidium cōmittentes, vel aliàs homici-
dium enorme perpetrātes, vt si Episcopum
vel presbyterū occiderent, concludit Abb.
in ca. At si clerici. in princ. de iudi. col. antepenul.
post Petrū de Ancha. in quadā disputatione sua, et
in repeti. regulæ, ea quæsti. 19. q. de regu. iuris, &
in consil. 158. Ex narratis in facto. col. 2. debere de-
poni,

poni, & tradi statim curiæ seculari, nõ expectata in
 corrigibilitate, & tradit etiã Abb. in. c. Cũ non ab
 homine. col. 1. de iudi. & ibi etiã Bald. Idẽ Abb. in
 ca. 1. in fi. de homi. & in. c. Nouimus. de verbo. sig
 nifi. & Barba. in cõsũ. 65. col. 3. lib. 1. Et Feli in. c. 1.
 in. 16. col. de cõsti. vbi in simili plura adducit. Idẽ
 Feli. in. c. Inquisitionis. col. 2. in prin. de accusa. &
 ista opinio videtur habere magnã æquitarẽ, vt de
 licta puniantur debita pœna, vt dicit Decius in. d.
 ca. At si clerici. in col. 23. versũ. Et prædictã. qui di
 cit vidisse illã seruari Florẽtiẽ per vnũ cõmissariũ.
 Et vide Floren. in. 3. par. tit. 27. c. 4. in col. fi. in fin.
 qui refert tẽporibus suis Papã Martinũ tradidisse
 curiæ seculari sacerdotẽ quendam degradatũ, qui
 interfecerat sacristam sancti Petri, vt rapere posset
 bona Sacristiẽ. qui fuit occisus per Iudicem secula
 rem, quãuis iurisperiti cõsuluerunt non esse tradẽ
 dum curiæ propter tale delictum. Et ego etiã audi
 ui à fide digno doctore Parisien. vidisse eum anno
 Domini. 1530. Ep̃m Parisiensem Frãciscum Pon
 cher degradasse quendã sacerdotem ad valuas Ec
 clesiæ maioris Parisiensis, & tradidisse eum curiæ
 seculari, quẽ susceptũ Iudex secularis dãnauit, pri
 mò ad pœnam abscissionis manus ante ianuã col
 legij Eduensis, & demum vt viuus cõbureretur in
 platea sancti Ioãnis Engreua. prout factũ fuit ipso
 videre. Quam pœnã passus est eo q̃ occiderat ani
 mo depredãdi rectorẽ cuiusdam oppidi nõ longẽ

distantis, habitantē in dicto collegio Eduensi, cui
 ius ille famulus fuerat, et vices in parœcia gerebat.
 Et vide Arnaldū Alber. in. ca. Quoniā de hære. li.
 6. col. 124. qui postquā retulit hanc opinionem,
 & eius fundamenta per sex col. præcedentes, dicit
 q̃ attenda malignitate modernorū temporum in
 quibus clerici, & omne genus hominum procliue
 est ad malum, non esset ponere os in cœlū, seruare
 istā opinionem in practica, & in hoc cōsuleretur
 pacifico statui Reipub. & multi effrenati clerici à
 malis retraherentur. Et hæc opi. practicato fuit an
 no domi. 1536. in mēse Iulio, in celebri illa ciuitate
 Hispalensi, per Reuerendiss. domi. Cardi. Archi-
 episcopū illius, iudicem à sede Apostolica delega-
 tum contra quatuor religiosos monasterij ordinis
 sancti Augustini ipsius ciuitatis, qui diabolica sug-
 gestionē decepti, fratrē Ioannem delas Casas in sa-
 cra Theologia magistrū prouincialē suum occide-
 runt, qui omnes publicè degradati statim traditi
 fuerunt curiæ seculari, & furca suspensi: quorū vn⁹
 vocabatur frater Alphonsus de Badajoz, qui erat
 prior illius monasterij, alius frater Rodericus dela
 Rocha, & alij duo frater Andreas dela Cruz, & fra-
 ter Ioānes Piloto, qui eodē die (quia cum magno
 cordis dolore seipsos accusantes, post dānationis
 sententiā delictum fuerunt cōfessi publicè) è furca
 depositi cū maximo honore associātibus fratrib⁹
 omniū ordinū in proprio monasterio sepulti sunt.

Qui aut tanquā iurisperiti fuerunt ad determinati-
 onē causæ vocati, & quorū cōsilio sententia lata
 fuit sunt sequētes, Dñs Sebastianus Ramirez Ep̃s
 sancti Dñici, in insula Spennola. licenciatus Ioan.
 Suarez de Caruajal nostri iudicij regalis consilij v-
 nus, licenciatus Brixenno eiusdem ciuitatis Hispa-
 lē. præsēs, licenciatus Ioan. Teminno eiusdē & to-
 tius Archiep̃is. prouisor, licēciatus Pet. Corral illi⁹
 officialis ac generalis vicarius, licēciatus del Cor-
 ro, & doctor Petr⁹ Diaz hæreticæ prauitatis inquī-
 sitores, & licēciatus Otalora iudex audiētiae supre-
 mæ illius ciuitatis, quā vulg⁹ grados vocat. Vt aut
 de renore Apostolicæ cōmissionis eidē Archiep̃o
 Cardinali super hoc factæ habeatur notitia, tenor
 literarū in forma breuis, super hoc expeditarū talis
 est. Dilecto filio nro Alfonso Basilicæ duodecim
 Apostolorū presbytero Cardinali Hispal. nūcupa-
 to Paulus Papa tertius. Dilecte fili noster salutē &
 Apostolicā benedict. Exponi nobis fecisti, q̃ licet
 aliās tu certos fratres domus sancti August. extra
 muros Hispalen. ordinis fratrum Eremitarum eius-
 dem sancti, qui diabolica (vt creditur) suggestionē
 seducti, nocturno tēpore eorū tunc provincialē in-
 lecto requiescentē appensata cōspiratione laqueo
 suffocatū vulneratūq; inhumaniter interfecerant?
 quibusdā alijs etiā dicti ordinis fratribus sibi ad id
 opem, auxilium, consiliū, & fauorem præstan-
 tibus, ne fugam arriperent, carceribus mancipari

mandaueris & feceris. Quia tamen tu in eosdē malefactores iuxta priuilegia & indulta Apostolica dicto ordini cōcessa nullā iurisdictionē habere sciebas, tandiu in præmissis duxisti supersedendū, donec nos & Apostolicam sedem quid super eo fieri oporteret cōsuleres. Consultationi itaq; tuæ super hoc nobis porrectæ respōdentes, circumspectioni tuæ per præsentēs cōmittimus & mandamus, quatenus si & postquā (assistentibus tibi ad hoc duobus dicti ordinis fratribus, quos ad id duxeris eligendos) ex actis de & super præmissis corā te habetenus habitis, vel in posterū habendis, tibi legitime constiterit ita esse prout superius enarratur (ne si tā horrendum facin⁹ impunitū remaneat, alij ad similia & deteriora perpetrāda inuitentur) contra dictos fratres malefactores, ac quoscuq; alios etiā exemptos, quos tāti facinoris inueneris patratores seu culpabiles iustitia mediante procedas. Nos em̄ tā illos qui ad capiendū & detinendum, inquirendūq; & examinandum dictos malefactores: quā etiā executioni demādandi sententiā contra ipsos de super legitime ferendā, vel aliās quomodolibet in eos pmissorū occasione manus iniecerunt violentas, etiā si ad vltimū suppliciū fuerit deueniēdum, excommunicationis sententiā à canone gñaliter pmulgatā, irregularitatisq; & inhabilitatis, aut alias censuras & pœnas ecclesiasticas minimē incurrisse, neq; incurrere, sicq; per quoscuq; iudices iudicari,

diffi-

diffiniri & interpretari debere, sublata eis & eorū
 cuiuslibet aliter iudicādi diffiniēdi & interpretandi
 facultate & autoritate decernimus. Teq; & eorum
 singulos à sentētia, censuris & pœnis prædictis, si
 quas præmissorū occasione ex dicta carceratione
 forsan incurristis, apostolica autoritate tenore præ
 sentiū absoluim⁹. Volumusq; vt si locus sic degra
 dationi & traditioni curiæ seculari, vt vel catholi
 cus Antistes per te eligēdus vnā cum duobus alijs
 Epis, aut si eorū copia cōmodè haberi nō poterit,
 cum vno Epō & vno Abbate ad degradationē hu
 iusmodi procedere valeatis. Nō obstantibus præ
 missis. ac de certo Epōrum numero in degra
 dationibus huiusmodi adhibendo, necnō quibusuis
 cōstitutionibus & ordinationib⁹ Apostolicis, pri
 uilegijs quoq; indultis, & literis Apostolicis dicto
 ordini & illius fratribus cōcessis, quibus illorū om
 nium tenores & formas eisdē præsentibus pro ex
 pressis habētes hac vice dūtaxat illis aliās in suo ro
 bore permanens harū serie specialiter & expressē
 derogam⁹. Cæterisq; cōtrarijs quibuscunq; Datū
 Romæ apud sanctū Petrum sub annulo piscatoris
 Die. 21. Octobris. 1535. Pōtificatus nrī anno 1. Blo
 sius. Vigore cuius cōmissionis dictus dñs Cardī
 nalis vt seruaret illi⁹ seriem assumpsit secum duos
 prouinciales dicti ordinis, qui vnā cum eo in pro
 cessu & diffinitione causæ assisterent. Fateor tamē
 q̃ sapius sum miratus quomodo in prædicta cō

missione Apostolica bis cōditionaliter dictū fuerit videlicet. Etiā si ad vltimū suppliciū esset deueniendum, & iterū si locus sit degradationi & traditioni curiæ seculari: cū cōditio ista in casu præsenti potius erat iuris quàm facti, & ideo cōsultores Roma. Pont. quorum cōsilio prædictæ literę emanarunt, melius nosse poterāt vel debuerāt, an narratione prædicta existente vera & probata, prædicti fratres essent post degradationē tradendi curiæ seculari, vel nō. Nisi fortè tacitè voluerunt sentire q̃ Roma. Ponti. cōcederet dicto Cardinali potestatem arbitrandi, an attenta probatione & qualitate facinoris, & alijs circumstātijs illi essent tradendi curiæ seculari, vel non. Nō obstante q̃ ille casus nō esset expressus in iure propter quem possit tradi sacerdos curiæ seculari: quāobrē vt quisq; valeat super hoc cōsiderare mentē pontificis, libuit prædictam cōmissionem inserere. Cōtrariā tamē opinionem sequitur & dicit esse cōmunem Areti. in. d. ca. Cū non ab homine in col. 9. in fin. qui in duabus col. sequentibus refert fundamenta Abb. & respondet ad ea, & eā dicit de iure veriorē Decius, vbi suprā, qui etiā refert fundamenta Abb. & quæ ad ea respondet Aret. & dicit q̃ pro hac opinione, plura adducit & si leuia And. Siculus ibi, & ponderat pro ea idem Decius tripliciter tex. in. d. ca. Cum non ab homine. & hanc dicit esse cōmunem opinionem glossarum & Doctorum Arnall. Alber. vbi

suprā,

suprà in fi. d. col. 124. versu. Nihilominus tamē, & sic q̄ clericus quantūcūq; graue delictum cōmiserit etiam qualificatum, nō debeat actualiter degradari, & tradi curiæ seculari, nisi sequuta incorrigibilitate, aut in casibus expressis in iure, à qua cōmuni opinione dicit nō esse recedendum in iudicando & consulendo: quem vide per. 16. col. sequentes, vbi refert plura fundamenta huius cōmunis opinionis, & tādē respōdet ad ea quæ adduxerat pro opinione cōtraria. Mihi verò (saluo semper meliori iudicio) videtur q̄ si in aliquibus casibus ob immanitatem criminis, & magnum scādalum populi inde sequutum visum fuerit iudicibus delegatis, vel ordinarijs, sequendā opinionem Ancha. & Abb. q̄ hoc solūm posset habere locum in clericis primæ tonsuræ tantūm, sic enormia homicidia perpetrantibus, cum illi nō possint sic appellari Christi domini illisq; beneficiū (ne per secularem puniātur iudicē) magis ab ecclesia, quā à iure diuino cōcessum videatur. Quorū numerus vltimē Ecclesiæ tantum excreuit, & quorū malitia tāta est, vt grauiora semper ferē audaci⁹ & frequentius ab illis, quā ab alijs perpetrentur. In cuius meq; opinionis cōfirmationem possem alia nō impertinenter referre, quæ collegit Hispanus noster Ioā. Lupi, in tractatu de libertate Ecclesiastica, in. 2. parte. q. 5. quæ tamen transcribere nolo. cum volentibus ea legere facilitas adsit. In alijs verò sacri

ordinis clericis, sacerdotibus maximè cōmunem opinionē sequendā cenſeo. tam & ſi iuſtū iudicarem q̄ hodie per cōcilium, aut per Roma. pontif. aliqui grauiffimi exceſſus annotarentur, in quibus clericus etiā ſacerdos poſt degradationē tradetur curiæ ſeculari, vt ſaltē timore pœnæ aliquorum clericorum inſolentia temperarent.

Per aſſaſſinos alios interfici mandantes.

CAPVT XCI.

Ecceſiaſtica perſona aliquē Chriſtianorum faciens interfici per aſſaſſinos, vel mandans, vel eos receptans, vel defendens, ſeu occultans incurrit ipſo facto ſententiā ex cōmunicationis & de poſitionis à dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio: & beneficia poſſunt alijs liberè per collatores conferri, vt in ca. 1. de homi. in. 6. Et habet vnum ſpeciale hoc delictū, vt probari poſſit probabilibus argumētis, vt ibi, vbi vide Philip. in. 11. not. tenentē q̄ in iſto caſu ratione periculi valerēt teſtes recepti lite non conteſtata etiā parte abſente & non citata: quia text. ibi nō dicit teſtibus, ſed probabilibus argumentis. Itē aliud q̄ cleric⁹ aſſaſſinus poteſt puniri per ſecularem, ſine eo q̄ præcedat degradatio, ſecundū Lapum in. d. ca. 1. & Domi. ibi, in fine, quia ipſo iure videntur degradati, & videtur data vnicuiq; poteſtas ipſos capiēdi, & per ius videntur ſpoliati omni priuilegio clericali, vt per

vt per Docto. ibi. Et prædictam conclusionē Dominici refert & sequitur Barba. in ca. At si clerici. de iudi. in col. 32. nu. 129. Refert etiam Hippoly. in practica criminali, in. §. Examinanda. in col. 3. Et vide Ioan. Lupum in tracta. de libertate ecclesiastica, in q. 9. vbi dicit quod datur à iure quædā degradatio quæ habetur loco realis, videlicet in. d. c. 1. de homi. vbi clericus delinquens vt suprā, à iure & à concilio. habetur pro realiter degradato, vt possit capi & puniri per secularem: de quo vide latius Arnal. Albe in cap. Quoniam de hæreti. lib. 6. in col. 147. versu. 8. & vltimò fallit. cū. n. co. seq. qui primò adducit quinque fundamenta contra cōmunem intellectum docto. ad. d. ca. 1. qui habet q. clerici delinquentes in hoc delicto sunt ipso facto degradati, adeo vt Iudices seculares possint procedere contra eos, sicut contra laicos. Et postea bene corroborat hanc communem conclusionem, & respondet ad fundamenta in cōtrarium adducta. Et nota vnum quod ipse dicit in proposito, quod pœna illius tex. non videtur habere locū in inter-ficiente, sed in mandante: & quod fortè multi in hoc errarent, allegat Aret. hoc sic ponderantem in consi. 165. incip. Sicut Ioannes dicit. colū. 11. versu. Tertio allegant. Aduerte præterea quod pœna illius tex. in. d. cap. 1. habet locum contra mandantem. etiam si mors non sit secuta, vt probant apertè verba illius, dum dicit, quanquam mors ex hoc

forſitan nō ſequatur : quod videtur eſſe ſpeciale in hoc delicto, vt voluit Auguſti in additio. ad Ang. in parte. Et Sempronium Rodulphi, in. 4. additio ne: quia aliàs mandatarius non puniretur pœna ordinaria maleficio non ſecuto: niſi dicamus ſecundum eum poſt Ioan. Andr. in regula, in pœnis. de regu. iur. in. 6. q̄ quoad pœnas de quibus in dict. cap. i. facto mandato delictum eſt perfectum, & ideo nimirum ſi puniatur pœna ordinaria ac ſi delictum eſſet conſummatum: quod etiam videtur ſequi Philip. in. d. c. i. in colum. penult. in verſi. In gloſſa. & per prædictum tex. videtur reprobari de iure canonico opinio Dini, & Ang. in. l. Itē apud. §. Si curauerit. ff. de iniur. dum dicunt quòd in aſſaſinamento ſi do pecuniam alicui vt aliquem occidat, homicidio non ſequuto non punitur mandans. quam deciſionem refert Auguſti. vbi ſuprà, & dicit eos verū dicere q̄ mandans nō punitur de homicidio, ſed pœna extraordinaria mandato.

Truncationes membrorum per ſe facientes, aut faciendas iudicantes.

CAPVT XCII.

Clericis in ſacris ordinibus conſtitutis ex concilio Toletano iudicium ſanguinis agitare nō licet. Vnde prohibemus ne aut per ſe truncationes membrorū faciant, aut iudicent faciendas: quòd

quodd si quis tale quid fecerit, honore priuetur & loco: verba sunt tex. in capi. Clericus. ne cleric. vel mona. Vnde poena delicti huius est depositio ab officio & beneficio: quia secundum expositionem Ioan. Andr. verbum tex. honore exponitur, id est ordine & verbum loco, id est, beneficio: & sic vult text. quodd priuetur ordine & beneficio, & per consequens deponatur secundum Abb. ibi, in. j. notabi. qui sequitur expositionem Ioan. And. Et aduerte quod cum poena ista imponatur facienti vel iudicanti trunctionem membrorum, quod etiam si membrum debilitaretur facto vel sententia clerici non puniretur ista poena, quia per id non efficitur irregularis. ita sentit Abb. ibi. Item etiam est aliud aduertendum, quod videtur tex. imponere hanc poenam clericis pro solum iudicium, & sic per solam sententiae prolationem, sine eo quod sequatur illius executio. Ego tamen credo quod mens conditoris canonis fuit punire clericum quando succedit executio, & sic credere per solam sententiam non ita acerrime puniendum. Quod autem dicatur membrum, quia haec materia in varijs locis late describitur, sufficiat ad illa lectores remittere: quae quidem inter alios copiosius colligit Corsetus in repertorio Abb. in parte, membrum.

Duellum alijs sponte offerentes, seu oblatum suscipientes.

C A P V T. X C I I I.

Poena

POena huius delicti est depositionis, vt in. ca. i. de cle. pugnan. in duel. quod procedit siue clericus fuerit victor, siue victus: poterit tamen episcopus cum eo dispensare, si mors vel mutilatio membri non fuerit inde secuta, vt ibi. Et aduerte quod pœna illius tex. procedit quando talis clericus sponte iniuit duellum, secus autem si aliquo facto necessitatis, licet necessitas fuerit euitabilis: quia tunc necessitas alleuiat culpam, & non punietur pœna depositionis: sed mitiori: quia tex. ille requirit actum spontaneum ad incurrendam pœnâ depositionis, secundum Abb. ibi.

Naues ad pugnam gubernantes, & conflictum personaliter exercētes, ac alios ad pugnam incitantes.

CAPVT XCIIII.

Propter hæc tria delicta deponendus est clericus, vt in. c. Quod in dubijs. de pœn. Aduerte tamen quod in defensione bene possunt clerici gubernare naues, & alios ad pugnam defensionis incitare, & in tantum conflagrare in hostes, & eos dimittant, vt placuit Innocen. ibi. Abb. autem in eo capitul. videtur eius sententiam restringere, videlicet & si necessitas non erat ineuitabilis, licet clericus intersit bello causa defensionis: si sequitur mors, vel mutilatio membri ex percussione sua, efficitur

ficitur irregularis, secus si percussione aliorum. Ego tamen crederem quod Innocentius potest simpliciter intelligi, quo ad terminos text. quem declarat: quia ad hoc ut non patiatur poenam depositiois de qua ibi, sufficit quod clericus prætendat defensionem, licet causa non esset ineuitabilis. Quantum verò ad irregularitatem incurrendam seruabitur consideratio Abb. nec contradicit sententiæ Innocen. quia ipse nihil de irregularitate disponit iudicio meo.

Violentiæque illatores.

CAPVT XCV.

Clerici violentiam inferre solent aut possunt, in personis, rebus seu beneficijs. Primo casu, quando ab ipsis fuerat vis illata personis citra homicidium, tunc pro qualitate iniuriæ ac damnorum, ac consideratis his quæ in arbitrarijs poenis consideranda fore infra trademus, iudicis arbitrio puniri debent. Si quando verò contingat clericos eripere aliquem de manibus familiæ, qui sententiâ iudicis ducebatur ad mortem, Vel aliud corporale supplicium, tunc quidem distinguendum est. Nam aut manifestè apparebat illum condemnatum iniquè, & tunc videtur nullam imponendâ poenâ propter hoc, ut sentit Alberi. in l. addictos. C. de episcopo. audi. per tex. in ca. Hi qui, 14. q. 6. vbi bona glo. & melior in capit. Reos. 23. q. 5. facit quod notat Archi. in capitu. Cum homo. 23. q. 5. & vide Hipp.

Hippoly. in. 50. lege Cornelia. ff. ad legē Cornel.
 de flica. vbi refert dictam conclusionem Albe. &
 ponit alia per quæ potest corroborari. Si tamen in
 tali ereptione condēnati clerici scandalū fecerint,
 vnde deteriora contingant quàm iniusta homi-
 nis occisione: tunc bene credere eos puniēdos per
 suum iudicem iuxta scandalū & perpetratorū mē-
 suram. Si verò damnatū iustē eriperent, tunc puni-
 endi sunt. Idem quando esset dubium iustē an
 ne damnetur, cum præsumere debēt clerici pro
 iudice damnante. In hac autem illicita ereptione
 aduertere debent multum iudices circa modū eri-
 piendi, an cum armis & scandalo id fiat, an etiam
 ruptis carceribus, vel non: & alia considerare, quæ
 solēt similia leuiora, vel breuiora facere ac delicta
 in laicis. Aduertendum tamen est quòd si clericus
 eximit à carceribus captum pro delicto, tenebitur
 ad id quod fisco, & priuato debebatur, per id quòd
 notar Bart. in. l. Quoties de exactoribus tribut.
 libro. 10. Faber in. §. Pœnales insti. de acti. Ias. ibi.
 col. 17. vers. 3. circa prædicta quòd intelligerem ve-
 rū pro illis debitis pro quibus erat incarcerat⁹, vel
 recommendatus, nō verò tenebitur omnibus cre-
 ditoribus: licet obftet generalitas notabilis deci-
 sionis Bal. in. d. l. Addictos, dum tenet quòd exi-
 mēs aliquē de manibus curiæ, tenetur ac si fideiuf-
 fisset pro eo in omnē casum. Secundo verò casu vi-
 delicet quando clerici res inuaserint violenter, tūc
 si

si erat res tēporalis propria vel aliena, cuius possessio erat apud aliū constituta, patiantur pœnam legis si quis in tantā. C. Vnde vi. quæ etiam habet locū in clericis, vt sentit gloss. in. c. 1. de dolo & contu. cui assentitur ibi Abb. in. 6. col. versū. Quo ad tertiū. quod cōfirmatur ex traditis per Feli. in. c. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. col. 14. ver. quæritur primò, videlicet q̄ leges Imperatorum & Regum cōprehendunt clericos, & melius ex his quæ ibi not. in col. 23. versū. Sequitur etiam. Tertio autē casu quando in beneficijs faciunt violentiam. tunc qui temeritate propria dignitates, personatus aut alia quæcunq; beneficia ecclesiastica occupare nō verentur, hoc ipso ius (si quod in dignitatibus vel beneficijs taliter occupatis, vel ad ea cōpetebat) amittunt. Ita disponitur in. c. Eum qui. in fin. de præb. lib. 6. Si verò beneficiū cui animarum cura imminet vi occupat clericus, beneficio simili cum cura quod primitus obtinebat, est ipso iure priuatus, vt voluit ibi tex. in prin.

*Literas ad alios directas aperientes, &
aduersarijs ostendentes.*

C A P V T. X C V I.

APeriens literas, & aduersario mittentis ostēdens incidit in pœnam falsi. ita Bar. in. l. Qui testamentum. ad leg. corn. de fal. ff. per. l. 1. §. is qui depositam. eo. ti. & sequitur Panor. in. c. Cū olim

olim. lo. 2. de offi. dele. & Iason in. l. Non dubium,
in col. antepenul. C. de legi. Clericus verò hoc fa-
ciēs incurrit pœnā depositionis. ita scripsit Rom.
consil. 365. inci. Quæritur primò, qua pœna. cir-
ca fi. hoc solo fundamento motus: q̃ de iure Cano-
nico pœna falsi est depositio in clerico, per text. in.
c. Ad falsariorum. de cri. fal. sed salua eius autorita-
te hoc non videtur verum: quia ille rex. non impo-
nit pœnam depositionis clerico pro qualibet fal-
sitate, sed quando vtitur falsis literis Papæ: non er-
go videtur posse illud extendi ad hoc delictū. Vn-
de crederem clericum in hoc puniendum esse ar-
bitrariè, consideratis his quæ in arbitrarijs pœnis
considerandâ inferius declarabimus. Si verò ali-
quis aperuit literas vt videret, & alijs non ostēdit,
tunc non tenetur pœna falsi, sed extraordinariè pu-
nietur. ita Bar. & Roma. Panor. & Iason vbi suprâ.
& idem not. Feli. post Imo. in. d. c. Cum olim, qui
dicit quòd isto casu pœna est arbitraria. Vnde idē
dicendum est in clerico.

*Ecclesiasticos viros vt sua resignent bene-
ficia, ac ne citati ad curiam acce-
dant capientes.*

CAPVT XCVII.

Personæ ecclesiasticæ hoc vt fiat procurantes, si
fuerint prælati inferiores eo ipso obtentis be-
neficijs

neficijs sint priuati. ita disponit text. in cle. multorum de pœnis. Intellige tamen quòd per solam capturam factam ad finem quòd quis renunciet, sita men in effectu non renunciauit, non incurrit capiens istam pœnam. Sic declarat Car. ibi post Zenze. in. 6. q. & idem dicit post Pau. ibi, in. quest. 10. quando liquido posset probari quòd detentio nō fuit causa quòd captus non accederet ad curiam, quia tunc capiens, non incurrit pœnam.

Incendiarij.

CAPVT. XCIII.

Incendiariorum malitiam pessimam depopulatricem ac horrendam appellat tex. in. c. pessimam. 23. q. 8. & in eo describitur pœna laicis incendiarijs imponenda per ecclesiam, quæ grauis est. Clericis tamen delicti huius pœna infligenda in canonibus scripta nō reperitur, forsan enim non sunt arbitrati conditores canonum aliquē clericorum in tantum scelus incursurum, absque vlla sui vtilitate seu voluptate, ac magna aliorum iactura, ideo erit arbitrio iudicis relinquenda, iuxta doct. ac loci, & damnorū qualitatem & quantitatem. qui semper etiā in hoc attēdere debebit qualiter cuiuscunq; regni leges in hoc animaduertāt, vt vbi fuerit legū censura grauior, ibi etiā sit pœna seuerior.

Raptorum & ecclesiarum violatorum non satisfacientium sepulturis interessentes,

IO. BERNARD. DIAZ HISP.
*tes, eorumq; eleemosynas recipiētes, ac de
eorum rapina participantes.*

CAPVT XCIX.

MAnifestus raptor, vel ecclesiæ violator ni
si prius ablata restituat, si potest, vel emē
dandi firmam & plenam securitatem fe
cerit, beneficium pœnitentiæ ei penitus denega
tur. Qui aut in sanitate obstinata mēte nō pœni
tuerit vel emendauerit, & in morte securitatē p̄sta
re nequiverit, solennitas pœnitentiæ parū ei prodes
se videtur. Sed de peccato contrito corde viaticū
non negatur: ita tamen quōd nullus clericorū se
pulturis illius intersit nec eius eleemosynam præ
sumat recipere. Quōd si aliqui clericorū vel pres
byterorū contra hoc in vita vel in morte pœniten
tias dare attentauerit, aut sepulturæ eorū interesse,
vel eleemosynas accipe: aut si aliqui eorū huiusmo
di rapinæ participes inuēti fuerint, patiūtur ordi
nis sui dānū irrecuperabiliter. ita disponit tex. in.
c. 2. de rapto. & incēd. Et sic clericus in hoc delin
quēs debet deponi, & priuari bñficio: vt not. Abb.
ibi. In quantū aut suprà dicitur q̄ dānum ordinis,
& sic depositio fit irrecuperabiliter, dicit Abb. ibi,
post loā Andr. q̄ hoc ideo dicitur, ad denotandū
q̄ episcopus propri⁹ nō potest clericū propter hoc
depositū restituere, sed requiritur dispēsatio Papæ:
quod etiā notat Antonius, licet eū Abbas non al

legeti

allegat: in beneficio tamen credit Abb. q̄ poterit
Episcopus dispensare, allegat text, in cap. Salonita
næ. 63. dist. & bo. tex. in ca. 2. de cle. pug. in duello.
vbi Episcopus dispensat cū homicida in beneficio,
& adibi dicta se remittit. Itē aduerte q̄ dicit raptori
vel violatori prædictis qui pœnituerunt in morte,
quādo nō potuerūt satisfacere, denegetur sepul-
tura in ecclesia, cœmiterij tamē nō denegatur, vt
per glo. fin. ibi. Clerici tamē etiā in sepultura cœ-
miterij nō debēt interesse, vt not. Abb. vbi supra.
in fin. verbis, quod etiā voluit Ant. ibi. Dū autē su-
prā dictū est q̄ talibus nō est danda pœnitentia in
vita, nec in morte sub pœna suprà dicta. Intelligāt
tamē sacerdotes q̄ possunt admittere dictos raptori-
res seu violatores ad pœnitentiā aliorū criminum
sine metu pœnæ, si ipsi velint de ipsis pœnitentiā
agere, vt per gloss. & doct. ibi: quamuis illa ad vitā
æternā non sit fructuosa, vt per eos ibi.

Sortilegi.

CAPVT C.

Sortilegi (vt beato Isidoro placuit) illi sunt, qui
sub nomine fictę religionis per quasdam (quas
sanctorū seu Apostolorum vocāt sortes) diuina-
tionis scientiā profitētur, aut quarūcūq; scriptu-
rarum inspectione futura promittunt, vt habetur
in. c. vno. 26. q. 1. Pœna clerici sortilegi secundum
Anton. de but. in. c. At si clerici. de iudic. est quod

depositus tradatur curiæ seculari, pro quo alleg.
 tex. in c. Admoneât. 26. q. 7. & sic addit: ipse quar-
 tum casum ad glo. in. c. Ad abolendam. de hære-
 tic. in quo quis statim post depositionem traditur
 curiæ seculari. sed Abb. ibi in col. 13. credit q̃ Ant.
 in hoc nō bene dicat: quia illud cap. Admoneant,
 dicit q̃ sortilegus debet seculari curiæ tradi, sed q̃
 debeat degradari si clericus est. & q̃ cū materia sit
 odiosa & valde exorbitans, debet intelligi de de-
 gradatione verbali. Vnde Abbas videtur cōclude-
 re quòd pœna hui⁹ delicti sit illa de qua in. c. Tuæ.
 de pœn. Et quòd istud delictū cōprehendatur sub
 verbis (magnis sceleribus) in. d. c. positis, & sic q̃
 clericus in hoc delinquens verbaliter degradetur,
 & in monasterium detrudatur. & istā opin. Abb.
 contra Ant. sequitur Aret. in. c. Cum non ab ho-
 mine. col. 10. de iudi. versi. addit etiā. Et sequitur
 etiam Decius in. c. At si clerici. col. 22. de iudi. ver-
 si. Quartus casus. Arnaldus in repe. c. Quoniam
 de hære. in. 6. in colum. 114. versi. Quartò fallit.
 & vide eundem Abb. in capitulo secundo de sor-
 tile. in gl. j. vbi ex ea. & ex text. colligit vnum val-
 de notandum, videlicet quòd in pœna imponen-
 da sortilegis, vel eos consulentibus, debet animad-
 uertere iudex ad qualitatem & quantitatem delicti, &
 ad animum delinquentis, & secundū hoc pœnam
 imponere, quādoq; acerrimā, quandoq; gravem,
 quandoq; leuem. ex quo videtur quòd non potest
 dari

dari certa regula: cuius opinionem sequitur Paul. Grillan. in tract. de sortileg. in. q. ii. in col. 2. versi. Clerici verò. Quem vide in illo tractat. quia per quindecim folia & amplius plura colligit in materia sortilegiorum, quorum aliqua concernunt clericos, quæ quidem transcribere nolui. Et vide hodie decretum concilij Lateranen. sub Leone decimo celebrati, in nona sessione, vbi disponitur qd clerici qui inuenti fuerint culpabiles in sortilegijs per inuocationem dæmonum incantationibus, ac diuinationibus, superstitionibus, arbitrio superiorum infamia notetur. Si verò non destiterint, deponantur, atq; in monasterium ad tēpus arbitrio superiorum præfinitum detrudantur, beneficijsq; & officijs ecclesiasticis priuentur.

Consulentes quæ aruspices, Incantatores, Ariolos, Augures, Sortilegos, ac eos qui artem magicam profitentur.

CAPVT CI.

Presbyter, diaconus, vel quilibet de ordinibus clericorum qui fuerit deprehensus cōsuluisse p̄dictos, vel aliquos ipsorū, ab honore dignitatis suæ suspensus monasterij curā excipiat, ibiq; penitentiæ perpetuæ deditus scelus admissum sacrilegij soluat. Ita sanxit quartū cōciliū Toletanū quod refert Gratianus in. c. si quis episcopus. 26. q. 5.

*Peccatores qui sibi confessi sunt, signis aut
verbis prodentes.*

CAPVT CII.

Sicut enim mortalibus cunctis immortalem illā
vitā amantibus expedit, vt quæ nō pu-
mittere scelera, fateri nō erubescant sacerdoti-
bus, vti veris animarū medicis, & quibus solis illis
mederi concessum est. Sic enim summē cernitur
necessariū sacerdotibū ipsis reuelatorū sibi scelerū
secretū indicare, vt tātō apertius sua pandāt faci-
nora perpetrātes, quātō securius illa propalare co-
gnouerint: pauci quidē animę suę salutē (cū famę,
rerū ac vitæ dispēdio) quærerent. Hinc est q̃ eadē
cura qua in sacris canonibus confessio peccatorū
fieri præcipitur, reuelari prohibetur, ac vltra pro-
hibitionē contrariū faciētibus, cōdigna pœna cō-
scribitur. Vnde Grego. statuit q̃ peccata sibi con-
fessa reuelās deponatur, & q̃ omnibus diebus vi-
tę suę peregrinādo pergat, vt in .c. Sacerdos. de pœ-
ni. dis. 6. Eadē etiā depositiōis pœna imposita fuit
per concilium generale & vltra id fuit additum q̃
propter hoc depositus in arctū monasteriū ad agē-
dā perpetuā pœnitentiā detrudatur, vt in cap. Om-
nis vtriusq; .de pœn. & remis. & si timetur de fuga.
posset detrudi in strictū carcerem, vt not. ibi Abb.
in. 2. col. 7. notā. allegando tex. in cap. vt famæ. de
senten.

senten excom. Et nota quòd ad celandum confessionem non solum tenetur qui illam audiuit, verù etiam interpretes, & ille qui casu illam audiuit, & is cui de licentia cõfitentis, sacerdos reuelauit, & qui fingit se confessorẽ esse, & qui latenter abscõditus confessionem audit. Item sacerdos qui dimidiam confessionẽ audiuit, vel qui alias post auditam cõfessionẽ non absoluit, vt not. Florenti. referẽdo Petrum de Palude in tertia parte. titu. 17. ca. 22. in §. 1. in fin. & in §. 2. Vnde credere q̃ si aliquis prædictorum, qui clericus esset, reuelaret peccata sic audita puniẽdus esset prædicta ordinaria pœna: quia omnes illi verè dicuntur audire confessionẽ, licet interpreti & illi qui casu audit, vel cui de licentia reuelata est confessio, vel qui absconditus audiuit. nõ posset dici quòd verè fuit pœnitens confessus. Sufficit enim quòd verũ est illos audisse peccata in confessione dicta, & quæ soli Deo in præsentia hominis dicebantur, quãuis bene verum sit quòd nõ omniũ prædictorum par sit culpa vel dolus in reuelando, quod operabitur vt in detrusione monasterij vel carceris mitius se habeat iudex cum vno, quã cum alio. Et aduerte quòd dicitur sacerdos reuelare confessionẽ, si diceret quòd talis habet peccata (nominando eum) à quibus ipse nõ potest eũ absolueret, vt not. Flor. in. d. §. 1. referendo Petr. de palud. qui etiã addit quòd idẽ est si sacerdos dicat, ego audiui talem (nominando etiã eum) in cõfessionẽ,

sione, & nō absolui illū. Crederem tamen q̄ in his
 duobus casibus sacerdos nō esset puniendus dicta
 pœna ordinaria: quia non potest verè dici q̄ reue-
 lauerit peccata cōfitentis, licet sit verū reuelasse cō-
 fessionē: & iura in. d. c. Sacerdos. & in. ca. Omnis.
 imponunt pœnam reuelāti peccata, non verò reue-
 lanti confessionem. vt patet ex eis: quāuis bene cre-
 derem ipsum aliàs bene puniendum iuxta qualita-
 tē delicti. Sacerdoti verò bonæ famæ, & honestæ
 vitæ dicenti se habuisse licentiā pœnitētis ad reue-
 landum confessionē credi debet, cū talis actus licē-
 tiæ secretò fieri soleat, & nullo interueniente teste,
 ad hoc saltē vt transferat onus probādi in asseren-
 tē sine licentia reuelasse. ita placuit Lap. in alleg.
 94. inci. Quidā presbyter. in col. 2. qui dicit hoc
 præsertim procedere, quando tertius accusat sacer-
 dotem de reuelatione. Quādo verò idē qui pecca-
 ta confessus est, tunc fortē dicit secus esse, quē vide
 declarantē quomodo possit cōtra sacerdotē pro-
 bari q̄ sine licētia reuelauerit confessionē. Et vide
 etiā eundē asserentē post Hostien. q̄ si sacerdos af-
 firmet se aliter sciuisse illud quā per cōfessionem,
 q̄ vt puniatur pœna. d. c. Omnis. oportet vt pro-
 betur q̄ per cōfessionē illud sciuerit. & vide Abb.
 in. d. c. Omnis. in. vlt. q. vbi referendo Hostien. di-
 cit q̄ nisi sacerdos doceat aliunde illud habuisse,
 præsumendum est illud habuisse in confessione
 nō tamē punitur pœna ordinaria illius tex. sed pœ-

na arbitraria quia aperte non cōuincitur de delicto. Et illud dictum Host. dicit singu. Barba. in. 2. vol. cōsi. 70. incip. Sapienter nō fallor. in col. 7. in princ. Et sic ad euitandā pœnam arbitariā tenebitur sacerdos probare q̄ aliunde sciuerit, quod videtur procedere in proprio sacerdote, vt tex. ibi loquitur, & Docto. Si verò cōfessor sit vigore specialis priuilegij assumptus, vel de licētia proprij sacerdotis, nō esset prælumptio cōtra eum. nisi peccatū diceretur cōmissum eo anno quo extraneus sacerdos inculpatus cōfessionem audiuit. Sed in hoc tādē nō potest dari certa doctrina: hanc enim prælumptionē qualitas peccati, confessoris, & pœnitēis augebit aut minuet.

Blasphemi.

CAPVT CIII.

Blasphemiae scelus tēporibus istis ex hoc (vt piē credendum est) tot calamitatibus plenis latis in vsu est. Cūq; hoc magis quā alia crimina ipsum Deum creatore omnium offendat, ac ad illud perpetrādum nullus alliciat carnalis appetitus, nec auaritiæ sitis vlla cōmoneat, nulla deniq; instiget astrorum influentia, mitiori plectitur pœna. Sæuiunt humanæ leges, cōmunes ac regiæ in falsam monetā fabricantes, extra regna res vetustas deferentes, inq; latrūculorum aures, cōsuetudinaria pœna cōsurgit: mutilantur manibus ac pedi-

bus ob leuiora sæpius homines. Sola blasphemantium lingua peccat impunè quos Iudæis deteriores vocat Host. in summa. de exces. prælato § Clericus. quia frustratim decidūt mēbra illius, qui eos proprio sanguine redemit, cui⁹ corpus saltē Iudæi integrum reseruarunt. Qui in lege veteri blasphemabat nomē Dñi, lapidib⁹ opprimebatur ab vniuerso populo: quæ pœna ab ipso omnipotēte Deo imposita est, quo tēpore nōdum Deus talia ac tāta cōcesserat hominibus dona. Nunc autē quādo De⁹ homo factus (vt hominibus amissurum redderet honorem) vitā & sanguinē præstitit, blasphemis passim ab eisdem hominib⁹ in honoratur: nec qui blasphemat pœnā, sed qui reprehēdit periculū subiit, & q̃ deterius est, audiētes qui ad vindictā, seu ad correctionē saltem moueri deberent, prouocantur ad ritum. Iustinian⁹ ille, & si nō inter oēs Christianos p̃cipes sanctior vltimo supplicio blasphemus dānari cēsuit, pares eos nefandi criminis reis iudicādo, & iustē quidem. Quid enim magis nefarium quid em̃ naturæ ipsi magis aduersum, quā vt creatura in suum inuehatur creatorem? Quid à brutis ipsis alieni⁹ quorū nullum quauis innata feritate vigeat suum offendit bñfactorē, nec in offendendo solū se gratum ostendere credit, nisi defendat oportunitate cōcessa, ac mēbris ferē omnibus sui corporis se debitorē fateri conetur. Cumq; lingua id fari natura non dederit, eadē saltem benefa

& oris pedes lābendo fatetur. O sæculum infœlix:
 ò ætas iā omnino lutea, ò homines christianorum
 nomen vſurpātes ad maiorē in die iudicij cōfuſio-
 nem & in gehenna pœnā. Inſurgit quiſq; vrm ac
 furit ſi principē ſuum terrenū, ſi dñm amicum, ſa-
 mulū, ſi deniq; ſeruū iniuria afficere audit. Si crea-
 torem ac redēptorem veſtrū, & præſentis vitę hui⁹
 (quæ vobis tam dulcis eſt, quia futurā timeris ama-
 rā) largitorem & autorē, ac futurū iudicē aſperri-
 mū blaſphemare auditis, obmutescitis? vbi fides?
 vbi religio? Quid prodeſt Chriſtiani ſanguinis an-
 tiqui iactātia, quæ vobis ſolū ad nophitorū impro-
 batum ſerui cōtemptū? dedecus ac infamiæ notā
 cēſentis, ſi quorū cibis ad tēpus nutritimini (etiā cū
 vitæ iactura) iniuriā linquitis inultā. Nōne maio-
 rem ignominiā oporteret iudicare illi⁹ per quem
 eſtis quicquid eſtis, blaſphemiam patienter audi-
 re, ac tepidè reprehendere, & blaſphemantium ſc-
 pius cœtib⁹ admisceri, ac quò blaſphemi conue-
 niāt fouere ludos. O nobiles (quos ſæpi⁹, nō paren-
 tū virtus, ſed rapinæ violētiæ, aliq; ignobiles aſt⁹
 ad diuitias primū, ac inde ad nobilitatem euexe-
 runt) qui inimicos amicorū vſq; ad necem ex lego
 quadā nobilitatis perſequimini, & inimicos Dei
 et creatoris veſtri intra familiam alitis, defenditis,
 ſuſtinetisq; In quo fiduciam cœleſtis regni poſſi-
 dendi ponitis, ſi inimicos veſtros, quos Deus dili-
 gere præcipit, odio habetis, ſuos aut ſuum nomen
 blaſphe

blasphemantes diligitis? O ignaui, ac infelices iudices, qui potestate diuina in terris vtimini, quorum iussis ob id cæteri homines natura pares, & meritis sæpius meliores obtemperāt, quo negotiorum maiori deceret versari sollicitudine, quàm vt diuini nominis blasphemos insequeremini, captos nullo personarū discrimine, nulla legalis pœnæ dispensatione puniretis? O summa pietas qui solus bonus es, & cuius solius omnia opera bona sunt: nō possum nisi cum David sciscitari, vsquequo domine improperabit inimicus, irritabit aduersarius nomē tuum, ac cū eo deprecari, vt exurgas Deus & iudices causam tuā, & memor sis improperiorū tuorū, eorum quæ ab insipientibus fiūt tota die. Maior quidē erit pietas, si tanti criminis perpetratores viuentes paterno affligas amore, vt resipiscant, quā si mortuos eos cruciari iubeas in eternū, vt loquelā damnatorum, quā viui fari cœperunt, perpetuo luctu nunquā fari prætermittāt, nō in tuæ gloriæ diminutionē, sed in suæ poti⁹ miserie calamitatisq; augmētum. His igitur in demonstrationē huius criminis grauitatis, sic prælibatis ad pœnā clericis illud cōmittentibus infligēdā veniamus, quæ quidē tantò grauior in eis esse deberet, quantò ab ipsis grauius quàm à laicis in hoc delinquitur, ea potissimū ratione. Nā præter id quod sicut & cæteri hominum manu ipsius Dei teancantur, eius stipendijs, vnigeniti filij sui domini nostri

nostri patrimonio particulariter aluntur. Et tex. in
 ca. Si quis per capillum. 22. q. 1. cōtra clericum sta-
 tuit in hæc verba. Si quis per capillum Dei vel ca-
 put iurauerit, vel alio modo cōtra Deum blasphem-
 ia vsus fuerit, si in aliquo ordine ecclesiastico est,
 deponatur: cuius canonis antiqui poenā tanquā
 vetustate collapsam cessare cēsuit Host. in summa
 de male. in. §. blasphemantes. ver. grauior etiā. &
 hodie arbitraria poena censuit puniendū clericum
 blasphemātem: cuius sententiæ videtur adhærere
 Io. And. & Abb. in. c. 2. de male. Cū autē cleric⁹ re-
 bellis fuerit, vel sæpi⁹ hoc delictū cōmiserit, tūc de-
 gradandū eū iuxta depositionē dicti canonis scrip-
 sit Host. vbi suprā: ex quo videtur velle q̄ solū data
 incorrigibilitate vel cōsuetudine blasphemādi cle-
 ricū esse deponēdū p̄ isto crimine: cui⁹ in hoc sen-
 tētiæ adhēsit Ale. in cōsi. 72. in. 1. vol. co. 4. ver. Pre-
 terea. dū referēdo Host. vbi suprā dicit q̄ clericus
 p̄pter hoc nō potest deponi, nisi sæpi⁹ sit cōsuet⁹:
 qui plus audet affirmare, q̄ nō sufficeret p̄bare q̄
 bis vel ter blasphemauit ad hoc vt dicatur consue-
 tus blasphemare, pro quo allegat Cinum in. l. 2. C.
 de re. credi. & q̄ talis cōsuetudo blasphemādi de-
 bet probari per testes nō singulares. pro quo refert
 Cinum. Ioā. Andr. Paul. de Elea. & Anto. in varijs
 locis. Panor. autē in. d. c. 2. de male. dicit, q̄ ita gra-
 ue potest esse delictū, q̄ fieret depositio. & allegat
 tex. in. d. c. Si quis per capillum & de cōsuetudine
 blasphe

blasphemandi nihil dicit: ex quo videtur tenere q
qñ grauis esset blasphemia, tñc habeat locũ poena
canonis antiqui, de quo suprà. Pœnã verò in .d. ca.
2. de maled. descriptã clericos nō subire Host. pla
cuit in summa illius tit. & Io. And. & Panor. ibi, in
eodẽ ca. 2. licet Alexã. in .d. cõsi. referat Host. aliter
tenere & corruptè, quia oppositũ tenuit ei⁹ ad qđ
allegatur ab Alexã. Hodie verò in cõcilio Latera.
sub Leone. 10. celebrato clericis blasphemãtib⁹ poe
na decreta est sub his verbis. Quicũq; deo palã seu
publicè maledixerit, cõtumeliosisq; atq; ob scœnis
verbis dñm nr̃m Iesum Chr̃m, vel gloriosã virgi
nẽ Mariã ei⁹ genitricẽ expressè blasphemauerit, si
cleric⁹ vel sacerdos fuerit, eo ipso qđ de delicto hu
iusmodi fuerit cõuict⁹, etiã bñficiarũ quęcũq; ha
buerit fructib⁹ (applicãdo vt infrà) vni⁹ anni mul
ctetur: & hoc sit pro prima vicè, pro secũda verò si
ita deliq̃rit, & conuictus, vt præfertur, fuerit, si vni
cũ habuerit bñficiũ, eo priuetur, si autem plura, qđ
ordinarius maluerit id amittere cogatur. Quòd si
tertiò eius sceleris arguatur & cõuincatur, dignita
tibus & beneficijs omnib⁹ quęcunq; habuerit eo
ipso priuatus existat, ad eaq; vltèrius retinẽda inha
bilis reddatur, eaq; liberè impetrari & cõferri pos
sint. Distributio verò prædictorũ fructuũ (vt ex .d.
ca. Cõcilij colligi pōt, in alio casu quo etiã amissio
nẽ fructuum imponit) in fabricas beneficiorũ hu
iusmodi, vel pauperum eleemosynas facienda est.

Apostata.

Apostatae.

CAPVT CIIII.

PRæmisso prius q̄ est triplex species Apostasię, vt per gl. in. c. 1. de apostatis. & ibi Inno. & per Host. in summa eiusdē ti. in. §. Quot species. s. perfidię, inobediencię, & irregularitatis. Omissa prima specie quia magis videtur pertinere ad materiā hęresis. Pœna clerici apostatę in secunda specie scilicet inobediencię est q̄ infamis efficitur durante Apostasia, & à testimonio repellitur & excōmunicatur: vt notat Host. vbi suprā, in. §. Qualiter puniatur. per tex. in. c. Si quis à suo. 3. q. 4. Et in cap. Si autem nobis. 11. q. 3. Et si non resipuerit, degradatur secundum eum. Vide tamen Abb. in. d. ca. 1. vbi aliter distinguit, videlicet quòd si quis nō vult obedire Papę seu eius canonibus, credendo eum nō habere potestatem punitur, vt hęreticus. Si verò hoc facit ex cōtemptu, debet deponi: & si fuerit incorrigibilis traditur curię sęculari, & poterit excōmunicari. Si aut inobediens est ex aliqua cōcupiscentia, tunc mitius punitur. Pœna insuper apostatę in tertia specie irregularitatis quę fit multis modis secundū Inn. in. d. c. 1. post gl. ibi, scilicet qñ quis recedit ab ordine suo, siue sumptę religionis dimittēdo tōsurā vel coronā, vel accipiēdo vxorē, vel abijciēdo religionis vestē, vel clericalē, redeundo ad sęculum, est q̄ illa durāte repellitur ab

accu-

accusatione & testimonio. & est infamis ipso iure,
vt in. c. Alieni. 2. q. 7. & i. c. Beat⁹. 3. q. 4. scđm Hof.
vbi suprà. Nec potest ad dignitatē eligi. vt in cap.
legi. 16. q. 1. & clericus admonitus si se nō correxe-
rit, deponēdus est. vt in ca. Sine ornatu. & in c. Pre-
cepimus. 22. q. 4. & in ca. Sin aut. cum duobus se-
quenti. 16. q. 3. secundū eum ibi. Itē q̄ caret pri-
uilegio clericali, vt in ca. 1. eod. tit. vbi text. dicit q̄
clerici qui relicto ordine clericali, & habitu suo in
apostasiam tanquā laici cōuersantur, si in criminib⁹
cōprehenſi teneātur, nō liberantur per cēsurā Ec-
clesiasticā. Quæ poenæ pcedunt quādo cōstat de
Apostasia, si verò de illa fuerint grauiter infamati,
deficiente probatione cōpelluntur per Ecclesiasti-
cā distictionē ad se purgādū. vt in ca. Tuæ. eo. tit.
Quādo aut cleric⁹ nō potest induci ad resumēdū
malē dimissum habitum. tunc pōt incarcerationi sub
gravi custodia. ita q̄ solūm sibi vita misera reserue-
tur, donec à suæ p̄sumptionis nequitia resipiscat,
vt sunt verba tex. in. c. A nobis. eo. ti.

Schismatici.

CAPVT CV.

Schismaticus cleric⁹ degradatur, & traditur cu-
riae seculari. ita voluit Bonaguida. quē refert lo.
And. in. c. Cū nō ab homine. de ludi. mor⁹ per
tex. in ca. de liguribus. 23. q. 5. quod intelligitur de
incorrigibili, vt per glo. in. d. c. Cū nō ab homine.
de lu-

de Iudi. quod etiā sequitur ibi Ioan. And. vt refert Abb. in ca. At si clerici. de iudi. col. 13. & probatur in eo. ca. de ligurib⁹, dum dicit, si cōtēpserit & per māserit, per publicas potestates opprimatur, & ita etiā intelligit Decius in ca. At si clerici. in col. 22. ver. Quint⁹ casus. de Iudi. dicit tamē Io. And. vbi suprā, vt refert Abb. in dicto loco, q^d si esset schisma cōtra ecclesiā Ro. posset procedere dictū illud Bonaguidæ: quia tunc posset includi schisma sub casu hēresis, quod nō placet Abb. indistinctē, ideo ipse distinguit. Aut em̄ schismatic⁹ credit ecclesiā esse penes alterū tātū ex plurib⁹ qui se gerūt p̄ summis pōtificibus, & tūc est schisma sine hēresi. Aut credit ecclesiā posse cōsistere penes duos insolidū & tūc est schisma cū hēresi. et hoc vltimo casu posset saluari opinio Io. And. Et idē dicit qñ plures erigerēt capita cōtra Ecclesiā Rom. faciētes nouā sectā, & noua statuta: quia tūc etiā est schisma cū hēresi. Et istā distinctionē Abb. sequitur Areti. in ca. Cum non ab homine. col. 10. de Iudi.

Hæretici.

CAPVT CVI.

PRæmissis prius quis dicatur hæreticus, cū non sit p̄sentis speculationis, quia varijs in locis hoc doctores enucleant, præcipuē Host. in summa de hæreti. §. 1. Et Doctor n̄ Hispanus Didacus de villadiego in suo tractatu cōtra hēreticā prauitatē,

P in. 1.

in. 1. q. & Arnal. Alber. in repeti. Rubr. de hære. in
 6. fo. 1. in. 1. q. Vna pœnarū qua dānatur cleric⁹ hæ
 reticus est q̄ ipso iure est priuatus bñficio, vt pbat
 tex. iūcta gl. in ca. Quo iure. 8. dist. & ibi notat Fre
 po. post Dñi. & notat Cōpostel. in ca. Quod sicut.
 de electio. in colla. 11. dū dicit q̄ crimē hēresis ipso
 facto inducit priuationē. idem etiā not. Ancha. in
 cōsil. 288. incip. Ultra alia solēniter. vt refert Feli.
 in ca. 2. de rescrip. in. 4. coll. Et notat Nicolaus de
 milis in suo repertorio, in verbo hæretici. ex quo
 resultat prim⁹ effectus q̄ nō poterit renūciare post
 cōmissum delictum. Secundus q̄ agenti petitorio
 p beneficio quod semel habuit, obstat exceptio q̄
 sit hæreticus. Notat Abb. referēdo Inno. in. c. inter
 dilectos. de exces. prelā. prope fi. & prædicta cōclu
 sio, videlicet q̄ hæreticus sit priuat⁹ ipso iure bene
 ficio fuit potissimū fundamētum dñorū de Rota,
 qui tenuerūt q̄ regula Cācellarię. 32. quæ disponit
 q̄ impetrās beneficiū pacificè possessum debet ex
 primere ea de quib⁹ ibi, nō habet locū in impetrā
 te beneficiū hæretici, vt refert Guil. Casador in de
 ci. Rotæ per eum collectis, in deci. 14. qui ita dicit
 fuisse iudicatū per maiore partē dñorū de Rota, li
 cet alij quatuor eorū fuerūt in cōtraria opi. per quē
 poteritis videre fundamēta vtriusq; opinionis. Et
 vide Philip. in. c. vt cōmissi. prope fi. de hære. li. 6.
 vbi dicit de referēdo Domi. & Imo. q̄ clericus hæ
 retic⁹ rediēs ad fidē ante sententiā recuperat bene
 ficiū

ficiū, secus aut si post. quia tunc nō nisi ex dispē
satione. Alia & principalior pœna est q̄ degradat^o
traditur curiæ sæculari, vt in. c. Ad abolendā de hē
reti. Quod fallit, nisi talis hēreticus velit se corrige
re, vt in ca. penul. de hēret. Et not. Abb. in. d. c. Ad
abolendā & ibi Io. de Ana. quia tunc depositus de
truditur in carcerē, vt cōcludit Abb. in ca. At si cle
rici. de Iudi. col. 12. Idē Abb. et Ana. in. d. c. penul.
& Domi. in. c. 1. in. 5. not. de hære. in. 6. & in. c. nec
licuit. 17. di. & notat Philip. in. c. Vt cōmissi. in. 4.
nota. de hære. li. 6. Decius in. d. c. At si clerici. col.
21. versū. Et quādo. Et nota q̄ etiā si nō sit tradēdus
curiæ sæculari clericus hēreticus, sed perpetuo car
ceri mācipandus debet degradari, vt notatur in. c.
1. de hæreti. in. 6. maximē per Arnal. ibi in. 6. not.
Si tamen semel deliquit & se correxit, & postea ite
rato delinquat, nihilominus traditur curiæ sæcula
ri. ita Domi. in. d. c. Nec licuit. per tex in. c. Super
eo. de hære. li. 6. Sequitur Feli. in. d. ca. At si cleri
ci. col. fi. & voluit ibi Abb. in. d. col. 12. versū. Ad
tertium. vide. l. antepenul. titu. 6. parte. 1. quæ vide
tur ponere tres casus in quibus in ista materia hē
resis clericus traditur curiæ sæculari, quādo fuerit
inuētus in hæreſi, aut abiurauit eā. & fuit relapsus
aut quando se cōpurgauit, & reincidit in eā: & de
gradatio hēretici potest fieri per Episcopum pro
priū solum, vt in capit. 1. de hæreti. in. 6. vocatis
alijs personis de quibus ibi. Est alia & tertia pœna

quā clericus hereticus patitur q̄ bona eius publicā
tur. & Ecclesiæ à qua stipēdia receperat applican-
tur. vt disponitur in. c. Excōmunicamus lo. 1 §. dā
nati verò. de hæreti. Vbi vide gl. in verbo, Stipen-
dia, declarātem q̄ si clericus habeat plura stipēdia
in varijs Ecclesijs: tunc bona diuidētur p̄ rata inter
eas: quā ibi sequitur Anto. Et quia ille tex. non ape-
rit cui applicētur bona clerici hæretici nō habētis
Ecclesias, vide ibi Abb. in. 1. col. credētem q̄ tunc
debeāt applicari Ep̄o loci qui distribuatur ea in pios
v̄sus: quod sequitur Ana. in. 2. col. Quādo aut talis
clericus habet bona emphyteuticaria à dño tēpo-
rali, tūc illa deberent applicari dño rei emphyteu-
ticæ, vt videtur velle Oldra. in cōsi. 17. incip. The-
ma tale est, Quidā cleric⁹. Cardi. tñ in cle. 2. de he-
reti. in ver. Inquisitoribus, in. 7. q. post bonā huius
articuli examinationē cōcludit verius esse dicēdū
q̄ emphyteusis clerici dānati applicatur Ecclesiæ,
sicut & alia eius bona, quia nō apparet ratio diuer-
sitatis: erit tamen talis emphyteusis obnoxia dño
tēporali quo ad hoc q̄ ei debeat sua pensio, quē
vide respōdentē ad fundamenta Oldra. quāuis Fe-
li. in. d. c. excōmunicamus. in prin. nō bene referat
Cardi. dum dicit post Anch. & Ana. q̄ bona etiā
patrimonialia clerici applicātur fitco Ecclesiæ, nisi
in illis recognoscerent dñium vtile à dño seculari:
quia illud nō confiscabitur, sed reuertetur ad dñm
directi: quia vt suprà diximus loquendo in emphy-
teusi

teusi in qua cleric⁹ solum habet dominiū vtile, & dñs secularis directū, cōtrariū exp̄ssē tenet Cardi. Ad quod bene aduerte, ne decipiaris in prædicta limitatione Feli. quā suprādictis verbis succinētis scripsit: & Vi in hoc quod latius scribim⁹ infra in verbo Bonorum publicatione. Clerici verò credētes, receptatores, defensores, & fautores hæreticorū excōicationi subiact, ita vt postquā quis eorū fuerit excōmunicatione notatus, si satisfacere cōtēpserit intra annū, ab officio & bñficio deponatur, vt in. c. Excōmunicamus. §. Credētes. vers. Si verò cleric⁹ de hereti. Ex ratione, quia in quo maior est culpa, grauior exerceatur vindicta. Inquātum autē suprā dicitur credētes, intelligēdum est, de credentib⁹ hæreticos esse bonos viros: nā aliās clerici credētes erroribus hereticorū, cū ex hoc dicātur heretici, pœna hereticorū de qua suprā puniendi sunt. & ita intelligit illud verbum credētes, Anto. in ca. Excōicam⁹. el. 2. eo. ti. quē sequitur Io. de Ana. in. d. §. Credentes. quē ibi vide col. penul. & si. declarantē etiā qui dicantur credentes, receptatores, & fautores. Et nota qđ p̄dicta pœna depositionis imponitur clericis vltra alias pœnas impositas in text. ibi. quas etiā habere locū in clericis dicit Hos. ibi, quem refert & sequitur Ana. Hodie fautores & receptatores hæreticorum sunt excōicati ipso iure, vt pater in bulla quę legitur in cœna dñi. & sic etiā erāt tēpore Host. prout refert Ana. ibi. Et vide Sil-

IO. BERNARD. DIAZ HIS P.
uel. in summa, in par. hære. lo. i. versi. Octauò quæ-
ritur. qui colligit. 14. pœnas hereticorū, quæ oēs cle-
ricos cōprehendūt, exceptis 6. aut. 7. quia illæ con-
cernunt hæreticos habentes liberos & vxores.

*Hereticis, receptatoribus, defensoribus
& fautoribus eorum Ecclesiastica sacra-
menta adhibētes, ac eos Christianæ sepul-
turæ tradentes, & eorum eleemosynas ac
oblaciones recipientes.*

CAPVT CVII.

Pœna clericorū in hoc delinquentiū est, vt suo
priuētur officio, ad quod nūquā restituantur
absq; indulto sedis apostolicæ speciali, vt in. c.
excōmunicamus. in. §. Credētes. versi. sanè clerici.
de hæreti. Quæ pœna pcedit etiā in clericis regu-
laribus, quib⁹ & alia adiūgitur, videlicet vt sua sibi
priuilegia nō obseruētur in illa diocesi in qua talia
presumpserint perpetrare, vt ibi. Et notat Host. in
summa de hære. in. §. Quæ pœna. in fine ver. Tales
etiā. Intellige tamē hoc q̄ dictis priuilegijs solū de-
linquentes in hoc spoliātur, nō verò tota religio se-
cū dū Ant. ibi. quæ refert & sequitur Ana. ibi. pen-
col. licet alij doctores aliter hoc intellexerint secun-
dū eum. Itē nota q̄ licet tex. in. d. §. Credentes, im-
ponat pœnas de quibus ibi, credētibus, receptato-
ribus

ribus & cæteris si satisfacere contempserint intra annū. Clerici tamē in casu huius nri ca. debent abstinere ab exhibitione sacramētorū, & traditione sepulture, & receptione eleemosynarū, postquā tales credētes, receptatores, & cæteri fuerint denūciati, etiā intra terminum illius anni qui datur ad alias pœnas incurrēdas. ita videtur intelligere ver. Sanē clerici, p̄dictum Hof. vbi suprā. licet tex. hoc nō dicat, qui fortē ex eo ad hoc mot⁹ fuit, quia post quā sunt denunciati excōicati, p̄pter tale crimē, de negāda sunt Ecclesiastica sacramēta, & sepultura. Itē aduerte, quod tales nō solū nō ecclesia. sed nec in cœmeterio, nec alibi ad modū Christianorum sunt tumulādi, sed sunt iactādi in signum dānationis secundū Ana. ibi, penul. col. in prin. Ex quo videtur q̄ clerici incurrerent p̄dictā pœnā quomodo cunq; interessent sepulturæ p̄dictorum: quia tex. ibi dicit nec eos christianæ præsumāt tradere sepulturæ, pro quo etiā facit quod suprā diximus, in verbo Raptorum &c. prope fi.

Falsarij.

CAPVT CVIII.

Clerici qui falsarij literarum Apostolicarū fuerint deprehēsi, & per se falsitatis vitium exercuerint, omnibus Ecclesiasticis officijs & beneficijs priuati, & per Ecclesiasticum iudicem degradati, seculari potestati traduntur puniendi,

secundū legitimas cōstitutiones, per quas laici de falsitate cōuicti puniuntur, vt in ca. Ad falsariorū, de crimi. fal. & pœna laicorū videtur esse deportatio, & omniū bonorum publicatio in libero homine, vt per gloss. ibi allegādo text. in. l. 1 § si. ff. ad. l. Cornel. de fal. licet in. l. vbi falsi. C. eo. dicat q̃ crimen falsi debet puniri capitali supplicio. si id exigat magnitudo cōmissi: & licet iure communi in hoc casu nō videtur appōita pœna mortis expressē. in his tamē regnis dispositū est q̃ falsans epistolā, priuilegiū, vel bullā papæ, vel qui facit: vt ali⁹ id efficiat, debet mori, vt in. l. 6. tit. 7. par. 7. Vnde nō est dubium tunc q̃ hodie Iudex sēcularis dānabit tunc talē clericum ad pœnā mortis. Et vide Cōcilium Cōstanti in. 18. sessione, in ca. 3. vbi statutum est q̃ omnes qui dolum & fraudē, seu falsitatē aliquā circa literas bullandas dictæ synodi cōmitterēt, & illi etiā qui in hoc cōsentirent, aut talia fieri procurarēt, vel literis falsis scienter vterētur, incurrerent cēsuras illas ecclesiasticas & pœnas quas falsificatores literarū Apostolicarum, & qui illis literis sciēter vtuntur, necnō participes incurrunt iuxta canonicas sanctiones: & licet prouisio illius concilij circa literas ei⁹ solummodo, & nō in futurum videatur disponere, argumēto tamen illius videtur idem esse iudicandū, si pro tēpore casus similis occurreret, cū videatur esse eadē ratio: literarum verò cancellariæ vel pœnitentiarij Papæ falsarij

farij qualiter puniantur, vide Host. Io. Andr. Butr. & alios in. c. ex literis. de fi. instr. Vitians aut siue falsans literas iudicis delegati apostolici nō debet ita acriter puniri, not. Panor. in. c. Olim, in. 2. not. ex tex. ibi, de rescrip. Et vide Fel. in. c. 2. de rescri. col. 9. vbi se remittit ad plenē dicta per Maria. in. d. c. Ad falsariorum. Falsantes aut literas inferiorū iudicum, si criminaliter accusantur, depositiōis ab ordine & priuationis omnium beneficiorum, destructionisq; in monasterium pœnas sustinere debent, not. idē Pan. vbi suprā allegans tex. in. c. Si tēpus. 50. dist. qui text. statuit contra presbyterū, aut diaconum qui chartam falsauerit, quod depositus ab officij honore in monasterium detrudatur, & eundem text. (& si corruptē alleget) sic intelligit Host. in sum. de crimi. fal. §. fin. in falsario literarū episcopi. Falsarius aut per modū inquisitionis cōuictus, tā in literis epī, q̃ capituli ab officio & bñficio suspendēdus est, siue suspensus nuntiandus secundum Host. vbi suprā, donec indulgentiam Apostolicæ sedis mereatur obtinere, pro quo alle. text. in. c. Tam literis. de test. Literarum autem regiarū falsarij de gradantur & illis aliquis character imponitur & in exiliū mittuntur extra prouinciā; vt in. ca. Ad audientiam. de crimin. fal. Idem transcriptum fuit in. l. antepen. titu. 6. particu. 1. quæ declarat q̃ exilium debet esse extra regnum vel dominium regis, in cuius literis deliquit, quod extendit

procedere in falsario cuiuslibet principis secularis. Hostien. in summa de cri. falsi. §. fina. vers. Si quis aut, motus ea solum ratione, quia de similibus idem est iudiciu, per iura vulgaria quæ ipse refert. Qui verò apostolicis literis falsis utitur, officijs & beneficijs priuatur, ut in. d. c. Ad falsarioru. Vnum tamen nota, quod si tales velint se purgare allegantes ignorantiam, audiendi sunt, si se purgant, & deceptorẽ exhibeant. ita tenet Archi. in. c. In memoriam. 19. dist. quod ibi sequitur Card. de Turrecrema. in. §. Ad quartum. qui respondet addictum. c. Ad falsariorum, dum dicit non excusare ignorantia, quod intelligitur de ignorantia supina, vel quãdo non vult exhibere deceptorem. Et vide Host. in sum. in titu. de cri. fal. §. Porro. vers. Sed hodie, ubi dicit quod hodie præceptum est quod in literis domini papæ, nec in magno, nec in modico audeat quis manu apponere, etiã literã unicã, vel pũctum unicũ corrigendo. exceptis officialibus quibus hoc est commissum: alioquin manum apponẽs ex canone lato in curia ipso facto sententiã excommunicatiõis incurrit, quæ nõ potest per aliquẽ extra sedẽ apostolicã relaxari. Cuius verba ad literã refert & sequitur Flor. in. 3. parte. tit. 24. c. 16. & sequitur etiã Feli. in. c. 2. §. Stylus, de rescrip. qui etiã dicit qd tales falsarij excommunicantur in processu annali per papam in die iouis sancto, & alleg. cõsti. Martini. §. quã ad literã Florenti. scribit in. d. 3.

parte, titu. 24. c. 72. vbi aperte patet q̄ excōmuni-
cātur omnes falsantes literas apostolicas, bullas &
supplicationes summi pontificis, seu Vicecancel-
larij, seu gerentis officium, vel vices Cancellarij.
Et nota q̄ Floren. in dicto ca. 16. referēdo Ricard.
dicit q̄ qui ludo & non intētiōe vtendi literis pa-
pæ, quarum efficacia iam expirauit, aliquam literā
in eis formatam reformaret, vel punctum faceret
vel aliquid in ea immutaret, non esset excommu-
nicatus ipso iure. Contra quod tamen arguit ipse
vt videre poteris: licet Feli. simpliciter secutus fue-
rit vbi suprā hanc, declarationem Richar. & Flo-
ren. quem ibi corruptē allegat in vtroque loco per
eum citato.

Conspiratores.

CAPVT CIX.

CLerici conspirantes aut cōspiratores, aut iniū-
rias ponentes episcopus aut clericis è gradu
suo proprio penit⁹ abijciantur, vt in. c. Si qui
clerici. & in. c. Si clerici. ii. quæstio. i. Et in. c. Con-
iurationum. ea. cau. & quæstio. qui contra fidē ho-
magij negat Episcopum suum dominū esse, vel in
foro sæculari disponit cōtra eum de rebus spūali-
bus quæstionē, aut qui inuasori suo & socijs causā
& cōsiliū præstat, ab officio & bñficio deponitur
vt in. c. Graue. de exec. præla. & vide tex. in. c. Si
quis

quis sacerdotum. ii. q. 1. qui clericum suo episcopo inobedientem, aut ei insidias parantem: aut contumeliam, calumniam seu conuicia inferentem deponi iubet, & curiæ tradi. Sed aduerte q̄ ille tex. de incorregibili intelligitur vt concludit Abb. in ca. At si clerici. de iudi. col. 13. sequēdo gloss. in. c. Cū non ab homine. de iudi. & in. c. Si quis. & in. ca. Si quæ sunt. 2. q. 7. & in. c. Nouimus. de verb. signi. & dicit quod ista opinio tanquā mitior communiter approbatur per doct. in. c. fina. de test. cogen. & in cap. Cum non ab homine. de iudi. quē refert & sequitur Decius ibi, col. 21. ver. Tertius casus. qui respondet ad verbum mox, positum in. d. ca. Si quis. quod quandoque intelligitur cum interuallo, vt. l. Sed & si conditione. §. Seruus. ff. de hære. insti. & in. c. 2. vbi gl. 20. q. 2. & tradit Alexan. in. l. 1. §. qui præsens. ff. de verbo. obliga. & eam dicit communem sententiam Areti. d. c. Cum non ad homine. de iudi. col. 2. vss. Tertius casus. & vide præpo. in cap. Clericus. 3. q. 4. qui post Archi. notat glo. ibi, ad hoc quod clericus conspiracyem faciens contra proprium episcopum non traditur curiæ seculari, nisi sit incorrigibilis. & vide eundem in cap. Hi qui ea. cau. & q. vbi not. tex. pro illa glo. dum tex. disponit q̄ clericus persecutor episcopi sit infamis, & traditur exilio non tamen præcipit illum curiæ tradi. Et vide. l. 60. tit. 6. par. 1. vbi ponit istū casum inter eos quibus clericus traditur curiæ seculari:

culari:& videtur lex illa ex pluribus casibus diffiniri potest in. d. c. Si quis sacerdotum, solum ad duos casus poenā illam reducere. Primo quādo clericus deshonestasse à su obispo, y no le quisiesse obedescer. Secūdo si le acechasse en qualquier manera para le matar & illa. l. nihil dicit de incorrigibilitate, quasi velit in illis duobus casibus seruare dispositionem illius. c. Si quis sacerdoti, quē quidē interpretatio legalis videtur in Hispania seruāda, quum sicut doctorum expositionibus ac consuetudine temperatur rigor antiquorum canonū, multo melius videtur hoc faciendū ex. l. principis magna deliberatione promulgata:& tunc posset merito dubitari qua poena esset clericus puniendus, qui propter tale facinus traderetur curiæ seculari.

Lesæ maiestatis rei.

C A P V T C X.

E piscopus presbyter, aut diaconus qui & domini sui regnum peruersè & dolosè tractauerit, & in mortem ipsius aliquo machinamento infidiatur, debet degradari. ita dicit tex. in. c. Si quis laicus. 22. q. 5. quē tex. dicit notabi. Abb. in. c. At si cleri. in prin. in fi. verbis. de iudi. ad hoc quod presbyter, vel alius clericus, vel episcopus degradatur, pro conspiratione facta contra principem, seu dominum terræ, & allegat docto. in. c. Petitio. de iureiu. & dicit posse hoc intelligi de actua

li degradatione, ppter immanitatē criminis. argu-
 50. Quisquis. C. ad. l. iuliā maiesta. Bar. aut in. d.
 c. At si clerici, in prin. in fi. verbis, scribit quod vi-
 dit istum casum de facto, & cōsultuit cōtra doctri-
 nā Abb. & quod. d. c. Si quis est palea, & intelli-
 gitur de degradatione verbali, & quod nō habet lo-
 cum in clerico, quia nō potest dici reus maiestatis
 laici, quia nō est subditus laici, & refert Card. in. c.
 Vergentis. de hæreticis. & vt aliquis dicatur reus
 læsæ maiestatis, oportet vt sit subditus, per ea quæ
 ipse allegat. Et reperiēs illud cōsiliū suum in. 3. vo.
 in confi. 21. A Ioue principium. Et vide Arnal. Al-
 ber. in. c. Quoniā. de hæ. in. 6. in. q. 11. ver. Septi-
 mō fallit: vbi postquā per quinque ferē col. tra-
 ctat de isto articulo, dicit cōcludēdum clericū nō
 teneri crimine læsæ maiestatis tēporalis. Dicit ta-
 mē (saluo meliori iudicio) & sacrosanctæ sedis A-
 postolicę auctoritate, q̄ clericus siue episcopus ta-
 le crimē grauissimum cōmittens, erit degradādus
 & beneficijs spoliādus, & cōsequenter curiæ secu-
 lari tradēdus, & remittit se ad ea quæ latius dicit
 in eodē. c. in. 15. q. vbi in. 2. col. d. quæsti. ver. hinc
 sumpta. mouet quæstionē, An clericus vel episco-
 pus rebellās contra Regē cōmittat crimē læsæ ma-
 iesta. & cōcludit etiā q̄ non, & respondet ad. c. Si
 quis laicus (p̄supposito q̄ ille tex. esset decretum
 auctēticum, quod nō est) quod ille tex. p̄cedit quā-
 do episcopus vel clericus p̄stitit iuramētum fi-
 delita

delitatis, vel homagium dño tēporali, & tādē in
 col. 6. ver. Quid ergo, dicit q̄ licet cleric⁹ vel epif
 copus non cōmittat crimē lāsae maiest. per hoc nō
 remanebit impunitus, imo si est rebellis Regi seu
 domino, degradat⁹ vel spoliat⁹ beneficijs vel epif
 copatu traditur curiæ seculari propter immanita-
 tē criminis alle. d. c. Si quis laicus. & Rom. hoc cō
 sulentē per illud consil. 366. Quæritur qua pœna.
 & in singu. 701. Dicā tibi dubia. Sed aduerte q̄
 Roma. in dictis locis nihil dicit de traditione cu-
 riæ sæculari, sed vtitur verbo illius textus, scilicet
 degradetur. Vnde miror quod allegauerit pro sua
 opinione Rom. nisi senserit hoc voluisse Rom.
 dum dicit, degradetur. sed hoc non est verum, nā
 non vbiq̄ in iure dicitur degradetur, intelli-
 gitur, & tradatur curiæ sæculari. Postea verò val-
 de dubitat quòd verbum degradetur in dicto cap.
 positum capiatur propriè pro actuali degradatio-
 ne, sed pro verbali. & relinquit cogitandum. Et vi
 de Mathæum de Afflictis super. i. librum Consti-
 tutionum vtriusquē Siciliæ: fo. 114. in rub. vbi cle-
 ricus in maleficijs debeat conueniri, vbi disputat
 quæsti. Vtrum clericus beneficiatus cōmittens cri-
 mē rebellionis cōtra regem possit priuari suis be-
 neficijs per episcopum suum, & tandē concludit
 q̄ ex circumstātijs cōcurrentibus in rebellionē tali
 poterit episcopus arbitrari. & sententiando decla-
 rare clericum in hoc delinquētē priuādū esse suis
 benefi-

beneficijs ecclesiasticis, dum tamē procedatur seruato ordine iuris. Tu autem vltra prædictos doctores, aduerte q̄ in synodo Toletana. 16. à. 61. episcopis celebrata, Anno domini. D. 193. sub Rege Flavio Egica Sisbertus Toletanę sedis episcopus loco & honore priuatus fuit, eo q̄ prædictum regē non tantum priuare regno, sed & cum alijs complicib⁹ interimere diffiniuit, atque gēti eius vel patrię inferre contrubium & excidium cogitauit, vt patet in dicta synodo. in cap. de Sisberto episcopo, in quo pœna dicto episcopo propter prædictas causas imposita per hæc verba describitur: ipse verò Sisbertus pro sui iuramenti transgressione, facinorisq; tanti machinatione secundū antiquorum canonum institutionem qua præcipitur, vt quisquis inuentus fuerit talia fecisse, & viuente principe in alium attendisse pro futura regni spe à cōuentu catholicorum excommunicationis sententia repellatur, honore simul & loco depulsus omnibusque rebus exutus quibusque in potestatē prædicti principis redactis, perpetui exilij ergastulo maneat relegatus, ita nempe vt secundum eorundē antiquorum canonum decreta in finem vitæ suæ tantum communionem accipiat, excepto si regia eum pietas ante absolendum crediderit. Simili quoque & ceteris qui de religiosis cuiuslibet sit ordinis aut honoris deinceps cōtra principem talia egisse vel diffinisse reperti extiterint censura multandi sunt.

Ex cuius nempe synodi dispositione aperte colligitur qua poena sit clericus puniend⁹ qui cōtra Regē machinatus fuerit cū illius synodi patres poenā illi episcopo pro eo, inflictam ad alios clericos similia perperrātes in futurū extendi sanxerūt, in qua visi sunt nō nouā poenā statuisse, sed antiquos canones fuisse imitatos, qui tamē canones nullibi referuntur. Et mirandū est quòd nullus Doctōrū quos ipse in hac materia hucusq; legerim de prædicta synodo faciat mētionē, nisi eos excusare velimus earatiōe, q^d illa. 16. synodus Toletana nō omnibus familiaris est, vt patet ex eo quòd in omnib⁹ impressionibus Cōciliorum huc vsq; factis solū. 13. Concilia Toletana impressa leguntur, quāuis Gratian⁹ aliqua ex dicta synodo in suo opere Decretorum intexere visus est.

Seq; de suis criminibus gloriantes.

C A P V T C X I.

Clericus qui de suo crimine gloriatur, suspēdi debet ab officio & beneficio. ita disponit tex. in cap. Quā sit. de exces. præla. Et licet Abb. ibi discedat à summario illius tex. in quo Ioan. Andr. post glo. ibi videtur pōderare scandalum quod fuit ortum ppter gloriationē illius clerici, & dicat sequēdo Inno. q^d ille ibi clericus fuit punitus tanquā maledicus detractor & leuis, & quòd quodlibet

libet illorum sufficeret ad imponendā illā poenā. Ego tamē semper crederē considerandā esse qualitātē à iudicibus illius delicti, de quo gloriatur, locum, vbi & personas, corā quibus gloriatus est. Et an ex illa gloriatiōe resultet præiudiciū alterius honoris vel famę, vt sic secundum hoc mitius vel acrius puniatur. Quis enim dubitat longē aliter puniendū esse clericū qui furtum fecisse gloriatur, quā qui adulteriū vel incestū, & qui adulteriū simpliciter fecisse se iactat, quā qui illud cū persona certā quā nominat cōmisisse dicit, qui publicē, quā qui occultē, qui iocosē & inter amicos quā qui in rebus serijs & inter extraneos. Præterea in similibus delictis, clericorū mea sentētia iudices aduertere debent, vt non solū tales clerici poenas iactantię sustineāt, sed etiā illorū famę quibus detractum est cōsulatur. Et ex hac sumpta occasione posset quæri, An clerico glorianti se adulterium cōmisisse cū certa muliere, vel quid aliud perpetrasse, ex quo iniuria alteri personæ irrogaretur posset ad petitionē seu quærelā illius imponi poena (cū aliter verū esse non constet) vt coram eisdem personis vel alijs dicat illud à se dictum falsum esse, & nunquam accidisse. Quæ quæstio decisa videtur per ea quæ suprà notauimus in verbo Maledici.

Habita informatione summaria.

CAPVT CXII.

Clericorum capturam iustum est ut præcedat informatio summaria delictorum, cum in alijs delinquentibus id ipsum etiam requiratur. Ad capturam enim personæ, maximè in criminali non potest procedi sine causæ cognitione, ut no. Io. And. in. c. Si clericus. de sen. excom. in. 6. Et sequitur Anto. & moder. in. c. 1. de Iudi. & no. Aret. ibi in colum. 7. vers. Ista conclusio. Ne informatio ne leui capiendi sunt seu incarcerandi clerici, cum sola relaxatione à carcere nequeat per iudices restitui ad suæ famæ integritatē. Quia ut plurimum homines in captura facta, magis capti culpā, quā iudicis leuitatem adesse considerant. In liberatione verò non innocentiam rei, sed iudicis in inquirendo desidiam, aut in admissione precum seu munerum facilitatem interuenisse sapius audent proclamare. Quo fit, ut apud plures idem ferè operari solet, quod quis pro crimine aliquo incarceretur seu damnetur, præcipuè cum præter id quod ex iniusta captura non leuis clerico irrogetur iniuria (quæ tantò est grauior iudicanda, quanto captus maiori erat insignitus honore, crimenq; sibi impositū grauius) ipse clericalis status non parum offenditur: qui quidē ordo sanctissim⁹ sicut ab omni crimine vero expiandus est, sic nullius falsi impositione maculandus. Non præterea sic facilè solēt effugere clerici, ac eludere iudices, ut cōtra eos leuiter ad capturā procedere sit necesse. Cū ob admissa facinora, mē

brorum nūquam, vitę verò rarissimè periculum ti-
 meant, iudex verò qui temere capi fecit innocentē
 clericū prāter id quod puniri debet, vt voluit Bal-
 in. l. i. C. de his qui latro. diuinam non effugiet vl-
 tionem, nisi capto sic iniustē satisfecerit, quia in-
 nocenti subdito (quē paterno amore tractare de-
 buerat) potestate Dei quā in subditorum suscepit
 commodum, honoris ac rerum iacturam intulit le-
 uitate quadam, aut ferali motus animo. In hac igitur
 informatione summaria recipienda delictorū
 nō parum inuigilet prudēs ac correctionis amator
 iudex. Ea enim est ferē semper totius causę funda-
 mētum, neq; fiducia quadam ignaua, testium exa-
 minationem cuius tabellioni comittat, nam mag-
 na exinde succedunt incōmoda. Sæpius enim te-
 stes tabellionis solius vultū parum reueriti, inquisi-
 ti, siue accusati odio pro veris dubia firmare audēt
 aut eundē excusare volentes quæ dicunt fucare cō-
 tendunt, ac sæpius reticent veritatē. Accidit insu-
 per aliquando quòd cū ignorantia tabellionis, aut
 versutia male interrogantur plura quæ rem ipsam
 principalius cōcernebāt, occultātur. Expedit præ-
 terea plurimum diligentē per ipsum iudicem fieri
 examinationē: quia cū post summariā informa-
 tionē testiū captura rei sequatur, statim præcipua
 cura est capti ac suorum fautorum inquirere, qui
 fuerint summariæ informationis testes, ipsosq; in-
 uentos terrere minis, aut blanditijs allicere, vt quę
 dixerint

dixerint declarent seu restringāt in ipsius capti fa-
uorem: quod ipsi testes facilius cōcedunt & faciūt
silenter vidēt q̄ examinati fuerint à iudice vel ta-
bellione. Et quia cōtingit aliquoties vt iterum exa-
minati testes in plenarios iudicio affirmare aude-
ant, quæ scripta sunt nō dixisse (q̄ etsi nō plenā pa-
riat capti deliberationē, nō est dubium quin iudi-
cis cōturbet animū, ac tabellionis quodāmodo læ-
dat opinionē). Solent prudentes iudices in crimi-
nibus grauibus, & quæ nō leuis momēti personas
cōcernunt, adhibere secū aliquē honestum ac pui-
dū virū, quo etiā præsente testes examinētur. Oh
vnum præterea inter alia hortor iudices omnes: vt
nō leuiter testes examinēt in summario isto iudi-
cio, sed omnia plenē sciscitentur ab eis & scribi fa-
ciāt per notarium: quia cū in summaria hac exa-
minatione testes maiori gaudeant libertate, facili⁹
ac liberius ea quæ norint explanāt, quā postquā
licuit fautoribus rei illos alloqui, terrere seu corrū-
pere. Quod autē nō sit citāda pars, dum hui⁹ infor-
mationis testes examinandi sunt, nemo iudicum
ignorat: & si ad id desideratur authoritas doctoris
notat Bal. in l. Mouentes de delato. lib. 10. in fine,

Eos citari personaliter.

CAPVT CXIII.

CVM enim non passim, nec pro quocunq; leui
crimine debeat clericum in carcerē trudi, tū

propter sui ordinis dignitatē, tum etiā, quia in eis non sic facilē fuga timeri solet, ideo honestius est (dum aliud nō suadet criminū gravitas) personaliter citari eos, cū hoc in criminalibus iura permittant vt in. c. i. de iudi. in. 6. qua quidē citationē personali prudētes vti solent, & possunt iudices ecclesiastici quoties expēsas ac itineris laborē ac morā in tribunalis loco faciendā in poenā delicti clericis intēdūt inferre. Sunt enim aliqua flagitia quę satis tali poena purgātur & quia Io. And. & Philip. placet in. d. c. i. citationē personālē non valere, nō expressa causa, siue ordinarius sit iudex, siue delegatus. Cauti debent esse iudices vt causam in citatione describant, ne citatis prębeant iustam causam appellandi, quam crederem sufficere generaliter exprimere, videlicet cōpareas super quadā criminali causa, de qua inculparis responsurus, absq; eo quod delictū in citatione narretur. Aduerte tamen quōd Inno. in. d. c. . quē sequitur Philip. ibi, voluit quōd in illis tantū casibus in quibus nō admittitur procurator, possit quis cōpelli ad comparandū personaliter, & non indistinctē in omni culpa criminali, ex quo videtur nimis restringere facultatē citandi personaliter clericos, quia secundū istā doctrinā rarō aut nunquā expediet aut licebit talē citationē facere: quia si tale crimē est in quo iura nō admittūt procuratorē, cū illud pro gravi reputetur, tunc magis expediet capere quā citare clericum.

ricū. Cū verò procurator admittitur, tūc non licet
facere citationē personālē, & sic erit superuacaneū
cōsiliū personaliter citādi. Sed licet p̄dictorū do-
ctorū sentētia sic vera, videlicet q̄in causa qua quis
potest per procuratorē litigare, nō cogatur ad cō-
parendū personaliter. Crederē tamen quōd liceat
iudici ecclesiastico saltem ex officio procedenti in
quacunq̄ue causa criminali cū p̄tendit clerici cor-
rectionē, cogere eū ad p̄sonaliter cōparendū, vt il-
li aut verbalē correctionē faciat aut aliā salubrem
p̄nitentiā imponat: iuxta qualitātē excessus, neq;
ex hoc graui mē aliqd sibi inferri p̄tēdere possit:
licet causa esset talis in qua ipse per procuratorem
posset litigare. Nō enim hisce iuris subtilitatib⁹ ar-
bitror esse subtrahendā superiorib⁹s clericorū po-
testatē euocādi eos ad personalem correctionē eis
inferēdam, quoties hoc arbitrati fuerint expedire.

Capi.

CAPVT. CXIIII.

CLericos propter delicta posse capi, & in vin-
culis detineri, etiā si de crimine agatur civili-
ter probatur apertē in c. Dilectis. de appella.
& ibi notant Abb. & Philippus Frācus, & Decius
in. i. notab. Quoties verò clericorum flagitia talia
sūt vt carcere digna iudicētur, curare debēt omni
solicitudine iudices, vt talib⁹ ministris capturā co-
rū cōmittant, qui secretē ac diligēter circa illā in-
tendant. eamve pecunijs nō redimāt, aut dissimu-

lent, lōgè enim magis officit delictorum correctio
 ni, clericorum errare capturā, quam laicorum, nā
 præter id q̄ sine ea crimina (vt expedit) puniri nō
 possunt, tēporibus istis infœlicibus si ordinariorū
 manus effugere valet clericus flagitiosus, & ad se-
 dem ipsam Romanam accedere, facile obtinet cō-
 tra omnes iudices inhibitionē, qua non modo ali-
 quoties criminis impunitatē consequitur, sed sum-
 mam suscipit audaciā coram iudice (qui dudum il-
 lū capi præceperat) deambulandi non minori frō-
 tis tranquillitate, quā cæteri bonis morib⁹ imbu-
 ti, solent incedere, habeant insuper prælati omnes
 ac eorum vicarij ad capturas prædictas faciendas,
 fidelem ac prudentem ministrum cum competen-
 ti familia, cui semper necessaria tribuantur, ne ego
 state coactus, pecunijs faciliè corrumpatur, Qui sa-
 nè etsi laic⁹ sit, clericos poterit capere suorum præ-
 latorum iussu sine metu excommunicationis, vt in.
 c. Vt famæ. de senten. excom. An autem per laicū
 possit capi clericus sine sui superioris mandato? di-
 cendum est q̄ vt obuietur delicto cōmittēdo per
 eum, nō est dubium, vt Abb. tenet in. c. Cum non
 ab homine. de iudi. & sequitur Decius ibi. col. 3.
 versi. Secund⁹ cas⁹. & Areti. ibi, col. 3. referēdo eun-
 dem Abb. in. c. Si verò. de sent. excō. post Inn. ibi.
 Post delictum autē cōmissum, vult idē Abb. q̄ si
 est timor fugæ possit clericus per laicū capi. And.
 Sicu. & Areti. ibi, col. 3. tenent cōtra Abb. quos re-
 fert

fert ibi Decius col. 3. & 4. quorum opinionem vetriciorem asserit in puncto iuris, licet ipse respondeat ad fundamenta adducta per ipsos contra Abb. Vide bonam decisionem parlamenti Delphinalis, nu. 73. incip. Iudex secularis, vbi deciditur quod iudex secularis potest capere, vel capi facere clericum in flagranti crimine, & incarcerare absque metu excommunicationis, si ibi non est iudex Ecclesiasticus qui eum capiat, vel capi faciat, dummodo remittat eum statim. Si tamen clericus est conjugatus, quamvis cum unica & virgine. & non est in habitu & tonsura clericali, potest capi per iudicem secularem, etiam in praesentia Ecclesiastici, nec tenetur remittere, nisi cognito, an debeat gaudere privilegio vel non, ut ibi. Nota etiam in proposito quod Episcopus potest concedere licentiam generalem potestati seculari capiendi clericum inuentum in ipso crimine, non ut capiat diffamatum de crimine, & non deprehensum in eo, secundum Areti. vbi supra, in col. 3. vers. Nunc quaeritur, post Ancha. in regu. Ea quae, in. 21. q. de reg. iur. in. 6. dicet aliud senserit Anto.

Ab Ecclesijs ad quas confugerunt extrahi.

C A P V T C X V.

QUod hoc non liceat Ecclesiasticis iudicibus inter alia primum persuadere videtur Illerdensis Concilij cap. 8. in haec verba disponens. Nullus clericorum servum aut discipulum

Q s suum

suum ad Ecclesiā confugientem extrahere audeat
vel flagellare præsumat: q̄ si fecerit, donec dignè
pœniteat à loco cui honorē non dedit segregetur.
Patet igitur q̄ si dñs vel magister tenetur Ecclesiā
reuereri, & pro dñica aut magistrali disciplina. nō
licet illis aliquē de ecclesia extrahere multominus
licebit iudici Ecclesiastico ad incarcerādum cleri-
cos & imponendā eis pœnam id efficere. Et hoc
credit verius Cardi. in. c. Inter alia. de immunita-
Eccle. vbi respōdet ad aliqua fundamēta quæ pri-
mò in cōtrarium adduxit. Hoc etiā tenet Roma.
in cōsi. 227. Spectabilis dñe. Idem in cōsi. 234. Ad-
uertendum quia dico. vbi hoc probat ratione tri-
plici. Prima, quia canones nō distinguunt laicum
à clerico. Secunda, quia est maior ratio in clerico
quā in laico ne extrahatur: quia Ecclesia est ppria
domus clerici iuxta l. Pleriq; de in ius voc. ff. Ter-
tia, quia hoc privilegium est cōcessum loco ipsius
Ecclesiæ, & sic habet locum in quolibet ibi reper-
to, quod limitat in. d. consil. 327. nisi clericus con-
misisset delictum ex enumeratis in. d. c. Inter alia.
Abb. tamē pluribus rationibus & fundamētis alle-
git in. d. c. Inter alia. in col. 4. putat verissimū cle-
ricos non gaudere immunitate Ecclesiæ. Si iudex
Ecclesiasticus causa disciplinæ, & nō odij velit eos
arcere in Ecclesia & punire, & extrahere vt duci fa-
ciat ad carcerē. Vide Cardi. in cle. 1. de pœni. & re-
mis. in. q. 7. vbi refert Lauren. dicentem q̄ opinio
Inno.

Inno. volentis clericum posse extrahi ab Ecclesiā
propter homicidium, & deponi, & in monasteriū
detrudi, posset pcedere vbi monasterium nō esset
nimis arctum, nec esset carcer perpetuus: ex cuius
opinione videtur dari quædā media via, q̄ cleric⁹
possit extrahi ad pœnas citra detrusiōem in arctū
monasterium & carcerē perpetuum sustinēdas. Vi
de tamē Io. de Vischis, in tract. de immuni. Eccle.
in. 2. col. cum duab⁹ sequēti. vbi refert opinio. Ab.
de qua supra, & tādē ibi, & in fol. fin. col. 1. tenet
cōtra illum & cōcludit in. 1. & 2. & 3. conclusiōni
bus, quas ibi facit, quòd Iudex Ecclesiasticus non
potest extrahere clericum subditum, nec illi pœnā
corporalem imponere quo ad forum cōtētiōsum,
nec potest etiā causa disciplinæ arcere illū, nec pœ
na corporis afflictiva cōtētiōsē punire: licet aliud
sit in foro pœnitentiali quādo delictum est publi
cum, dum tamen nō extrahat de Ecclesia: et ista vi
detur verior & cōmunior opinio. Abb. tandē vbi
suprà relinquit cōsuetudini, quę in hoc multū de
bet attendi secundū eum. Quæ quidem iā vide
tur recepisse, vt clerici à suis iudicibus extrahātur
ab Ecclesijs. Quod nempe & si nullibi hucusq; le
gerim, hoc limitandum censerem, nisi in casibus
vbi clericus post degradationē tradendus esset cu
riæ sæculari: tunc enim aut nō extrahendum eum
credere, aut si extrahatur, post degradationem &
verbalem in sententia traditionē curiæ sæculari, ad
Eccle-

Ecclesiā reducendum esse iudicārē æquissimum, vbi tandiu solūm immunitate gaudebit, quandiu in Ecclesia fuerit moratus, sicut & alijs contingit facinorosis laicis.

Incarcerari.

CAPVT CXVI.

CLericorum carceratio sicut nō passim nec leuiter facienda est quia eius præiudiciū est irtractabile, vt notat Bal. in. l. i. C. in inte. resti. postu. & refert Feli. in. c. Cum super. col. pen. de re iudi. sic nec dum casus exigit, omittenda, eos nāq; plus solet punire, quā custodire carcer: in pluribusq; delictis illa est præcipua ac vtilior pœna, quæ nulla valet appellatione reparari, quāuis superiores velint delinquentibus fauere, quæ insuper iudices illā imponentes non auaritię nota cōmaculat, sicuti pœnæ pecuniariæ efficere solent. Curare tamen debēt Ecclesiastici iudices, vt sacerdotum ac in sacris cōsistoriū carcer nō immundus seu squalidus sit, nēne eos cum sæcularibus personis simul detineri cōsentiant. Cū insuper carcer sit tormentum, vt placuit Bald. in. l. i. de custo. reorum. & in. l. i. de his qui ad liber. perue. nō pos. Et etiā compedes fortes, vt dixit Bar. in. d. l. i. de custo. reorū. Ad uertere debet iudex Ecclesiasticus ne clericos captos (in sacris maximē) afflictiuo corporis carcere detineat, quādo nō talis præcedit informatio, ta-

liffuè est qualitas excessus & personæ, vt ad torturã
 deueniri possit, ac debeat. Triplex præterea genus
 carceris cõsiderari potest. Aut enim ideo iudex in
 carcerat, quia solùm custodire prætendit captum,
 dum de delicto tractatur, & tunc sufficit, q̃ cõstet
 saltem præsumptiuè de eo: & in tali casu præcipuè
 fidelitas custodum, & securitas loci procurari de-
 bent, sine eo q̃ capto solaria moderata tollãtur, ac
 cõmunicatio amicorum & aliorũ interdicatur: ni-
 si delicti grauitas & qualitas aliud suadeat. Si verò
 aliquis primæ tõsure clericus sæculares iudices ti-
 mens (vt quotidie contingit) carceri Ecclesiastico
 se offert, procuraturus inde sæcularium iudiciũ in-
 hibitionẽ, ac suorum scelerum impunitatẽ, aut le-
 uitatem pœnæ: tunc caueãt Ecclesiastici iudices,
 ne leuem carcerẽ & ad libitum petentis assignent,
 sed intra palatium Episcopi, & in solitum carcerẽ
 illum detrudant. Aliter enim quãdo Ecclesias pro
 carceribus illis assignãt, plura inde proueniunt in-
 cõmoda: nã quandiu ibidem cõmorantur, eos lu-
 dis, blasphemijs, & obscœnis actibus polluant, no-
 ctuq; inde exeuntes grauiora sæpius scelera illis à
 quibus liberari satagunt, perpetrant. Multotiesq;
 in Ecclesiarum ianuis positi, vel per cœmiteria de-
 ambulantes sæculares iudices irrident, ac perfrica-
 ta frõte contēnunt, ex quo sæpius irritati illi eos ab
 ecclesijs extrahunt, & in cõtemptũ ordinis & cẽsu-
 rarum, vinctulis grauib; subiiciunt, ac quãdoque
 pro

pro commissis illis laicorum poena plectuntur. Vt autem hæc omnia & alia quæ referri possint incommoda cessent, debet Ecclesiastici iudices (visitis omnibus in opportunitatibus ac respectibus) tales sic oblatos clericos solito carcere mancipare, ac iuxta delicti qualitatem, de quo inculpantur, illis custodiam & vincula adhibere, quavis nullus illos accuset, nullaque ab eis sit de delicto informatio recepta. Hoc namque & talium clericorum temperabit facinora (quorum pars magna ob nihil aliud quam ad impunitatem scelerum totum furam recipit) & in secularibus iudiciis Ecclesie obedientiam nutriet. Vt autem carcerem & custodiam criminis qualitati commensurare valeat iudicibus omnibus consulerem, ut statim à iudicibus secularibus informationem criminis quam contra ipsos habent amicabilem exigant, quam illi libenter prestare solent, quando zelum iudicis Ecclesiastici intelligunt. Aut si illam denegauerint, ipsi ex officio eam pro viribus requirant: aliter enim si in talium detractione fides extiterint, præter superiora incommoda, evenit sæpius ut postquam à Iudicum secularium manibus inhibitione liberarunt, si ipsos iam sui fori pronuntiatos punire voluerint, à leni carcere aufugisse, & tamquam securos ab utriusque fori iudiciis (quia à primis celsura, à reliquis verò fuga liberavit) graviorebus se enormitatibus immiscuisse cõperient. Aut carcerem non solum ad custodiam ordinatur, sed ad afflictionem corporis: ut quia iudex intredit sola carceris

pœna punire delictum, & tunc dari potest asperior,
iuxta excessus mensurâ, personæq; qualitatem. Vi-
lis nãq; vt præmilimus in clericis (quos à mēbro-
rum mutilatione sacri canones effecerunt immu-
nes) carceris pœna censetur, & qua afflictione præ-
terita purgatur vitia, præsentia impediuntur fieri,
futura sæpius post liberationē sui memoria vitari
solent. Aut insuper carcer in pœnam criminis per
sententiam imponitur, & tunc nō modo securus,
sed & qui pœnam condignā ingerat applicandus
est: dum tamen in hoc debitus seruetur mod⁹, iux-
ta ea quæ infra describētur in parte, ac in perpetuū
carcerem. Vnum insuper aduertant iudices, quod
vbi ex constitutione aut cōsuetudine pœna carce-
ris est statuta delicto, tunc nō est aliquis in carcere
detinendus sine plena probatione delicti: aliàs em̃
cōtingere posset q̃ sola informationē summaria,
iam ordinaria pœna plecteretur, & si iudex tunc
possit ad solam capturam procedere, vt satisfactio-
ne fugam persona provideat.

Tortura.

CAPVT CXVII.

PRæmissis prius quæ debeant torturâ præce-
dere, & quæ sint eius species: & præmissis
alijs quæ in eius materia à doct̃oribus varijs
locis scribuntur, quia illa examinare ad præsens
nec vacat, nec expedit, transcribere verò præter id
quod

quod pudet & piget, inutile iudico: solum enim in hoc opusculo quæ in clericis specialia sunt, & earum personas concernunt referre decreui. In primis notandum est quod clerici etiam presbyteri si sunt suspecti, possunt ex causa torqueri. ita firmat Panor. esse communem opinionem doctorum, in regula, Cum in cōtemplatione, de regul. iur. ex cuius verbis videtur colligi quod ad hoc quod clerici torqueri possint, duo debent concurrere. Primum quod sint suspecti, & sic quod sint indicia bene probata, ex quibus reddantur suspecti. Alterum, quod subsit causa, quod ego intelligerem, quod sit delictum tale propter quod merito deueniatur ad torturam, & quod clericus torqueri possit propter delictum etiam si agatur ciuilitate contra eum, not. Abb. & Philip. Frac. in c. Dilectis, de app. per tex. in c. i. de deposi. In hoc autem summe notandum est quod voluit Abb. antiquus in d. c. i. videlicet quod clericus non debet torqueri, nisi sint indicia, & sit infamatus: cuius sententiam dicit esse communem Card. ibi, ut refert Barb. col. 4. quam etiam decisionem doctores plures sequuntur & celebrant, quos ego in meis regulis & fallētijs collegi. in regula incip. Confessus de crimine, in. 2. fallen. in. 3. sublimitatione. Quauis à prædicta comuni sententia voluit nouissimè recedere Alciatus paucis & lenibus fundamentis in c. i. de offic. ordi. super glo. r. nume. 43. versi. Aduerte tamē. Quod in tantum habet locum, quod Bonus de Curti. in tractatu nobilitatis, fol. 15. col. 4. in fi. prout

fi. prout suprà retuli, dicebat q̄ etiā si cōtra clericū
sint mille indicia, nisi sit infamatus, nō potest tor-
queri. Quod etiā scripsit Thomasius Grāmaticus
in voto. ii. incip. Tremēdi Dei, in num. 15. pro quo
allegat Pau. de Eleaza. & Abb. antiquū in. d. c. i. et
Ioā. And. & Panor. in. d. regula. Cū in cōtempla-
tione. & Ana. in. c. i. de cleric. percus. Qua decisio
ne Abb. antiqui motus Feli. in. c. de Hoc. de fimo.
in col. i. tenet q̄ licet aliās cōfessio extrajudicialis
sit sufficiens ad hoc vt possit quis poni ad torturā,
vt per gl. vulgatā in. l. Capite. 5. ff. ad. l. iul. de adul.
tamē fallit hoc in clerico, quod est notabile in pro-
posito: & possent decipi in hoc plures ecclesiastici
iudices, qui moti ex illa cōclusionē communi tor-
querent clericū, qui extra iudicium cōfessus est cri-
men. Quā cōclusionē ego latius posui in. d. mea
regula, & d. 3. sublimitatione: & sequitur etiā eam
Deci⁹ in. c. At si clerici. de iudi. col. ii. in prin. vers.
Quartō limitatur. Ex quibus enim (saluo meliori
iudicio) credere nō bene cōsuluisset Zaba. in cōsil.
45. Casus talis est. in fi. dum dicit q̄ si clericus legi-
timē tortus cōfiteatur delictum pro quo torqueba-
tur, non reputat absonum q̄ interrogetur de alijs
criminibus de quib⁹ nulla cōtra eum erāt indicia,
& sic iudicē Ecclesiasticum ob id nō esse reum ali-
cuius poenæ: nā si clericus non potest torqueri nisi
extātibus indicijs & infamia, quomodo poterit in-
terrogari de delictis, de quib⁹ nō est infamat⁹, nec

R indicia

Indicia sunt, licet iā fuerit cōfessus aliud delictum? præcipuè quia fundamētum suum est satis fragile, videlicet quia præsumitur criminofus etiā in alijs, ex quo vnū est cōfessus per regulā Defleat. de reg. iur. Vnde iudicē talia facientē & Deū in cœlis, & superiorē suum in terris offendere credo, & sic ab eo puniri posse propter id: quia si Zabarella intelligit q̄ potest interrogari de delictis alteri⁹ generis, quā illud pro quo fuit tortus: hoc videtur planè esse impium, vt cogatur quis p̄dere seipsum in delictis oculis. Si verò intelligit, q̄ possit impunè interrogari de delictis eiusedē generis, hoc nō potest fieri vt no. Alber. de Gand. in tract. malef. in rub. de quēstio. & tor. in col. 4. ver. Sed quid de quēstione. vbi tenet q̄ de iuris subtilitate tort⁹ & cōfessus aliquod furtum de quo erāt indicia, non potest de alijs furtis interrogari, licet de generali cōsuetudine Italiæ seruetur cōtrarium: quē refert & sequitur Franc. de Bruno in tracta. de iudicijs & tortura, in fol. 10. col. 4. limitādo quando esset diffamatio generalis contra aliquem, q̄ esset magnus latro, quia tunc dicit laudabilē esse talem consuetudinem q̄ de alijs furtis interrogetur, aliās nō. Si ergo nec latro laic⁹ potest interrogari de alijs furtis, quāto magis clericus? Tradunt præterea doctores aliqui summi tā aliud speciale in tortura clericorū, videlicet q̄ clericus torturæ exponendus debet prius degradari: hoc scripserunt autores Rosellæ, & Sylvestri-

na in verbo degradatio. qui referunt Alexā. in additionibus ad Bart. in l. oēs. C. de decurionibus. li. 10. & Rosella refert Roma. in consil. incip. Manifestum est, & alleg. text. in l. Et si excepta. C. de malef. & mathe. ibi praesidio dignitatis exutus. Sed salua eorum autoritate hoc nō credo verum: nam praeter id quod Alex. quē ipsi referunt hoc non scripsit, & quod Rom. consil. non inuenitur, quis sibi persuadere poterit clericum nōdum conuictum, sed solum iudicijs & infamia notatū esse degradandum, antequā constet de veritate delicti? Item tex. in d. l. Et si excepta, nō obstat, & verba illius suprā relata intelliguntur, id est, non obstante priuilegio dignitatis, & ita intelligit Azo. in summa illius tituli. & Bald. & Sali. in eadē. l. & Bonifacius in tracta. maleficiorum, tit. de malef. & Mathe. licet Ang. ibi quem sequitur Ana. in. e. 1. de sortilegijs, col. 3. dicat per illum text. qd si cōstitutus in dignitate est torquendus, debet exui omnibus insignibus illius dignitatis, & sic degradabitur, sicut fit in sacerdote, quando duci debet ad supplicium. Nec suffragari poterit dictae opinioni tex. in l. proditores. ff. de re militari, cuius verba sunt, Proditores vel trās fugae plerunq; capite puniuntur, & exautorati torquentur, nam pro hoste non pro milite habentur: arguendo de milite ad clericum: quod argumentum bene procedit. vt per Nicolaum Enerardum in suis topicis iuris, in fol. 33. quia illa lex nec

in milite hoc disponit: nā verbum torquentur ibi
positum nō debet intelligi de tortura quæ fit ad in-
uestigādum veritatem, sed quæ datur in pœnā. Et
quāuis hoc in milite esset expresse dispositum,
nō deberet applicari ad personas clericorum: quia
in hoc nō esset recipiēdum argumentū de milite
terrestri ad cœlestē, cū talis similitudo esset odio-
sa clericis, & in casu notoriē iniusto & cōtra iuris
principia. Et cōtrarium senserunt Ang. & Ana. in
locis suprā relatis dum æquiparāt militē & clericū
nō in tortura, sed q̄ miles debet degradari ad tor-
turā, sicut clericus degradatur ad suppliciū. In hoc
insuper proposito referēdum duxi, quod tradunt
Io. de Ana. in consil. i. in fin. verbis. & ibi sequitur
Lud. Bolo. in addi. ad eundē, q̄ si nō fuit peti-
tū in. i. instātia q̄ clericus torqueretur, potest peti po-
stea in causa appellationis tanquā omis-
sum, & res-
pōdet ad dictū Ang. in l. Minime. C. de app. q̄
illud est verum, quādo nō peteretur fieri: sed salua-
tōrum patrum autoritate, iudicio meo decepti
sunt in intellectu doctrinæ Ang. quia ille solū di-
cit q̄ appellatione pēdente nō debet appellās susti-
nere pœnam corporis, vel cruciatum, quod apertē
intelligēdum est respectu iudicis à quo: quia ille si-
ue petatur corā eo, siue nō, nō potest torquere reū
appellātem, quia innouaret, non tamen tollit quin
iudex appellatiōis post deuolutā ad ipsum causam
possit hoc facere, ynde cū doctrina Ange. nō ad-

uerfaretur illis, fuperuacaneum fuit velle illi fatisfacere. Sed nec mirandum eft. funt enim lapfus fcribentium, quo expedit benignè à lectorib⁹ fufferri, nō enim femper vacat fingula quęq; fcribenda rimari. Item aduertere etiā debent iudices ecclefiaftici q̃ tortura clericorum nō debet eſſe ita ſæua, ſicut laicorum. ita dicit cōmuniter teneri Abb. in. d. regula, Cum in cōtemplatione, vnde ſecundū eum clerici nō debēt ſupponi aculeis, ſeu fidiculis, ſed virgis, ſeu corrigiatis, pro quo alleg. bo. tex. in. ca. i. in fin. 23. q. 5. Nec mirandum enim q̃ in ipſo proceſſu & tortura clericis ſuſpectis de delicto aliquis fauor impēdatur qui laicis nō conceditur. cū etiā poſt quā ſunt conuicti de crimine tam diſpari pœna plectantur, & ſic mortis pœnā euadant: præſertim cum in iure videamus milites ſæculi à tortura immunes effectos, quod etiā de doct̃oribus & nobilibus in legib⁹ regni nr̃i diſponitur. Quid mirū igitur ſi cū militiæ cingulū doct̃oratus gradus, parentum nobilitas, tot homines à tortura penitus liberet, clericalis ordo promereatur, vt clericorum torturā indicia ac infamia præcedāt. Nota tamē q̃ clericus nō poteſt torqueri per laicum etiā iuſſu prælati ſui. ita tenēt Ant. & Anch. l. c. vt ſamæ. de ſen. ex. vt refert Abb. ibi. in fi. & ſequitur Decius in. c. Dilectis. de ap. in prin. licet cōtrariū & male ſcđm Abb. vbi ſuprà. habeat cōis obſeruantia. Hoc etiā cōcludit idē Ab. in. c. vniuerſitatis. in 3. not. eo. ti.

vbi dicit hoc de iure fieri nō posse, & q̄ hoc ideo
 sic fit, quia hodie clerici torquentur vt laici: & talis
 modus torquendi nō posset fieri per clericos, quia
 ferē nemo in huiusmodi obtemperaret, nec sunt
 edocti in arte ista torquendi sicut & laici. Et vide
 Barb. in c. decernimus. de iudi. col. antepe. vbi re
 fert Bal. tenentē ibi, q̄ Ep̄s potest cōmittere laico,
 vt clericū torquere possit: ipse tamē Barb. miratur
 Bal. ista sic intellexisse, & alle. Ant. vbi suprā tenen
 tē contrarium. Vide tamē Fel. in. d. c. vniuersitati.
 de sen. ex. vbi dicit q̄ ista est cōclusio vera & veris
 sima, q̄ laici torquētes clericū praecepto Ep̄i vel vi
 carij nō excusantur, imō facientes clericos per lai
 cos torqueri sunt ex cōmunicati, & dicit ita tenere
 Arch. & Io. de Fātu. in. ca. Presbyteri. el. i. §. q. 6. &
 addit vltērius q̄ si clerici nesciunt torquere, q̄ tūc
 poterit vocari officialis laicus qui ligabit clericum
 torquendum, & postea clerici possunt torquere.
 Quod nō videtur satisfacere: quia peritia torturæ
 ita & magis cōsistit in actibus ipsis torquendi, quā
 ligandi. An autē cleric⁹ possit ad torturā poni ex cō
 fessione delicti facta per eū corā iudice laico. Barb.
 in. c. At si clerici. de Iudi. col. 14. ver. Capiō nunc,
 motus septē fundamentis concludit quicquid alij
 dixerint, q̄ nullo modo potest torqueri: licet Car.
 in. c. per inquisitionem, de elect. tenuerit q̄ sic. Be
 ne tamen fatetur Barb. quōd si clericus cōfiteatur
crimen corā iudice Ecclesiastico, aliās non suo, q̄
tunc

tunc cōpellitur vel excusare illā confessionem, vel
 perseverare in ea per tormenta: & q̄ isto modo po-
 test saluari opinio contraria. & vide eundem Bar-
 ba. prius in. d. c. At si clerici in col. 4. dicentem q̄
 per illum text. confunditur doctrina Bal. in. l. vni-
 ca, de confes. in penul. col. dum scripsit quòd ex cō-
 fessione facta per clericum corā laico non est tor-
 quendus clericus per Ep̄m, dum modo illam con-
 fessionem reuocet vt erroneam: nam cūm tex. ibi
 dicat q̄ talis confessio non tenet, non est reuocan-
 da quia quod nullum est, reuocari nō debet. Atq;
 asserit in hoc somniasse tātum doctorē. An autem
 cleric⁹ vacillās in testimonio possit torqueri? Bal.
 in sua marga. in verbo clericus, tenet q̄ sic. vt re-
 fert Inno. in. c. Conquestus. de re iud. hoc tenen-
 tem. Sed clarē patet quòd allegat corruptē Innoc.
 quia non est talis tex. in illo tit. Ideo ob solam Bal.
 auctoritatem hoc non crederē practicandum, cūm
 vt suprà scripsimus, clerici non sunt torquendi ad
 eruendā veritatem delicti etiā extantibus indicatijs,
 nisi adsit infamia quātō magis non poterit torque-
 ri propter solam vacillationem inferendo testimo-
 nium, cūm sufficiat q̄ si de falsitate testimonij fue-
 rit cōuictus, poterit ob id puniri. Si verō solūm va-
 cillauerit, tunc poterit de vacillatione puniri iudi-
 cis arbitrio: ad cuius etiā officium spectabit quāta
 sit illi fides adhibenda discernere. Neque suffra-
 gatur opinioni Baldus, lex Presbyteri. la. i. C. de

Epis. & cle. dum probat q̄ presbyteri, licet vacil-
lent in testimonio nō sunt torquendi. Alij verò cle-
rici inferiores sic, secundū gl. & summariū Salice.
ibi. Nā illa. l. nō potuit hoc disponere circa perso-
nas clericorū, quod fatetur gl. in ca. Quia iuxta. §.
presbyteri. §. q. 6. vbi ad literā est inserta illa. l. per
Gratianum: & ideo dicit q̄ illa. l. instruit iudicem
Ecclesiasticum quid facere debeat. Sed ego credo
etiā salua glo. autoritate q̄ hodie iudex Ecclesiasti-
cus firma manēte cōmuni opi. de qua suprā: & cū
cōtrarium nō reperiatur de iure canonico, nō po-
terit sequendo instructionē illius legis, clericos in-
feriores propter vacillationē torquere. & licet. d. l.
presbyteri fuerit per Gratianū ad mixta canonib⁹
nihil sibi per hoc autoritatis accessit. Nec curare
debent iudices Ecclesiastici quod not. Albe. in. d.
l. Presbyteri. dum putat ipse q̄ clericus etiā si va-
cillet & dicat se interfuisse factō corā iudice sæcula-
ri torqueri nō potest per eum, sed per suum iudicē
Ecclesiasticū: quia fundamēta quæ alle. nō probāt
neq; sufficiunt: & sua opinio adhuc habet intole-
rabilius inconueniens, dum firmat q̄ propter va-
cillationē factam corā sæculari possit clericus tor-
queri per Ecclesiasticum iudicē. In torquēdis præ-
terea reis, si in ciuilib⁹ magistratibus crudelitas ab-
esse debet, quantō magis ab ecclesiasticis iudicib⁹
fugienda est? præcipuē quia sæpius tortura cogit in-
nocentes ipsos dolore cruciatos fateri delicta quæ
non

non perpetrarunt: quia vt dicit Ambr. in epistolis.
Nimia seueritas extorquet plerūq; crudelitate mē
daciū prout etiam apertissimē legitur in admi-
rabili illo miraculo per Hiero. descripto ad Inno-
centium de muliere sepius ista.

Iuramento pramissis interrogari.

CAPVT CXVIII.

ET si ad partium petitionem à clericis de crimi-
nibus accusatis iuramentum exigi non possit,
nec debeat, ex officio tamen procedenti iudi-
ci hoc conceditur à doctoribus ea potissimū ra-
tione. Nā cū liceat ecclesiastico iudici, clerico in-
famato purgationem indicere, & tunc de veritate
delicti iurare teneatur: sic ei licet illum sub iuramē-
to interrogare, vt placuit Panor. in. c. Cum super.
quasi ad fin. de confes. In quo tamen ego aduertē-
dum crederem quòd cū ex dicta ratiōe purgatio-
nis id permissum videatur, inferri possunt duæ no-
tandæ conclusiones in materia. Prima est quòd cū
purgatio non sit indicenda, nisi prius præstita co-
pia infamato de infamia, vtcirca illam se defendat
& an à maliuolis seu inimicis habuerit ortum exa-
minetur. Sic nec iudex à clerico poterit iuramen-
tum exigere statim post capturam, antequā illi p-
stet copiam inquisitionis contra eum formatæ, ex
quo videtur q̃ practica huius regni sumpta ex. l. 4.
part. 7. titu. 29. in qua disponitur q̃ reus sub iura-

R s mento

mēto interrogetur statim post capturā, nō habebit locū in clericis. Quinimō opinor q̄ in laicis captis non liceat id indistinctē fieri, salua cōscientia: nisi iudex habeat cōtra reū semiplenā probationē de delicto, aut expressa indicia, aut infamiā. Cū ex mēte sancti Thomæ. in. 2. 2. q. 69. artic. 2. Prædictis casibus solū liceat iudici interrogare delinquentē & delinquēs teneatur veritatē dicere. Et videtur ibi Caiet. qui declarando illā doctrinam sancti Thomæ, addit vnū notabile (iudicio meo) videlicet q̄ in casu quo præcedunt indicia, debent manifestari reo vt sciat se esse in tali articulo constitutum, q̄ tenetur obedire iudici præcipiēti, & extorqueti veritatē, ac etiā vt possit se purgare, & cōtra illa opponere: ex quo videtur q̄ sicut ante torturā debet dari copia indiciorū, sic ante interrogationē, vt iudex iuste interroget, & reus teneatur fateri veritatē. Vnde quando aliquid ex prædictis tribus capturam non præcessit, tūc videtur q̄ iudex conscientia recta non poterit vti practica. d. l. partite. Cū enim captus qui delictum commisit nō tenetur se prodere, nisi præcedat aliquid de prædictis, bene sequitur q̄ aliter non bene interrogat iudex eum, cū cogat captum reuelare seipsum in casu vbi non tenetur, & peccaret seipsum diffamando, sicut alium quemcunque. Et præter id quod est iustum rationiq; consonum, hoc est iuxta mētem illius legis Regni si bene consideratur: hoc enim,

ut fiat, dicta lex precipit in hominibus male fame,
 à quibus statim post capturam vult iuramentum
 exiget. Errant ergo apertissimè temerarij quidē iu-
 dices (& qui crocodilli more, humano sanguine
 delectantur) qui statim post capturam nullo facto
 personarum discrimine à captis omnibus de veri-
 tate delicti iuramentū exigūt: cū sæpius leuia que-
 dā indicia causam præstiterint capture. Satis est e-
 nim Christiano iudici si more Christiano iustitiā
 exerceat. Secunda cōclusio, quòd sicut sola indicia
 sine infamia nō sufficiunt ad indicēdā clericis pur-
 gationē, eodē modo nec sufficiet ad hoc ut iudex
 possit ab eis iuramentū exigere super delicto.

Confessionibus proprijs,
CAPVT CXIX.

IN confessionibus clericorū illa meritò obserua-
 ri debēt, quæ in alijs reis à iure disposita ac à do-
 ctoribus interpretata leguntur cū in hoc nō de-
 beāt esse deterioris cōditionis quàm laici. Ex quo
 debent aduertere iudices, an tales confessiones cle-
 ricorum fuerint extraiudiciales, vel coram non suo
 iudice aut verisimilia in se non continētes, aut in-
 cidēter, & non principaliter factæ: curatoris auto-
 ritate non interueniente, si clerici minores sint vi-
 ginti quinque annorum, aut in tortura non ser-
 uata forma quam in talibus confessionibus iura
 exigunt, & si quid tale in illis reppererint, observant
 illa

illa quæ iura in hoc tradunt, & doctores scribunt
 quæ quidem transcribere nolo. Vnum tamen for-
 tasse attentari posset in ista materia, q̃ cū clericis
 pro criminibus non infligatur pœna mortis, aut
 mutilationis membrorum, q̃ in criminibus quib⁹
 veniunt puniendi citra traditionem curiæ secula-
 ri præiudicaret illis confessio facta delicti, sine eo
 quòd iudici necessario constet delictū fuisse in ve-
 ritate perpetratū. Nam quòd hoc in seculari iudi-
 cio requiratur, ex eo introductū est: quia cū nemo
 sit dominus membrorum suorum, non potest ali-
 quis in periculum vitæ suæ aut membrorum quic-
 quam fateri commississe, nisi in veritate cōstet de-
 lictum fuisse perpetratum. At tamen quòd sua cō-
 fessione sola possit sibi clericus in ordinibus ac be-
 neficijs suis facere sibi præiudicium non reperitur
 prohibitum, cū possit ex conuentione ad illorum
 amissionem obligari. Vt de ordinibus probat tex.
 in capit. quotiens. i. q. 7. Et de beneficijs probatur
 in cap. Cum dilecti. & cum gl. in verbo obligauit.
 de electione. & in. c. si. de cri. fal. vbi hoc no. Abb.
 in. 3. nota. Quamuis omnibus iudicibus consulo,
 vt si fieri potest semper satagant quòd illis constet
 de delicto à clericis sibi confesso. Est & alia specia-
 litas in clericis confitentibus delictum, videlicet
 q̃ sine accusatione puniantur: hoc tradit in eis spe-
 ciale fore Host. in. c. 2. de cōfes. sic intelligēdo tex.
 ibi, quòd refert ibi Cardi. licet quòd ad illius text. li-
 teram

teram & intellectum illum non admittat. Est præ-
 terea & alia tertia specialitas in ista materia, quod
 licet sit verum quod quando agitur per viam inquisitionis
 non possit imponi poena ordinaria delicti, vt
 in cap. Inquisitionis. de accusa. fallit hoc si de cri-
 mine constat per confessionem. ita limitat Innoc.
 in cap. Qualiter. el. 2. de accus. & sequuntur ibi scri-
 bentes, vt refert ibi Feli. in. §. licet autem. in princ.
 qui hoc reputat singulare. Ponit etiam Præpo. in.
 cap. de accus. 2. q. 8. colum. 38. probat text. quæ ibi
 commendat Abb. in. c. fina. de celebra. missarum.
 Item aduerte in ista materia quod sola confessio crimi-
 nis facta in causa ciuilitate acta, quando ageretur cri-
 minaliter non sufficeret ad condemnationem: sed
 potest compelli reus vt perseueret in ea. ita conclu-
 dit Abb. in. capitu. Qualiter. el. 2. fina. verbis. de
 accus. sic intelligens Innocen. in capitu. Per inqui-
 sitionem. de elec.

Testibus conuictos.

C A P V T C X X.

Licet circa numerum & integritatem testiū ni-
 hil sit in causis criminalibus clericorum spe-
 cialius requisitum, quam in alijs. quia tamē lai-
 ci clericis oppidō sunt infesti, prouisum est quod laici
 in causa criminali non possunt esse testes contra
 eos, vt in. c. De cætero. de testi. Quod procedit e-
 tiam contra clericum in minoribus, vt tenet Do-
 mi. in

I O. BERNARD. DIAZ. HISP.
mi.in.c. Sicut sacerdotes. 2. q. 7. refert Feli.in.d.c.
De cætero.in prin. Quod tamen fallit in crimine
notorio,probat tex. quẽ dicit ab hoc Abb. optimũ
in.c.pe.de purg. cano. Itẽ etiã fallit in criminibus
exceptis. f. simoniæ hæresis, & læsæ maiestatis. ita
not. gl.in.c.cũ. P. de accu. in verbo laicus. Itẽ mui
lati mēbris vel corpore viciati nō possunt testifica
ri cōtra cle.in causa criminali, no. Ab. antiqu⁹ in.
ca. 7. de exce. refert Bal. in sua Margarita, in verbo
mutilati, dicit perpetuò mēti tenendũ. Hippoly.
in sua practica cri. in. §. Nunc videndũ. in col. pen.
nu. 52. Aduerte tamẽ in ista materia q̃ cōuicto cle.
de crimine cū ageretur civiliter, lata sentētia, po
test suus superior priuare illum beneficijs, vigore
illius sentētię. formata de nouo inquisitione, & assũ
pta illa sentētia, tanquã inducēte notoriũ. ita voluit
Innoc. in. c. Qualiter. el. 2. de accus. vt refert Abb.
in fi. qui dicit cū hac sua sentētia trāsire doct. cō
muniter. qui tamẽ dicit aduertēdũ. quia hoc dictũ
est periculosum, & refert Inno. sensisse oppositu in
c. Per inquisitionē, de elect. Fama vero an probe
tur per laicos cōtra clericos, vide per Ant. in. c. In
literis. col. vlt. de test. Et pro intellectu materiæ hu
ius capitu. & præcedentis, nota q̃ licet cōuictus &
confessus parificentur, vt notatur in cap. At si cleri
ci. de iudi. in princ. hoc intelligendũ est quantum
ad hoc vt perueniatur ad sententiam, non quo ad
omnia. ita tradidit Card. ibi. & de differentia con
stat

Stat ex his quę not. in. c. 2. de cōfess. & in. c. 1. de testi.
loquēdo in teste qui cōvincitur de crimine tāgēte
causam, aut qui illud cōfiteretur. Nūquid aut clericus
possit conuinci de delicto duobus testibus tantū?
sic credimus Paul. de cast. in. l. Iudices. C. de Iudic.
in fin. verbis, videtur dicendū qđ nō scripsit enim
ibi, qđ in criminali non videtur sufficere duo testes
sine alijs præsumptionibus. Sed contrariū credo
verius sequēdo Card. in cle. 1. §. verū in. 1. q. de hæ
re. vbi concludit qđ etiā in cau. hære. sufficiūt duo
testes propter ius generaliter disponens, qđ in ore
duorū &c. Cuius opinionē dicit verā repertoriū in-
quisitorū. in verbo testes. in §. Per quos testes. vbi
alleg. pro ea gl. no. in. c. præsul. 2. qu. 4. quæ tenet
quod cōtra papā sufficiūt duo testes: de qua etiam
glo. meminit Fel. in. c. Quoties. de testi. in. 1. col.

Ab ingressu ecclesię interdicti.

CAPVT CXXI.

POena ista minor est pœna suspēisionis ab offi-
cio quippè cū solū in ecclesiā prohibeat eū qui
patitur illū in offic. suo agere. Et is cui sic est ec-
clesię interdictus ingressus, cū sibi censeatur in ip-
sa celebratio diuinorū interdicta, irregularis effici-
tur, si cōtra huiusmodi interdictū diuinis in ea se
ingerat, in suo agēs officio sicut prius: vt sunt verba
tex. in. c. is cui. de sen. ex li. 6. Quod pœcedit in tantū
quod etiam si celebret in ecclesiā non consecrata,
quæ

IO. BERNARD. DIAZ HISP.

quæ propriè dicitur basilica. est irregularis, vt not. Do. ibi referendo Calderi. Si aut celebrat non in ecclesia, sed in oratorio strictè sumpto, ita qd nō sit ecclesia, tunc non est irregularis, vt not. Domi. ibi referendo eūdem Cald. Item no. quod si is cui. est interdictus ingressus ecclesiæ administrat sacerdoti in missa intra ecclesiam, puta, vt diaconus offerendo calicē in altari, vel vt subdiaconus porrigendo diacono hostiam, & calicem in ordine, incurrit etiam irregularitatem secundum Domi. ibi. Quæ omnia etiam ibi cefert & sequitur Phil. licet breuioribus verbis. An autem liceat ei cui est est interdictus ingressus ecclesiæ intrare illa audiē di diuina officia, vel orandi, seu transeundi gratias: vide per eos ibidem, quorum dicta referre non curo. Statuit præterea text. in. d. ca. Is cui quod si talis clericus dicto interdicto durante decedat, non debet in ecclesia vel cœmiterio eccle. sepeliri, nisi poenituerit. Ex quo mihi visū est semper quod in hoc vltimo text. loquitur quando clerico imposita est talis poena propter contumaciam, vel quandiu satisfactionē quā præstare potest impendit, quando verò in poenam criminis, cum iam poena morte finita sit, crederem tunc eum sepulturæ tradendū ecclesiasticæ.

Suspendi.

CAPVT CXXII.

Suspensio

Suspensio est vna de ecclesiasticis censuris, vt
 probatur in cap. Quærenti. de verborum signi.
 per quam interdicitur officium, vel exercitiū
 competens alicui personæ ecclesiasticæ quæ inter
 dictio aliquando à iure, aliquando à iudice fit: de
 qua vltima suspensione (hominis videlicet) nobis
 ad præsens est sermo. In qua quidem inferenda, iu
 dex aduertere debet qd si imponit eam in pœnam
 delicti, monitio non est necessaria, licet aliàs quan
 do fertur pro cōtumacia non debeat ferri sine mo
 nitione, sicut neq; excommunicatio secundū Abb.
 in ca. Reprehensibilis. de appella. post Innocē. in
 capit. i. de excessu. prælato. Et idem notat Card. in
 clemē. si. de pœnis. ver. Quod si. Et qd propter de
 lictū possit inferri suspensio probāt iura in. c. Tam
 literis. de testibus. & in cap. In loco. §. q. 3. secundū
 Abb. vbi suprā & vide aliam notabilē differentiā
 in hoc qd suspensio fiat propter crimē, aut propter
 contumaciam nam primo casu providendum est
 suspenso à beneficio, ne cogatur mendicare. Secū
 do verò non, cū ipse possit sibi providere satis
 faciendo. ita notat Abb. in ca. Pastoralis. in. §. Ve
 rum. col. penul. de appel. sic intelligendo gl in. ca.
 Cum vintoniensis, de elect. Debet præterea iudex
 aduertere qd aliquando oportebit suspendere de
 linquentē ab omni ordine, vel ab vno tantum ali
 quando etiam ab ordine & beneficio simul, aut à
 beneficio tantum, considerata delicti qualitate &

ordinis in quo excessit. Si aut suspensio fiet simpliciter ab ordine illa intelligitur ab omni ordine, & si sit suspensus ab ordine Subdiaconi, intelligitur suspensus ab omnibus ordinibus superioribus secus autem est contrarium: quia suspensus ab ordine sacerdotali potest exercere officia inferiorum. An aut suspensus ab officio intelligatur suspensus à beneficio, vide gl. no. in. d. clem. si de poenis. in verbo, Suspendi. & ibi Card. eundem in cle. i. de privileg. in versicu. Cæterum. in. 7. q. cum duabus sequentibus. Imo in. c. Cui dilectus. de consuetu. 8. co. aliqua notanda per Præpositi. in. c. Presbyterum. 28. dist. in. 2. & 3. col. Et vide bonam dist. per Silvest. in verbo Suspendio. in §. 5. vers. Si quis est suspensus, quam transcribere nolo. In hac insuper materia semper consulo iudicibus, ut in sententia vel præcepto suspensionis aperte declarent à quibus ordinibus vel actibus, vel beneficiis intendant suspendere clericum, quia cum constat de voluntate iudicis, illa seruanda est. Vnde concludit Abb. post Anto. in. d. c. Pastoralis. §. Verum. col. fin. de appella. quod si iudex quando suspendit aliquem à beneficio, intendebat inhabilitare eum ad omnia beneficia, tunc sententia porrigit effectum suum extra territorium iudicis, licet executio debeat fieri per iudicem territorij. Si verò simpliciter intendebat suspendere à beneficiis quæ habebat in suo territorio, tunc procedit gl. in. d. §. verum. quia taliter suspensus potest alibi habere beneficium. Effectus autem
suspensio

suspensionis factæ à iudice est, q̃ celebras durante illa in ordine à quo fuit suspens, est irregularis. Ideo monedi sunt clerici dū suspēdūtur, ne celebrare audeant suspensione durate. Tāta est enim pluriū imperitia, vt credant solū iudicis præceptū violare si celebrent, nō verò pœnā irregularitatis incurrere. Suspendio prætetea aut est tēporalis, aut perpetua. Tēporalis nō operatur vltra tēpus præfinitū. & colloso tollitur sine alia absolutione. Perpetua verò æquiparatur dispositioni vt notatur. in c. Si quis. 83. dist vbi Domi. quē ad hoc refert Decius in. c. Apostolicæ. col. pe. vers. 2. Abb. de exceptio. & vide Imo. in. c. Cū dilectus. de consue. 8. col. qui referēdo Gasparē Cald. dicit q̃ suspēso perpetua ab officio hēt vī priuationis, & tūc taliter suspēsus cēsetur priuat⁹ bñficio secūdū eū. Ex quo videtur dicēdū q̃ p talē suspēsiōnē ab officio, videatur bñficiū vacare, vt possit fieri prouisiō de eod. Et sic suspēso perpetua nō debet imponi nisi pro graui crimine, sicut de depositione dicitur in. c. Tuæ de pœnis. Quæ aut crimina sint suspēsiōne digna, licet Ant. in. c. At si clerici. de iud. visus fuerit dare regulam: Abb. tamē ibi, in col. 11. dicit q̃ nō potest dari certa regula: sed iudex informabit motū aī sui ex casib⁹ à iure exp̃ssit, vt in illis & similibus imponat pœnā suspēsiōis, & secūdū eū cōmittitur hoc arbitrio superioris: qđ ibi sequitur Andr. Sicu. col. 28. in fi. De suspensione verò iuris nihil referre libet,

sufficiat videre Siluef. in, d. verbo Suspendi in. §. sexto, ubi colligit quadraginta casus in quibus quis incurrit suspensionem à iure. Vñ in super nota in hac materia, qđ si iudex suspendat illum qui est suspensus à iure, non præsūmitur in dubio suspensus ab homine, quia præsūmitur quòd Iudex voluit in dubio exequi pœnam iuris, non verò nouam suspensionem infligere vt notat Didacus de Villadiego in tract. de irregularitate, in ca. De suspensione, in col. i. referendo Abb. in cap. Tuarum. de priuileg. quod notat propter effectus quos inuenies: quòd suspensio sit iuris, vel hominis.

Beneficijs priuari.

CAPVT CXXIII.

Cum enim beneficia ecclesiastica stipēdia sint ministrorū ecclesiæ & hos deceat honestos ac mundos esse, meritò quidē canonica iura sanxerunt facinorosos ac improbos clericos beneficijs priuandos fore, vt probis viris concedantur, qui qua decet vitæ puritate ministrent. Vnum tamen aduertere debent iudices, qđ beneficio nō debet priuari clericus, nisi crimen sit graue. tex. est in. c. Inuentum. 16. q. 7. quē dicit notabilē Abb. in. c. Tuæ de pœnis. Pœna in super priuationis à beneficio non potest imponi à iudice nisi exprimaturn à iure, per gloss. quam ibi reputat singula. Abb. in. ca. si. de iure patronatus, & in cap. Cum vos de of-

fi ordi. Et in. §. Cum igitur. in auct. de non eligen.
 secun. nubem. vbi est tex. singula. secundum Bal. in
 auct. ex testamento. C. de collatio. & ita tenet Bar-
 ba. per p̄dicta in c. Nouit de indi. in. col. 45. versi.
 Tu pondera. Et vide etiā Domini. in. c. Quo iure.
 8. dist. col. vlti. vbi dicit q̄ nullum crimen inducit
 priuationem ipso iure, nisi sit iure cautum. Quod
 refert Feli. in. c. Quærelam. de iureiuran. in col. 2.
 vbi etiam plura allegat in proposito præcedentis
 conclusionis. Plura etiam cumulat Tiraque^l in
 repe. l. Si vnquam. C. de reuocand. donationibus
 in gl. in verbo reuertatur, in num. 206. & in duo-
 bus sequentibus. Item nota q̄ per sententiā latam
 super crimen non est quis priuatus beneficio, nisi
 hoc sententia exprimat, notat Inn. in. c. Qualiter
 & quando el. 2. in gl. super verbo diminutionē. de
 accusa. vt refert Rota. in collectis per Bernardi de
 Bisgneo in ti. de senten. & reiudi. in decisio. si in
 fi. verbis. facit etiā quod Bal. in. l. cum fratrem. C.
 de his qui vt indig. voluit sentire. q̄ si fuit sentētia
 lata super homicidio, & bñficio nihil fuit dictum
 q̄ non possit impetrari tanquā vacans, quē ad hoc
 refert Ioan. de Ana. in. c. fi. col. 1. de homici. Vide
 tamen Abb. in. c. Inter dilectos de exces. præl. pro
 pe fin. vbi ex verbis Innocen. ibi notat q̄ conde-
 natus de aliquo delicto per sentētiā, censetur pri-
 uatus ipso facto beneficio suo, intelligendo secun-
 dum eum quando crimen erat tale quod induce-

bat priuationem beneficij, vel quando irrogabat infamiam ipso facto nam sufficit quòd condemnetur licet pœna exprimatur in sententia, quia illa intelligitur posita autoritate iuris, pro quo alleg. l. i. ad Turpilia. & alia iura. facit ad hoc quòd vbicun que quis incurrit ipso facto pœnam priuationis beneficij, potest absq; alia sententia beneficium conferri alteri. probat tex. in. c. i. & notat ibi Domi. ex eo. in col. 4. in. §. Sacri, de homi. in. 6. qui generali⁹ ibi tenet in col. 6. vers. quæro quare, quòd omnia iura canonica & ciuilia quæ dicunt ipso iure, vel ipso facto aliquem puniri confiscatiõe bonorum, vel alia pœna quacunq; , debent intelligi, vt sufficiat declarare vel pronunciare illum talis criminis esse culpabilem: & locus erit dictis pœnis iuris, etiam si in sententia non exprimantur. Et aduerte quòd iudex delicti non solum potest pronunciare super delicto, sed potest priuare delinquentem beneficio quòd habet alibi. ita notat Card. in clem. Pastoralis. vers. Deniq; . in. 2. quæstio. in fi. de re iudi. Si tamen clericus in terra ecclesiæ suæ inculta, industria sua & laboribus siue expensis plantauit vineam, seu reduxit ad culturam causa suæ sustentationis, licet priuatur postmodum beneficio propter delictũ, relinquitur sibi illa terra vsque ad vitam suam, notat Abb. post Inn. in. c. fi. de pecu. cleri. & ibi Barba. col. 3. An autem clericus qui priuatur beneficio teneatur ad restitutionem fructuũ,

vide

vide Paul. de Castro in l. 1. C. de his qui. vt indig.
 vbi per tex. ibi referendo Guilielm. de Cuno dicit
 quod si clericus committit delictum, propter quod
 possit priuari beneficio, licet habeat ius in re, quo-
 usque sit priuatus, postquam tamen est priuandus
 tenetur restituere fructus quos percepit à die com-
 missi delicti, vel percipere potuit, siue extent siue
 sint consumpti, & siue sit effectus locupletior, siue
 non. Sed Guilielm. ibi non loquitur in clerico sed in
 vasallo committente feloniam. Et hanc opinio-
 nem Pauli sequuntur Sali. Alex. & Ias. ibi quam
 etiam cōclusionem inter sua singularia annu-
 uit Hippoly. singula. 525. Cleric⁹ qui cōmisit. pro
 ea tamē nihil allegat aliud nisi aliquos ex dictis do-
 ctoribus in d. l. 1. Idē etiā tenent Bal. Ang. & idem
 Pau. in l. prædonis ff. d. peti. here & Rom. in l.
 Diuortio ff. solu. matri. Henri in. c. Cū nostris de
 cōces. præbē Et prædictam sententiā Ang. in. d. l.
 prædonis celebrat pro notabili Hippoly. in singu-
 la 268. Verus possessor, nihil aliud nisi Ang. refe-
 rēdo Et hanc etiā cōclusionē videtur sequi Deci⁹
 cons. 118. Viso instrumēto col. 1 referēdo doct. in.
 d. l. 1. & Ang. in d. l. prædonis. Cōtrariam tamen
 sententiam tenet Cardi. in cle. Cōstitutionē § Ce-
 terū in fi. de elect. Philip. Corneus in d. l. 1. C. de
 his qui vt indig. 1. colū. & Feli. in. c. De quarta in
 col. 10 de p̄scrip. vbi per septē fundamēta hoc pu-
 tat esse verius, & respondet ad fundamenta con-

trariū adducta. Nouissimè autē vide egregiū do-
 ctorē nostrū Hispanū Ant. de Burgos: in. c. Ad no-
 strā. de emp. & vend. in col. ii. versū. venio modō.
 vbi dicit q̄ licet aliās solebat cōprobare illā senten-
 tiā Feli tamen q̄ tunc diligentius considerādo te-
 net contra eum, & sustinet opinionem cōtrariam,
 & satisfacit ad fundamenta Feli. & dicit q̄ nullo
 modo concludunt eius dicta, nisi dū allegat quan-
 dā decisionem Rotæ, cui ipse respondet parui pē-
 dendo eā. Et quia videtur esse cōmunior opinio
 cū Paulo, & suis sequacibus in. d. l. i. ideo illā tenē-
 dā cēseo: quis in clerico qui post cōmissum deli-
 ctum propter qd̄ priuatur, semper perseuerauit ser-
 uiendo in ecclesia vbi beneficiū habebat, credere
 ipse benigniorē & æquiorē opinionē Fel. & alio-
 rū, q̄ tunc solū talis dānaretur ad restitutionē fru-
 ctuū à die propositæ contra eum accusationis, vel
 formatæ inquisitionis, nisi quādo delictum induce-
 ret priuationē ipso iure, vt in cri. hære. & simonie,
 vt suprā dictū est suo loco, & in alijs quinq; casib⁹,
 videlicet in ca. Felicis de pœn. lib. 6. & in clemen-
 Multorum. de pœn. & in capit. Eum qui. de præ-
 ben. lib. 6. & in c. i. de homici. lib. 6. & in. c. Ad fal-
 sariorū. de cri. fal. quia tunc cleric⁹ indistinctè pos-
 set condēnari ad restitutionē fructuū à die cōmissi
 delicti: & isto modo potest intelligi doctrinē Bald.
 in tit. de pace iura. firman. in vñ. feud. in. §. Iniuria.
 ver. Quæro an cōmittat furtum. dum tenet quodd

recipiens fructus beneficij qui priuatus est de iure
 cōmittit furtū. Crederem præterea in hoc pposi-
 to posse dici (saluo meliori iudicio) q̄ quādo cleri-
 cus ppter crimen dānatur ad restitutionē fructuū,
 quod dānabitur solūm ex quadā æquitate ad resti-
 tutionem perceptorum, nō aut̄ eorum qui percipi
 potuerunt, satis est enim, si Ecclesiæ (cui applicādi
 sunt) clericus restituat fruct⁹ quos percepit quāuis
 illos cōsumpserit sine eo q̄ tam stricta exactio fiat
 ab eo, sicut si spoliasset aliquē illo bñficio, & essent
 restituendi fructus spoliato in simul cū beneficio.
 Itē nota in materia huius cap. q̄ inferior à Papa, vt
 legatus vel Eps potest cū causa inhabilitare aliquē
 ad beneficia etiā in perpetuū per statutum vel sen-
 tentiā, vt not. glo. quā ad hoc ibi dicit singularem
 Ioā. de Imo. in Cle. 2. de vit. & hone. cle. in verbo,
 inhabilis, qui etiā refert Ant. dicētem q̄ tunc ipse
 inferior posset cum tali irregularitate ad beneficia
 dispensare. Vide tamen Feli. in. c. Postulasti. col. 2.
 versi. Et adde. fo. cōp. vbi intelligit prædictā gl. ta-
 li modo q̄ legatus vel Eps non potest inhabilita-
 re, ita vt operetur alibi: ex quo videtur q̄ illa inha-
 bilitas non nocebit clerico extra prouinciam lega-
 ti vel diocesim Episcopi, quod subintelligit idem
 Fel. vbi inhabilitas fuit posita in materia arbitraria
 vltra ius, secus si iuris autoritate, quod nō habet in
 dubium, quia tunc non est legatus vel Episcopus
 qui inhabilitat, sed declarat illum incurrisse inha-
bilita-

I O. BERNARD. DIAZ HISP. 7
bilitatem iuris: & tunc sicut ius ligat ubiq;, ita de-
claratio nocebit ubique.

Bonorum publicatione puniri.

CAPVT CXXIIII.

PRæmissis prius q; bonorum publicatio est du-
plex vt placet Oldra. in cōsil. 17. incip. Thema
tale est, quidā cleric⁹ sub tit. de fo. cōpe. in col.
3. nā quædam est extraordinaria: id est in casu non
expresso in iure, sed ex iudicis potestate: & ista cō-
ceditur illustrib⁹ in summa potestate positis, & de
hac loquitur lex. C. ne sine iussu prin. liceat confis.
l. 1. Alia est ordinaria, id est in casu à lege permissio,
vel ex regni cōsuetudine generaliter: & ista fit per
quēcunq; iudicem habentē merum imperium ra-
tione territorij & nō per alium: quia cōfiscatio fit
ratione iurisdictionis, & iurisdicatio territorio ad-
hæret, vt. C. vbi & apud quem. l. 1. Pœna publica-
tionis bonorum rarissimè legitur statuta in sacris
canonibus cōtra clericos, quia forsan cōditores ca-
nonum cupientes magis emēdare clericorum per-
sonas, quā in eorum bona sæuire, habebāt præ ocu-
lis verba illa Iustiniani quæ ad Tribonianū scripsit
in Auct. de mādatis principum, dicēs. Oportet au-
tem te in hoc oēm ponere prouidentiam cū ali-
quis dignus apparuerit pœna illum quidē punire,
at res eius non contingere, sed sinere eas generi &
legi, secundū illum ordinē. Nō em̄ res sunt quæ
delin-

delinquent, sed qui res possident. Posset præterea alia ratio ad hoc assignari: quia cum cōsiderarent antiqui illi patres bona clericorū intuitu Ecclesiæ acquiritorum ad easdē Ecclesiās pertinere, adeoq; de illis testari nō licebat clericis, superfluum existimabāt bona clericorum propter scelera proscribere, cum essent applicāda Ecclesijs, ad quas iā prædicta ratione pertinebāt. Nunc aut postquā inualuit cōsuetudo testandi, creuitq; clericorum insolentia simul cum diuitijs & copia bonorum, adeo vt nō satis videatur solis canonicis pœnis corrigere eos, meritō possit in dubium referri, an Iudices Ecclesiastici imitādo leges ciuiles possint clericos punire pœna amissionis bonorum pro delicto, pro quo laic⁹ esset puniēd⁹ eadē. Et in hoc Ant. in. c. Quia diuersita. de concess. præb. ex gl. no. q. vbiq; ex aliquo delicto laici veniunt cōfiscāda bona ipsius, videtur qd ex delicto clerici tunc fiet confiscatio cameræ diocesani, nō aut ad camerā fiscalem laicorum, quē refert Imo. ibi in col. 4. dicens qd in hoc videtur cōsiderandum an ius ciuile astringat clericum vel eius dispositio gñalis extendatur ad eum, de quo dicit recurrendum ad ea quæ cōsueuerunt dici in. c. Ecclesia sanctæ Mariæ. de cōssi. & in ca. quod clericis. de fo. cōpe. quem Feli. refert in ca. Irrefragabili. §. Ceterum. de offi. ordina. Quod si solum cōsiderandū est, videretur dicēdum aliquibus qd cum leges priuantes aliquos hæreditate sibi

declara

delata cōprehendāt clericos in aliquibus casib⁹: vt
 suprà probauimus in verbo, Instituti hæredes. Sic
 etiā leges priuantes delinquentes suis bonis cōpre
 hendat eosdē, cū nō videatur ratio diuersa in vtro
 q; casu. Sed in hac quæstione ego aliter dicendum
 crederē, imò q̄ leges inferentes pœnā publicatio
 nis bonorū clericos non cōprehendāt: quia nō se
 quitur, lex quæ priuat accōmodantē tacitā fidem,
 vel nō adimplentē voluntatē defuncti, vel nō petē
 tem tutorē pupillo hæreditate vel successionē cō
 prehendit clericos: ergo eodē modo ligauit lex in
 ducens publicationē bonorum. Nā in primo casu
 leges illæ sicuti clericis detulerunt hæreditatē alio
 rū ita potuerunt imponere eis cōditiones & solen
 nitates ad quas tenerētur & quibus per eos nō ser
 uatis hæreditatibus à legibus sibi delatis priuaren
 tur. In nrō verò casu cū leges disponāt puniendo,
 & earū censura non cōprehēdat nisi sibi subditos,
 meritò videtur q̄ clericorū bona nō sint cōprehē
 sa, sicuti sunt exēptæ dñorum personæ. Et quāuis
 articul⁹ iste egere videatur declaratione pōtifficia,
 posset tamen dici (saluo meliori iudicio) q̄ liceret
 iudicibus Ecclesiasticis ad imitationē legū punire
 clericos publicatione bonorū in casibus in quib⁹
 laici puniēdi essent. quia sicut leges nō dedignātur
 sacros canones imitari, ita & sacrorū statuta cano
 nū principum cōstitutionibus adiuuantur, vt sunt
 verba tex. in. c. i. de no. ope. nūti. Vbi etiā gl. dicit
 q̄ le-

q̄ legibus vtendū est in causis ecclesiasticis nisi ca-
nonibus cōtradicat: & licet nō inueniam⁹ in iure
decitum q̄ clerici puniantur pœna amissionis bo-
norum in eisdē calibus in quibus & laici iustificare
posset q̄ canones hoc nō reprobāt neq; fieri p̄hi-
bent: & sicut quotidie in curijs Ecclesiasticis bona
Ecclesiarū & patrimonialia clericorū quātūcūq;
sint virtutibus præditi subsunt cēturis legū, & vir-
tute earū in defectum canonū auferuntur ab vno,
& adiudicātur alteri etiā laico: quid mirum erit si
sic bona clericorū flagitia cōmittentium imitatio-
ne legum seruata, ab ipsis auferātur & ecclesijs seu
alijs pijs operib⁹ applicētur? Quādo vero alicui iu-
dici lōgiori examinatione p̄missa, & vrgētioribus
fundamētis p̄suaso, vitum fuerit in aliquo casu hāc
esse sequendā opinionē si cleric⁹ dānatus filios le-
gitimos habuerit, vt in eorum p̄iudiciū eā non ser-
uet cōtulo, vt quid em̄ Ecclesia ditanda est, vel alij
vlus pij q̄rendi sunt, esuriētib⁹ filijs etiā parētis ini-
qui, q̄n nō depositione canonica sed imitatione le-
gali, paterna bona publicāda videntur. Posset etiā
secundò quæri in hoc p̄posito, an in casib⁹ in qui-
bus bona clericorū cōfiscāda sunt veniāt oīa pari-
formiter, & sine aliqua distinctione publicāda? In
quo videtur dicēdū q̄ bona clericorū siue sint mo-
bilia vel immobilia publicari possunt, quia in hoc
nullum solet adhiberi discrimen, vt per Hierony-
mū pauli, in lib. p̄uinciali omiū ecclesiarū. fo. 44.
verfi.

verfi. q̄ si presbyter. Si verò clericus dānatus haberet vsumfructum alicuius rei, tunc ius talis vsumfructus nō confiscatur etiā naturaliter viuentē vsumfructuario, ex sentētia Bal. & Salic. in. l. i. C. de bo. liber. quos refert Alex. in. i. vol. cōsil. 23 incip. i. consideratione. Bona prēterea & iura quæ nō trāseunt in extraneum hāredē nō poterunt publicari cōfiscatis bonis clerici dānati, quia fiscus habetur loco extranei successoris, vt p̄batur in. l. iura libertorū. & ibi no. Bar. ff. de iure patro. & not. etiā Bald. in. d. l. i. & Alex. in. l. In inūlā. ff. sol. matri. in prin. & in. l. Si finita. §. Si de vectigalib⁹. in col. ii. ff. de dā. infe. ex quo venit q̄ si clericus dānat⁹ haberet emphyteusim Ecclesiasticā, vel feudum Ecclesiæ, tūc illa nō venirent in cōfiscationem, per ea quę notāt Bal. in. d. l. i. & Alexā. in. d. cōsi. per tex. in Auct. de aliena. & emphy. §. Illo. & in. cap. Felicis. §. Si quā verò. de pcc. in. 6. & per alia relata per Alexan. ibi. quē etiā vide afferentem q̄ cōcluditur cōmuniter q̄ emphyteusis cōcessa à priuato ea cōditione & lege q̄ non trāseat ad hāredē extraneum nō confiscatur, dato q̄ sint confiscata bona emphyteutæ: quod dicit teneri cōmuniter per Bar. & docto. in. d. §. Si de vectigalibus, & alios quos ipse refert, & notat etiā Io. de Imo. in. ca. 2. de feu. in. §. col. vers. Sed aduerte. Si verò cleric⁹ haberet emphyteusim à priuato quæ posset ad extraneos hāredes transire, tunc bene veniret in cōfiscationē bonorum clerici,

rici, & sine præiudicio dñi: quia erit sibi obnoxia
 quo ad hoc q̃ ei debeatúr sui pensio. ita notat Car
 di. qui sic videri meo est intelligendus in Clemen.
 Nolentes. de hære. in versi. Inquisitoribus. in pen.
 col. quē primo vide in hac materia volentem col.
 præcedenti q̃ quādo non posset emphyteusis cōfis
 cari, tunc ius meliorationum posset cōfiscari. pro
 quo refert Specul. & Ioā. And. quod est vtile ad de
 clarationem supradictæ cōclusionis de emphyteu
 si ecclesiastica, & priuati in casu in quo non potest
 cōfiscari. An autem si clericus haberet feudum nō
 ecclesiasticum veniet in cōfiscationē, vide Alexā.
 in. d. confi. 23. in. 2. col. ver. Idem videmus. vbi cō
 cludit q̃ feudum quod nō transit ad hēreses extra
 neos nō confiscatur. & vide etiā Paul. de cast. in. l.
 In insulam. ff. solu. matri. vbi notat q̃ in fiscum nō
 transit feudū vel emphyteusis, quæ post mortē cō
 fiscati deuētura sunt ad filios vt filios: ex quo sequi
 tur q̃ si clericus habet tale feudum qđ potest trāsi
 re ad suos extraneos hēreses, cōfiscabitur simul cū
 alijs bonis. Pro quo vide quod notat Alex. in. d. §.
 Si de vestigalibus. in. 12. col. versi. Item addit, ser
 uato tamen indemni dño feudi, cui post confisca
 tionē soluetur pensio, & exhibebuntur alia obse
 quia quæ per possessorē feudi p̃stari debēt. Quod
 videtur tenere Card. in. d. versi. Inquisitoribus vbi
 æquiparat in hac materia res feudales. & res em
 phyteuticas, dicens q̃ quando crimen nō est tale
 quod

quod puniatur per leges feudales, q̄ nihil speciale inuenit in feudis, & q̄ gñaliter dici pōt q̄ res feudales & emphyteuticæ cōfiscabuntur illi fisco cui cōfiscātur alia bona dānati, semper tamē sine p̄iudicio dñi: qđ etiā no. Bal. in. l. Si quis presbyter. C. de epis. & cler. Aduertēdum tñ esset in hoc q̄ licet feudū, vel emphyteusis ex lege inuestituræ vel cōtractus posset trāsire ad extraneos hēredes, si p̄hibitū esset q̄ ad Ecclesiā deueniret, tūc seruāda erit lex inuestituræ vel cōtract⁹, & nō applicabitur Ecclesiæ cui alia bona clerici damnati applicātur. Si autē clericus sic dānatus haberet bona subiecta restitutioni, tūc dicēdum est q̄ cōfiscabuntur bona illa cum sua causa. s. q̄ adueniente cōditione fidei cōmissi, fiet restitutio per fiscū, ita decidit Ang. in l. Papinian⁹. §. Meminisse. ff. de inof. testa. per. l. ex facto. ff. ad Trebellianū. & per alia de quib⁹ ibi: qđ etiā probat tex. in. l. Statius flor⁹. in §. Cornelio felici. ff. de iur. fis. quod tñ intelligit Alex. in. d. cōsil. in pe. col. in casu in quo simpliciter sunt bona subiecta restitutioni, secus autē dicit qñ expressē esset p̄hibita alienatio à testatore: quia tunc etiā pendēte cōditione nō possunt transire in fiscū: ex quo videtur q̄ in casu nō bona quę clericus dānat⁹ teneretur restituere simpliciter post mortē, manerēt in cōfiscatione eius vitæ durāte, secus si fuit in eis prohibita alienatio à testatore, quia tunc nō cōfiscabūtur. Potest præterea & nō impertinenter dubitari,

an pu-

an publicatis bonis alicui⁹ clerici veniat in cōfiscā
 tione ius patronatus? & o nīsis quæ à doctōribus
 in varijs locis & cū varijs opinionib⁹ traduntur in
 hoc dubio qñ Iudex laicus est qui condēnat patro
 nū, vt per docto. vbi gl. in cle. Pastoralis. de re iud.
 & in ca. filijs. vbi etiā gl. quam dicunt præcedenti
 fore cōtrariā. 16. q. 7. & in clem. 2. de iure patro. &
 in. c. quāto de iudi. & per Imo. & alios in. l. in insu
 lā. ff. solu. matri. & per Floria. in. l. Via. §. si fund⁹.
 ff. de serui. rust. præd. in casu nō est aliqua con
 trouersia inter doctores, quāuis nullus eorū quos
 ipse vidi quæstionē moueri in specie, videlicet qñ
 clerici patroni publicātur bona, sed ex his quæ do
 cto. aliqui tradunt facilē quæstio deciditur. Primō
 ex his quæ notat Firmianus in tract. de Epō. in. 4.
 li. in. 4. par. in. 3. q. in fi. 1. col. ver. Sed quæro vtrū.
 vbi tenet ius patronatus nō trāsire in cōfiscationē
 iudicis sēcularis, sed iudicis ecclesiastici sic. Secūdo
 ex cōclusionē quā facit Cæsar Lābertinus in elegā
 tissimo suo tract. de iure patronatus, in. 3. lib. art. 8.
 8. quæst. principalis, in col. 6. vbi tenet q^d si Iudex
 ecclesiastic⁹ procedere ppter aliquod delictū, casu
 quo posset ad publicationē bonorum alicuius pa
 troni, sine dubio includeretur ius patronatus. vt in
 clem. Pastoralis à cōtrario. §. Rurs⁹. de re iud. quia
 nō diceretur mittere falcē in messē alienā: & qđ
 tunc nō erit cōsiderādum an veniat principaliter
 vel accessoriē, vel an exprimat in tali publicatio

T ne vel

ne vel nō ius patronatus: cūm sūm⁹ in casu, in quo
 iudex habet iurisdictionē cognoscendi de ipso iu
 re patronatus etiā principaliter in quo dicit cōcor
 dare oēs doctores. Si igitur null⁹ doctorū dubitat
 q^d in publicatione bonorum contra laicum patro
 nū facta per iudicē Ecclesiasticū venit ius patrona
 tus, nō distinguēdo an sit facta publicatio simplici
 ter oīum bonorū, an alicuius castri, in cui⁹ vniuer
 sitatē transeat, meritō ergo firmare audebimus q^d
 publicatis bonis clerici cōprehēdetur ius patrona
 tus. Nec in hoc curādum existimo, an ille habeat
 filios legitimos, vel nō ex conclusione Cæsaris Lā
 ber. in fi. verbis dicti. 8. arti. dū tenet q^d in casu con
 fiscationis bonorum patroni ius patronatus nullo
 modo trāsīt ad filios, sed vel ad Ecclesiā vel ad fis
 cū sicut pōt trāsire ad extraneos. Ex quib⁹ vltimis
 suis verbis & ex his quæ suprā etiā diximus venit
 hęc mea sentētia moderāda, nisi ex cōstitutione iu
 ris patronatus autoritate illius ad quē spectat dispo
 situm esset q^d ius illud patronatus nō posset trāsire
 nisi ad agnatos, vel ad aliquos homines habentes
 certas qualitates vel cōditiones: quia tunc non cō
 phenderetur ius patronatus in publicatione bono
 rū clerici, sed seruaretur dispositio cōcessionis vel
 institutionis illi⁹. Sed hac sic quæstione sine aliqua
 difficultate decisa, restat nunc aliud dubiū eneruā
 dū: cū em̄ ex infrā dicēdis appareat q^d bona clerici
 publicata applicari debeāt Ecclesiæ à qua recipie
 bat

bar stipēdia, vel Ep̄o, vt in pios vsus distribuatur, me-
 rito dubitari poterit quid tunc faciendum est de iu-
 repatronatus quod perdidit clericus. Et in hoc cre-
 derē (saluo meliori iudicio) posse dici q̄ cum Ec-
 clesia cui applicatur bona ratione beneficij vel sti-
 pendij nō indigeat iure patronatus neq; illud pos-
 sit facere eam diuorem, q̄ iustius erit q̄ Ep̄s decer-
 nat Ecclesiam esse liberam in qua erat cōstitutum
 ius patronatus, & q̄ idem faciat & fortiori ratione
 quādo bona debent distribui in pios vsus: cum nō
 debeat vendi ius patronatus vt precium distribuatur
 in eis, nec deceat, nec liceat q̄ ipse sibi retineat
 nisi in casu quo tale ius patrona. clerici esset anne-
 xum alicui castro, vel rei vniuersali quia tunc iustū
 est, vt sequatur castri, vel rei possessorē. Queri etiā
 potest, an publicatis bonis clerici filij familias ve-
 niant peculium castrense, aut aduētitiū vel p̄feti-
 tium publicandum? Et in hoc dubio si sequamur iu-
 ra ciuilia & doctrinā doctorum loquentiū genera-
 liter, dicendū est quātum ad peculium castrensē
 quod nō casus est in. l. Si fili. C. de bo. dam. & no-
 gl. quā ibi sequitur Bar. in. l. i. ff. de bo. dam. & idē
 tenet Bar. in. l. Si finita. §. Si de vestigalibus. versū.
 Sexto quāro. pe. col. ff. de dā. infect. Idem videtur
 velle Bald. in. l. filius. ff. de his qui sunt sui vel alie-
 iur. per. d. l. Si filius. C. de bon. damna. Vnde etiam
 dicit q̄ aliqua dixerunt q̄ illa. l. erat correctā sed
 non recte considerauerunt, & vide eundem Bald.

in.d.l.Si filius. vbi dicit q̄ hoc est in solatium filij
amissi, vt dānato filio pater retineat peculiū castrē
se, & quasi castrē se, qui præterea intelligit legē illā
in filio in potestate, & q̄ secus esset in emācipato,
cū nō habeat peculium, vt.l.fin.in fi.C.de inof.
test.& hanc etiā opinionē videlicet q̄ peculiū ca-
stre nō publicatur sequuntur Imol. & Pau.de
cast.in.d.§.Si de vectigalib⁹. prout refert ibi Ale.
in cōsi.21.& 22.vbi defendit hanc opinionem ab
Ange.tenēte cōtrarium. Quātum verò ad aduen-
titium idem cōcludit Bar.in.d.§.Si de vectigalib⁹
allegato versi.Sextò quæro,& sequen. videlicet q̄
etiā proprietas aduentitiorum bonorum, quæ est
filij, nō publicatur ea ratione, quia filio est interdi-
cta om̄is alienatio sine partis cōsensu, vt. C.de bo.
quæ leber.l.cum nō solūm.§.filius. ergo delinquē-
do nō alienabit, mouetur etiā per tex.in.l.2.§.Sed
vtrum.ff.de mino.Idē tenet Bal.in l.2.§.si fili⁹.ff.
quod quisq; iur.& in.l.Executorē. in prin.in vlti.
chart.C.de execu rei iud.& in.d.§.Sed vtrum.&
Ang.& Imol.in.l.si fili⁹.ff.de dam.infect. quos re-
fert Alex.in.d.§.Si de vectigalibus.19.col.ver. Ad
de primò.Præterea quātum ad peculium profecti-
tium idem dicendum est, videlicet q̄ nō veniat in
publicatione bonorum filij etiā si habuisset fili⁹ à
patre expressē potestātē donādi & dissipādi, quia
nō ex potestate donandi, quia hæc nō est donatio,
nec ex potestate dissipandi: quia nō intelligitur co-
gitatum

gitatum de delicto. ita cōcludit Alex. vbi suprà in. 23. verli. Itē adde. & dicit ita decidere elegāter Ange. in. l. si filius. ff. de dam. infect. & cum eo trāsire ibi simpliciter Imol. & idē videtur colligere Bart. ex glo. in. d. l. i. ff. de bon. dāna. notando verba gl. ibi dum dicit, etiam castrense. ex quibus verbis innuit glo. q̄ nec aduentitium, nec profectitium. Cū ergo in iure canonico & ciuili non sit aliter in hac materia dispositū circa hæc peculia in clericis, merito videtur cōcludēdum q̄ publicatis bonis clerici filij familias nullum prædictorum peculiorū publicabitur: cū sacri ordines etiā presbyterat⁹ nō liberent filium à potestate patris, vt est text. & ibi Abb. in ca. Cōstitutus. de in integ. restitu. & in ca. Si annum. de iudic. in. 6. & in auct. Presbyteros. C. de Epif. & cleri. & per docto. reprobata glo. ibi in ca. Cum voluntate, de senten. excō. Nec in hoc aliquid immutat conclusio Doctorum quę habet, q̄ in bonis aduentitijs clericorum, etiā primę tōsū re acquisite, eis post clericatum, non quēritur patri vsusfruct⁹, quia reputantur bona quasi castrensia: vt probatur in ca. Quia nos. de testamen. & ibi notant Abb. Host. & Barb. & ponit latius doctor noster Hispanus Roderic⁹ Suarez in. q. Vtrum in bonis maioratus pater habeat vsusfruc. in fo. pe. col. 4. vsq; ad fi quia licet per hoc videatur q̄ talia aduentitia clericorum nō habeant naturā aliorum aduentitiorum laicorum, satis est q̄ assimilentur

bonis quasi castrenſib⁹, quæ etiã vt ſuprà dictũ eſt, nō publicãtur. Vltimò autẽ pro pleniori examina-
tione huius ca. operẽ preciũ eſt quærere in caſibus, in quibus diſpoſitione canonica, aut imitatione le-
gali bona clerici publicari poſſint, cui tandẽ appli-
cari debeãt. & in hoc dicẽdum videtur q^d ſeruãda ſit diſpoſitio tex. in. c. excõicamus el. i. de hære. §. i. in qua cauetur q^d bona clericorum dãnatorũ de hæ-
reſi applicãtur eccleſijs à quib⁹ ſtipẽdia receperũt. Et ſi clericus recipit ſtipendia à pluribus eccleſijs, tunc inter eas diuidẽtur bona p^r rata, vt per gl. ibi, in verbo. Stipẽdia. Vnde hæc videtur practica ſer-
uãda in oĩbus caſibus in quibus bona clerici habẽ-
tis bñficiũ vel plura bñficia publicantur. Erit er-
go curẽ iudici qui bona clerici publicari mādauit, diuidere ea iuſtẽ inter Eccleſias in quibus bñficia habuit, & ſi aliqua eccleſiarum ſita fuerit extra ſuã diœceſim. & oĩa bona clerici fuerint in ei⁹ poteſta-
te, tunc debebit mittere illi portionẽ ſibi cõtingẽ-
tem. At ſi in loco bñficij extra diœceſim cõſtituta fuerint aliqua bona clerici, quæ pertineãt ad illam Eccleſiã, tunc eius erit officij intimare iudici illius diœceſis ſentẽtiã à ſe latã, vt illã in prædictis bo-
nis exequatur: in caſib⁹ in quib⁹ ſentẽtia lata ſuper cõfiſcatione bonorum extenditur ad bona ſita ex-
tra iuriſdictionẽ pronunciãtis, de quo per do. in. c. Cum ſecundũ. ad fi. de hære. in. 6. & per Anch. in ca. poſtulaſti. 8. q. de fo cõpe. & per bonã additio-

nem Feli. in. d. c. postulasti. in. 3. col. Et quia tex. nō
 distinguit an bona dānati clerici recipientis stipē-
 dium ab Ecclesijs fuerint patrimonialia vel ne, ac-
 quisita intuitu Ecclesiæ vel nō, videtur velle q̄ oīa
 bona in distictū clerici habentis bñficiū appli-
 centur ecclesiæ in qua illud habebat, quod videtur
 magni effectus nā posset cōtingere q̄ ratione ali-
 cuius tenuis beneficij possessi à clerico, posset Ec-
 clesia patrimonium pingue clerici vel alia plura
 bona eius industria seu arte quæsitā sibi acquirere.
 In casu verò in quo cleric⁹ dānatus nō haberet be-
 neficiū, & sic nō esset aliqua Ecclesia cui applicā-
 da essent eius bona, tunc credit Abb. in. d. c. ex cō-
 municamus in. 1. col. debere ea applicari Ep̄o loci
 qui distribuatur in pios vsus, cuius opinioni adheret
 ibi Ana. in. 2. col. Nec curandum est in hoc de eo
 quod scripsit Oldra. in cōf. suprā alleg. videlicet q̄
 Ep̄s nō habet confiscationē bonorum, cū nō ha-
 beat territorium nā vt inferius latius scribimus, in
 verbo pœnitiæ alijs pecuniarijs, verior opinio est
 & cōsuetudine roborata q̄ Episcopus habet fiscū.
 Ep̄m autem loci in hoc casu eum esse credo, qui
 est Ep̄s diœcesis in qua fertur sententia publicatio-
 nis bonorū dū tamē aliàs sit iudex cōpetēs, in cui⁹
 curia de delicto clerici tractari poterat. Caueat prę-
 terea Ep̄s cui prædicta bona applicantur, ne con-
 uertat in suos vsus quia præter id quod sacri cano-
 nes nullibi bona sic confiscata Episcopis applicāt,

doctores, qui ea illis applicanda scripserunt, tali tñ
onere hoc describunt, vt illa in pios vsus cōsumāt.
Credere præterea in hoc iudicandum esse nō solū
pium, sed debitū vsum, in quo dicta bona expēdi
possint & deberēt, in alimētis videlicet clerici dā
nati, dū viueret, ne aliās famæ mori cogeretur, aut
esset aliunde mendicādum pro eius sustentatione.

Verberari.

CAPVT CXXV.

Pœna verberū in clericorū personis à sacris ca
nonibus recepta est. Et hoc forsā q̃ cum dolo
re & citra vitę ac mēbrorum periculū corrigat
de eaq; mentio sit in. c. Cū beat^o. 45. dist. quod est
cōcilium Bracarē, & in. ca. fi. 35. dist. qđ est cōciliū
Agathē, & in. c. i. fin. verbis de calūnia. Ex quo ibi
not Abb, in vlt. not. q̃ ecclesia pōt clericum publi
cē verberare. Cumq; cessent in illis cæteræ poenæ
mortis, ac mēbrorum mutilationis, nimirū si hęc
tanquā paternam correctionē antiqui illi patres sa
crorū canonum cōditores admiserint. Vide tamē
in hoc distinctionē quā facit tex. & glo. in. d. c. Cū
beatus videlicet q̃ presbyteri, Abbates, & leuitæ
nullis debent verberibus subiacerē, exceptis graui
bus & mortalibus culpis; minores tñ clerici verbe
ratur p̃ minoribus culpis, & idē not. Præp. in. d. c.
fi. 35. dist. In qua tamē imponenda iudices ecclesia
stici aduertere debēt semper, q̃ in casu quo cleric^o

venit

venit verberandus, non potest, nec debet verberari per laicum, etiam de mandato suo, vt & in. c. Vniuersitatis. de sen. excom. & per glo. in. c. Si clericos. eo. tit. lib. 6. & ita etiã disponitur in. 56. titu. 5. par. 1. vbi dicit lex quod tam prælatus mandans, quã laicus obtemperans in hoc excommunicatus est, sed debet per ministrum ecclesiæ verberari, vt no. Cardi. de Turre cremata post Hugo. in. c. Illi qui. 5. q. 5. & secundũ eos constitutus in minori ordine poterit etiã presbyterũ verberare. Immo pl^r voluit Abb. in. c. Inter alia. in col. 4. de immuni. ecclesi. quod pro honestate ecclesiæ clericus debet verberari in ecclesia, & per clericũ, & non per laicum allegãdo. d. c. Vniuersitatis. Et aduerte q̃ iudex ecclesiasticus habet iurisdictionem fustigandi & verberandi, & sententiam suã potest super his mādare executioni absq; scrupulo irregularitatis, licet in fustigatione, vt plurimũ interueniat qualis effusio sanguinis, quia illa qualis qualis effusio nō cōsideratur, cū non veniat principaliter ex sententia, sed accidat ex postfacto: & satis est q̃ in sententia clerici non inferitur pœna, ex qua principaliter, & immediatè veniat sanguis. ita Paul. Grillan. in tract. & relaxatione carceratorum, in. 5. q. & licet huic conclusioni videatur refragari text. in. c. Archiepiscopat u de rapto. & glo. ibi, & in. c. his à quibus. 23. q. vlt. tamen crederem saluari posse dictum huius doctoris, quando illa sanguinis effusio

esset, vt ipse dicit aliqualis: nam tex in d. c. in Archiepiscopatu. non reprobatur, si aliquis sanguis ex flagellis profiliat, sed quod flagella in vindictā sanguinis trāsire videātur: vnde prohibet vindictā sanguinis non verò accidentalem effusionem. Vnde nec existimo necessarium fore vt audiui, facere aliquos iudices quod flagellandos induunt lineis vestibus intinctis cæra, vt desuper flagellentur: dum enim scrupulis consulunt, correctionem inutilem & parum timendam efficiunt.

In exilium mitti.

CAPVT CXXVI.

Ecclésiastici iudices possunt imponere pœnā exilij, vt probatur in. c. 1. de calū. & in. c. pen. de pœn. & in. c. Hi qui. 3. q. 4. & in. c. Cū beatus. 45. dist. Et notant docto. in. c. Cum non ab homine. de iudi. licet ibi Ant. nititur colligere arg. ex illo tex. quod ecclesia non habet pœnam exilij, cui in hoc aduersatur Barb. ibi, in col. 6. versū. Et dicit hoc vbi nanque pœna certa non est imposita à iure, & delictum quod venit puniendum in clerico, videtur quodammodo cohærere alicui loco, prudenter se habent iudices ecclesiastici, si delinquentibus clericis pœnam inferant exilij. Sicut enim occasio delinquendi facilè præcipiat etiam eos qui aliquā virtutis curā habere solet, sic eadē occasio sublata facilius est à difficili & asperrima vitiōis semita

semita, ad amoenissimam virtutis vitam reuocari.
 Quod bene cōprobat verba illa singularia sanctis-
 simi Hispaniæ nostræ doctoris charissimi Isidori,
 insignisq; vrbis Hispalen. Præfulis præfulgidi. quē
 Gratianus intexuit in cap. Valet 81. dist. valet (in-
 quit ille) interdū cōuersis pro salute animæ suę mu-
 tatio loci. Plerūq; enim dū mutatur loc^o, mutatur
 mētis affectus. Congruū est ergo & inde etiā cor-
 poraliter euelli vbi quisq; illecebris deseruiuit. Nā
 locus vbi quisq; prauē vixerit in aspectu mētis ap-
 ponit, q̄ sæpe ibi cogitauit vel gessit. Aduertat ta-
 men in hac materia episcopus vel eius vicarius, q̄
 postquā clericus propter crimen est damnatus
 ad pœnam exilij legitima causa & probatione sub-
 sistente, non potest ab exilio reuocari, & sic nō po-
 terit clericum exilio damnatum rebannire. ita no-
 tat Præposi. argu. tex. ibi in. c. In primis. 2. q. 1. Ra-
 tio est secundū eū, quia ex quo legitimē est missus
 in exilium inferior non potest super istis gratiā fa-
 cere vt habetur, in. c. Cum t. de re iudi. Facit etiā
 tex. in. l. Relegati. ff. de pœni. Ex quo ibi not. Bar.
 q̄ misso in exiliū solus princeps & nō alius potest
 dare licentiam veniendi & quod reuertatur, quē
 vide vltterius etiam dicentem quod quilibet iudex
 potest dare licentiam exuli reuertendi ex iusta cau-
 sa: quod est notandum in nostro proposito, quia
 per hoc videtur, quod episcopus vel eius vi-
 carius posset idem facere ex causa iusta. Si
 tamen

tamē clericus esset de facto in exilium missus, tūc bene potest per eundem iudicem reuocari secundū Præpo. vbi suprā. arg. text. & quæ ibi not. Bal. in. c. Ab excommunicato. de rescr. Idē Bal. & Ias. in. l. si pacto quo pœnam. C. de pact. de quo ego latius scripsi in meis doctrinis magistralibus, in doctrina incip. factum de facto.

Deponi.

CAPVT CXXVII.

DEpositio est perpetua remotio ab altaris ministerio not. Abb. in. c. At si clerici. de iudic. col. 1. & refert ibi Decius col. 4. versic. quinto nota. & depositus simpliciter intelligitur depositus perpetuò, licet nō exprimatur, vt per gl. no. in. ca. 1. in. gl. fi. 50. dist. vbi Domi. & tenet Decius vbi suprā. & vide gl. not. quæ probat istam conclusionē in c. Accedens. 50. dist. vbi tamen vide singu. dist. Præposi. in hoc articulo. & nota quòd regulariter pro nullo crimine potest deponi clericus, nisi de iure aliud exprimatur not. Do. in. §. de his. 50. dist. & in. c. 1. 35. dist. nisi in gradibus, vt ibi per eū: quòd refert Decius in. d. c. At si clerici. in prin. in col. penult. de iudi. Item pro delicto enormi potest fieri depositio. ita dicit Abb. in cap. fina. de celeb. missa. alle. tex. in cap. Tuæ. de pœnis. quis text. dicit, magnis scelerib⁹; quod verbum magnis plura delicta comprehendere videtur, quàm verbum enor

me. & vide Ant. in. c. Cū dilectus. de purga. cano.
 colū. 6. ver. Caue quia illud. qui ex verbis Inno. ibi
 colligit vnā theoricā. quā dicit tenendam pro ve-
 ra, quod vbicunq; pro aliquo delicto venit impo-
 nenda pœna mortis, tunc de iure canon. in locum
 ipsius intelligitur subrogata pœna depositiōis: qđ
 refert & sequitur Fel. in. c. qualiter. el. 2. Ad corrigē-
 dos. 4. col. de accus. limitādo nisi de iure canonico
 alia pœna tanquam ordinaria imponatur. Aduer-
 te tamē in ista materia quod Decius in. c. At si cle-
 rici. in col. 20. de iudi. versic. De secundo. colligit
 duas conclusiones ex Abb. ibi. Prima quod pœna
 depositionis non imponitur nisi pro graui crimi-
 ne. Secunda quod quæ dicantur crimina grauiā,
 relinquatur arbitrio iudicis. ex quo postea in ea. co-
 lū. ver. Secūda cōclusio, dicit quod erit in arbitrio
 iudicis quæ crimina dicātur requirere depositio-
 nē. Et vide etiam quod not. Abb. in. c. Latores. de
 cle. ex com. minis. de quo suprā memini in parte
 suspensionis, excommunicationis &c. Item not.
 quod ad depositionem presbyteri non semper re-
 quiritur dolus sed supina ignorantia æquiparatur
 dolo, quo ad hoc ita not. Abb. ex tex. ibi. quē dicit
 valde notabilem in. c. si. de cele. missa. Et aduerte
 quod si depositus ab officio celebrat, priuatur par-
 ticipatione corporis & sanguinis domini, & per-
 manet in hac excommunicatione vsque ad diem
 vltimum, ita vt viaticum tantūmodo exitus sui tē-
 pore

pore pereipiat: ut habetur in ca. Accedens. 50. distinctio. & ibi not. Præpositi. & in ista materia depositionis vide Archid. in ca. presbyteri. el. 2. §. q. 6. Vbi tradit nimis generalem & dubiam doctrinam videri meo, videlicet quod si clericus deponitur pro aliquo crimine, potest à iudice seculari adhuc puniri pro eodem. sicut enim accidit quem diuersis legibus teneri pro eodem crimine: sic eodem modo lege & canone. Nam clericus depositus non efficitur de foro iudicis secularis propter solam depositionem, quomodo ergo poterit per ipsum puniri? Præterea non sequitur: potest quis teneri diuersis legibus pro eodem crimine: ergo clericus potest puniri pœna canonica per episcopum & legali per iudicem secularem, non præmissa degradatione & traditione.

In arctum monasterium detrudi.

CAPVT CXXVIII.

ANtiquis illis ac venerandis patribus qui futuro vniuersalis ecclesiæ statui nedum claritate, ac sanctimonia vitæ suæ, sed pijs sanctionibus consuluerunt, non minus fuit curæ delinquentium pœnas decernere, quàm eorū futuræ emendatione providere, nõ satis suo animarū zelo mirabili esse censentes si facinorosis inflicta pœna (quæ alijs similia perpetrandi metum ingessit) ipsismet admissa deplor-

deplorandi nō p̄staret oportunitatē. Ac ideo post
 depositiōis poenā statutā, vt depositi ad agēdam
 poenitentia in monasteriū aliquod detruderētur,
 ordinarunt: vt sic eos monachorum integritas ac
 venustas cōfunderent, & vitæ aueritas ad ample
 standā volūtariē pro suis excessibus poenitentiam
 suaderet, ac charitas (quē dū verior est, in vitijs p-
 lapsos magis subleuat q̄ improperat) ad agnitiōē
 culpæ, & sp̄ē veniæ cōmoneret. Vnde regulare est
 q̄ ep̄s debet assignare clerico, quē deponit mona-
 steriū, vbi peccata lugeat, & illa vltius nō cōmit-
 tat, vt in. c. Sacerdos. 31. dist. Sed hoc vt videm⁹ re-
 cessit ab vsu: qđ forsan euenit ex eo q̄ iudices ec-
 clesiastici adeo segniter laborant crimina punire,
 vt rarissimē videamus eos delinquētib⁹ deposi-
 tiōis poenā inferre. Itē & ex alio. c. quia omnia mo-
 nasteria iā sunt ab episcoporū iurisdicōe exēpta:
 & ideo nō sic iudicib⁹ datur facultas assignādi mo-
 nasteriū. vnde Alex. tertius reputās hāc detrusiōē
 nō ita facilē, dū illā fieri p̄cipit in. c. Sicut dignū. in
 §. Clericos. de homi. addit conditionē, si fieri po-
 test, forsan de possibilitate dubitās, nō tā propter
 penuriā monasteriorū quā propter voluntatē reci-
 piēdi detrudēdos in eis. Aduerte tamē q̄ Præpo.
 in. cap. Si euangelica. 55. distinct. notat ex text. ibi,
 quod clericus qui non est sufficienter punitus pro
 gravitate delicti cum sola depositione potest de-
 trudi in monasterium: ex quo videtur quod non
 indiffe

IO. BERNARD. DIAZ HISP.
indifferenter post depositionem debet succedere
inclusio & de materia huius capit. vide quod scri-
bitur in sequen.

Ac in perpetuum carcerem damnari.

CAPVT CXXIX.

Huius pœnæ fit mentio in cap. penul. de hære.
& in c. Nouimus. de verb. sign. & in extrava-
gan. Diuinis exemplis, quæ est sub tit. de pœ-
nis. in extranagantibus communibus. dicitur aut
hæc pœna perpetui carceris capitalis secundum
Bald. in l. Reos. in princi. col. 1. de accusa. quæ re-
fert Feli. in cap. qualiter. el. 2 §. Ad corrigendos
in col. 4. de accusa. Quæ quidem pœna si ab eccle-
siasticis iudicibus imponeretur, vbi delictorum
qualitas exigit custodia tali, vt re vera perpetua es-
set, longè leuius censeretur punita laicorum delicta
naturali morte, quàm clericorum perpetuo carcere.
Nam vt Cardi. scripsit in ca. Cum nō ab homine.
de iudi. longè minor pœna est statim mori, quàm
diu affligi sine salutis spe. Quando autem ista pœna
vel præcedens imponi debeat, Inno. in cap. quali-
ter. el. 2. de accu. in col. penul. versi. & sunt. vide-
tur velle quòd hæc pœna carceris æquiparatur pœ-
næ damnationis in metallum iuris ciuili. Vnde se-
cundum hoc videretur imponēda in casibus qui-
bus iure ciuili quis punitur pœna tali, & ad hoc
refert eundem Inno. lo. de Ana. in consi. 1. in col.

2. Abb.

2. Abb. tamen. in. c. Tuæ. de pœnis. tradit talẽ doctrinam, q̃ vbi pro delicto imponitur pœna mortis de iure ciuili, tunc depositus detruditur in carcerem perpetuum: quando verò imponitur pœna alia citra mortem, tunc detruditur in monasteriũ. Contra quẽ instat Philip. decius in cap. Cũ nõ ab homine. in col. 6. versũ. Sed ista doctrina. de iudic. dicendo q̃ hoc non est verũ, quia in casu. c. Clerici. de excess. præla. & in. c. Tuæ. de pœnis fit detrusio: licet de iure ciuili imponatur pœna mortis, & refert Areti. latè scribentẽ in hoc, in colũ. 9. qui cõcludit secundum eũ, q̃ debet quis detrudi in monasterium ad agenda pœnitentiam, & si nõ velit agere, ponitur in perpetuis carceribus, allegat. d. c. Vt famæ. de senten. excom. &. c. A nobis. de apostata. Sed contra hoc arguit Deci. de tex. in. c. No uimus. de verb. signi. & in. c. pe. de hære. Vnde videtur sibi q̃ in carcerem detrudatur quis, quando insurgit maior suspitio fugę pro maiori securitate. sed ista distinctio Deci. j. nõ placet, quia pœna perpetui carceris, tunc nõ ratione pœnæ, sed securitatis daretur: vnde nõ cõsideraretur delicti qualitas. sed fugę timor. Vnde melior est sententia Areti. vbi suprà, quã ipse Decius nõ integrè refert: nam concludit ipse Areti. q̃ quãuis pœna mortis imponatur de iure ciuili, nõ tamen debet imponi de iure canonico pœna perpetui carceris: quòd ipse limitat dupliciter. Primo in casibus exceptis, in qui

bus exp̄sē cauetur de p̄cna carceris, vt in. c. p̄cni.
 & si. de h̄reti. Secundo vbi propter immanitatē
 delicti non esset imponenda laico simpliciter p̄c-
 na mortis, sed cum aliqua qualitate atroci, vt puta
 ignis, traditionis ad bestias, lacerationis membro-
 rum: & huiusmodi: tunc enim videtur sibi impo-
 nenda p̄cna perpetui carceris: quod intelligit ve-
 rum, siue illa p̄cna sit naturalis criminis, siue iu-
 dex illā imponat, augēdo illā propter aliquā quali-
 tatem animo inh̄rentē: & sic dicit intelligēdum
 ca. Nouimus. sup̄rà alleg. de quo arguit cōtra illū
 Deci. Et aduerte q̄ Bald. in. l. pen. C. ad. l. Aquil.
 dicit q̄ si episcopi imposerent aliquē in ita arcto
 loco q̄ nō haberet aerē sufficientē, vel darent sic
 parum comedere quodd de facili moreretur, q̄ es-
 sent irregulares. Vnde prouidere deberent eccle-
 siastici iudices, quādo alicui carcerē perpetuū assi-
 gnāt, ne ex defectu aeris vel cibi moriatur. Idē no.
 Abb. in. c. A nobis. de apost. referēdo Io. And. Et
 vide Io. de Ana. in. c. i. de coll. detegē, & in. c. qua-
 liter & quādo. el. 2. §. si. vers. Nāquid aut̄ ep̄s. de ac-
 cusa. & Mathaū de Afflictis in. i. lib. Cōstitutionū
 Siciliae in fo. 129. col. 3. & Maria. in repe. c. Ad au-
 dientiā. de homi. in col. 31. vers. 58. quāro, vbi re-
 ferunt Bal. vbi sup̄rà, & alios idem tenētes. Et vide
 Card. in clemen. i. de p̄cni. & remis. in. q. 7. vbi re-
 ferēdo Laure. dicit q̄ ponētes aliquē in tali carcere
 in quo propter eius arctiōnem incarcerati non vi-
 uunt

uunt ultra sex vel octo dies reputat homicidas vel
 irregulares, quia illa poena est magis afflictiva, quā
 si poneretur in patibulo. Aliās autē nō si damnatus
 ad perpetuum carcerē moriatur, dicitur naturali-
 ter mori, ut notat Bal. in l. 1. C. de his qui ad liber-
 peruz. nō pos. quē refert Ioānes de Ana. in. ca. fin.
 de homi. nu. 8. vide Feli. in. c. qualiter. el. 2. de ac-
 cu. §. Ad corrigendos. col. 5. in prin. Et nota quōd
 licet aliās damnato ad perpetuum carcerem ex for-
 ma statuti, vel de iure communi. nō possit aliquid
 relinqui ultra alimenta: dicit Maria in. c. Veniens
 de accus. in colū. 28. in versicu. Undecimō quāro,
 quōd de iure canonico videtur posse attentari q̄
 taliter damnato non possent relinqui alimenta,
 cum sibi deputetur panis angustiae & aqua dolo-
 ris. De quo tamen articulo vide latius Corsetum
 in repertorio Abb. in verbo carcer in versu. An
 valeat. & Feli. in capitu. qualiter el. 2. in. §. Ad cor-
 rigendos. colum. 4. in fine de accusatio. Præterea
 in hac materia poterit meritō dubitari, an valeat
 testamentum clerici damnati ad perpetuum car-
 cerem, qui ibi finaliter decessit? Quod examinat
 Bald. in. 1. volumin. consil. 448 quæritur impri-
 mis. ubi tandem concludit quōd non, & quōd ta-
 lis nec actiue, nec passiuē sit testabilis. Et quia
 principale fundamentum suum est, quia tali pœ-
 na damnatus continetur sub condemnatis ad
 mortem: quia licet non sit condemnatus ad mor-

I O. BERNARD. DIAZ HISP.
tē subitanēā, est condēnatus ad breuitatē vitæ. Pos-
ses tu regnorum Castellæ & Legionis incola non
immeritò inferre q̄ hodie attento iure eorum se-
cus esset, cū per. l. 4. in legibus Tauri editis dispo-
natur q̄ damnatus ad mortem ciuilem siue natu-
ralem possit testari, nisi damnetur propter crimen
inducens confiscationem bonorum. An autem e-
piscopus qui condēnat clericū ad perpetuū carce-
rem possit in sententia reseruare sibi potestatē mi-
nuendi pœnam suo arbitrio, vide Bald. in aucten.
Interdicimus. C. de episcopi. & cleric. referentem
Guilliel. disputasse hoc, & finaliter tenuisse q̄ sic.
Sed dicit Bald. contra naturam pœnæ declarandę
in sententia non potest fieri reseruatō: quia esset
implicare contraria, sed asserit tandem quòd fortē
fallit in sentētia episcopi. quia mitius debet agi cū
eo quā cū alio, argu. d. auctē. Interdicimus. secun-
dum vnū intellectū: cuius verba ferē ad literam re-
fert Feli. in. c. qualiter. el. 2. in. §. Ad corrigendos.
in col. 6. de accu. & nihil in hoc.

Exigentibus culpis.

CAPVT CXXX.

Q Væ sint culpæ propter quas quis debeat tra-
di curiæ sæculari, ex his quæ supra tradidim⁹
facilē quis dinoscere potest. Causa autē fa-
cilioris inuentionis volo hic saltem summarie re-
ferre: habes enim hoc examinatum suprà in verbo

Sorti-

Sortilegi, & in verbo hæretici, & in verbo falsarij,
& in verbo conspiratores, & in verbo, & per assassi-
finos, & in verbo læsæ maiestatis. Et an propter de-
lictum grauissimum perpetratum à clericis tradi
debeant curiæ sæculari. vltra casus expressos in iu-
re habes plenè supra in verbo parricidæ.

Data incorrigibilitate.

C A P V T C X X X I.

Cum ecclesia nunquam intenderit priuilegijs
suis clericos fouere proteruos atq; incorrigi-
biles, statuit Celestinus tertius in cap. Cū non
ab homine. de iudi. clericum ab ecclesiastico iudi-
ce depositum, si adhuc incorrigibilis fuerit, excō-
municari debere, deinde contumacia crescente a-
nathematis mucrone feriri. Tandem si in profun-
dum malorum veniens contempserit, cū eccle-
sia nō habeat vltra quid faciat, per sæcularem po-
testatem esse cōprimendum: ita q̄ ei deputetur e-
xiliū, vel alia legitima pœna inferatur. Noluittamē
q̄ sola incorrigibilitas sufficeret vt cōprimeretur
clericus depositus à sæculari iudice, nisi excommu-
nicatio & anathema subsequerentur, & in super v-
triusq; cōtempus. vt patet ex verbis illi⁹ tex. Dici-
tur aut clericus depositus incorrigibilis secundum
Abb ibi, col. penul. ver. quæro qualiter post Anto.
si reuertitur ad priora delicta, vel in illis perseverat
& idem est secundum eum (licet aliud voluerit An

to.) si committat alia delicta, etiam si non sint similia, vel si sint minora ex rationibus de quibus per eum quę sequitur Decius ibi col. fina. Dicitur etiā incorrigibilis, si cū detruderetur in monasteriū ad pœnitentiā peragendam, ea non peracta capit fugam & occultat se, vel aliter de facto impedit, ut non possit eum iudex arctare, licet non reperiat in nouo delicto quia tunc post excommunicationem, & anathema cōprimendus est per iudicem sæcularē, ut in tex. secundū Abb. vbi suprā, in col. fi. Sequitur Decius, vbi suprā. Itē aduerte qđ Decius ibi ponit aliū casum incorrigibilitatis tanquam diuersum ab alijs, quę dicit ex Abb. colligere, videlicet quando clericus ter monitus non desistit, qui iudicio meo sub primo cōprehenditur: nam si nō desistit, ergo perleuerat in crimine, & tūc sola per seuerantia sine monitione reddit eum incorrigibilem: nisi dicamus, quōd sentiat Decius quādo monetur ut desistat à nouis criminibus, quibus inuoluitur post depositionem. Quod adhuc etiam nō videtur iuuare opinionē suā, quia tunc etiam commissio nouorum criminum etiam minorum redderet eum incorrigibile sine monitione per supra dicta. Addit etiam quartum casum incorrigibilitatis Decius allegando Domini. videlicet quando semel correctus verbis non se emendat. qui etiam in proposito nostro videtur impertinens: nam si post depositionem non se emendat, etiam corre-

ctione

Etione verbali non præmissa dicetur incorrigibilis vt excommunicari valeat. Sit autem in hac materia vera resolutio quòd nullus casus datur à doctoribus qui succedat post depositiõem, qui solus sufficiat vt tradatur curiæ sèculari: nisi præcedat cõtemptus excommunicationis, vel anathematis. Et cùm clericus depositus sit de iurisdicthõe ecclesiæ, vt per Abb. in. c. Ioannes. & in cap. ex parte. de cle. coniuga. Iudex ecclesiasticus debet declarare eum incorrigibilem, ipso tamen non citatione fugiat, vt per Abb. post Cardi. in. d. c. Cum non ab homine. & Innoc. in. c. 1. de hom. lib. 6. quos refert Are. d. c. Cum non ab homine. col. 5. & vide Feli. ibi. 4. col. qui dicit q̃ ex omnibus dictis doctorum communiter ibi colligitur q̃ potestas quæ datur iudici sèculari super deposito incorrigibili nō exercetur, nisi declaretur qualitas incorrigibilitatis ipsam cõferens. Et nota quòd clericus incorrigibilis, qui nō potest puniri ab ecclesia, potest ipso iure compri-
mi à iudice sèculari absque alia degradatiõe. Hæc est cõmunis opinio modernorum post Io. Andr. & Anto. vt firmat Areti. in. d. c. Cum non ab homine. col. 5. vers. Tertia fuit opinio. & vide Domi. in. c. Nec licuit. 17. dist. qui notat. ibi gl. pro isto dicto Io. Andr. Clericus autem sic propter incorrigibilitatem effectus de foro sèculari puniri debet nō ad voluntatem ecclesiæ, sed prout iudici sèculari videbitur. Ita not. Abb. in. d. c. Cū non ab homine

in ultimo notabi. qui illum puniet pœna impo-
 ta per leges ciuiles laicis pro illo delicto à clerico
 perpetrato, vt probat tex. in. c. Ad falsariorum. de
 crimine fal. Præterea in ista materia vide notabilia
 verba Cardina. in quodam consilio, quæ refert Fe-
 lin. in capitu. Rodulph^o. de rescrip. in col. 25. quæ
 dicit non legisse alibi, dum scripsit quòd in modo
 confitendi delictum potest reus taliaverba dicere,
 q̃ ex illis appareat reum esse incorrigibilem : quia
 ostendit non solùm non pœnitere de delicto com-
 misso, sed dolere quod delictum non fuerit ita ple-
 nè perpetratum & consummatum, sicut ipse attē-
 tauit & intelligebat committere, vt patet in facti
 contingentia, super quo Cardi. scripserat consiliū,
 de quo meminit Feli.

Degradari.

CAPVT CXXXII.

DE hac pœna degradationis mentio fit in cap.
 qualiter. el. 2. de accu. & in. c. Tuæ. de pœnis.
 In cuius impositione notandū est q̃ voluit
 Anan. in. c. 1. de cleri. pugnan. in duel. quasi in fin.
 post Ant. quē ibi refert, q̃ pro nullo crimine quā-
 tumcunq; graui imponitur clerico pœna degrada-
 tionis, nisi reperiatur iure expressum. Ex quo sunt
 restringenda iura, in dicto capitulo, qualiter. &
 capi. Tuæ, quod est notandum secundum eum.
 Et aduertendum est etiam quòd sine accusatione

nemo

nemo degradādus est, licet aliās sit puniendus, vt
in ca. Dilectus fili⁹. de simo. secundū Host. in sum
ma ti. de accusa. in. §. quis sit effectus accusationis.
versi. Ergo sine accusatore. Item etiā est notādū q̃
licet clericus sit cōstitutus in minoribus, nihilomi
nus est capax sententiæ depositionis seu degrada
tionis, not. Ant. in. c. At si clerici. de iud. Quod di
cit ibi pulchrū Barb. in. c. Cū nō ab homine. 2. co.
de iud. & respōdet ad tex. in. c. Cleric⁹. lo. 2. de vit.
& hon. cleri. Et ad id quod notat ibi Anto. quasi si
bi cōtrarius, & adducit in cōfirmatione huius tex.
in ca. si quis Ep̃s. 27. q. 1. & vide Arnal. Alber. in re
peti. ca. qm̃. de hæret. in. 6. fol. 3. col. 2. versi. Nota
quintō, vbi tenet dictā conclusionē, q̃ etiā cleric⁹
in minoribus cōstitutus vel simplex, tōsuratus de
gradatur, & neminē ex prædictis doctorū allegat,
sed pōtificaliē librum modernū, fo. 175. & alia fun
damenta quæ per te vide. Et in ista materia degra
dationis videtur colligi doctrina notabilis ex di
ctis per Abb. in ca. At si clerici. in prin. in col. 3. de
iudi. quod vbi in aliquo canone dicitur q̃ clericus
degradetur & detrudatur in monasteriū, intelli
gitur de degradatione verbali, quia si fieret actualis,
statim fieret de foro sæculari, vt in ca. 2. de pœ. lib.
6. Quā dicit esse elegantem determinationē Feli.
in ca. qualiter. el. 2. in fin. de accusatio.

Seculari curia tradi.

V s Caput

CAPVT CXXXIII.

SAcrorum canonum cēfura mirabilis, ideo forsan noluit clericos mēbrorum mutilatione, aut ultimo puniri supplicio, quia cū eos bonis imbutos morib⁹ eligēdos præceperit si deliquissent, minori castigatione eos emēdari posse, ac cæteros ab illorū imitatione prohiberi cōfidit. Si tamē pietate hac canonica abutētes incorrigibiles efficiantur, statuit tradi eos sæculari curiæ legali animaduersione puniendos, vt suprādictū est. In casib⁹ autem certis qui ex suprādictis colligi valēt, nulla ampl⁹ incorrigibilitatē spectata, vt statim eidē curiæ traderentur clerici in eis delinquentes ordinauit.

Quos sic sibi traditos Iudex sæcularis punire pōt pœna laicis imposita per leges ciuiles, vt suprā notauim⁹ in verbo aut data. possunt etiā tunc nisi in crimine hæresis iudices sæculares petere vt sibi fiat fides de p̄cessu facto cōtra tales clericos, cū em illos punire debeāt, tāquā subditos, iustū est vt cōstet sibi illos deliquisse, vt not. doct. in. c. i. de offi. ord. & in. c. at si clerici. de iud. Vt aut ipsam degradationē actualē, & traditionē curiæ sequatur realis pœnæ executio, solēt sæculares iudices ante actum illū degradationis habere iā notitiā p̄cessus. & incōtinēti degradatum clericum sibi traditum ad pœnā ordinariam dānare, & statim executionē faciendā præcipere: quod ideo introducūm est, vt

cum

cum maiori exēplo ab omni populo qui ad actum degradationis accessit pœna infligi videatur. Crederē tamen q̄ si depositus sic traditus appellaret à sentētia iudicis sœcularis eum tanquā laicū condēnātis, & esset in casu in quo secundū ius appellatio ni esset deferēdum, q̄ iudex deberet deferre, aliàs nec diuinā nec humanā pœnā euaderet: nō enim debet esse ille deterioris cōditionis quā quilibet alius laicus pro simili delicto dānatus, & hoc præcipuē quādo iudex ecclesiastic⁹ fecit traditionē de negata etiā appella. cōdemnato. Bene tamē credo q̄ quando iudex sœcularis parat executionē faciendā in persona clerici sibi tradendi, q̄ cū ipse viderit processum iam certis q̄ potest denegare ei appellationē, sicut denegaret in illo casu cuiunq; laico. Præterea quāuis in omnib⁹ supra scriptis pœnis dici possit operari cōsensum clerici cōdemnati, ne aliquis eo inuito p̄ eo appellare possit in hac tamen sententiā traditionis curiæ, cū ex ea soleat mors regulariter sequi, crederē quemlibet etiā extraneum hoc facere posset. iuxta. l. Nō tantum. ff. de ap. licet quis dicat q̄ cum sententiā traditionis nō est illa quæ mortem infert, sed iudicis sœcularis quæ postea pronuntiatur: nā sufficit q̄ illa est quæ causam præstat sententiæ, quæ subsequitur: & cuius consensus & executio dānationem sequentem operatur. Pro quo facit quod not. Inno in. c. qualiter. el. 2. de accusa. in penul. col. dum dicit quod
secun-

secundū canones nunquā imponitur pœna corporalis mortis, sed q̄ est quēdā quē quasi similis ei habetur. s. q̄ relinquitur sæculari iudici puniendus. Facit etiā in cōfirmatione huius quod not. Fel. in ca. Cū super. de re iud. in col. 2. vbi ampliādo. d. l. nō tantū, dicit etiam pcedere, etiā si agatur de morte ciuili, vt de deportatione, mor^o per ea quæ not. Bar. in. l. Stich^o. ff. de pec. leg. Et Bal. in. l. fin. C. de nego. gest. ex quibus duabus doctrinis Inn. & Fel. posset etiā dici vt eodē modo habeat locū dispositio. d. l. Nō tantū, quādo cleric^o dānatur ad pœnā ppetui carceris: quia talis pœna satis videtur esse similis pœnæ mortis, & posset meritō iudicari mors ciuilis: quāuis ego soleo dubitare de prædicta ampliatione Feli. quia. d. l. Nō tantum, multū cōsiderat q̄ ibi ille pro quo permittitur extraneo appellare ducitur ad suppliciū, & tunc etiā si resistat, nec velit admitti appellationē perire festinās, lex illa disponit appellationē admittendā. Quādo aut̄ quis solummodō deportatur, cū nō amittat vitā, vel mēbrū, nimirū si acquiescendo sentētiæ impediatur appellationem extranei in eius fauorem volentis appellare, præcipuē quia doctores quos allegat Feli. in eo q̄ suæ opinioni fauere videntur, nihil tractant de materia. d. l. Nō tantū. sed de actione negotiorū gestorum, quā tribuunt soluētī pro aliquo inuito, quia erat in periculo perdēdi personam, in quo casu loquitur Bal. & sentētia Bart. quē videtur

magis

magis vrgere, solùm loquitur in eo qui soluit p eo qui aliàs erat passurus dānum in personā libertate vel ciuitate vt possit repetere: licet alter dicat q ipse mallet pati illud dānum, quā q tāta pecunia solueretur. Nō tamen facit mentionem q eo inuito hoc esset solutum: & quāuis ita posset intelligi doctrina Barto. longè diuersum est posse repetere pecuniam solutā pro eo, qui aliàs perditurus erat ciuitatem, quā posse appellare pro eo qui deportatur, si ipse acquieuit sententiæ.

Pænisuè alijs pecuniarijs.

CAPVT CXXXIII.

Pecuniarias pœnas inferre subditis ex ca. Di-
lectus. de offi. or. videtur licet Ecclesiasticis
indicibus. Pro corrigēdis autem excessibus
& puniēdis criminibus exigere illas prohibet tex.
in ca. licet de pœnis. Et quia in hoc iura aliqua in-
uicē aduersari videntur, Card. post Host. in ca. Vt
clericorū. de vit. & hone. cleri. sic inter ea pacē cō-
ponere nititur, q delinquentes nō sunt in pecunia
puniēdi, quādo fit ad imbursendū: quia tunc illud
præsumitur emanare ex fonte auaritiæ: secus si cau-
sa correctionis fiat, et ex fonte charitatis procedat:
quod præsumitur iustè fieri dū iudex nō imburseat,
sed pauperibus erogat. Facit etiā quod not. Bal. in
auctē. bona dāna. C. de bonis dānato. videlicet q
Epī de iure deberent cōdemnare ad pœnā crimi-
nalem

nalem soluēdā cameræ Romanæ, nō suæ, licet de
cōsuetudine cōtrariū seruent quod refert & sequi-
tur Ana. in ca. excōicamus. el. 1. in p. n. fin. col. in
fi. de hære. & idē Bal. in rub. C. de priuile. fis. dū fir-
mat q̄ Ep̄s nō habet fiscū, & qđ Ang. not. in auct.
vt nulli iudi. §. qm̄. in fi. colla. 9. dū dicit q̄ videtur
ibi casus q̄ Ep̄s qui punit aliquē clericum, nō pōt
in sententia dicere q̄ pœna sibi detur, faciunt etiā
not. per Barb. in cōfi. 21. A Ioue princ. in. 3. volu. in
fi. vbi post alia dicit q̄ nec glo. nec tex. nec docto.
dicunt q̄ Ep̄s habeat fiscum, licet aliter loquantur
Anto. & Abb. in ca. quia diuersitatem. de concess.
præb. de quo tamen vide larius per Feli. in ca. irre-
fragabili. §. curiæ. versi. quarta cōclusio. de offic. or-
din. vbi refert plura ex prædictis, & tandem cōclu-
dit q̄ verior opinio videtur q̄ Ep̄s habet fiscū, &
inter alia alleg. Frācis. de Pauinis dicentē q̄ quic-
quid sit de iure, hodie de consuetudine generali
Ep̄s habet fiscū. Et vide doctorem nostrū Hyspa-
nū Ioan. Lupum in repetitio. rub. de donatio in-
ter vir. & vxor. fo. 22. col. 2. versi. Secundū dictum,
vbi in hoc articulo cogitat ipse dicendū q̄ Episco-
pus non habet fiscū propriē, impropriē tamen sic.
& q̄ bona cōfiscanda clerici nō beneficiati appli-
cētur Ep̄o beneficiati verò Ecclesiæ in qua habuit
beneficiū. Quando verò per statutū imponit Iu-
dex ecclesiasticus pœnam pecuniariā, tunc potest
illam sibi retinere. ita tenēt Host. Abb. & Archid.
in lo.

in locis per Feli. relatis in. d. § cæterum. col. penul.
 versu. Secunda cõclusio. Si autem ipsemet cõditor
 statuti vellet illam pœnã retinere, tunc videtur q̃
 honestè non posset facere, secundũ Feli. ibi, versu.
 Tertia cõclusio. Quando verò Episcopus indige-
 ret euidenter, posset retinere, etiã in casu quo per
 sententiã imponeretur pœna. vt ibi per eum. Vnũ
 insuper propter clericorũ dignitatem existimo de-
 bere fieri, q̃ licet aliàs damnati propter crimen ad
 pecuniariã pœnã si nõ habent in bonis, luere de-
 bent in corpore, vt in. l. si. ff. de in ius vocãdo. vbi
 Bal. & in. l. i. in fin. de pœnis. clerici tamẽ in sacris
 cõstituti. si inopes sint, in defectũ pecuniæ non pu-
 niẽtur corporaliter, tũ ppter personarũ dignitatẽ,
 tum etiã quia leuia sunt delicta propter quæ cleri-
 cis inferant cõstitutiones synodales, vel cõsuetudo
 pecuniariã tantũ pœnã: fateor tamẽ q̃ tunc licebit
 iudici in aliã suspensionis, exilij, vel aliàs pro arbi-
 trio cõsideratis circũstantijs debitis cõmutare, aut
 in aliqua spiritualia opera celebrationis officiorũ,
 aut orationis seu ieiuniorum conuertere.

Corporalibus.

CAPVT CXXXV.

CUm priscis illis venerãdis patribus (quorum
 loco tempestate hac infœlici nati sunt Eccle-
 siæ filij moribus & meritis satis dispares) qui
 Ecclesię

Ecclesiæ regimini tantū insudarunt, summa fuerit cura, vt tales essent in suis moribus clerici, q̃ vitæ suæ splend̃or ad eos honorādos alliceret, elegerunt poti⁹ etiā propter leuia delicta eos statim ab ecclesiastico gradu repellere: quā in suo gradu manētes (pœnis corporalibus inflictis) infames ac paruipēdendos efficere. Hinc etenim experimur q̃ in cunctis antiquis canonibus, ac sacris cōcilijs rarissimē corporalis pœna clericis imposita est. Vnde prudentiā eorum nō Zelo vacuā imitantes debēt ecclesiastici iudices (sacerdotum saltē crimina) pœnis corporalib⁹ publicis rarissimē cohibere. laudo tamē, quia plures vilissimi homines, moribusq; perniciosissimi ad sacerdotiū admissi sunt nō sine magna dignitatis sacerdotalis deformatione, animarū q̃; iactura (q̃ ecclesiastici iudices tales de criminibus cōuinctos priuatim alicuius clerici manu, aut propria parentū more) verberibus affligant. Quid enim frenare valebit pluriū clericorum sæpius iterata flagitia, qui carceres cōtēnentes, hac de pœna mortis securi, nō nisi vitijs delectātur? cū eos possum deponere, aut dehonestare nec licet, nec expediat, illi insuper qui ab exercitijs: stabulis, scortis ad sacros ordines ascēderunt, ab ipsis incunabulis prauissimis imbuti moribus, quo pacto à tā inueterata nequitiae consuetudine auerti possunt? nisi in chamo & freno maxillę eorū cōstringātur, virgaq; regantur ferrea? Inter alias autē pœnas corporales

quæ

quæ clericis inferri solent, pœna mithrationis an-
 numeratur, qua etiã aliquãdo vtuntur ecclesiastici
 iudices: hanc quidẽ corporalem esse dicit Cardi.
 cõsi. 94. incip. hæc est quẽdã inquisitio, quia cõti-
 net corporis coercionẽ, asseritq; ad illã incurrẽdã
 dolum requiri, sicut in alijs corporalib⁹ pœnis. Et
 vide Ioã. de Ana. in ca. Inquisitionis. col. 2. de ac-
 cus. vbi dicit qđ isti qui fustigãtur, mithrantur, vel
 ponũtur ad cathenã, vel quid simile, sunt infames.
 Venit insuper in vsum (in Italia præcipuẽ) alia quẽ
 dã corporalis pœna, qua solent puniri clerici, vide
 licet dãnationis ad triremes, cui⁹ pœnæ impositio
 forsan fundari cœpit ex his quæ notat Inno. in ca.
 Qualiter. el. 2. de accus. in pen. col. ver. & sunt, vbi
 scripsit qđ pœna dãnationis in metallũ nõ inueni-
 tur sæpe in canonibus posita, sed si imponeretur,
 nõ retractaretur. Cuius, forsan doctrinã sequentes
 iudices Ecclesiastici, & illã pœnam dãnationis in
 metallum imitãtes imponunt hãc, ea præcipuẽ du-
 cti ratione, quia certi sunt qđ triremiũ duces tradi-
 tos sibi ad earum ministeriũ nõ patiuntur fugere.
 Potest præterea & hæc pœna fundari in verbis Au-
 gustini quæ ad Marcellianum comittẽ scripsit de
 quibus in ca. 1. 23. q. 5. vbi intercedẽdo pro quibus-
 dã clericis qui presbyteros interfecerãt, & alia gra-
 uia cõmiserant, ne eos mortis supplicio puniret in-
 quit, hoc magis sufficere volumus, vt viui & nulla
 parte corporis trũcati, vel ab inquietudine in sana

ad sanitatis ocium legū coercionē dirigātur, vel à
 malignis operibus alicui vtili operi deputentur.
 Quā equidē in clericis nō sacerdotibus practican
 dā admitterē, dū excels⁹ gravitas postulasset post
 quā numerū & temeritatē clericorū tantū creuisse
 cōstat, & detrusione in monasterio pœna (quę ad
 eorū emendationē salubrior esset ac dignitati or
 dinis honestior) imponi nō potest, propter mona
 steriorū exēptiones. In sacerdotibus aut nec faciē
 dū approbo: & quod factū fuerit, aliquādo repro
 bare cōpellor. Quis enim meritō nō iudicabit in
 decēs sacerdotes Dei (quib⁹ maior dignitas est col
 lata quā Angelis) quātumcūq; facinorosos, tā per
 petuo ac infami punishmentis generi tradi? vbi tanta
 est sceleratorū hominū copia, tātus squalor, tant⁹
 deniq; omniū ærūnarū, ac immundiciarū aceru⁹,
 vbi insuper passim dānatos homines, & nudari, et
 flagella laicorū manibus pati, quotidianū est, nisi
 in casu quo potest degradationē sacerdos tradēd⁹
 esset ad vltimū supplicium subeundū sēculari cu
 rię. Et tūc etiā tolerabilius crederē sacerdotē quē
 quā post traditionē curiæ, turpissimō quouis mor
 tis genere (dū tamen momētaneo) vitā finire, quā
 ipsum lōgo vitę interuallo cū tot facinorosis homi
 nibus, ac infidelibus sapias tali quotidiana pœna
 torqueri: quod forsan illius animæ salubrius esset,
 quia in breui illo vltimo supplicio de cōmissis do
 lens deuotius (atque ob id securius), moreretur. In

triremibus autem vitā agendo nō solūm de præ-
ritis non est sperandus dolor, sed deteriores mores
eos ibidē acquisituros, & cum illis morituros veri-
similius timeri potest.

Canonicis vel synodalibus.

CAPVT CXXXVI.

IN corrigendis enim excessibus clericorū debet
ecclesiastici iudices. Epī maximē aduertere, qđ
sacrorū canonum cēsurā disponat, pœnasq; iux-
ta illorū irrogare decreta. Iurant nāq; Episcopi ser-
uare canones, & periuri sunt, si eos ex contemptu
non seruant, vt tradit Panor. in ca. Cūm non liceat
col. 1. de præscrip. & ibi Feli. in ca. Ego de iureiu-
ran. Quādo autem aliqua iuxta subest ex his quas
Docto. scribunt, propter quas pœnæ de iure civili
etiā ordinariæ moderari possunt, nō dubitandum
est iudicē Ecclesiasticū posse etiam canonicas pœ-
nas moderari, dū tamen hoc faciant in ipsa senten-
tia, propter id quod notanter scripsit Inno. in cap.
Qualiter. el. 2. in col. fi. de accusa. versi. Item nota,
qđ quando Iudex non exprimit pœnam in senten-
tia, sed tantūm cōdemnat de crimine, puta condē-
nate de adulterio, tunc nō est illius iam pœnā mo-
derari: sed pœna in lege expressa infligitur, vt. 2. q.
3. §. Notandum. licet antē moderari posset, vt in
cap. Omnis. 45. distin. Et per gloss in. l. quid ergo.
§. pœna grauior. ff. de his qui nota. infā. in verbo

I O. BERNARD. DIAZ HIST.
onerasset. Aduertat etiā in hoc Iudex, q̄ quādo ex
causa recesserit à pœnis in iure statutis, debet cau-
sam exprimere ppter magistralem doctrinā docto-
rum, quā scripsit in meis doctrinis, num. 41. in do-
ctrina incipiet. causa exprimēda est, in impressio-
ne illarū parua Lugdunēsi, quę secunda & plenior
fuit. Si verò occurrēt delicto nulla reperitur à iure
pœna descripta, tunc ad statuta synodalia proprię
diœcesis recurrēdum est. Solent naq; boni pręsu-
les aut ius cōmune supplēdo delictis pluribus spe-
cialē pœnā imponere statutis suis synodalib⁹, aut
idē ius adiuuādo (quādo sic expedit) pœnam à iu-
re impositā aggrauare, quod possunt facere licitē,
vt latissimē per Hēricum de Botuis in tracta. de sy-
nodo Ep̄i. in. 3. par. art. 1. in cōclusi. 13. Deficiētibus
præterea proprię diœcesis synodalibus statutis, ad
statuta prouincialia recurrēdum est. Quādo verò
& illa deessent aliarum diœcesum imitari statuta
equissimum iudico potius quā proprio duci sen-
su vel arbitrio, nisi qualitas tēporis, locorū, vel per-
sonarum aliud suadeat. Si enim alicuius doctoris
(quātumuis remotis partib⁹ scribentis) opinionē
sequi laudabile iudicatur, quantō magis synodalē
imitari sententiā, vbi tot sana solent interesse cōci-
lia? At verò vbi canonica vel synodalis censura nō
adeest, ad ciuiliū legū imitationē descendere cen-
seo laudabile: quādo tamen legalis dispositio cleri-
corum statui, personis ac rebus proportionabilis
est. Illud

est. Illud præterea cōsiderare debent Hispaniæ no-
stræ ecclesiastici iudices, vt primùm leges regias,
quã ius ciuile imitentur. Quãdoquidem in his re-
gnis Roman. Imperat. antiquæ sanctiones ratio-
nis solùm, nō verò legum sibi vendicant autorita-
tem. Vnde meritò ab ipsis etiã Ecclesiæ iudicibus
legibus patrijs postponendæ sunt, vt fuit sententia
doctoris de Villadiego In ca. Constitutus. de resti-
in integ. quẽ refert Ioan. Lupus in repetitio. Rub.
de dona. inter virum & vxor. fol. 2. col. 1. in fin. licet
cōtrarium teneat Petr. de Rauẽ. in Alphabeto au-
reo, in allegationibus, in materia consuetudinum.
in col. 5. vers. Deficiẽte verò, motus solum per glo.
in ca. consuetudo. 1. dist. quẽ quidem hoc nō pro-
bat: asserit enim glo. illa præferendas leges in defe-
ctum canonum generali vel particulari cōsuetudi-
ni, non verò Imperiales præferri legibus regni nō
recognoscentis Imperatorem. Nec verò q̃ Iudex
ecclesiasticus imitetur pœnas legales in defectum
canonum iuri canonico aduersari videtur: cū li-
ceat Episcopus imponere per statutum suum eas-
dem pœnas clericis. quas leges vel principum seu
populorum statuta imponunt laicis tale delictum
cōmittentibus, dum modò tales pœnæ nō. fiat cō-
tra ius canonicum, vt placuit Ancha. consil. 18. in
quẽ. col. 1. & fin. Gemine. & Alexan. in ca. Syno-
dum. 5. Neq; vllā per illum tex. 17. dist. idem Ale-
xan. in ca. Dignum. 3. q. 9. & in cap. Quia iuxta. 5.

quæst. 6. Card. de Turre crema in. d. c. dignū. per
illū tex. Feli. in. c. Ecclesia sanctæ Marię in col. 46.
versū. Ex hoc not. de cōstitutio. Henri. vbi suprà in
dicta. 13. conclusio. versū. Amplia septimò.

Consuetudinarijs.

CAPVT CXXXVII.

Cvm iuris appellatione consuetudines etiā le-
gitimas cōprehēdi nemo ambigat, facile erit
ecclesiasticis iudicibus persuadere, q̄ in ferē
dis pœnis delinquentibus, non modò iura, verum
etiā consuetudines debeant obseruare. Quæ qui-
dem etiā in pœnalibus cōsiderandæ sunt, vbi non
est pœna decreta, sed arbitrio iudicis relicta, vt pla-
cuit glos. in. l. quid ergo §. pœna grauior. ff. de his
qui notan. in. fa. Vnde dicit Bald. in. l. quicumq; . C.
de ser. fugi. q̄ id quod est in pœnis consuetū dici-
tur necessariū, & non arbitrarium. Et vide Feli. in
ca. De cautis. de offi. deleg. 1. col. allegantē tex. in. l.
Si quis reum. ff. de custo. reo. ad hoc q̄ cōsuetudo
tollit pœnam arbitrariā, vbi per ipsam est limitata
pœna, & refert Anto. & Abb. idem tenētes. & alle-
gat glo. in. l. Si Barsatorū. C. de fideius. Per hoc ta-
men nō est iudicibus indulgendū, vt neglectis or-
dinarijs pœnis, & à iure statutis, quibusdā prauis
cōsuetudinibus (à negligētibus, & iustitiæ zelo ca-
rentibus iudicibus introductis) adhæreāt, quibus
quidem

quidem quæ grauius sunt delicta leuiter puniri solent, quasi iam sacrorum Canonum disciplina, cōtraria quauis consuetudine abrogata sit. Quomodo enim tepiditas aut remissio modernorū, & sepius imperitorum iudicum sanctū illum antiquorum patrū zelum (quo plura statuerunt ad refrenādos clericorū excessus, & eorum mores reformatos) abrogabitur. Facile enim totius Ecclesiæ diuinitus inspiratus ordo cōfunderetur, si praelatorum aut iudicum ignauia seu negligentia posset Ecclesiæ gladiū hebetare. Assurgat potius Ecclesiastico iudicum animus (si pius est) ad considerādum quid sacri canones iubeāt quiduē recti ac boni iudices illos exequendo, seruauerant, quā q̃ ignaui & imperiti iudices faciunt muneribus aut precibus excæcati, seu tepiditate correpti, in dispēdium Ecclesiasticæ censuræ.

Arbitrarijs puniri.

CAPVT CXXXVIII.

Cum generaliter ubi pœna à iure statuta nō est iudex possit illam ex arbitrio imponere hoc præcipuē in pœnis inferendis clericis, locū ubi vēdicare debet: cū nō tam specificē omnibus clericorū excessibus statutæ pœnæ legantur. Vnde tunc dicit Inno. in ca. qualiter. el. 2. in col. fi. verſi. Item nota. de accusatio. quod est proceden-

dum de similib⁹ ad similia vel q^o imponeretur minor pœna. In arbitradis tamen huiusmodi pœnis discretus iudex plura debet considerare, videlicet delinquentis cōditionē, & an soleat delicta sæpius perpetrare, an casu ceciderit, vilis, an honesta persona sit, doctus an indoctus, sacerdos, an alteri⁹ ordinis, lubens an coactus, lacesitus, vel nō deliquerit. Et an fuerit scādalum ortū ex delicto vel ne. At tendere præterea debebit qualitātē loci delicti, grauius ne iudicetur delictum in regno vel loco illo, quā alibi, in foro, ecclesia, aut loco deserto, priuata via siue domo. Delicti insuper diuturnitatē seu grauitatē, ac irrogatæ iniuriæ modum & atrocitatē, aut dāni dati magnitudinē examinare conueniet, nocte aut die, armis aut sine eis, precedētibus insidijs, aut aperto Marte cōmissum fuerit delictū. Per solū clericū, aut cōplices. Personæ insuper offensæ qualitates nimium ponderandæ sunt, cū ipse sint quæ augere vel minuere soleāt quodcunq; facinus: videlicet an vilis fuerit offensus vel dignitate præditus, æqualis cōditionis, an potestate & auctoritate superior, laicus an clericus, siue religiosus, senex, an iuuenis, amicus aut inimicus, necessarius an extraneus, vir aut fœmina. Nec indecens præterea erit tēporis cōmissi criminis habere rationē, sacris videlicet an festis diebus, an alijs inducijs stātibus, aut nō scelus fuerit admissum. Quibus omnibus liberrimo animo per iudicem circumspectis,

quan-

quantum doli seu malitiæ fuerit in crimine facile erit intelligere, & sic condigna pœna punire nocētes debet, vt nec ipsi rei qui iustitiæ seueritatē experiuntur, de eius excessu possint iustē conqueri, nec alij qui zelo estuant, ac iustitiam esuriunt, tenuitatem pœnæ reprehendāt, eiusq; timore nemi nem à similibus criminibus arceri audeant proclamare. Vnum insuper in hac materia inferri posse (& non temerariē) censerem, videlicet quod cum civilis magistratus in casu quo pœna committitur arbitrio suo posset mortis etiam pœnam infligere: vt vult glo. singularis in. §. in summa. insti. de ini. quam dicit singul. Abb. in. c. Cū. t. de re iud. in prima col. & quā sequitur Bald. in. c. i. in. §. iniuria. de pa. iura. firman. & in. l. i. C. de his qui latro. occul. & Ioan. de Ana. in. c. inquisitionis in fi. de accu. quod pari modo & ecclesiæ cēsores poterunt præmissis consideratis ad depositionis & carceris perpetui pœnam procedere ex arbitrio,

Aliquo lapsu temporis non obstante.

CAPVT CXXXIX.

AN clericorū delicta præscribātur terminis in legibus præfixis, vt lapsis illis nō possunt accusari vel puniri? Dicendum est q̄ secundū canones tēpore nō tolluntur crimina, vt probatur ex gloss. in. c. Admonere. 33 q. 2. in verbo pœnitētia. notat Specula. in tit. de sentē. §. quoniā. colum. 4.

verſi. & nota ſecundũ canones, qui declarat hoc
 procedere in matrimonio & alijs ſpiritualibus, in
 quibus periculum anime vertitur & præſcriptio lo-
 cū habere non poteſt: quod dictū pro ſingula. po-
 nit Rom. ſingula. 182. Tu ſcis. vbi hoc ſimpliciter
 ſequitur. Idē notat Bald. in. l. 1. in. 17. col. verſi. No-
 ta tamen. C. qui accu. vbi dicit q̃ in pœnis ſpiritua-
 libus nulla cadit præſcriptio. Idē Ange. in. l. Diuus.
 ff. de re iudica. & ſecundū Abb. poſt Anto. in. c. li-
 cet. de proba. illud ꝓcedit generaliter in foro pœ-
 nitentiali. Idem dicit Abb. in. c. Cum haberet. co-
 lum. 1. de eo qui duxit in matrimonium. vide ta-
 men diſt. Abb. in. cap. fin. in princi. de purgatio.
 canoni. videlicet q̃ quo ad indicendam purgatio-
 nem. vel quo ad procedendum cōtra infamatū ꝓ
 inquisitionem non habetur reſpectus ad tempora
 præfixa de iure ciuili: accuſatio verò directā quę in-
 ſtituitur ad pœnā infligendā, reſtringitur ad termi-
 nos iuris ciuilis cū contrariū non reperiatur de
 iure canonico: cuius diſtinctionē videtur ſequi De
 cius in. d. cap. licet. in colum. 15. verſicul. poſtremò
 notandum. dum ſimpliciter ſe remittit ad ſuā di-
 ſtinctionē. Aduertetamen q̃ aliter diſtinguit Idē
 Abb. in cap. licet. de probatio. in colum. 10. verſi.
 Quo ad ſecundum. videlicet quòd in criminibus
 impediētibz ordinis executionem vel retentio-
 nem beneficij, etiam poſt peractā pœnitentiam,
 non obſtat præſcriptio temporis: quia in accuſa-
 tionibus

tionibus talium delictorum deuiamus à regulis iuris. In alijs verò non sic impredientibus tollitur directa accusatio tempore præfixo à iure ciuili, quod sequitur ibi Feli. col. 29. vers. Et aduerte, referendo etiam Anto. & Imo. Quam etià distinctionem refert & sequitur Stepha. Aufre. in additiõibus ad decisiones Capellæ Tholosanæ, in. q. 188. Incip. Item fuit quæsitum qui solum refert Siculum in dicto capitulo licet eam facientem.

Deficiente verò legitima probatione ob vulgatā infamiam graue scandalum, vehementem suspicionem ex testiū dictis obortam, purgationem indici.

C. A P U T. C X L.

IN priscis illis ecclesiæ catholicæ temporibus ita erat sanctis patribus honestatis cura vt nedū in clericis aperta crimina non tolerabāt. sed neque suspicionem, seu infamiam criminis sustinere volebant. Vnde sicut sacris sanctionib⁹, delinquētibus (quorū crimina probari poterāt) pœnas statuerūt, sic illis, cōtra quos de crimine infamia, aut graue scādalu seu vehemēs suspitio surgebat purgationē canonicā indicendā decreuerūt. Cui⁹ quidem diffinitioe varias quas Host. scribit in sua summa, de purg. cano. in. §. 1. idem illas trāscribere volo. In qua quidē aduertendū est quòd licet verū sit quòd

accu-

accusatore apparente nō debet indici purgatio in
 famato vt probat text. & ibi notat Abba. in. ca. 2.
 de purg. canoni quia ista purgatio est subsidiaria,
 tamen in casu nostro quādo fiscalis accusat qui suc
 cedit in loco iudicis, vt suprā tradidimus, credere
 posse indici purgationem infamato ad eius peti
 tionem. Quæ quidē purgatio canonica arbitrio iu
 dicis relicta est, vt in cap. Significasti. de adulte. &
 in c. Inquisitionis. §. quæsiuisti. de accusa. faciēda
 tamen cū personis eiusdē ordinis quem purgādu
 s habet, vt in. c. ex tuarū. & in. c. Inter sollicitudines.
 de purga. Cano. Cōpurgatores aut debēt esse fide
 catholici. vita purgati, & qui cōuersionē purgā
 di clerici nō tā moderno tēpore, quā transacto
 nouerint, vt in. d. l. c. inter sollicitudines. Qui ta
 men cōpurgatores, iurare debent de crudelitate,
 vt in. c. De testibus. eod. titu. Qualiter insuper iu
 rare debeant purgandus & compurgatores, vide
 Hostien. vbi suprā in. §. qualiter fieri debeat. per
 quem etiam vide quorū debet esse numerus com
 purgatorum & quales illi in duobus. §. sequētibus.
 Si verò illi qui sunt eiusdē ordinis fuerint inimici
 infamati admittuntur alij, vt in. c. Cum in iuuen
 tute de purga. cano. Imò propter hanc causam po
 test reus cū laicis & scēminis purgari, vt in glo. fin.
 illi⁹ text. & probat etiā glo. in. c. cle. 81. dist. & in. c.
 In. 10. 18. q. 2. Et vide Abb. in. c. Inter, de pur. can.
 si. verbis. Vbi etiā dicit q̄ si purgandus est pauper
 seu

seu extrane⁹. ita q^d nō habeat notos in ciuitate, & ideo defunt cōpurgatores clerici, quōd tūc admittuntur laici & etiā fœminæ: & q^d si etiā laici deficerent ex hac causa q^d credendum est soli suo iuramēto & vltra suprà dicta allegat gl. nota in. c. Cū P. de accusa. Aduerte tamen quōd in quantū dicit quōd paupertas facit admitti laicos & fœminas, q^d hoc non videtur iure procedere, quid enim nocet clerico paupertas vt sit notus in propria patria, & sic bonæ opinionis penes suos conclericos, si ille suis operibus aliud non promeretur? Infamatus verò ille iudicandus non est, quē dicta paucorū infamāt, si eius opinio apud bonos & graues læsa non existit, vt in. d. §. quæsiuisti. vbi Abb. bene distinguit quando requiratur maior pars ciuitatis vel vicinīe ad hoc vt aliquis dicatur infamatus, inspecta qualitate loci & personarū: cuius verba trāscribere nolo. Infamia autē si sit simplex absq; scādalo & originē habuit à maliuolis hoc procurantibus, tūc purgatio canonica non inducitur, vt in. c. Cū in iuuetute. §. Nos autē. de purga. cano. & ita cōcludit Aret. in. c. At si clerici. de iudic. cuius conclusionē sequitur Deci. ibi, in. 6. col. vers. Secunda cōclusio. Si verò infamia sit orta à maliuolis hoc non procurantibus, purgatio potest indici, ita cōcludit Aret. vbi suprà per tex. in. c. Presbyter si à plebe. 2. q. 5. & in. d. c. inter sollicitudines. Sed Decius in. d. col. 6. dicit q^d moder. tenent cōtra Aret. & responder

ad

ad dicta duo iura in quibus se fundat Aret. Postea
tamen pro opinione Areti. allegat tex. in. c. Acce-
dēs. de purg. cano. & respondet ad. c. Qualiter &
quādo. cl. 2. qui tex. allegatur contra Aret. & tandē
dicit concludendo q̄ hoc est in facultate superio-
ris. Aduerte præterea vltra eos: quòd licet sit orta à
maliuolis si est scandalosa, & potest sedari per pur-
gationē, tunc indicenda est purgatio. ita cōcludit
Abb. sic intelligēdo glos. ibi in. c. Qualiter & quā-
do. cl. 2. de accu. in penult. col. Quando verò quis
esset suspect⁹ soli episcopo vel alteri superiori suo,
& suspitio est probabilis, poterit indici purgatio:
& idem est si est suspectus alijs & suspitio est pro-
babilis & tanta, vt inducat scandalū, vt per Abb.
ibi. An aut possit quis accusari de eodē crimine de
quo fuit purgatus, vide Host. vbi suprā. §. An pur-
gatus. singularius per Abb. in. c. ex tuarum. in fina.
de purga. cano. vbi facit notabi. dist. capiēdo ve-
riores opiniōes. Item nota in isto proposito quòd
vbi aliquis est diffamat⁹ de delicto propter aliquos
actus extrinsecos, quòd tali nō indicitur purgatio
canonica. sed monetur vt ab alijs actibus desistat.
quando pro diffamato est aliqua prēsumptio q̄ nō
versatur in delicto propter fœdus naturale: probat
istā conclusionem text. in c. quorundam. 34. dist.
quem ibi ad hoc notat Præpo. ad limitationē tex.
in cap. presbyter. 2. q. 5. & c. Si malæ famæ. In ista
tamen materia infamiæ summè debent aduerrere
iudices

Judices. nam infamia sæpe fallax est, vt inquit Pa-
 nor. in cap. Cum super. in fi. de confes. Cùm iuxta
 sententiam diui Bernardi in epistola de perfectio-
 ne vitæ. sæpe fallitur humana suspitio. Accidit nã-
 que sæpissimè quòd temerarij quidam homines,
 ac ab omni pietate & religione Christiana alieni,
 ex leuibus coniecturis seu signis grauiam quidem &
 enormia scelera suspicari, ac asseuerare audent, in
 magnũ suarũ animarũ, ac alieni honoris & famæ
 dispendiũ. Est p̄terea aliud sceleratissimorũ homi-
 nũ genus, quorũ (ad virtutis exterminiũ) Sathan
 ipse vtitur ministerio, qui virtuti inuidet ac insidiã-
 tur. quãdo in claris viris illã intuẽtur, & quasi eius
 splẽdore excẽcati, dũ suis noctuarũ oculis mederi
 deberet, virtutis lucẽ potius obnubilãt, falsorũ cri-
 minũ puluerem ac nebulã spargẽdo, dũq; bono-
 rum hominum splendorem obtenebrãt, illos suæ
 veræ ac apertæ nequitia quasi iam pares fecisse læ-
 tantur. Vulgus autem reliquum ignobile, rumo-
 rum auditor lubens. ac suscitator & conseruator
 strenuus non modò similia credit. sed multipli-
 cat: vnde sæpius quos imitari deberet ac venera-
 ri, nedum contemnit, sed persequitur, ipsiq; in sen-
 sati vitã illorũ existimãt insaniã, & finẽ illorũ sine
 honore. Hac igitur dæmonũ & prauorũ hominũ
 intellecta versutia (quam sæpius experiri contin-
 git) curare debent semper prudentes iudices, vt
 deprauatæ alicuius (in reliquis maximè rebus
 probi

IO. BERNARD. DIAZ HIS:
probi viri) famæ originē quærant, ac inuestigent:
ne veluti infœlix ille præfectus Pilatus, populi cla-
moribus permoti innocentem virum carceribus
affligāt, aut pœnis afficiant. Si enim innocētis viri
sanguis à priuato homine quodāmodo prouoca-
to effusus clamare solet ad Deū, quid non etiā in-
nocētis hominis honor (ipso sanguine preciosior)
contra incautum & temerarium iudicem, qui po-
testate diuina abutēs. quos tueri debebat, viros in-
nocuos lædit. omnibus horis proclamabit? Vnum
insuper non omittendū est in proposito, quod li-
cet iudex quando ex officio procedit, & crimē nō
probat, si infamia remanet, possit indicare pur-
gationem: hoc tamen non tenetur facere ad peti-
tionem promotoris inquisitionis. ita notat Prepo.
in. c. De accu. 2. q. 8. col. 29. versi. Sexta differentia
quod ego intelligerē in promotore qui se obtulit
sponte. non verò in promotore dato ab ipso iudi-
ce, qualis est fundator huius nostræ denunciatio-
nis; & hæc differentia probatur optimè ex his quæ
suprà dixi in parte promotor seu fiscalis.

In qua si defecerint vti conuictos puniri.

CAPVT CXLI.

VT autem curæ sit clericis providere bona co-
ram Deo & hominibus, & habere bonū te-
stimonium ab his qui foris sunt, statuerūt ca-
nonica iura hac lege indicendam purgationem,
quod

¶ si quis in illa defecerit puniatur vt cōuict⁹, vt p
 batur in c. De hoc de simo. qđ intellige scđm mo
 dū agēdi qui præcessit pbat t. x & ibi not. Abba.
 in 3. notat in. c. Accedens de accu. cui⁹ bonā dist.
 vide ad intellectum huius cōclusionis, licet sic de-
 ficiens dicatur interpretatiuē & nō verē conuict⁹,
 vt est gloss. notabilis in cap. Inter sollicitudines de
 purgatione canonica. Nota insuper in hoc propo
 sito quòd si infamatus non potest habere compur
 gatores quia testes non confidunt de eo, seu quia
 fides non est in alijs de eo, quòd tunc habetur pro
 conuict⁹ & deficiente in purgatione, notat Abb.
 referendo Hostien in. d. cap. Inter, quasi in fin. de
 purga. cano. Et adde alium singularem casum, in
 quo quis habetur pro conuict⁹, propter non præ-
 stitam purgationem, videlicet quando aliquis ab-
 sens est infamat⁹ de crimine, vel vehementer suspe-
 ctus, & citatur peremptorio præfixo ad se purgan-
 dum, quia si non præstiterit purgationem intra il-
 lum terminum, habetur pro conuict⁹, notat Abb.
 in cap. Cum P. versicu. & ex hoc de purga. cano.
 Rationem autem quare deficiens in purgatiōe pu-
 niatur vt conuict⁹ colligit Abb. ex gloss. ibi in c.
 Insinuaturn de simon. quam etiam allegat ad id in
 d. cap. Accedens de accusatio in colum. 2. videli-
 cet quòd præsumptio probabilis orta ex infamia
 transit in violentam cum reus deficit in se purgā-
 do, & violenta sufficit ad condemnationem, vt in

IO. BERNARD. DIAZ HISP.

ca. Afferte. de p̄sumptio. & in. l. Indicia. de rei vē-
dica. C. Sed salua tanti patris pace, hæc ratio nō vi-
detur bona: quia violentia p̄sumptio nō sufficit ad
imponendā pœnam ordinariam delicti, nec hoc
probant iura per eū adducta. Vnde crederem q̄ra-
tio vera est, quia conditores canonum voluerunt
hunc rigorem seruare, vt clerici non minus stude-
rent in vitanda infamia, & suspitione vehementi,
quā culpa propter salutem Christiani populi, qui
nimis inficitur ex pernicioso exemplo à clericis ha-
bito, cōsiderātes q̄ cū pœna ordinaria canonis cō-
tra cōuictū legitima probatione nō sit pœna mor-
tis vel mutilationis mēbri, nō erat tātī rigoris cleri-
cū deficientē in Purgatione haberi pro cōuicto, &
æquali pœna puniri. ex qua ratione pro vera recep-
ta, crederē vnum singulare & non paruipenden-
dum posse inferri, quòd in delictis quibus clericus
venit degradādus, & curiæ sæculari tradēdus, si iu-
dex sæcularis videat clericū fuisse degradatū, & si-
bi traditū propter defectū in purgatione, q̄ nō po-
test eū punire pœna ordinaria, qua laicus cōuictus
de illo delicto puniretur, cū sit verū q̄ sibi traditur
non verè, sed interpretatiuè cōuictus de delicto, &
nō liceat iure ciuili vel regio aliquē pœna ordina-
ria punire, nisi clavis probationibus seu confessio-
ne propria cōuincatur, nisi in casu hæresis, in quo
non licet Iudici sæculari examinare processum in-
quisitorū, vt in. ca. Vt inquisitionis. in. §. prohibe-

mus

mus. de hæreti. in. 6. & ibi p Doct. & in. ca. 1. de of
 fi. ordi. re. pbata opiniõe Bar. in. l. Diu⁹. ff. de cust.
 reo. vbi contrariũ tenuit: licet legistæ communiter
 teneant suã opinionẽ, vt testatur Imo. in. c. 1. de of
 fi. ord. & refert Prepo. in. c. Statuimus. 11. q. 1. quam
 etiã opinionem Barto. nititur defendere. Barba. in
 d. c. 1. in col. 17. nō pertinaciter, sed subiiciendo se
 ecclesiæ. Et licet possit aliquis dicere q̃ etiam hoc
 procederet in crimine hæresis, ex ratione, quia li-
 cet Iudici sæculari nō liceat examinare processum
 inquisitorum, quia nō potest cognoscere, an tradi-
 tus suæ curiæ commiserit vel nō crimẽ hæresis, nō
 tamen negatur sibi quin inspiciat tenorẽ sententiæ
 inquisitorũ, & si cōstat ex ea quòd aliquis sibi tra-
 ditor non verè conuictus, sed interpretatiuè, quia
 deficit in purgatione: tẽperet mortis pœnã cū nul-
 la lex ciuiliſ nec regia dicat quòd deficiẽs in ea pu-
 niatur pœna mortis, tanquã hæreticus: nec videat-
 ur sequi necessario, relaxatur ab inquisitoribus, er-
 go dānandus est pœna ignis per sæcularẽ Iudicẽ:
 cū vtriq; iudices tã inquisitores quã sæculares de-
 beant iura sui fori attẽdere & illa seruare. Sed hoc
 argumentũ facile soluitur ex cōmuni stylo inquisi-
 torũ, qui, vt intellexi talis est q̃ ex tenore sententiæ
 suæ colligi non potest q̃ aliquis damnatur eo q̃ in
 purgatione defecerit: quia sententia fertur contra
 deficientem, sicut contra conuictum, & solũ re-
 manet in actis processus qualiter in purgatione de-

fecerit, quē cū videre nō possit secularis Iudex, merito excipi debet materia hæresis ab hac mea noua inuestigatione, quā in alijs criminibus verā existimo. Hodie tamē sicut rarō indicitur ab ecclesiasticis indicibus purgatio canonica, sic rarō accidit q̄ iuxta rigorem canonicum deficiēs, vt cōuietus damnetur. Ad quod iudices tēporibus istis rarissimē purgationē indicēt, quāuis partim hoc referri possit ad eorum tepiditatem (quibus minima cura est purgare clericos ab infamijs & suspicionibus vehementibus, & satagere vt Christi bonus odor sint) nonnihil tamen prudentis considerationis habere vidētur si perpendunt facilitatem qua vulgus hodie infamiam suscitāt & sustinet : & quē difficilē hodiernis temporibus compurgatores inueniantur, hac vt existimo ratione: quia si nominati ad alios compurgandum peccatores & fragiles sunt, faciliter credunt infamatos cōmisisse crimina quorum inculpātur eadem fragilitate, qua ipsi solent in alia vel similia labi crimina. Si verō probi viri sunt, cū videāt corruptionē morū huius tēpestatis & clericalis status deformationē (eo quod siue delectu ad illā vnde cūq; solēt veniētes admitti) nisi bene notā habeant vitā purgādi clerici, compurgatorū onus refugiūt. Vnde ne antiquus ille & pius patrum zelus omnino pereat aut si his temporibus feruetur ad vnguē, innocētes lædat, consulere omnibus p̄latis, ac eorū vicarijs, q̄ synodali con-

stitutione

stitutione, siue publicis edictis moneant clericos
suae diocesis vt non solū puritatis curā vacarent,
sed in quantū vires sufficiant infamiae aut suspitio
ni vehementi ansam nō pberent, scituri pro certo
q post monitiōis tēpora in omnibus de nouo e-
mergentibus casibus iuris ordo & rigor seruari de-
beat: post quā monitiōē à iuris dispositiōe nō de-
bēt iudices recedere, dum tñ semp adsit Epicheya
virtus: qua qualitatē plonē purgādē & scādali, aut
suspitiōis, & defectus in purgatiōe, & alia conside-
rantes, rigore antiquorum canonum temperent.

*Si vero capi non potuerint absentes eos
pænis damnari condignis.*

C A P V T C X L I I.

Q Vando clericus delinquēs est absens & remis-
sio de eo petita per Iudicem diocesis vbi est,
non fit, vel aliās latet, tūc videtur q possi-
tis edictis in ecclesia cathedrali, aut suae parochiae
vel beneficij, cū assignatione cōpetentis termini
ad cōparendū procedi possit ad ferendā sententiā
diffinitiuā si cōstat de delicto per eū cōmisso. Qd
pbat̃ur ex his quē notat Ioā. And. in. c. Degrada-
tio. de pœnis. vbi scripsit q contra clericū absentē
cōrumaciter potest ferri sentētia verbalis deposi-
tionis, qui allegat cap. veritatis de do. & contu. &
quæ ibi notatur. & 3 q. 9. in summa. quod ibi re-
fert Domini. in princi. qui dicit bene notandū ex

dictis per eundē Ioan. And. q̄ in causa degradatio-
nis actualis nō posset procedi in absentem, etiam
procuratore p̄sente, per regulam de qua in cap. Ve-
niens. de accu. q̄ vbi pœna nō potest imponi ab-
senti, non potest procedi per procuratorem. Facit
etiam ad probandum quod contra absentem cle-
ricum possit procedi: quod expressè voluit Io. Lu-
pus. doctor Hispanus in tracta. de libe. eccle. in. 9.
q. vbi tradit q̄ in quocūque delicto propter quod
clericus degradari meruisset si absens citatur, &
non cōparet, cōdenatur in absentia, si testibus con-
uincitur, & datur facultas ab ecclesiastico iudice se-
culari capiēdi eū, & secundū suas leges iudicandi,
ita q̄ sola sentētia sine alia actuali degradatione ta-
lis clericus habetur pro realiter degradato ad hoc
vt nō gaudeat priuilegio clericali: allegat ad hoc
tex. in. c. Cū non ab homine de iudi. quē bene in-
ducit & dicit q̄ est necesse q̄ intelligamus dictum
tex. in casu absentiae, & hanc degradationē vocat
ipse fictā à iure & ab homine. Aduerte tamen q̄
huic sentētiæ multū refragatur doctrina Inno. in.
c. qualiter. el. 2. de accu. in col. penul. versi. Item ad
p̄dictas, vbi postquā refert aliquas pœnas canoni-
cas, dicit q̄ ad p̄dictas pœnas prāterquā ad de-
positionem proceditur contra absentem etiā con-
tumacem, sed ad depositionem & alias pœnas quę
sunt vsq; ad relegationem non proceditur contra
absentem, allegat. l. Absentem. ff. de pœnis, & tex.

in cap. Decernimus. 3. quæstio. 9. Potest etiam dari alius singularissimus modus convincendi clericum absentem de crimine, lite non contestata. secundum Abb. in cap. Cum P. in fine de purga. cano. videlicet quod si est infamatus vel vehementer suspectus de crimine, citetur peremptorio præfixo ad se purgandum intra illum terminum, non autem ad comparandum tantum, & tunc si non præstiterit purgationem intra terminum præfixum, habebitur pro convicto, quod dicit perpetuo menti tenendum: quia limitat text. in cap. Veritatis. de dolo & contuma. & quod est modus non exquisitus de iure civili. Datur præterea alius modus convincendi absentem clericum, per eundem Abb. ibi. videlicet quod contumax excommunicetur, & si steterit in excommunicatione per annum, tunc habebitur pro convicto super illo crimine, & potest puniri, ac si verè fuisset convictus, ut in ca. Rursus & in cap. quicumq;. ii. q. 3. quæ sic debent intelligi, ut plenissimè tangit in capitulo. i. de iudi. Vnum tamen crederem in ista materia, iudicem ecclesiasticum non posse imitari legem & stylum huius regni dum disponitur, & practicatur quod statibus indicij contra reum absentem sufficientibus ad torturam potest Iudex eum damnare de delicto: hoc enim ad clericorum personas non liceret extendere, cum lex regia hoc disponens eos non comprehendat, nec imitatione digna sit. Quis enim iu-

stū discernat solis indicijs probatis dānari quem-
quā vti reū criminis, etiam si executioni nō sit de-
mādanda sententia? Id nāq; solū iustē pronunciari
videtur, quod iustē potest executioni mandari.

*Pro quibus omnibus ac necessarijs eorum
vestrum imploro officium.*

CAPVT CXLIII.

SI enim officiū iudicis amplissimū est, multaq;
operari potest in omnibus iudicijs, quantō ma-
gis vires habebit in his criminalib⁹ causis à suis
officialibus motis, quos in eius locum succedere
superius declarauimus? meritō ergo in simili denū-
tiatione quicunq; promotor seu fiscalis iudicio of-
ficiū implorare debebit, exuberat enim plurimū
in his causis. potest nāque Iudex ex officio suo in
qualibet causa criminali, etiā post aperturā testiū,
testes de nouo recipere, etiā ad offēsam rei. vt not,
Bart. in l. i. §. si publico. in col. 5. ff. ad. l. iul. de a-
dult. vers. Vlt. quē refert Pręposi. in. c.
de accu. 2. q. 8. in col. 39. vers. 4. diffē. & notat Ma-
ria. in. c. fraternitatis. de test. col. 35. vers. 33. ex quo
sequi posset notabilis effectus, q̄licet ipse fiscalis in
dilationibus sibi datis non probauisset delictū, fa-
cta etiā publicatione testiū: si iudex repererit testes
contra reū, poterit eos examinare, prius tamen ci-
tato reo ad videndum illos iurare, debebit etiā si-
bi dari postea attestationum copia, & noua dilatio

ad opponendum contra illas. Aduerte tamē ne in hoc decipiaris, quia illa doctrina Barto. declaratur notabiliter per Salicet. in. l. fina. in fin. colū. C. de q. videlicet quod tūc possint testes recipi ad offensam post publicationem, quando illa receptio fieret super nouo cap. non autem super antiquo: cuius sententiam sequitur Felin. in ca. Cū clamor. fin. col. de testibus. post Aret. in cap. fraternitatis. in. 8. charta. eodem titul. ex quo videtur multū restricta dicta conclusio Barto. quod etiā sequitur Hippoly. in. l. i. §. si quis ultro. ff. de quæstio. & dicit esse menti tenendum. Item etiam aduerte quod officio suo iudex poterit in his causis habere rationē dānorum, & partis læsæ, per ea quæ notat Præposi. in. c. Libellorum. in. 2. colum. 2. q. 8. vbi referendo plures docto. in varijs locis concludit quod communiter firmatur per eos ibi quod siue iudex procedat per accusationem, siue per inquisitionē, poterit habere rationem damnorum & interesse partis læsæ laudabiliter ergo & iustē facit iudex ecclesiasticus, cui magis incumbit exonerare conscientias suorum clericorum, si constituto de damno partis per processum, reum clericum cogat ad satisfaciendum, etiam illa non petente, præmaximē quia iēpissimē læsi & offensi à clericis, non audent eos accusare coram suis iudicibus, tum quia desperāt nō posse iustitiam sibi plenē satisfaciētem consequi, propter leuitatem poenarum quas inferunt eccle-

ftaftici iudices, tum propter tardam expeditionem
 negotiorum in curijs ecclesiasticis, & sumptus qui
 in illis prolequendis fiunt, maximè in Romana cu-
 ria, tum etiam ob illatas sibi minas ab eisdem cle-
 ricis facinorosis aut suis famulis vel amicis. Vnde
 meritoriè, & magna cum vtilitate Reipublicæ fa-
 ciunt ecclesiastici iudices. qui ex officio descendūt
 ad satisfactionem partium læsarum à clericis, etiā
 illis non instātibus. Sed sicut annotauimus, ea quę
 contra reos potest iudex eo officio facere, iustū est
 vt eorum quę in suum fauorem potest non obli-
 uiscamur. Et primo ad eorum defensionem poterit re-
 cipere testes publicatis attestationibus, vt not. etiā
 Barto. in. d. §. si publico. Quod dicit Hippol. in. d.
 §. si quis ultro posse fieri etiam super eisdem capi-
 tulis: & allegat Salice. vbi suprà, licet ipse hoc non
 dicat, sed solum quòd ad defensionem quocunque tē-
 pore ante sententiam produci possunt testes: alle-
 gando tex. in. l. Vnius §. cogniturum. ff. de. q. ex
 quo ibi hoc notat Barto. Secundo potest iudex mi-
 nuere pœnam etiam si non sit imploratum eius of-
 ficiū, vt not. Bart. in. l. quid ergo. §. pœna grauior.
 ff. de his qui not. infam. col. 3. versic. quæro vtrum
 per. l. si non defendatur. ff. de pœnis, & per. l. i. in
 fin. ff. de quæst. Tercio quòd iudex inquirat verita-
 tem pro absente si potest suo officio, vt not. Bar. in
 l. Seruum. §. Publicæ. 2. colum. ff. de procurato. la-
 tius in. l. 4. §. hoc autem iudicium. in colū. 4. ff. de
 dam.

dam infe. vbi dicit quòd quādo reus est absens in delictis in quibus imponitur pœna vsq; ad relegationē (quia tunc potest procedi contra absentem vsque ad diffinitiuā sententiam) potest iudex pro absente probationes inducere. Quarto Iudex ex officio potest repellere accusatorem criminofum, & qui aliās non est legitimus. Notat Innocen. in c. Nulli. de accusa. quod procedit etiam si accusatus velit illum admitti, vt not. Archi. in capi. Quærendum. 2. q. 7.

Ac expensas protestor & peto.

CAPVT CXLIIII.

Quāuis episcoporum redditus pro sustentādis oneribus ecclesiæ suæ assignati censeantur, inter quæ non minimum reputandū est, vt diœcesim suam malis purgent hominibus, & clericos facinorosos emendent: non tamen iniustum reputo quòd dānatus reus, si bona habeat expensas soluat promotori seu fiscali, vt vulgus appellat. Cū etiam in criminalibus victus victori condemnari debeat in expensis, vt probat tex. secū dū vnā lect. in. l. si C. de fruct & lit. expen. voluit gloss. in. c. finē litib⁹ de dolo & cōtu. Bart. in. l. i. in prin. ff. ad tur. & in. l. Si postulauerit, in prin. & in. § si ff. de adul. Abb. post alios in. d. c. finē litib⁹. Canonistæ in c. Calūniam, de pœnis, & hæc est communior opinio secū dū Hippoli in. l. patre vel ma-

IO. BERNARD. DIAZ HISP.

rito ff. de quæst. in col 3. in fin. licet Feli. in ca. Accedens. in colum. penult. de accusat. quem ipse nõ refert propter varietatem opinionum huius articuli se remittat ad alios doctæ. Hoc tamen adhibito moderamine, vt illæ solùm soluãtur, quas verè expēdisse cõstitit in substituendis procuratoribus loco sui, in euocandis testibus, & ministrandis illis pro itinere sumptibus, ac in solutione tabellionũ, & similium rerum, in quibus certum erit eum aliquid consumpsisse. Pro soluēdo autem salario qđ illi episcopus assignauerit, aut suo aduocato, seu satisfactione notariorũ curiæ episcopalis, qui ex more gratis debent ac solent facere omnia quæ promotoris concernunt officium, & si bona damnatorum suppetant posse eos damnari in aliquo (meliori iudicio saluo) non credere, cū ad salaria ipsius & aduocati teneatur episcopus, & ad alia gratis faciēda sui videãtur obnoxij notarij. Quāuis nõ iudicarem indecens qđ episcop⁹ ex cōmuni bursa poenarũ cameræ posset prædicta salaria soluere, & ipsis notarijs (si laboris magnitudo exegerit) aliquid p̄stare: dum tamē: ex hoc non detur occasio promotori vexandi reos, notarijsq; lōgos describēdi processus sine vlla necessitate. Hortor autem sub obtestatione extremi iudicij p̄sules oēs, vt officialib⁹ suis ad insequēdos malefactores sūptus necessarios p̄stent, ne ob eorũ defectum in Romana & metropolitanis curijs prosecutio criminalium

litium

litium deferatur, ex quo malefactores insolētiore
reddantur solaq; ab ipsis appellatione interposita,
ac obtenta inhibitione per diocesim sicuti cæteri
probi & innocui homines liberè discurrant viden-
tibus superioribus & contemptis. Quod nēpe au-
dacious & liberius faciunt delinquētes, quādo per-
pendunt tantam esse suorum superiorum avaritiā,
q̃ appellantes ab eis solent negligere, ne quicquā
sibi ex hoc sumptus accrescat. Debent pręterea ad-
uertere iudices, quod si promotor calūniosam in-
stituerit accusationem, in expēsis damnari debet:
vt cauetur in decisione Capellæ Tholosanæ, in q.
6. vbi etiā videnda est bona additio Stephani, quę
dicit q̃ quando accusauit nulla infamia, vel indi-
cijs pręcedentibus, dicitur iniustè accusasse,

& merito quidem in expensis damnan-

duus est tūc. Nam qui positus est vt sua

diligentia sceleratos clericos inse-

quatur (vt boni manifesti fiāt

& ab alijs discernantur)

non debent infantes

& bonos clericos

infamare ne-

q; vexare.

¶

FINIS.

INDEX OMNIUM

*capitulorū in hoc volumine con-
tentorum alphabetico or-
dine descriptus.*

A

- Ab** Ecclesijs ad quas confugerunt extrahi. cap. 115. fol. 125.
Ab ingressu Ecclesiæ interdicti. cap. 121. fol. 136
A collatione ordinum suspenso. cap. 26. fol. 27
A adulterij. cap. 79. fol. 83
A liquoties in super celebrando corpus & sanguinē
Domini nō percipiebant. cap. 38. fol. 34
A leatores. cap. 64. fol. 59
A liquo lapsu tēporis non obstante. ca. 139. fol. 165
A manifestis vsurarijs oblationes recipiētes eosq;
Ecclesiasticis sepulturis tradentes. ca. 83. fol. 88
A postatæ. cap. 104. fol. 112.
A rbitrarijs puniri. cap. 138. fol. 164

B

- B**eneficia plura possident. cap. 42. fol. 35
Beneficijs priuari. cap. 123. fol. 138
Beneficia. cap. 10. fol. 16
Bigami. cap. 16. fol. 20
Blasphemi. cap. 103. fol. 109
Bona Ecclesiæ dilapidantes. cap. 65. fol. 61
Bonorum publicatione puniri. cap. 124. fol. 141

C

INDEX.

C

Capi. cap. 114.	fo. 124
Calumniatores. cap. 59.	fo. 49
Clandestinis nuptijs interessentes. cap. 67.	fo. 64
Carnificū seu macellariorū, aut tabernariorū officiū publicè & personaliter exercētes. ca. 63. f. 57	
Canonicis vel synodalibus. cap. 136.	fo. 162
Colubertos & Serpelio. cap. 7.	fo. 14
Concubinarij. cap. 73.	fo. 69
Coram vobis domino. N. cap. 2.	fo. 7
Comam nutrientes siue relaxantes. ca. 70.	fo. 68
Commēdatumq; sibi infirmum baptizare noluerunt. cap. 41.	fo. 35
Contra Ecclesias à quibus beneficia obtinēt, aduocati vel procuratores extiterunt. cap. 57.	fo. 48
Consulentesq; aruspices, incantatores, ariolos, augures, sortilegos, ac eos qui artem magicā profitentur. cap. 101.	fo. 107
Conspiratores. cap. 109.	fo. 118
Confessionibus proprijs. cap. 119.	fo. 134
Corporalibus. cap. 135.	fo. 160
Consuetudinarijs. cap. 137.	fo. 163
Cū laici essent, sine ordinibus ministrare ac celebrare sunt ausi. cap. 12.	fo. 18
Cū parochiales ecclesias habeant, intra annum non fuerunt promoti. cap. 48.	fo. 42

D

Data incorrigibilitate. cap. 131.	fo. 155
Denun-	

INDEX.

Denunciatio. cap. 1.	fo. 9
Denuncio. cap. 6.	fo. 10
Deponi. cap. 127.	fo. 150
Degradari. cap. 132.	fo. 156
Deficiente verò legitima probatione ob vulgatā im- famiā graue scādālū, vehemētē suspicionē ex te- stiū dictis obortā purgationē indici. c. 140. f. 166	
Duellum alijs sponte offerentes, seu oblatum susci- pientes. cap. 93.	fo. 102

E

Ebrij. cap. 71.	fo. 68
Ecclesiasticos viros vt sua resignēt beneficia, ac ne citati ad curiā accedāt capientes. cap. 97. fo. 104	
Ego. N. presbyter. cap. 4.	fo. 9
Eos citari personaliter. cap. 113.	fo. 123
Eucharistiamq; ob ebrietatē ac voracitatem euo- muerunt. cap. 36.	fo. 33
Excommunicato. cap. 24.	fo. 26
Exigentibus culpis. cap. 130.	fo. 154
Expensas protestor & peto. cap. 144.	fo. 174
Excommunicati. cap. 13.	fo. 18
Extra tempora, & ante aetatem legitimā, & ab alie- no Episcopo. cap. 22.	fo. 24

F

Falsi testimonij rei. cap. 87.	fo. 93
Falsarij. cap. 108.	fo. 116
Fornicarij. cap. 72.	fo. 68
Furriuē. cap. 21.	fo. 24
Fures.	

INDEX.

Fures. cap. 84. fo. 89

G

Graua & plura perpetrarunt facinora. ca. 11. fo. 17

H

Habita in informatione summaria. cap. 112. fo. 122

Hæretico. cap. 25. fo. 26

Hæretici. cap. 106. fo. 113

Hæreticis receptatoribus, defensoribus & fautoribus eorum Ecclesiastica adhibentes sacramenta, ac eos Christianæ sepulturæ tradentes, & eorum eleemosynas ac oblationes recipientes.

cap. 107. fo. 115

Homicidæ. cap. 88. fo. 94

Huius diœcesis originarij. cap. 8. fo. 14

I

Illegitimi. cap. 14. fo. 19

Illiterati. cap. 18. fo. 21

In ea domicilium habentes. cap. 9. fo. 15

In custodia Eucharistiæ desides. cap. 40. fo. 34

Incendiarij. cap. 58. fo. 105

In nullo beneficiorum resident. cap. 47. fo. 41

Instituti hæredes de restituendo hæreditatem incapaci tacitam fidem dederunt. cap. 58. fo. 48

Incestus. cap. 78. fo. 82

Incarcerari. cap. 116. fo. 126

In die sæpius. cap. 30. fo. 29

In priuatis locis sine Episcopi licentia celebrarunt. cap. 34. fo. 30

In per-

INDEX.

- In perpetuum carcerem damnari. cap. 129. fo. 152
 In exilium mitti. cap. 126. fo. 149
 In arctum monasterium detrudi. cap. 128. fo. 151
 In pluribus eorum intrusi sunt. cap. 44. fo. 40
 In qua si defecerint uti conuictos puniri. caput.

141.

fo. 168

Ioculatores, Goliardi seu buffones. cap. 62. fo. 56

Iuramento præmissis interrogari. cap. 118. fo. 133

L

Leges & physicam audientes. cap. 54. fo. 46

Læsæ maiestatis rei. cap. 110. fo. 119

Literas ad alios directas aperientes, & aduersarijs
 ostendentes. cap. 96. fo. 104

M

Matrimoniũ de facto cõtrahentes. cap. 74. fo. 72

Maledici. cap. 60. fo. 51

Missamq; pro requie defunctorum promulgatã,
 pro viuís celebrarunt hominibus, ut illi mortis
 incurrerent periculum. cap. 35. fo. 32

Monialibus. cap. 75. fo. 75

Ministri laicorum, ac in rebus eorum procurato-
 res existentes. cap. 52. fo. 44

N

Naues ad pugnam gubernantes, & conflictũ per-
 sonaliter exercentes, ac alios ad pugnam inci-
 tantes. cap. 94. fo. 102

Nefandi criminis rei. cap. 80. fo. 86

Negotiatores ac alienæ rei cõductores. ca. 50. f. 43

Non

INDEX.

Non ieiuni. cap. 29.	fo. 28
Nuptias secundas benedicentes. cap. 68.	fo. 66

O

Ob negligentiam ipsorum aliquid sanguinis stilla- uit in terra & in altari. cap. 37.	fo. 33
Officium insuper diuinum vt tenentur non reci- tarunt. cap. 49.	fo. 43
Officiali ac vicario generali. cap. 3.	fo. 8
Occasione laice recognitionis, non requisita Epi- scopi audientia, beneficia ecclesiastica, sibi præ- sumpserint vendicare. cap. 46.	fo. 42

P

Parricidæq; . cap. 60.	fo. 96
Per saltum. cap. 20.	fo. 23
Periuri. cap. 86.	fo. 92
Peccatores qui sibi confessi sunt signis aut verbis proidentes. cap. 102.	fo. 107
Per assassinos alios interfici mādantes. ca. 91. f. 100	
Pœnitué alijs pecuniarijs. cap. 134.	fo. 159
Post peractā pœnitentiā solennem. cap. 19.	fo. 22
Principum & sæcularium virorum iustitiarj. ca- put. 56.	fo. 46
Promotor seu fiscalis curiæ vestræ. cap. 5.	fo. 10
Pro quibus omnibus, ac in necessarijs eorum ve- strum imploro officium. cap. 143.	fo. 172
Proxenetæ illicitorum contractuum. cap. 51. fo. 44	
Publicis spectaculis. cap. 66.	fo. 63

Q

Qui

INDEX.

Qui Episcopatu renuntiauerat. cap. 27. fo. 27
 Quorum aliqua patres eorū nullo mediante possederunt. cap. 43. fo. 39

R

Raptorum & Ecclesiarum violatorum non satisficientium sepulturis interessentes, eorumq; elemosynas recipientes, ac de eorum rapina participant. cap. 99. fo. 105
 Rebaptizati. cap. 15. fo. 19

S

Sacrilegi. cap. 81. fo. 86
 Schismatici. cap. 105. fo. 112
 Seq; de suis criminibus gloriantes. cap. 111. fo. 121
 Seculari curiæ tradi. cap. 33. fo. 157
 Serui sine dñorum suorū licentia. cap. 17. fo. 20
 Simoniaco. cap. 23. fo. 25
 Simoniaci. cap. 85. fo. 91
 Sine aqua & igne, vel in panes fermentato, & calice ligneo. cap. 31. fo. 29
 Sine orario seu stola, & alijs vestibus sacris. caput. 33. fo. 30
 Si verò capi non potuerint absentes, eos pœnis dānari condignis. cap. 142. fo. 171
 Sortilegi. cap. 100. fo. 106
 Spiritualibus filiabus se cōmiscientes. ca. 76. fo. 76
 Stupri. cap. 77. fo. 78
 Suspensionis, excōmunicationis ac interdicti censura nodati. cap. 28. fo. 27
 Super

INDEX.

Super altari non consecrato. cap. 32.	fo. 29
Suspendi. cap. 122.	fol. 137
Super rebus aptis ad faciendū sortilegia, & ad illū effectum vnam vel plures missas scienter celebrarunt adhibitis nefarijs precibus, & verbis superstitiosis. cap. 39.	fo. 34

T

Tabellionatus officium exercentes. cap. 53.	fo. 45
Testibus conuictos. cap. 120.	fo. 135
Tortura. cap. 117.	fo. 128
Truncationes membrorum per se facientes, aut faciendas iudicantes. cap. 92.	fo. 101

V

Venatores. cap. 61.	fo. 53
Venefici. cap. 89.	fo. 95
Verberari. cap. 125.	fo. 148
Villarum procuraciones suscipiētes. cap. 55.	fo. 46
Virgata ac partita veste publicè vtētes. ca. 69. f. 66	
Violentiæq; illatores. cap. 95.	fo. 103
Vsurarij. cap. 82.	fo. 87
Viuis eorum possessoribus. cap. 45.	fo. 40

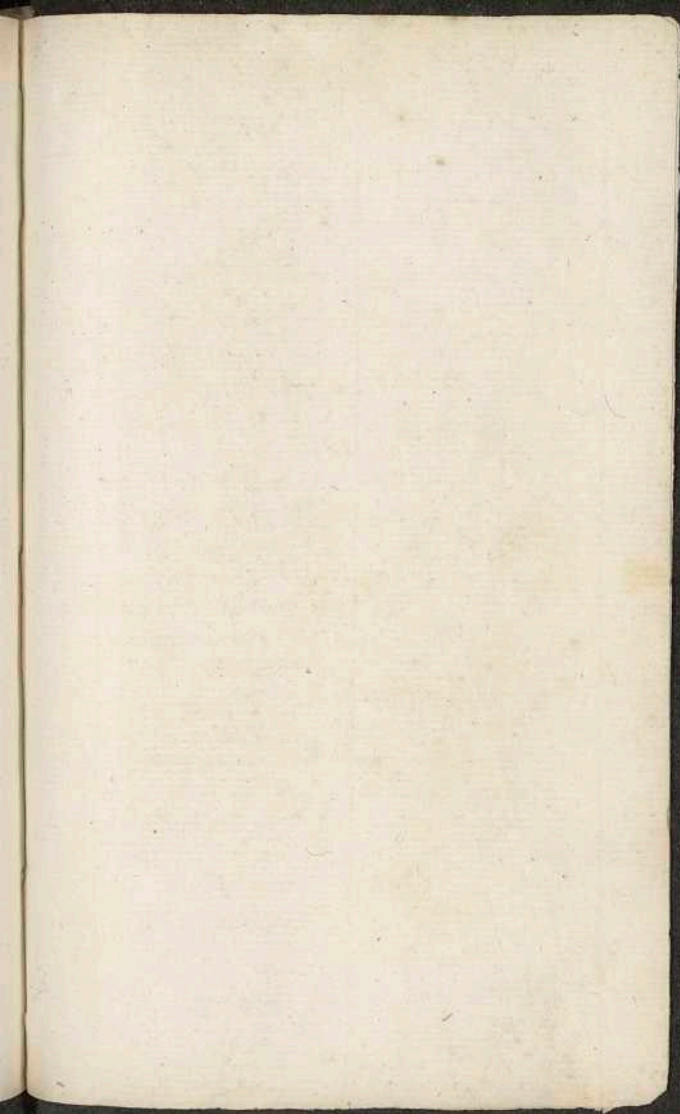
COMPLVTI

Ex officina Ioannis Brocarij.

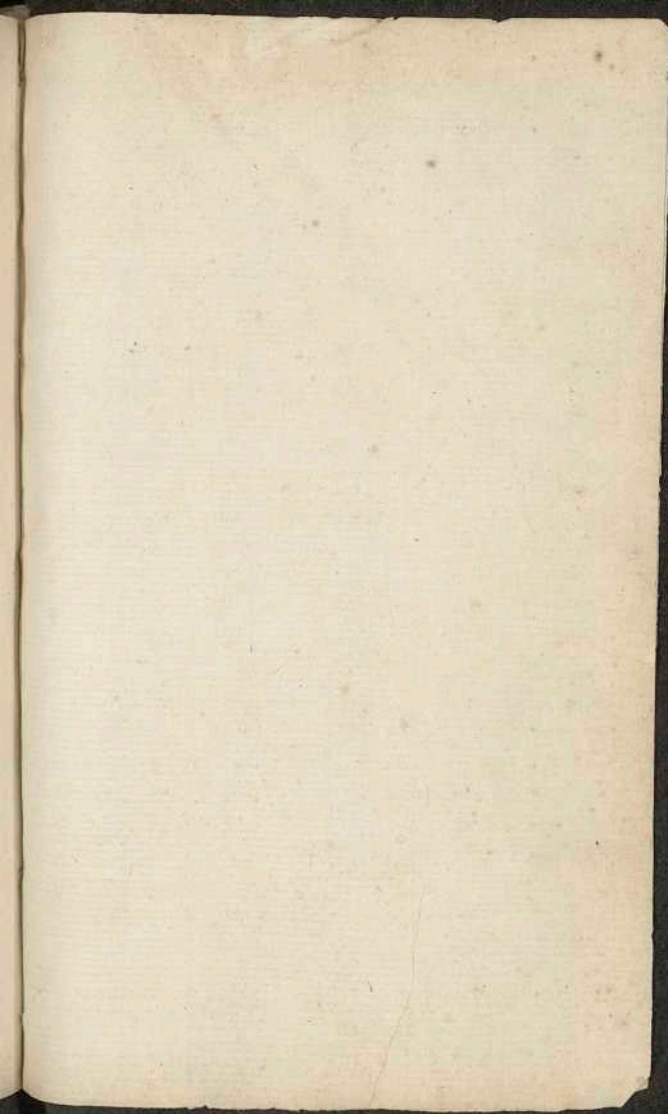
Impensis Ludouici Gutierrez Bibliopole

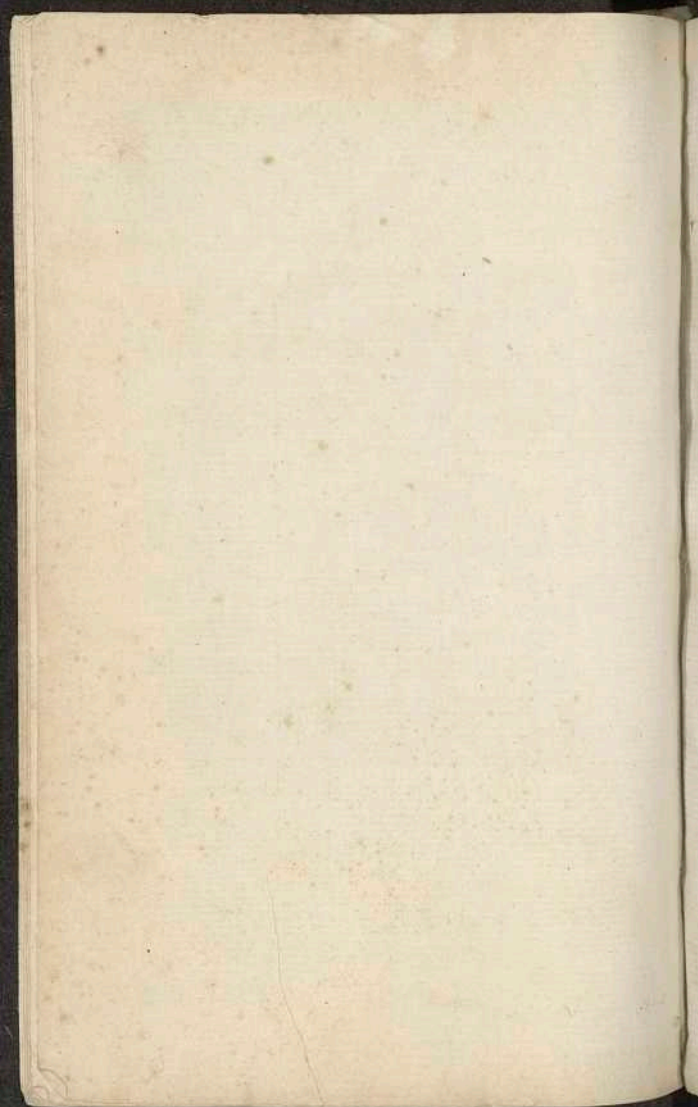
Anno Domini. 1554.

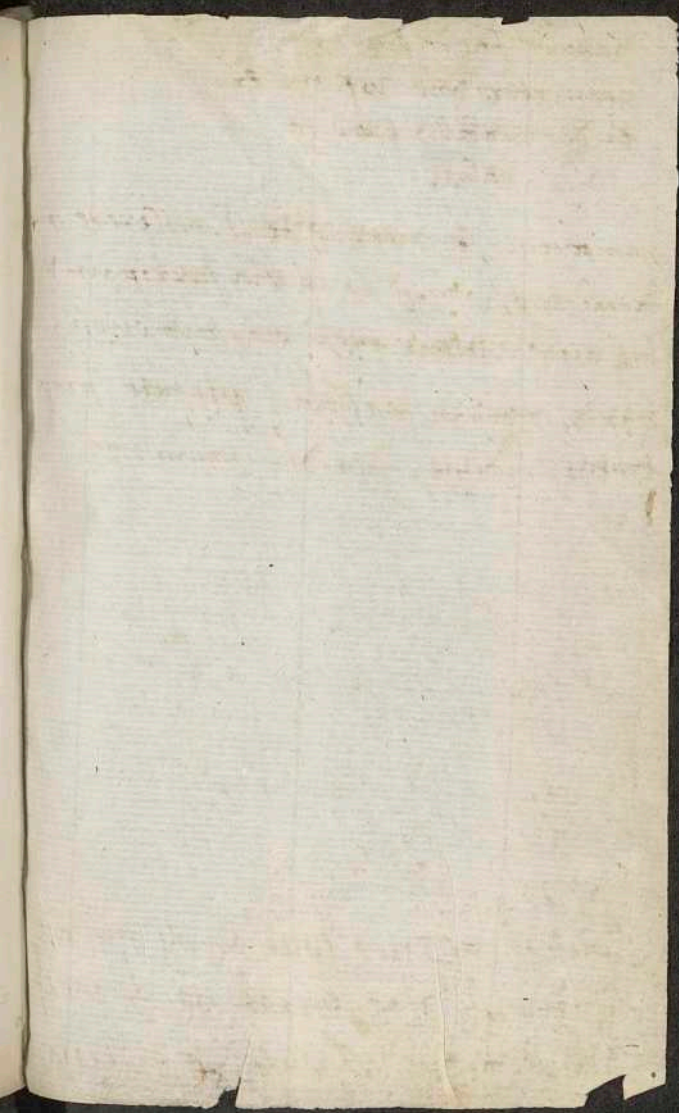

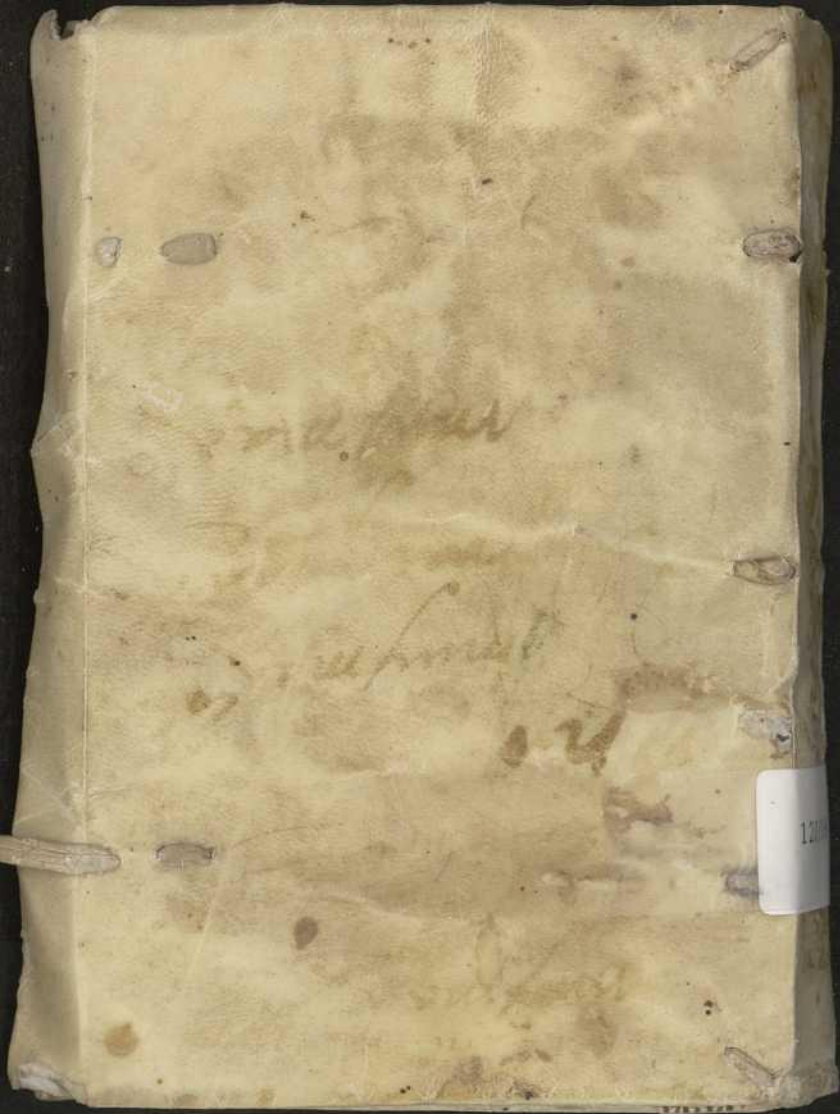

Saluum fac et deus meus.
conuertere dñe vsq[ue] q[uod] te
et deprecabilis esto q[uod]
dñs vobis.

omnipotens sempiternus deus, miserere hu[m]i
famulo tuo, et: si q[uod] ei in via surrepuit vi
sus aut auditus male rei, aut ociosi ser
mynis, Totum ineffabili pietate propi
tius indulge. per dñm n[ost]r[u]m:—

Althim de may me dñe
h[ab]et p[er] te p[er] te dñe
et me p[er] te me dñe

121/16